„Életem legszebb napja volt ez, — mondotta az aranydiplomás Horváth Mihály dr., — köszönöm, hogy megszerezték nekem."
Felejthetetlen ünneplés a városházán és a kaszinói társaságban. — Fáy főispán: Ha felsoroltatnak mind azok, akik jóságának lehérkenyeréből kaptak, lehetetlen

Hírös Naptár

www. hirosnaptar.hu

ÉVKÖNYV 2009

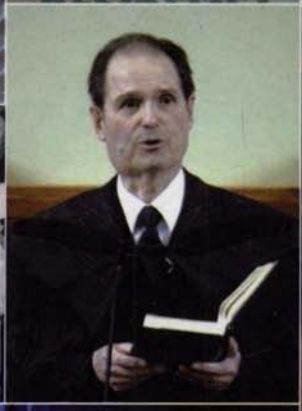

SZERKESZTŐ
VARGA GÉZA

SZERZŐK
BÉRCES DÓRA • FEJES MAJA • FRIGYESY ÁGNES • IFJ. GYERGYÁDESZ LÁSZLÓ
ITTZÉS TAMÁS • KADA ERIKA • KÁLLAI ERZSÉBET • LÁNGNÉ NAGY MÁRIA
PALOTÁS JÓZSEF • DR. PONGRÁCZ JÓZSEF • VARGA GÉZA • VARGA MÓNIKA

FOTÓK
BAHGET ISKANDER • KADA ERIKA • KÁLLAI ERZSÉBET • PÁLINKÁS ALBERT
SOMOS LÁSZLÓ • TÁPAI ANTAL • TÓTH SÁNDOR • UJVÁRI SÁNDOR
VARGA GÉZA • WALTER PÉTER

GRAFIKA
CSERNUS LAJOS

LAYOUT
DR. POTÓ ISTVÁN

ISSN 2060-372X

KIADÓ: H-Média Bt. **FELELŐS KIADÓ:** VARGA GÉZA
NYOMDA: Földesi és Társa Bt., Dévaványa
Felelős vezető
FÖLDESI ZOLTÁN

Hírös Naptár

www. hirosnaptar.hu

ÉVKÖNYV 2009

PART Produkció Kecskemét 2009

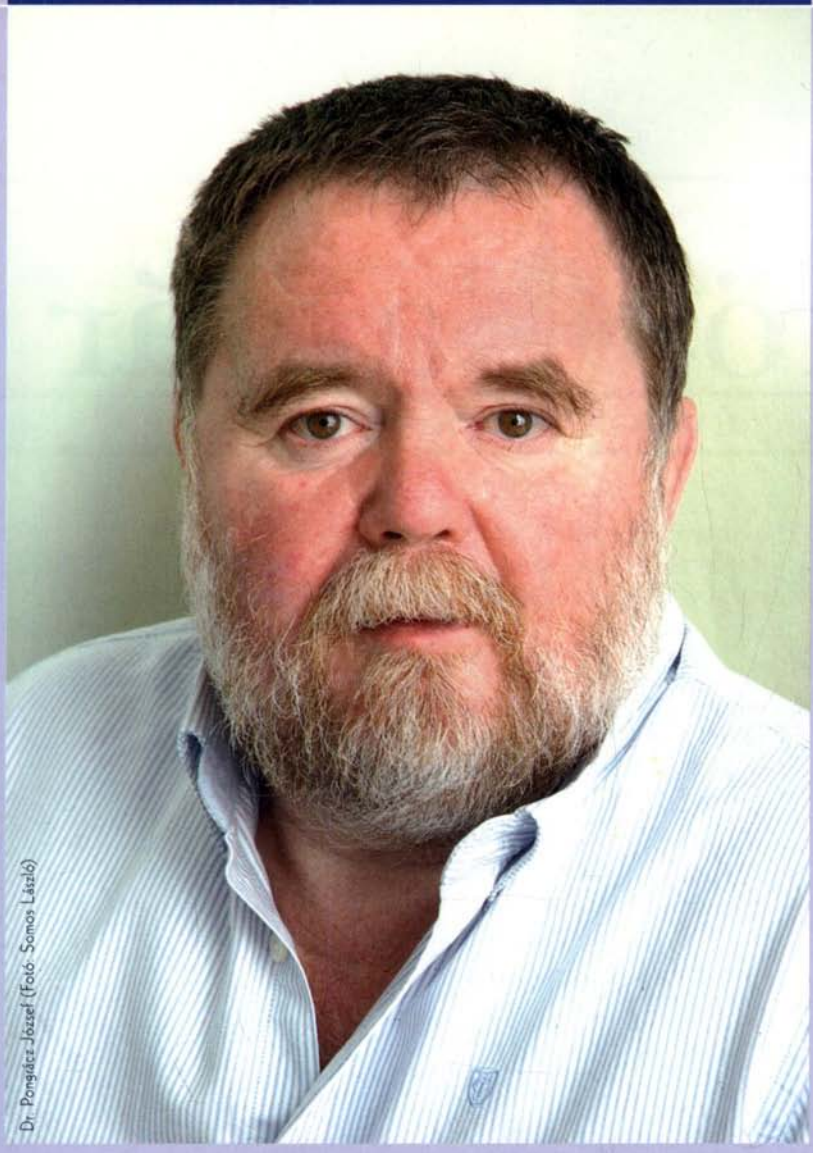

Dr. Pongácz József (Fotó: Somos László)

IDŐUTAZÁS A KÖLDÖKZSINÓR KÖRÜL
Kapcsolat lélek és lélek között

„[...] Munkában élt az ember mint a hangya:
Küzdött a kéz, a szellem működött,
Lángolt a gondos ész, a szív remélt,
S a béke izzadt homlokát törölvén
Meghozni készült a legszebb jutalmat,
Az emberüdvöt, melyért fáradott.
Ünnepre fordult a természet, ami
Szép és jeles volt benne, megjelent."

(Vörösmarty Mihály: Előszó)

Egy Kecskemétről, elsősorban kecskemétieknek szóló könyvet tart kezében az olvasó. Egy évkönyvet, amely Kecskeméthez köthető jubileumokról ad hírt. Olvashatunk több száz éves és korunkbeli kecskeméti évfordulókról, egészen napjainkba nyúlóan aktuálisakról is, mint ahogy egy színházi évadban is láthatunk régi darabokat és moderneket. Ha moziban vetítenék a könyv anyagát, akkor egy tanulságos időutazást láthatnánk magunk előtt. De mit ér egy színdarab, egy film közönség nélkül? Annyit, amennyit egy könyv olvasó nélkül.

Az időutazás során – az évkönyvet olvasva – az elénk táruló események egy irányba mutatnak: a minőség, a szépség, a tudás és a hit láthatatlan, de érezhető erővel hatnak ránk. Egy másik hasonlattal élve a könyvet köldökzsinórként is felfoghatjuk, mely a múlt tápláló méhlepényéből kiindulva, a magzatoknak, a ma élőknek, sziklaszilárd igazodási pontot, erős hitet ad, a gyökértelenséget, az elbizonytalanodást kivédő „ellenanyagokat" közvetíti. Ezeket az ellenanyagokat, az ősi információkat hordozó „ősejteket" a

Hírös Naptár szellemisége is életben tartja, és az ősejtek pluripotens volta miatt azt is elképzelhetőnek tartom, szeretnék hinni benne, hogy politikailag teljesen különböző nézetű kecskeméti embereket is képes összekötni. Ezáltal folytonosságot tart fönn halottak és élők között, kapcsolatot lélek és lélek között.

Kezdetektől fogva lelkes olvasója vagyok a könyv alapját képező Hírös Naptár havilapnak, és örülök, hogy rendelőmben betegeim is forgathatják. A kiadvány komoly szellemi és helytörténeti értéket képvisel, időnként szóba is hozom. Örömmel tölt el, hogy másoknak is elnyerte tetszését. Ritkán azonban hallok más véleményeket is: „Nincs semmire időm, gyakran még a családi ünnepeket se tudjuk megtartani." „A múlt engem nem érdekel!" Egy afgán mondás szerint „Az európaiaknak órájuk van, nekünk meg időnk." Hát igen. Kócos értékrendű társadalmunk fulladásig elláraszt minket információval, és oly mértékben rendelkezik időnkkel, hogy nemcsak percre pontos időbeosztásra van szükségünk, hanem a végzetes „időtlenség" már az emberi kapcsolatok és gyakran saját egészségünk rovására is megy.

Mindig van elegendő időnk, a kérdés inkább az, mire használjuk, mit tartunk fontosabbnak. A kereskedelmi zenecsatornák, a multimédiás csábító képi káprázat, az akciós bevásárlóközpontok, a „fogyassz, mert megérdemled" szemlélet, mind, mind a globalista filozófia „vívmányai". Több pénzt költünk ugyan, mint korábban bármikor, de nem élünk jobban. Az emberek kiábrándultak, kiszolgáltatottak, reményvesztettek, szinte belebetegszünk korunk vívmányaiba. Az elénk tálalt kétes értékű kényelem oly mértékben elmeszesítette érzékenységünket, hogy Adventkor már nem várakozunk, hanem vásározunk, mert az ünnep lényege silányult ad-vesz üzletté; nem gondolkozunk, miért, elfogadjuk: vannak nagyon gazdagok és elképesztően szegények; természetesnek vesszük, hogy egymás mellett élünk, nem egymásért; észre sem vesszük, hogy a szeretet helyét elfoglalta a közömbösség, gyakran a gyűlölet.

Kecskemét, Katona József és Kodály Zoltán szülővárosa, azért emelkedhetett ki évszázadokkal korábban a többi hasonló lélekszámú mezőváros közül, és kínál nekünk, kései utódainak jobb feltételeket, mert dolgos, tevékeny, becsvágyó emberek lakták, akik nem vártak az akkori „államra", hogy oldja meg gondjaikat, hanem maguk vették kezükbe sorsuk irányítását. A mi őseink nyitottak voltak az újra, befogadták az idegeneket is, ha munkájuk a város előnyére vált. Mintha Albert Einstein az ő életüket ismerve fogalmazta volna meg: „Ne sikeres ember próbálj lenni, hanem értékes." Érdemes tehát megismerni példamutató elődeink életét, munkásságát, akik a hasznavehetetlen futóhomokot aranyhomokká varázsolták. Nem varázspálcával, mint a mai gyermekek példaképe, Harry Potter, hanem szorgos munkával, alapos tudással, erős hittel, hihetetlen élni akarással.

„Mindig bölcs dolog előrenézni, de nehéz messzebbre tekinteni, mint ameddig ellátunk" – mondta Winston Churchill, a híres stratéga. Merjünk hát nagyot álmodni! És ha „böjtecsabás" lelkülettel, bizakodással, eggyel mindig többen akarjuk a jót, akkor egy idő után már sokan érezzük majd lokálpatrióta elfogultsággal, hogy a sors különös adományaként lakunk Magyarország közepén, Kecskeméten, ami számunkra Európa, így a világ közepe is egyben! „A madárnak szárnya van és szabadsága, az embernek szülőföldje és sok kötelessége" – tudjuk Tamási Árontól. Kányádi Sándor egyik versét így fejezi be:

„[...] vannak vidékek viselem
akár a bőrt a testemen
meggyötörten is gyönyörű
tájak ahol a keserű
számban édessé ízesül
vannak vidékek legbelül"

Ezt az egészséges jóérzést, a szülőföldhöz ragaszkodást és az érte érzett felelősséget erősíthetik a könyvben található, múltunk hiteles csillagainak életét, munkásságát ismertető írások. Mert ma is szükségünk van útmutató „csillagok"-ra, olyan valódira biztosan, amely annak idején a napkeleti bölcseket vezette az istállóhoz, de ilyen ember-fényes igazodási pontokra is, akikről a könyvben olvashatnak.

Az ajánló elején Vörösmarty Mihály, a kecskemétiekre is érvényes, Előszó című gyönyörű és mély értelmű verséből idéztem. Az ajánló végén Gárdonyi Géza szellemes és nagyon találó mondását hívom segítségül: „A könyvre kiadott pénz – látszólag eldobott pénz. Mint a vetőmag." A kőre hullott vetőmag hamar elhal, a tápláló talajban viszont életre kel. A könyveknek is hasonló a sorsuk. Ha mi, olvasók érdeklődéssel forgatjuk a Hírös Naptár 2009-es Évkönyvét, akkor életre kel, hat ránk, gondolatokat ébreszt bennünk. Erre biztatom Önöket, és jó szívvel ajánlom figyelmükbe a kiadványt, olvassák szeretettel!

Pongrácz József
gyermekorvos

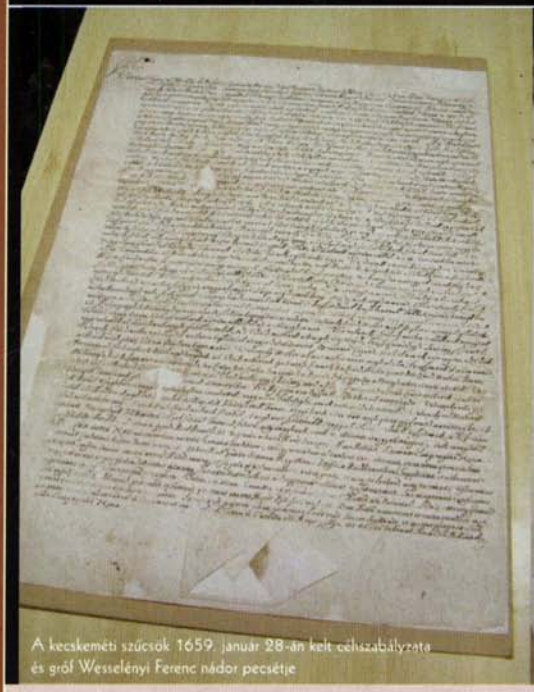

A kecskeméti szűcsök 1659. január 28-án kelt céhszabályzata és gróf Wesselényi Ferenc nádor pecsétje

„Ha valaki az szűcs mesterek közzűl…”

450 Az 1552-ben Szegedről Kecskemétre menekült ötvösök Debrecenből hozott minta alapján céhet alapítottak. Példájukat 1559-ben a szűcsök is követték. Céhszabályzatukat 450 éve, „Szent Pál fordulása” napján, azaz január 25-én fogalmazták meg. „Kecskeméti Szűcs mestereknek az ű articulussai. Először: hogy minden esztendőben szent György napján két céh mestert válasszanak az szűcs mesterek közzűl, jámbor nemből valókat, űket az céhnek mindön törvényinek jó és igaz renddel való viselésére meg is eskütvén, Továbbá, hogy se közönséges vásárban, sem egyébb való közben egy embert se vehessen az szűcs mesterek ellen sem bárány-bűrt harmadfűvig valót, sem egyébb féle bűrt az szűcs mestereknek mesterségekhez valót, mert ha veend, hatalmok vagyon az szűcs mestereknek az bűrt elvenni, mölynek fele az szűcs mestereké, fele akkori bíráké; ha valamely mester prémezni való vad bűrt veend, az több mesterekkel osztozzék vele. […] Ha valamely kivűl való vendég szűcs mester harmad napnak fölötte az mesterek engedelme nekűl az mi városunkban mívelne, négy arany forint az birsága, fele annak Céhé, fele akkori bíráké legyen.”

A pergamenen nemcsak a szűcsmesterség gyakorlásának feltételeit rögzítették, hanem még a magánéletüket is aprólékos részletességgel taglalták. „Ha valaki az szűcs mesterek közzűl megbetegszik, az céhmestereknek Igaz Intézések szerént, ha szűcs mester lehend, két szűcs mester, ha mester felesége, két asszony állat mester felesége, ha szolga, két szolga, ha apród két apród, éjeli vigyázásra az beteg mellé adattassék. Valakinek az szűcs mesterek közzűl halotta lehend, és az céhmester meg hirdeti, mind az több szűcs mesterek, avagy az ű feleségek tartoznak Jelen lenni az halottnak eltemetésében, haki Jelen nem lészen, egy pint bor maratsága. Valamely az mesterek közzűl országban, avagy paráznaságban találtatik, vagy az ű felesége, annak mestersége letétetik.”

100 évvel később a kecskeméti szűcsök megújították céhszabályzatukat. „My Kechkeméth Városában lakozó Szőch Mesterek, nevezeth szerinth peniglen Makay Szőch János, Chéh Mester, Könyves Máttyás, Tóth Szőch István, Szőch Mátthé, Makay Szőch István, Nódor Szőch István, Kozáry Szőch János, és Thóth Szőch Márton; adgyuk tudtára mindeneknek az kiknek illik ez levelünket rendiben. Hogy my az my réghi Chehbeli Szabadsághát és Articulusinkat akarván meghújítanunk közönséghes akaratunkból.” Az 1659. január 28-án kelt iratot gróf Wesselényi Ferenc nádor is megerősítette, pecsétjével hitelesítette. A Városi Levéltárban mindkét szabályzat napjainkban is megtekinthető.

Révész Imre: Önarckép

A HÓNAP MŰVÉSZE: Révész Imre

150 „Mindig derűs, közvetlen, emberséges modorú művész volt Révész Imre. Széles baráti kör alakult körülötte. Ez a kör a húszas évek nehéz viszonyai között segített a Művésztelep anyagi gondjain akkor, amikor se élelem, se tüzelő nem volt, a ruházkodásról nem is beszélve. Művésznek lenni akkor nyomorúságos sorsot jelentett" – jellemezte őt 1955-ben Soós Imre.

150 éve, 1859. január 21-én, Sátoraljaújhelyen született Révész Imre (eredetileg Csebray) festőművész. Bécsben és Párizsban végezte művészeti tanulmányait. A Csárdai jelenet című képéért 1882-ben, első magyarként Munkácsy-ösztöndíjat kapott. Ezt követően Munkácsy Mihály mellett is dolgozott, amely meghatározó, stílusformáló élmény volt a számára. A francia fővárosban, 1889-ben bronzéremmel jutalmaztak Menekülők című festményét. 1903-tól a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára lett.

A mindig is az Alföldön festeni szerető Révész Imre (korábban főleg Szentesen dolgozott) 61 évesen került Kecskemétre, ahol 1920–1932 között vezette „Az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola Kecskeméti Művésztelepét". A budapesti főiskola ösztöndíjasai közül kikerülő ismertebb tanítványai közé tartozott például Hajnal János, Harczi István, Prohászka József, Mátis Kálmán, Szabó Vladimir vagy éppen Zsögödi Nagy Imre, aki így emlékezett vissza: „Révész Imre és neje vezette a kecskeméti telepet. [...] Ösztöndíj, műterem, koszt, modell és abszolút szabadság vala. Katonaság, forradalom, éhség, nyomorúság után a telepi élet valóságos paradicsom volt. A gyönyörű park, a szomszéd határ, a végtelenbe nyúlt szőlős, barackos ligetekkel, amit szüret után bebarangoltunk, megtöltve iszákunkat az ottfelejtett szőlősben, szőlővel."

Mindamellett akkor és most is ellentmondásos volt Révész megítélése, mivel az általa képviselt, jórészt Munkácsy inspirálta konzervatív stílus és felfogás (kritikai realizmus, naturalizmus, anekdotikus népéletképek, történelmi zsánerek) előtérbe kerülése erőteljes visszalépést jelentett a művésztelep első periódusának eredményei után. Bár legjelentősebb műveit a Magyar Nemzeti Galéria őrzi (pl. Panem!, Petőfi a táborban), Kecskeméten is találkozhatunk festményeivel, így például az evangélikus templomban és a Kecskeméti Képtárban (az utóbbiban látható az 1920-as években készült Parasztházaspár is). **ifj. Gyergyádesz László művészettörténész**

Révész Imre: Parasztházaspár

NAPRÓL NAPRA

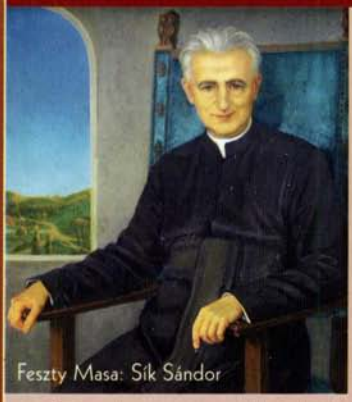
Feszty Masa: Sík Sándor

január 18.

50 éve, 1959. január 18-án meghitt ünnepségsorozat keretében köszöntötték a kecskeméti piaristák 70. születésnapja alkalmából Sík Sándor költőt, a rend magyarországi tartományfőnökét. Az ünnepi ebéden Szőnyi László házfőnök szólt a piarista család nevében, a kecskeméti gimnázium legidősebb élő tanítványa, Mátray János pedig a rend hódolatát tolmácsolta. Az iskolai ünneplés délután 5 órakor kezdődött, változatos műsorral. Énekszámok és egy tanuló üdvözlő beszéde után maga a rendfőnök állt az ünneplésére megjelentek elé, és több versét is felolvasta. Ezt követően az iskola diákjai Forrai István misztérium-játékát mutatták be „Az élet könyve" címmel.

Két nap múlva, immár a fővárosban, a budapesti és a kecskeméti atyák és tanítványok névaláírásával két albumot kapott az ünnepelt. Ekkor adták át Sík Sándornak Feszty Masa alkotását is.

január 22.

75 éve, 1934. január 22-én, Budapesten született Neuhauser László. „Építész családból származom, nálunk mindenki ezzel a szakmával foglalkozott. [...] Édesapám rendkívül művelt ember volt. Nem kellett nevelésemben a szakmára nevelésre külön hangsúlyt fektetnie, a «miliőből» adódott, hogy a hivatástudat és a szakma iránt érzett szeretet kialakult" – nyilatkozta később.

Diplomáját a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán szerezte. Első munkahelye az ÁÉTI volt. 1963-ban Kecskemétre költözött, 19 évig a BÁCSTERV-nél, majd 5 évet a DUTÉP tervezési irodájánál dolgozott mint irodavezető. Figyelemmel, türelemmel segítette a kezdő kollégákat, nemzedékek nőttek fel mellette. Tervei alapján valósult meg többek között az OTP Szabadság téri központja, a SZÜV Irodaház és az OPEL Tormási Márka Kereskedés, valamint az ő elképzelése szerint épült meg a Pálma Hotel és az Újkollégium új tanulmányi- és sportszárnya is.

1990-ben korkedvezménnyel nyugdíjba ment, de szinte élete utolsó napjáig, 2004. december 21-ig a szakmában tevékenykedett. Számtalan munkahelyi kitüntetésben részesült. Szívesen tevékenykedett az Építéstudományi Egyesület Kecskeméti Csoportjában és a Kecskeméti Lokálpatrióták Egyesületében is.

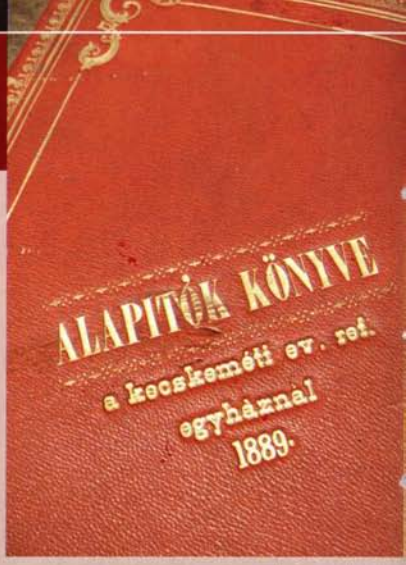

január 25.

175 Kuthy Julianna Szánthó Márton kecskeméti bíró felesége volt. Viszonylag fiatalon élete gyászba borult: rövid idő alatt elvesztette férjét, egyetlen leányát és csecsemőkorban lévő unokáját. „Minden földi örömeitől megfosztva, abban kerese örömet, hogy a tudománynak és a művészetnek tőn áldozatot" – emlékezett meg jótetteiről 1838-ban az Athenaeum. Az özvegy ugyanis 1834-ben alapítványt hozott létre, amelyben birtokai egy részét lekötötte a kecskeméti református főiskola javára, meghagyva, hogy annak évi jövedelmét egy professzor fizetésére fordítsák. **„Kuthy Julianna Kecskeméten, 1834 január 25-ik napján kelt alapító levelében ... hagyományoz «a kollégiumnak oly kiterjedésű fundusokat, melyekből esztendőnkét 500, azaz ötszáz konvenciós forintok bejövén, egy nagyobb tudományokat tanító professzor úrnak azon summa esztendei fizetésül szolgáljon"** – áll az Alapítók Könyvében. Az első tanár, aki ebben az alapítványi pénzben részesült, unokaöccse, Karika János volt.

A fáradhatatlan közszolga

Szappanos Sándor

A Szappanos család síremléke a Kecskeméti Köztemetőben

75 **„Nemes egyéniségével, emelkedett gondolkodásával, emberszeretetével, szorgalmas munkában eltöltött életével, a közjavára kifejtett eredményes tevékenységével széles körben megnyerte polgártársai osztatlan becsülését, tiszteletét és szeretetét.** Mélyen sújtott családján kívül barátainak, tisztelőinek hatalmas tábora veszi körül igaz részvéttel ravatalát" – írta gyászjelentésében a Kecskeméti Lapok.

Szappanos Sándor 1957. június 27-én, Szadán született, ahol édesapja református lelkészként szolgált. Gimnáziumi és jogi tanulmányait Kecskeméten és Budapesten végezte. Iskoláit befejezve 1882-től egy kecskeméti ügyvédi irodában dolgozott, majd atyja halála után hat évig gazdálkodott. Hivatali munkáját 1890-ben kezdte meg. Előbb Vámos Béla főkapitány fogalmazójaként, majd aljegyzői minőségben Lestár Péter polgármester, illetve Fekete István helyettes polgármester mellett dolgozott. 1903-ban árvaszéki ülnök, később árvaszéki elnök lett, innen vonult nyugdíjba 1921-ben.

Fáradhatatlan közszolgának ismerték. Ő alapította meg a református kollégiumi önképzőkört, a gyorsírókört és a Korcsolyázó Egyletet. Tevékenyen részt vett az önkéntes tűzoltóság szervezésében, rövid ideig a parancsnoki teendőket is ellátta. Beválasztották a város törvényhatósági bizottságába is. Emellett tanácsosi feladatokat vállalt a református egyházban, de tagja volt az Uri Kaszinónak, a Gazdasági Egyesületnek és a Kollégiumi Diákegyesületnek is.

Szappanos Sándor példás családi életet élt. 1893-ban Szalontay Jolán tanítónővel kötött házasságot. Nyolc gyermekük született, közülük azonban csak hatan érték meg a felnőttkort. Sok időt töltött velük, szívesen mesélt nekik gyermekkoráról. „Édesapám kicsi korában hallgatni szerette a meséket, felnőtt korában pedig mondani" – írta róla később egyik gyermeke. „Örökké elbeszélt, poétalelkű előadó volt. Azt magyarázták nekem róla egykor az öreg Szappanos bácsik, hogy: «Apád az ő apjától örökölte az ügyes előadói készséget, mert apja mindenki által ismert, kiváló szónok volt.» Persze hivatása volt a prédikáció, édesapám pedig magánszórakozásból végezte. De mindketten lebilincselték szavaikkal a hallgatóságukat."

Az első világháború alatt és után sok csapás érte. Egyik fia, mint huszárzászlós hősi halált halt, másik fia pedig a háborúban szerzett súlyos betegség következtében hunyt el. Nyugdíjba vonulását követően ő maga is sokat betegeskedett. „Meggyötört, fáradt testét többször adta operációnak, azonban hiába volt minden, nem tudták megtartani az életnek, övéinek" – állt a Kecskeméti Közlönyben megjelent nekrológban. **1934. január 16-án hunyt el.** Temetésén Zimay Károly polgármesterrel az élen megjelent a város teljes tisztviselői kara, a református egyház presbitériuma és szinte valamennyi helyi testület, egyesület, hivatal és intézmény képviseltette magát. A Kremán Sámuel vezette nagykántus éneke után dr. Hetessy Kálmán református lelkész hirdette a vigasztalás igéjét és állította követendő példaként „Szappanos Sándor Istenfélelemben, család-, haza-, egyház-, város- és emberszeretetben, szorgalmas munkában eltöltött életét".

Feleségével és gyermekeivel

Ifjúkori zenekara
(a harmónium mögött még mint Banadics János)

Csak a zene szépségét látta

25 A pilisvörösvári sváb családból származó Banadics János alig hatéves gyermek volt, amikor felrobbant a kezében egy első világháborúból visszamaradt kézigránát. A balesetben nemcsak bal kezének 5 ujjpercét vesztette el, hanem előbb az egyik, majd néhány hónap múlva a másik szemére is megvakult. Az ég kékjére emlékezve magyarosította nevét. Az a szín még élt benne – így magyarázta ezt a gyermekeinek.

Kékesi János 1912. december 20-án, Pilisvörösváron született. Már diákként is kiválóan játszott zongorán és orgonán. Zenetanárnak készült, és 1932-től Budapesten, a vakok intézetében karnagy- és kántorképzőt végzett. Ezt követően visszament szülővárosába, ott kezdte munkásságát. 1942-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zongora tanszakán folytatta tanulmányait. Többek között Hernádi Lajos, Weiner Leó, Kodály Zoltán és Molnár Antal tanította. Mindvégig kitűnő eredményt ért el, ezért a diploma megszerzését követően zeneakadémiai tanárnak marasztalták. Közben azonban megnősült, két gyermeke, Gizella és János is ekkor született, s mivel anyagi helyzete nem engedte meg, hogy Pesten maradjon, ezért a felkínált rangos állást nem fogadhatta el. 1948-ban családjával együtt Kecskemétre költözött. Előbb a hírös

A kopaszkutya operatőre

25 Halász Mihályt mindenki televíziós operatőrként ismerte. A sikerhez azonban hosszú út vezetett. Ötvenhatos hőzöngései miatt a középiskolát nem fejezhette be. Egy napig segédmunkásnak állt egy vegyi gyárban, de már másnap fölvette őt az Iskolai Filmintézet. Vágónak szerződtették, amely révén ismeretségeket kötött tévésekkel, úgyhogy hamarosan átvették segédoperatőrnek és vágóasszisztensnek. Közben novellákat, verseket írt, és egy önképzőkört is alakított. 1959-et írtak akkor, a nagy galerikampányok idejét. Mire a vagány pesti srác észbe kapott, már ki is tiltották Budapestről.

Életének következő szakaszára évekkel később a Filmvilágban így emlékezett: „Kecskemétre mentem, egy kiskörzeti mozihálózathoz. Kaptam egy tizenhatos vetítőt, egy biciklit, azokkal jártam a tanyákra egyötvenes belépti díjért filmet vetíteni. Közben részt vettem az ottani filmstúdió munkájában, havonta elkészítettünk egy hatvanperces híradót Bács-Kiskun megyéről. Elvállaltam egy műsorfüzet szerkesztését is, amit aztán főképp az én tiszteletlen, hajmeresztő filmkritikáim miatt szüntettek meg. ... Nyolcszáz forintot kerestem, plusz ami az író-olvasó találkozókból befolyt. Albérlőtársam volt ugyanis egy kiugrott unitárius lelkész, a kecskeméti Katona József társaság tagja. Beválasztatott engem

város Zeneoktatói Munkaközösségének tanára lett, majd 1956-tól közel 10 éven át a testület munkáját irányította.

Kékesi János többféle zenei irányzattal foglalkozott. Kórus- és zenekari műveket, zongoradarabokat, fia számára klarinétversenyt komponált. Érdekelte a tánczene, még egy operettet is írt, amelyet nagynevű művészekkel a pesti Jókai Színház állított színpadra. Számos egyházzenei kompozícióit is szerzett, amelyek szövegét szinte kivétel nélkül ő maga írta. Műveit nemzetközi pályázatokra is elküldte, New Yorkban és Bécsben második, Párizsban harmadik helyezést ért el.

Bár hite miatt sokszor bántották, egész életében vallásos ember maradt. Kecskemétre kerülve a Barátok templomának kántora lett. Hosszú évekig szolgált a ferenceseknél, emiatt leányát nem vették föl a Zeneakadémiára. Fia felvételijének időpontjára ezért inkább nyugdíjba vonult, János el is végezte a klarinét szakot. Ettől kezdve vasárnaponként a Nagytemplomban a délelőtti nagymisén rendszeresen ő orgonált. Az ország sok templomában adott önálló hangversenyt, Pannonhalmára minden évben meghívták.

Egyik fellépését követően a helyi sajtó így méltatta: „Tavaszi varázslat volt a muzsikában, elmúlt a röpke idő. Mintha nem is percekkel számoltunk volna. A zene országában más mértékkel mérnek." Vezette a kecskeméti angolkisasszonyok kórusát is, és szoros barátságot ápolt több kegyesrendi paptanárral. Murányi Károllyal, a piarista templom kántorával közösen külföldön is koncertezett.

Távoli ismerősei „vak kántor" néven emlegették, tanítványai, barátai azonban Tanár Úrnak szólították. Magántanárként ugyanis sokakban ültette el a zene szeretetét. Diákjait mindenben segítette. A tanítást idős korában sem hagyta abba, a halála előtti estén is egy harmonikán tanuló diák tudását csiszolta. **1984. január 21-én hajnalban Kiskunhalasra indult. Leányához készült, aki ezen a napon ünnepelte születésnapját, s névnapja alkalmából egyetlen unokáját is köszönteni kívánta. A vonaton azonban szívinfarktust kapott.** Temetésén sokan megjelentek. Búcsúztatói úgy vélték, szívhez szóló utolsó vasárnapi Ave Máriáját sosem felejtik el.

is, és elintézte, hogy havonta kétszer-háromszor felolvasásokat tartsak. Aztán riszteltünk."

1963-ban visszatérhetett a fővárosba, segédoperatőr lett az MTV-ben. Később elvégezte a Színház- és Filmművészeti Főiskola operatőr tanszakát. A Magyar Televízió operatőreként egyaránt forgatott tévé- és játékfilmeket, dokumentarista munkákat, s mint Róbert László munkatársa, utazó riporterként is működött. Szomjas György két nagyjátékfilmjének (Rosszemberek, Kopaszkutya) felvételei is az ő nevéhez fűződnek. Úgy tartotta, hogy „az operatőrség tulajdonképpen pofonegyszerű mesterség. Ismerni kell pár technikai mutatót, és be kell gyakorolni, mint az írás fogásait vagy a gitárakkordokat. A lényeg sosem ez. A lényeg a szemlélet, a szenvedély, az anyag és a valóság iránti alázat. Akiből ezek hiányoznak, gyakorolhat egy szakmát akármeddig, úgysem fog kiemelkedőt produkálni. Akiben viszont megvan, az sok mindennel megpróbálkozhat ebben a világban." **Írói ambíciókat táplált, a halál azonban 1984. január 25-én elragadta.**

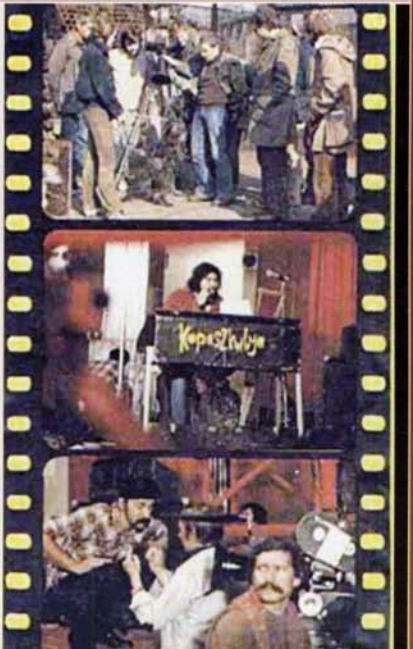

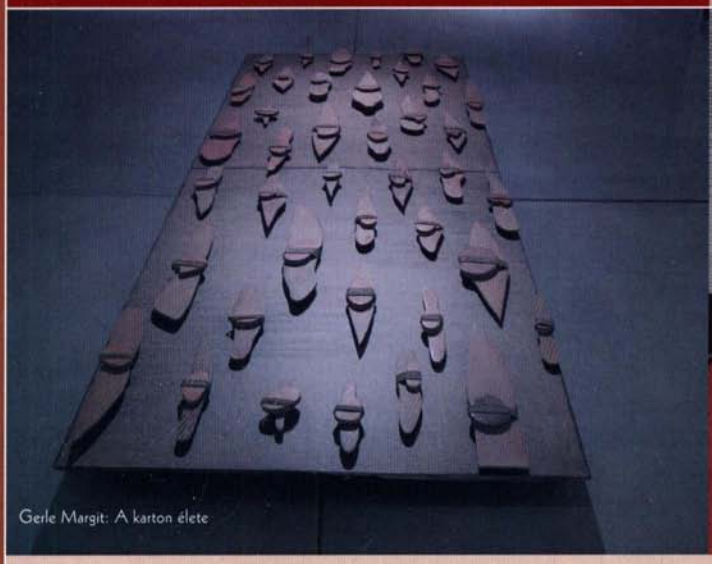

Gerle Margit: A karton élete

Gerle Margit (Fotó: Bahget Iskander)

Doktor művésznő

60 Gerle Margit 60 éves. Ha a személyi okmányok nem bizonyítanák ezt feketén-fehéren, nem hinném el. A kislányos alkat és a kortalan arc talán szerencse dolga, a fiatalon tartó szellemi frissesség azonban a tudatos „karbantartás" eredménye. Díjak, kiállítások, ösztöndíjak, a doktori cím jelzik művészi pályafutásának gazdagságát. Most, 60 évesen pedig ismét tanít: látni tanítja a fiatalokat.

Az általános iskolában színtiszta kitűnő voltam, így lehettem volna matematikus vagy akár orvos is, de engem a művészi pálya vonzott. A középiskolát már Szegeden végeztem. Az iparművészetire elsőre nem vettek fel, mert akkoriban – ahogyan most is – más típusú rajzolást tanítottak a középiskolában, mint az egyetemen. Az első felvételi tapasztalataival felvértezve a második próbálkozásom már jól sikerült. Pályámat formatervezőként kezdtem az Alföldi Porcelángyárban, később pedig önálló keramikusként dolgoztam, építészeti kerámiákat és kisplasztikákat készítettem.

– Amióta ismerem a munkáidat, azt mondhatom, hogy minden alkotásod nagyon karakteresen jellemző rád, de felismerném-e ugyanígy a 35 évvel ezelőtt készült műveidet is?

– Felismernéd. Minden munkám természeti indíttatású, a kezdetektől fogva ez érdekelt, és szisztematikusan dolgoztam ezen, vagyis a kézmozdulatom és a gondolkodásmódom gyökeresen nem változott. Egy különleges növény ma is inspirál, gyakran megyek „gyűjtő utakra" a természetben. Persze a művésztelepek és az ösztöndíjak élményei is sokat jelentenek. A pályafutásom egyik koronája, vagy inkább a korona egyik „ékköve" a világ egyik legjelentősebb ösztöndíja, az UNESCO-ösztöndíj volt 2000-ben, amit a magyar művészek közül elsőként kaptam meg Hollandiában. A korona másik „ékköve" 2005-ben a három hónapos japán ösztöndíj volt, ahová négy másik külföldi művésszel együtt hívtak meg.

Könyvbemutatón (Sándor Iván, Pintér Lajos, Kiss Jenő, Somogyvári Ágnes, Füzi László, Szekér Endre, Komáromi Attila, Benes József, Gerle Margit, Szabó József, elöl: Ilia Mihály, Buda Ferenc, Vekerdi László)

– A 2005-ös év nemcsak a japán ösztöndíj miatt emlékezetes számodra.

– Igen. Ebben az évben kaptam meg a Ferenczy Noémi-díjat, s ebben az évben szereztem művészeti doktorátust. A papír, agyag és a papíragyag összefüggéseit vizsgáltam disszertációmban, hogy hogyan lehet a különböző anyagokat vizuálisan összekapcsolni.

– Most a Szegedi Tudományegyetem professzoraként is tanítasz. Milyen élmény a tanítás?

– Rövidebb ideig tanítottam már középiskolában és főiskolán is, de mindig úgy éreztem, hogy az „élet" fontosabb. Most azonban nagyon élvezem a tanítást. Képi ábrázolás szakosoknak tartok formatan kurzusokat, amelynek az anyagát én dolgoztam ki. Ez lényegében azt jelenti, hogy látni, térben gondolkodni tanítom a fiatalokat. A kollégák sokat panaszkodnak a főiskolás generációra, hogy nagyon keveset hoznak magukkal a középiskolából, de én úgy gondolom, hogy el lehet bennük indítani valamit, s akkor nagyon kreatívan tudnak gondolkodni.

– Aki régebben ismer, azt hiszem, egyetért velem abban, hogy 20 éve nem változtál. Mi ennek a titka?

– Nagyon fontosnak találom, hogy az ember szellemileg karbantartsa magát. Én mindennap rajzolok, olvasok, nyelvet tanulok, tornázom, arra is odafigyelek, hogy miket étkezem, de a legelső és legfontosabb a szellem mozgása és persze az inspiratív családi légkör. Mindennek bele kell férnie az időbe. Úgy vagyok vele, hogy ami belefér egy hétbe, az fér bele az életembe.

Kállai Erzsébet

Mindent napra könyvelünk

15 A rendszerváltás első éveiben, a gyereknevelés mellett „másodállásban" kezdte meg tevékenységét Kalán Teréz. Egyéni vállalkozóként cégek könyvelését, bérszámfejtését, valamint adóbevallások elkészítését vállalta. Az ügyfelek száma gyorsan növekedett, ezért úgy döntött, hogy saját céget alapít. Rövid, egyszerű, könnyen megjegyezhető nevet keresett. Választása a görög ábécé egyik betűjére esett.

A ZÉTA-ADÓ Könyvelési és Adótanácsadó Kft. 1994 januárjában alakult. Kezdetben a Budai, majd a Kőhíd utcában, míg 5 éve, 2004 áprilisa óta a Vágó utcában fogadják megbízóikat. A vállalkozás az elmúlt 15 év során dinamikusan fejlődött. Partnereik száma folyamatosan növekszik, akiknek igényeihez alkalmazkodva szolgáltatásaik palettáját bővítették. Ma már pénzügyi tanácsadást, hitelügyintézést, pályázatkészítést is végeznek, valamint könyvvizsgálást is vállalnak. Néhány hónapja költségvetési intézmények könyvelését, könyvvizsgálatát is megkezdték. Ügyfeleik többsége kecskeméti székhelyű vállalkozás, de számos Bács megyei és budapesti cég is igénybe veszi szolgáltatásaikat. Nemcsak hazai, hanem több tucat külföldi tulajdonban lévő gazdasági társaság is bizalommal fordul hozzájuk.

A ZÉTA-ADÓ Kft. munkatársainak legfontosabb törekvése az, hogy partnereik elvárásainak maximálisan megfeleljenek. Épp ezért Kalán Teréz büszke arra, hogy megbízóik ragaszkodnak munkájukhoz. „Cégünk a '90-es évek elején alakult, s az akkori kisipari műhelyből az eltelt évek kihívásainak megfelelően egy korszerű ablakgyárrá fejlődött" – emlékezik az elmúlt évekre Répás Tibor, az egyedi nyílászárók gyártásával foglalkozó Fenyő Therm Kft. vezetője. „A könyvelést indulásunk óta a ZÉTA-ADÓ Kft. munkatársai végzik. Feladataikat mindig óriási szakértelemmel és pontossággal látják el. Bízom abban, hogy sikeres együttműködésünk még sok éven át folytatódni fog!"

ZÉTA-ADÓ Kft.
6000 Kecskemét, Vágó u. 2-4. Tel.: 76/502-080 Fax: 76/418-721
Web: www.zeta-ado.hu E-mail: zetaado@t-online.hu

Ugray Zsuzsa: Ablakban

Ugray Zsuzsa: Színes mosás

Ugray Zsuzsa: Fényes Adolf emlékére

Az egyedi grafika az otthona

50 Ugray Zsuzsa grafikusművész már óvodás korából is a színes ceruzákra emlékszik legszívesebben. S bár gyerekkora óta rajzol, és alkotásaival nívós helyi és országos kiállítások szereplőjeként régóta folyamatos és ismert nevű résztvevője a képzőművészeti életnek, civilként az alkalmazott grafika révén harminc éve csendben és szerényen szolgálja a kecskeméti közművelődést. A Pannónia Filmstúdióban és a Petőfi Nyomdában töltött évek után az Erdei Ferenc Művelődési Központ, majd a Kecskeméti Ifjúsági Otthon vizuális szakembereként számtalan kiállítás rendezésében közreműködött, plakátot, meghívót, kiadványt, illusztrációt tervezett és készített. És ezáltal persze talán mindenkit megismert, aki számít a város kulturális életében. Mégis elcsodálkozott azon, amikor – mint ismert kecskeméti művészt – ötvenedik születésnapja alkalmából rövid interjúra kértem. Élmény volt hallgatni, ahogy mesélt a képeiről... és magáról.

„...Kezdetben csak rajzolni szerettem – emlékezik vissza Ugray Zsuzsa. – Elsősorban a képgrafika, az egyedi grafika területén érzem otthon magam, a fekete-fehér-szürke, illetve a pont-vonal-folt egymáshoz való viszonya foglalkoztat. Az utóbbi években az elektrografika világa is érdekel és a pécsi egyetemen elvégzett tanulmányaim hatására festeni kezdtem. Az

A legjobbak között

Belülről az új feladatok sokasága határolja a látóteret. A kisebb-nagyobb sikerek csillogását a külső szemlélő látja igazán.

15 Volt egyszer három fiatal nyomdász. A rendszerváltás nyújtotta lehetőségeket felismerve úgy döntöttek, hogy a Lakiteleken, illetve a Petőfi Nyomdában megszerzett szakmai tudásukra építve közös céget alapítanak. Kovács András, Szakálas Tibor és Varga Miklós bízott abban, hogy önállóan is sikeresek lesznek. **Print 2000 néven 1994 januárjában egy széchenyivárosi garázsban kezdődött a munka.** Kézi műveleteket vállaltak, gépparkjuk egyetlen irodai sokszorosítóból állt. Az első év alatt 11 millió forint nettó árbevételt értek el.

Azután eltelt 15 dolgos esztendő és a Print 2000 Kft. az ország egyik legjelentősebb hazai tulajdonban lévő nyomdaipari vállalkozásává vált. Napjainkban 1,7 hektáron, több mint 4.000 m² beépített területen, európai mércével is a legmodernebb gépekkel áll az ügyfelek rendelkezésére. Az elmúlt évben a 70 fős létszámmal a cég 1 milliárd forint nettó árbevételt produkált. A fejlesztésre fordított összeg 2005 óta meghaladta az 500 millió forintot.

A Print 2000 Kft. ma már teljes körű szolgáltatást nyújt partnereinek. Tervezés és előkészítés, nyomtatás és kötészet, stancolás és hajtogatás, a késztermék disztribúciója – a skála te-

print 2000

Print 2000 Kft.

6000 KECSKEMÉT, VÉGVÁR U. 71/B.

WEB: WWW.PRINT2000.HU

Ugray Zsuzsa: Embermesék

akvarellt és a temperát most felváltotta a vászon és az olaj – sokakat meg is leptem ezzel. A rajzaimban pedig újra megjelent a figuralitás... De ezek az „irányzatok" ciklikusan jönnek-mennek. Mert mindig vannak az ember életében periódusok, amikor úgy érzi, hogy váltani kell. Amit megismerünk, amit befogadunk, ami hatásként ér bennünket, az mind-mind jelentkezik valahol a képeinken is. Egyébként sem szeretem ugyanazt nagyon sokáig csinálni, és rengeteg dolog érdekel.

Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a kenyérkereső és a szabad alkotói munkám szorosan összekapcsolódik és kiegészíti egymást. Igaz, az élet mindig úgy hozza, hogy az utóbbi háttérbe szorul. De alkalmazkodó típus vagyok. Ráadásul nem szoktam magam a kirakatba tenni, inkább kicsit bezárkózva élek. A képeimet is sokáig rakosgatom, nézegetem, aztán egyszer csak előrukkolok velük egy kiállításon. Mostanában azért már érzem, hogy a hétköznapokban túl sokat vállalok, és nagyon kevés időm marad magamra, az egyéni alkotásra. Pedig még nagyon sok mindent szeretnék kipróbálni...

Nem érzem az ötven évemet, legfeljebb fizikailag. Azon viszont egyre többet eltűnődöm, vajon mi marad majd utánam. Azután meglátom a képeimet, és úgy érzem, talán mégis hagyok valami nyomot. Néhány éve vizuális kultúrát tanítok középiskolásoknak, és jó dolog, hogy néhányuknak útravalót adhatok magamból, egy művészi indíttatást vagy legalább egy közös múzeumlátogatást. De legbüszkébb talán a gyermekeimre vagyok, mert minden szülői elfogultság nélkül mondhatom, hogy Matyi fiam is, Eszter lányom is nagyon tehetséges a képzőművészet területén. Persze ez nem csoda, hiszen ebben nőttek fel, pici koruktól együtt mentünk még a nyári alkotótáborokba is... De vannak apró örömeim is. Az Ifjúsági Otthon diákgaléériájában egykor kiállító „ifjú művészek" közül ma már sokan elismert alkotók vagy művészeti oktatók. Talán ők nem is tudják, de én igen: azokat a régi kiállítási plakátokat és meghívókat valamikor még én készítettem..." **Fejes Maja**

hát felöleli a megrendeléstől a szállításig tartó munkafolyamat egészét. A vállalkozás sajátossága továbbá, hogy nemcsak egy termékcsoporton belül piacképes, hanem több területen is hatékonyan gazdálkodik. A hagyományos nyomdai termékek – könyvek, folyóiratok, ... stb. – készítése mellett a csomagolóanyagok, valamint a reklámpiaci kiadványok gyártásában is elnyerték megrendelőik bizalmát. Munkájukat a piac értékeli igazán. Megrendelőik száma most, a nehezebb időkben is gyarapodik. Ez is egy visszaigazolása a stabilan jó minőségnek, a korrekt üzleti kapcsolatoknak.

Céljuk ma is ugyanaz, mint 15 éve: **jónak lenni, a legjobbak között.**

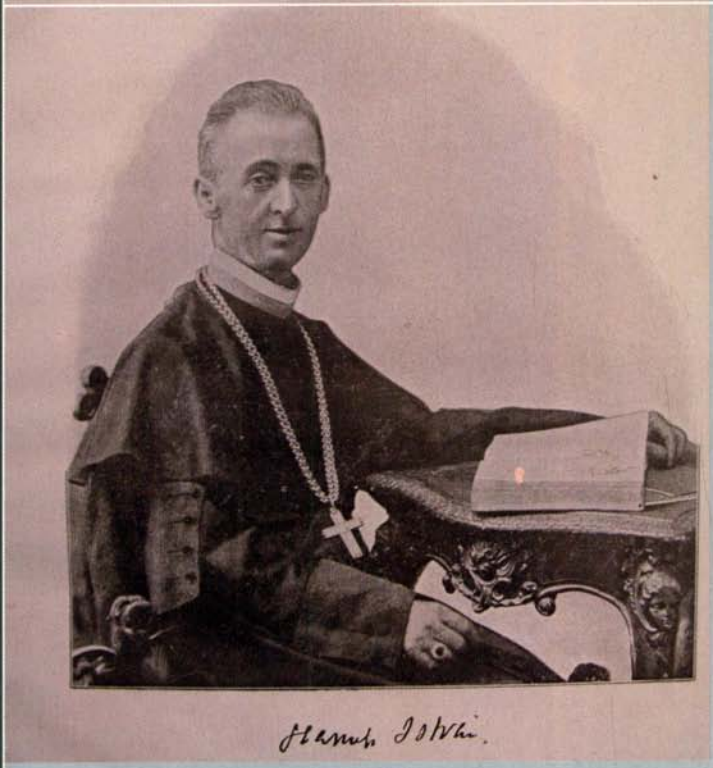

A szószék helyett a katedrát választotta

100 „Bölcsességénél csak a munkaereje volt nagyobb; törékeny, gyarló porhüvelyében nagy erejű lélek lakott s ez erő munkára váltva egy félszázadon keresztül gyarapította az emberiség javait" – jellemezte őt visszaemlékezésében tanártársa, dr. Szántó Kálmán.

Hanusz István 1840-ben Vácott született. Tanulmányait szülővárosában, Pesten és Szegeden a piaristáknál, majd a teológiát ismét Vácott végezte. 1964 augusztusában szentelték pappá. Verőcén és Tápióbicskén káplánként szolgált, de a díszfaragású szószékről a festetlen iskolai dobogóra vágyott. Ezért 1865-ben boldogan fogadta a kiskunfélegyháziak hívását, a városi algimnázium hittanára lett.

Ettől kezdve egész élete az iskola és a tudományok között oszlott meg. 1871-ben a kecskeméti főreáliskola rendes tanárává, 1886-ban igazgatójává nevezték ki. Itt vált országos hírű ismeretterjesztő íróvá. Főként földrajzi, természetrajzi, meteorológiai és tanügyi munkákat írt. 13 önálló kötete és 1387 szakcikke jelent meg. Szerkesztette a Kecskeméti Lapokat és kilenc éven át az iskola év végi „Értesítőit" is. A Természettudományi és a Magyar Földrajzi Társaság alapító tagja volt. Egyik előadásáról a Vasárnapi Újság is beszámolt: „Hanusz védelmébe vette Kecskemétet azon vád ellen, hogy környéke puszta. Ellenkezőleg szép gyümölcsös kert az, hiszen 16 négyszögmérföldnyi területéből 6000 hold a gyümölcsös, 5000 hold szőlőskert, természetes erdő 500 és ültetett majd 9000 hold".

Szervezete gyönge és törékeny volt. Minden napban Isten ajándékát látta, tudatosan készült az elmúlásra: „Amilyen méltányos és igazságos volt egész életében, olyannak bizonyította magát végső intézkedésében is. Illendő módon gondoskodott mindazokról, akik arra számot tarthattak, megemlékezett egyházmegyéjéről, iskolájáról s mire életében nem igen gondolt, a halállal kapcsolatban eszébe jutott papi volta is. A helybeli róm. kath. község egyházi kincstárának hagyományozta egyházi jellegű minden arany-ezüstjét s kifejezte abbeli kívánságát, hogy «a Szentháromság temetőben kíván elhelyeztetni, ott nyugvó egyházmegyés paptársai között». Pótvégrendeletében ugyanide ajándékozza préposti ékszereit s egy azóta szerzett ezüst edényt és végzi: «Hiszem pedig, hogy hagyományaimért mondat évente egy szentmisét a kecskeméti kath. Egyháztanács az árva főpap lelke enyhüléséért, akinek sem temploma, sem segédlete nem volt.» Olyan jól érezte magát az iskolában, s csakis ott érezte magát jól egész életén át s a halálra gondolva, mégis árvának tudta magát..."

Halála is olyan volt, mint egész élete. **1909. február 8-án, vasárnap este még az íróasztalánál dolgozott, hét órakor lefeküdt, és egy fél óra múlva csöndesen örök álomba szenderült.** Az iskola tantestülete így búcsúzott tőle: „Minden gondolata az iskoláé, nemes szívének érzése tanártársaié és az ifjuságé volt. Váratlan halála mély keserűségbe boritott mindnyájunkat, akik az ő áldott közelségében nagy szivének ragyogó jóságát érezhettük. Iskolánkat felvirágoztatta, megkülönböztetés nélkül szeretett mindnyájunkat, emlékét örök kegyelettel, el nem muló szeretettel fogjuk mindenkor őrizni."

Szalay Lajos: Két figura a Karamazov testvérekből (1940 k., papír, tusrajz)

A rajzoló-toll Paganinije

„Ha két grafikus neve marad fenn az utókorra a huszadik századból, a másik én leszek, ha csak egy, az SZALAY LAJOS lesz." (Pablo Picasso)

100 A 20. századi magyar grafika legjelentősebb alakjaként számon tartott Szalay Lajos a felvidéki Őrmezőn született 1909. február 26-án. Egész gyermekkorát áthatotta a rajzolás szeretete. Háromévesen előbb rajzolt, mint beszélt volna. 17 évesen második lett a Zászlónk című folyóirat rajzpályázatán, míg végzős diákként megnyerte a gimnáziumi rajzversenyt. Miskolcon érettségizett, majd Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán tanult. Közben kilenc hónapot Párizsban töltött. Ott találkozott először eredeti Picasso-művekkel, amelyek óriási hatást gyakoroltak rá. A főiskola befejezése után lapoknak, folyóiratoknak kezdett rajzolni, 1941-ben pedig már önálló rajzkönyve jelent meg. A háború alatt haditudósítóként megjárta a Don-kanyart. 1946-ban rajzolóként részt vett a párizsi béketárgyalásokon, ahonnan feleségével Argentínába emigrált, majd 1960-tól New Yorkban dolgozott. Szalay Lajos 42 év után, 1988-ban tért vissza Magyarországra. A Kossuth-díjas grafikusművész, Miskolc város díszpolgára 1995. április 1-jén hunyt el.

A mechanikailag sokszorosított grafika virágzása idején, amikor grafikusnak lenni tömegtermelést jelentett, Szalay Lajos megmaradt mint az egyéni lapok, a tusrajzok, ceruzarajzok páratlan és utolérhetetlen mestere, egy nagy magyar tradíció és egy nagy magyar hagyomány huszadik századi őrizője. Ő volt a rajzoló-toll virtuóza, Paganinije, aki úgy tudott játszani egyetlen vonalon, mint Paganini játszott egyetlen húron.

Művészi hagyatéka számos könyvillusztrációja mellett néhány olajfestmény és több ezer rajz. Elsősorban a Biblia, az antik mitológia, a háború és az 1956-os magyar forradalom sorskérdései foglalkoztatták. Számos illusztrációt készített Cervantes, Shakespeare, Dosztojevszkij és sok más író, költő munkájához, és szándékában állt Dosztojevszkij A Karamazov testvérek munkáját szöveg nélkül, csak rajzokkal elmesélni.

Gazdag pályafutásának egyik legfőbb alkotása az 1960-as évek közepén New Yorkban készített Genezis című album, amely a Biblia szövegeit kísérve több mint száz rajzon keresztül meséli el Mózes első könyvét. „Komolyan venni minden pillanatot, ez adja meg érzésem szerint a vallásos és nem vallásos rajznak egyaránt az ünnepélyességét. Hogy az ember valamiképpen mindig a végtelen előtt áll, a végső és személyes felelősségrevonásnak szörnyű és elkerülhetetlen állapotában. Ehhez nyilván hozzátartozik katolikus nevelésem is. Ez a nevelés nem csupán a dogmákon múlik, ez egy magatartás, amit nálunk nagyon komolyan vettek az egész családban. Ez a fajta paraszti gyökerű katolicizmus az, ami végső soron a Genezist létrehozta."

A Glücks-hagyaték révén Szalay Lajos munkái Kecskemétre is eljutottak. A képtár tulajdonában lévő mintegy 40 grafikát márciusban a művészre emlékező budapesti kiállítás, a Petőfi Irodalmi Múzeum életmű tárlatának látogatói is megtekinthették.

NAPRÓL NAPRA

február 8.

75 éve hunyt el Móra Ferenc író. 1897-ben, mint félegyházi gimnazista, Kecskeméten szavalta el Katona József emlékezete című ódáját. 1926-ban A mester leveleiből, 1930-ban Kopolyakút című írásával emlékezett Katonára. Többször szerepelt a Katona József Körben. Élete utolsó hónapjaiban regényt szeretett volna írni Katonáról. Anyaggyűjtés miatt tervezte, hogy hosszabb időre Kecskemétre jön, ebben azonban betegsége, halála meggátolta.

Móra Ferenc szobra a szegedi Pantheonban (Készítette: Tápai Antal)

február 18.

100 éve született Rozsnyai József, a KAC legendás kapusa. Diákként került a kecskeméti kék-fehérekhez és egyesületéhez mindvégig hű maradt. Nagyszerű sportember, kiváló hálóőr volt. Akkor sem szakadt el a labdarúgástól, amikor kesztyűit szögre akasztotta. Játékvezető lett, s ott is megállta a helyét. Hamarosan az NB I-ben fújta a sípot, az egész ország ismerte, tisztelte.

A HÓNAP MŰVÉSZE:

Bornemisza Géza

„Én, alulírott bizonyítom, hogy Bornemisza Géza úr – aki mint tanítványom dolgozott műtermemben az elmúlt évben és az idén – kitűnt munkájának komolyságával és művészi tehetségével. Ennek igazolásául adom ezt a bizonyítványt. Henri Matisse, Paris, 1909. április 20."

125 évvel ezelőtt, 1884. február 4-én született Bornemisza Géza festőművész. Szülei kérésére először jogi egyetemre iratkozott be, de már 1902-ben a nagybányai szabadiskolában találjuk, amit hét nyáron keresztül egészen 1909-ig folytatott, kezdetben mint Thorma-tanítvány, később Ferenczy, majd Iványi Grünwald korrektúrája mellett. Mindeközben a budapesti Mintarajziskolába is járt, sőt 1903-ban Párizsba ment a Julian Akadémiára, majd ugyanott később Delecleuse magániskoláját, később az Académie de la Grande-Chaumiere-t is látogatta. Legmeghatározóbb élménye Henri Matisse, a „vadak hercegének" rövid életű magániskolája volt, ahol Perlrott Csaba Vilmossal együtt képezte magát 1908-09-ben: „Jól emlékszem arra a lázas munkára, ami akkor egy kis körben szinte versengve folyt. (...) Sokat igérő magvetések ideje. Ismerjük személyesen Matisse-t, Picassot, Rousseau-t, együtt járunk Matisse-hoz iskolába. Sorba kerül itt minden festői lehetőség megvitatása. Hol színben gondosan értékelt, hol ma formailag összefoglalt, holnap felbontott tanulmányok, estéről-estére rajzolás és croquis nap-nap mellett, majd modellek otthon, vagy tájkép, csendélet."

Nagybányára visszatérve, Matisse útmutatása nyomán Bornemisza a „neo-modern eszmék legbuzgóbb hirdetőjévé" vált, így nem véletlen, hogy hamarosan a Kecskeméti Művésztelepre költöző neósok közé került. Sajnos, csak az 1911. július 8-i nagy földrengésig tartózkodott a városban. Részint ekkor pusztult el falképe (a katolikus egyház címerét vivő két angyal), amelyet a Jánszky-Szivessy páros által tervezett és 1964-ben lebontott II. katolikus bérház oromzatára festett.

A Kecskeméti Képtár összesen két, igen dekoratív csendéletét őrzi e korszakának magas színvonalú dokumentumaként. Az itt reprodukált, intenzív színekkel megjelenített fehér vázás, átlósan döntött asztallapos változatot, amely erőteljes fauve-os jegyeket mutat, éppen 100 évvel ezelőtt, 1909-ben festette. A Nemes Marcell által adományozott másik csendéleten, valószínűleg Matisse és a vadak akkori érdeklődésének megfelelően, különböző kultúrák tárgyai (görög amfora és maszk, afrikai szobrok) bukkannak fel, mellettük pedig az ún. „izomember" akadémiai oktatásban is használatos motívuma.

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

Bornemisza Géza: Csendélet (1909, vászon, olaj)

Szu Csong szerepét A mosoly országában Szegeden és Kecskeméten is elénekelte

Egy boldog öreg színész

75 Szu Csong, János vitéz, Edvin, Gül Baba és Gábor diák: szinte nincs is olyan nagy operett bonviván szerep, amit ne énekelt volna el Csizmadia László. A Katona József Színház művésze 2009-ben kettős jubileumot is ünnepelt: februárban töltötte be a hetvenötödiket, és 55 évvel ezelőtt kezdte pályafutását.

A szüleim már gyerekkoromban is sokat vittek az Operába, ráadásul az egyik unokabátyám ott volt fővilágosító. A hangomra is korán felfigyeltek. Az Operaház lett a nagy álmom, ezért az Erkel Ferenc Zeneművészeti Szakiskolába jártam.

– Mégis az Operettszínház adta meg a kiugrási lehetőséget.

– Szinetár Miklós hallott engem énekelni, s ő rögtön beajánlott az Operettszínházhoz. Akkor állították színpadra Huszka Jenő Szabadság, szerelem című operettjét, és az igazgató asszony, Gáspár Margit elégedetlen volt a kijelölt főszereplővel, aki a színház párttitkára volt. Végül a második szereposztásban én is megkaptam a szerepet. A primadonnám nem kisebb név volt, mint Petress Zsuzsa.

– Ne feledjük, hogy az 50-es évek elejéről beszélünk. Milyen volt akkoriban az Operettszínház?

– Induljunk csak ki a Panem et circenses mondásból. Az akkori pártdiktatúra ügyelt arra, hogy legyen „cirkusz". Honthy akkor kapott Kossuth-díjat, s amikor bemutatták a Csárdáskirálynőt, már hajnalban sámlival odamentek sorba állni az emberek, hogy jegyet szerezzenek az előadásra. Én úgy érzem, hogy ekkor a magyar kultúrának egy reneszánsza volt, merthogy másról nem is igazán lehetett tudni. A szocialista országokon belül is óriási sikere volt a magyar operettnek. 1955 decemberében a szovjet turnén magának Hruscsovnak is bemutattuk a Csárdáskirálynőt.

– A rendkívül ígéretes pályakezdés után aztán jött 1956.

– A forradalom vérbefojtása után elterjedt, hogy összeszedik a fiatalokat, merthogy ők indították az egészet, és kivisznek mindenkit Szibériába, ezért Kanadába menekültem. Egy sörgyárban dolgoztam, de a többi színész kollégámmal együtt megalapítottuk az első magyar színházat. A szabin nők elrablását mutattuk be, de embertelen honvágyam volt, ezért hazajöttem.

– Akkoriban a disszidálás bűn volt. Milyen következményekkel járt ez a pályafutására nézve?

Amikor 1958 februárjában hazatértem, az Operettszínház új igazgatója, Fényes Szabolcs azonnal visszavett. Évad végén azonban a párt utasítására kirúgtak. Ekkor még Pesten maradtam, az ORI „haknibrigádjával" jártam az országot, majd Eger, Szolnok és Győr következett. 1968-ban kerültem Szegedre, ahol 18 évet töltöttem.

– Szegeden óriási sztár volt. Miért fogadta el Lendvay Ferenc hívását Kecskemétre?

– Lendvay Jancsóék triumvirátusa után került Kecskemétre, s engem úgy hívott, hogy „Lacikám, gyere velem, vissza kell dalolni a közönséget a színházba". Csak az ő kedvéért jöttem ide, de nem bántam meg. Itt ismertem meg a feleségem, Frigyesi Tünde koreográfust és nagyon sok szép szerepet eljátszhattam még. My fair lady, Gül Baba, János vitéz – valamennyi nagy siker volt. Később aztán megtaláltak a prózai karakterszerepek is. Örülök, hogy még mindig számítanak rám. Hogy mi lehetett volna, azon nem gondolkozom. Én jól érzem magam a bőrömben. Azt szokták mondani, hogy nincs boldog öreg színész. Én élő cáfolata vagyok ennek.

Kállai Erzsébet

Gaál József

A HUMANISTA – MŰSZAKI

50 Kiegyensúlyozottság, harmónia, lendület... Ilyen szavak jutottak eszembe, amikor hallgattam, hogyan mesél a munkájáról és az életéről az ismert és sikeres vállalkozó, a SZIMIKRON Kft. vezetője, a megyei iparkamara elnöke. Gaál József azt vallja, minden jól működő rendszerhez egy elhivatott csapat, jó munkatársak közössége szükséges. Akár a cégről van szó, akár a családról...

– Mint sokak életében, az enyémben is meghatározó szerepet játszott a gyermekkor – meséli Gaál József. – Azt hiszem, talán a kiegyensúlyozottságom is azoknak az élményeknek köszönhetem, amiket a meglehetősen népes családomban kaptam. A szüleim sokat dolgoztak, így a testvéremmel együtt néha egész napokat töltöttünk a nagyszüleinknél, akik szintén Kecskeméten laktak. Rengeteg szeretetet, türelmet kaptunk tőlük, s bár nem volt könnyű az életük – hiszen a háborúban mindent elveszítettek – csupa vidámságra, szépre emlékszem ezekből az évekből. Ünnepeken együtt volt a nagy család minden tagja, s ez az összetartás megmaradt a mai napig...

Az iskolában jó tanuló voltam, sima út vezetett a Katona Gimnáziumba. Ott vált számomra meghatározó élménnyé a röplabda. Igaz, a mai eszemmel már nem engedném, hogy a sport a tanulás rovására menjen, de a mérkőzések, a bajnokságok révén egy életre megtanultam, mit jelent egy célért küzdeni, harcolni, soha fel nem adni. Középiskola után a GAMF-ra kerültem, ahol a röplabdázás kezdeti lendületét sikerült szerencsésen lefékeznem, így államvizsgát tettem 1980-ban. A Szerszámgépipari Műveknél kezdtem dolgozni, de hamarosan felébredt bennem az ambíció, a vágy, hogy jó lenne többet, valami különlegeset csinálni. Amikor 1984-ben a cégnél megalakult az értékesítési csoport, szívesen mondtam igent az új feladatra, mert a piac, a marketing mindig is érdekelt. Egy vállalati küldöttség tagjaként hamarosan Kínában képviseltem a céget. Az életem lassan fordulatot vett, mert az időközben elkezdett egyetemi mérnöki tanulmányaimat abbahagyva inkább a Külkereskedelmi Főiskolára iratkoztam be, és ott szereztem másoddiplomát marketingből... Aztán jöttek a rendszerváltás évei, a piacgazdaság kialakulása, s a vállalatot átszervezték. A Szovjetunió és Jugoszlávia felbomlásával pedig hamarosan olyan mértékben visszaestek a megrendeléseink, hogy a céget fel kellett számolni. Hogy mégis megmentsük, néhányan – némi összegyűjtött pénzzel – 1992-ben megalapítottuk a SZIMIKRON Kft.-t, ahol ugyanazt a korábbi tevékenységet folytattuk tovább, csak 170 helyett 28 kollégával. Kezdetben az én irányításom alatt, később Kertész József kollégám, társam is csatlakozott

Élet a vízben

25 A kezdet dicsőségére még mindenki emlékezhet: az 1984. február elsején alakult klub, a BÁCSVÍZ – Kecskeméti Vízmű Sport Club vezetőedzőjének igazi nagyágyút sikerült megnyerni, a gyorsúszás fenegyerekét, az örökös magyar bajnok dr. Dobai Gyulát. Jobbján az a Frühauf Tibor segédkezett, aki akkoriban Szécsi Tamás mellett tevékenykedett másodedzőként. És rajtuk kívül még vagy tíz szakember vezényelte az edzéseket és az oda járó kétszáz gyereket. A „nagy öregek" szeretik emlegetni a klub fénykorát: amikor a Vízmű buszát egy forintért lehetett kibérelni, azzal jártak úszni tanulni az óvodások, kisiskolások. Abban az időben a gyerekek Olaszországba, Törökországba, Ausztriába, Dániába utaztak versenyekre, s nyaranta rendre több száz apró kölök ismerkedett a tempózással. Az egyik nagy üdvöskét, Magó Ágnest is egy ilyen úszónapközinek köszönhette a BÁCSVÍZ–KVSC. Ő végigtarolta a hazai versenyeket, és megúszta az olimpiai „A" szintet pillangóban, de azután a tengerentúlra vetette a sors. Bár akadt néhány rendkívül tehetséges fiatal, végül majd mindegyikük elkerült Kecskemétről. Balla Mihály az utánpótlás OB bajnoki cím után elcsábult és NB I-es focista lett, míg Gál Tibort és az olimpikon Simon Jácintot is a Fradi vitte el. Ellenben Csernák Mariann a zöld-fehérektől került ide, az ifjúsági EB-re sikerült bejutnia, ma is elismert edző a Monor SC-ben. A legújabb büszkeség pedig Balog

A Szimikron Kft. fő termékével

A Vállalkozók Európai Parlamentje brüsszeli tanácskozásán, a magyar küldöttség tagjaként 2008 októberében

a cégvezetéshez. Hosszú évek munkájával sikerült a vállalatot megszilárdítani. Két év után már nyereségesek voltunk, az elmúlt évben félmilliárdos árbevételt könyvelhettünk el. Persze mindennek a hátterében szívós küzdelem, folyamatos innováció és rengeteg munka áll. A budapesti és a miskolci műszaki egyetemmel együttműködve nagyon komoly termékfejlesztést folytatunk. Nemrégiben olyan terméket szabadalmaztattunk, amely a világon egyedülállónak számít...

– Cégvezetőként is, a kamara elnökeként is rengeteg a feladata. Jut idő emellett a családjára is?

– Sajnos nem annyi, amennyit szeretnék, de igyekszem. Zsombor nevű fiam már harmadéves egyetemista az Iparművészeti Egyetemen. Építészetet tanul és nagyon büszke vagyok rá. Igaz, kezdetben nem bántam volna, ha a cégnél a nyomdokaimba lép, de most már örülök, hogy ezt a pályát választotta. Mert az építészet, építőművészet egy csodálatos dolog: kicsit művészeti, kicsit műszaki. Hogy a fiam a génjeiben ezt örökölte, az nem csoda, hiszen a felmenőink között is bőven vannak művészek, amatőr vagy profi festők például. Utóbbiak közül való Domby Lajos, aki a kecskeméti Református Kollégium művész-tanára volt, és részt vett az Újkollégium tervezésében is...

– Ötvenéves születésnapját ünnepelte nemrég. Sok vagy kevés ez a kerek szám?

– Ha úgy vesszük, hogy valaminek a közepe, akkor remélem, hogy a szebbik fele még hátravan. De ötven év a világmindenség szempontjából csak egy pillanat. Én valahol a világ, a természet része vagyok, aki – ha kell – alakítja a környezetét, de nem tapossa el a porban futó bogarat, mert az is a Jóistennek a teremtettje. Bármi történik körülöttem és bennem, azt próbálom egy rendszer részeként értelmezni. Nem tudom, mi vár még rám, de azt hiszem, az a legfontosabb, hogy megtaláljuk a harmóniát, és valamit mi is hozzátegyünk a világ folyásához. És persze fontos, hogy legyenek körülöttünk olyanok, akik szeretnek, akiket szerethetünk. És legyen körülöttünk szépség, amire rá lehet csodálkozni. Egy gyönyörű épület, festmény, amit órákig lehet csodálni, egy szép zene, vagy egy Ady-költemény... Mert valahol én sem vagyok egyszerűen egy műszaki ember. Egy humanista műszaki. Vagy műszaki humanista. Mindkettő találó kifejezés...

Fejes Maja

Gábor, aki hátúszásban szintén végignyerte a hazai versenyeket, még az olimpiai szintidőt is teljesítette, és most, a hónap elején átvehette az Év Sportolója kitüntetést a város legeredményesebb sportemberéként.

A BÁCSVÍZ–KVSC életét persze nem csupán a fényes érmek és a siker jellemezte. Nehéz pillanatokat éltek át a rendszerváltás utáni zűrzavarban, amikor az úszástanítás szabad préda lett, és a vízilabdázók bejelentették, hogy külön utakat szeretnének járni. A közelmúltban pedig az igazolt versenyzők nagy része átkerült a sportiskolához. De az örök változásban, hogy az egyesület „mindenesét", Várnagy Sárát idézzük: „mindig volt egy biztos pont, a BÁCSVÍZ, amely ha nem állt volna a háttérben, talán ma már nem ünnepelhetnénk a huszonötödik évfordulót".

Bérces Dóra

Dr. Domján Lajos

Munka közben az 1980-as években

... és napjainkban

A melós alkatú főorvos

80 éves dr. Domján Lajos gasztroenterológus főorvos. 41 évet töltött a megyei kórházban, 15 éve dolgozik a Bagoly Egészségházban. Melós alkat, ahogy mondja magáról a több kitüntetéssel díjazott kiváló szakember.

Kecskeméten születtem. Édesapám vendéglősként dolgozott, orvos nem volt a családban. Gyerekkoromban békákat boncolgattam élvezettel, talán ez a kíváncsiság, érdeklődés vezetett az orvoslás felé. 1947-ben érettségiztem Kecskeméten a Gróf Tisza István Református Kollégium Gimnáziumában, és ekkor már egyértelműnek tűnt, hogy az orvosi pályát választom.

– Az egyetem elvégzése után már tudtad, hogy milyen területen szeretnél dolgozni?

– Az természetes volt, hogy az egyetem után Kecskemétre jövök vissza, de hogy mi lesz a szakterületem, arról elképzelésem sem volt. A megyei kórházban több osztályon is dolgoztam, majd tüdőgyógyászatból szakvizsgáztam. Kulka Frigyes professzor a tüdőgyógyászat megyei igazgatójának szeretett volna kinevezni, de nem vállaltam. Én melós alkat vagyok, szerettem már akkor is dolgozni. Takács Sándor főorvos, a kórház akkori igazgatója egy endoszkópos osztályt akart kialakítani, ezért az ő biztatására erre a szakterületre specializálódtam. Rengeteg továbbképzésen vettem részt, az ország legnevesebb szaktekintélyeitől tanultam: Imre József professzortól a nyelőcsőtükrözést, Szarvas Ferenctől a májbiopsziát, és sorolhatnám még a nagy neveket. Az endoszkópia az én munkásságom alatt vált önálló, ma már megkerülhetetlen szakterületté. 1968-ban Kecskeméten én szerveztem meg az endoszkópos osztályt, amelynek nyugdíjazásomig osztályvezetője voltam.

– Több szakmai és egyéb elismerésekben is volt részed. Vezetőségi tagja voltál a Magyar Gasztroenterológiai Társaságnak, illetve két ciklusban tagja a Gasztroenterológiai Szakmai Kollégiumnak. Két alkalommal elnyerted az Orvosi Hetilap „Év legjobb dolgozata" címet és több szakkönyvnek vagy a társszerzője. Ennek köszönhetően két alkalommal részesültél Nívódíjban.

– Ezek az elismerések nagyon jólestek a sok munka mellett, és megemlítek még kettő elismerést, amit csak a legnagyobb magyar gasztroenterológusok kapnak. A „Pro optimo merito in gastroenterologia" kitüntetést életműdíjnak lehetne mondani, valamint a magyarországi gasztroenterológia megszervezőjéről elnevezett Friedrich emlékérem kitüntetettje lettem.

– A Bagoly Egészségház 1994. február elsején nyílt, Te ebben az évben mentél nyugdíjba, és mi rendkívül örültünk, nagy szakmai elismerésnek tartottuk, hogy mellettünk voksoltál, és hozzánk hoztad praxisodat.

– Nagyon jó társaságba jöttem ide, tulajdonképpen egy percet se voltam nyugdíjban. A betegeim itt is megkerestek, a műszerpark mindig korszerű volt, még mindig jól érzem magam nálatok. Benedek Magdi személyisége elvarázsolt, ő egy kicsit hiányzik.

– 56 év gyakorló orvosként, osztályvezetőként, mindez egy városban, szülővárosodban, Kecskeméten. Úgy ismernek, hogy a colonoscopiát (vastagbéltükrözés) Te csinálod a legjobban, sok orvos is hozzád fordul panaszaival.

– Számos helyen tanultam, egy idő után hozzám is sokan eljöttek tanul-

ni, így rengeteg barátra tettem szert. Az ország legkülönbözőbb kórházaiból keresnek meg kollégák, professzorok is. Olyan légkört alakítottunk ki, amely a vizsgálattal járó kellemetlenségeket próbálja elfelejtetni. Ebben munkatársaim empátiás készsége is sokat segít. Odafigyelünk a részletekre, próbálom fájdalommentesen végezni a beavatkozásokat.

– Az utóbbi időben betegeskedtél, az elmúlt napokban is kórházban voltál. Hogy vagy most, mert a munkatempódon nem látszik, hogy beteg lennél?

– Évek óta vannak panaszaim, kivéve, ha rendelőben vagyok, és kezemben vannak a műszerek. Valamint vezetés közben, amikor két kézzel kapaszkodom a kormányba. Nagyon szeretek dolgozni, bírom is a munkát, eddig nem nagyon éreztem fáradtságot, de mostanában már kevesebbet vállalok. Néhány éve rosszul hallok, talán ez zavar leginkább, kongresszusokra is ezért járok kevesebbet, de a mindennapi életben sem tudom megszokni.

– Tanítványod, utódod dr. Csőszi Tibor. Sikerült neki átadni a szakma megtanítható csínját-bínját?

– Tibor rendkívül tehetséges és szorgalmas fiú. Partneri kapcsolat van közöttünk. Ennek is örülök, és az is boldoggá tesz, hogy nyugodtan rábízhatom magam és betegeimet. A szakmában az a szokás, hogy az első 50 colonoscopiát a tanítvány együtt végzi mesterével, csak utána végezheti önállóan. Tibor élete tizedik vastagbéltükrözését rajtam végezte, bíztam benne, láttam, hogy kiváló adottságai vannak. Ő biztosan jobban izgult, mint én, mert nagyon leizzadt, de jól végződött mindkettőnk számára a beavatkozás.

Dr. Pongrácz József

Emberségre hangolva

15 Három orvos alapította, innen származik a vállalkozás neve is. 1994. február 1-én kezdődött a munka. A cél olyan egészségügyi központ kialakítása volt, amelyben a páciensek sokrétű egészségügyi ellátásban részesülnek, és ahol a szaktudáson kívül a gyógyítás része a jó szó is. Kezdetben két-két felnőtt- és gyermek háziorvos, valamint egy fogorvos fogadta a betegeket. Emellett szakrendelések is indultak. Szolgáltatásaikat pályázati források igénybevételével hamarosan bővíteni tudták. Benépesedett az emelet és új szárny épült. Patika, optika és audiológia is helyt kapott az épületben. A rendelések száma megháromszorozódott, s ma már közel 40 orvos rendel a BAGOLY-ban.

1995 óta, főleg vállalatok részére, egészségmegőrző szűrővizsgálatot is végeznek. Többek között a BÁCSVÍZ Zrt., az Orgoványi Takarékszövetkezet és a MEP helyi vezetői is fölismerték, hogy az egészséges munkavállaló érték, ezért külön hangsúlyt fektetnek a prevencióra. „Pályáztatás útján választottuk a Meditres Egészségház által javasolt szűrőprogramot" – mondja Kurdi Viktor, a BÁCSVÍZ Zrt. elnök-vezérigazgatója. – „190 munkatársunk önkéntes alapon élt ezzel a lehetőséggel. Valamennyien magas színvonalú, emberközpontú, jó körülmények közötti vizsgálatokon estek át."

Az alapítók elképzelése valóra vált. Bár a Meditres nevet kevesen ismerik, hiszen mindenki csak úgy emlegeti: a „BAGOLY", azt azonban már sokan állítják, hogy itt nemcsak a betegséget gyógyítják, hanem a beteggel foglalkoznak is. Fegyváriné Dévai Edina szerint „színvonalas, jól működő intézmény a Bagoly. A lányom óvodás, úgyhogy gyakran találkozunk Pongrácz doktor Úrral. Más orvosnál is jártam már, és a labor szolgáltatását is igénybe vettem. Teljesen meg vagyok elégedve az ottani munkával." Fodor Anikó is elégedetten beszél tapasztalatairól: „A Bagoly Egészségházba járok, amióta megnyitotta kapuit. Pongrácz doktor Úr és asszisztensei odaadó, lelkiismeretes munkáját mindig csodálattal figyelem. Bármikor, akár rendelési időn túl is, ha az Egészségház ellátását veszem igénybe, mindig azt látom, hogy az ott dolgozó orvosok és dolgozók a szakmai ellátáson túl mosollyal, személyre szóló figyelemmel gondoskodnak a betegekről, és mindent megtesznek, hogy egészségesen és elégedetten távozzunk."

Homo Danubius

„A világot, s ezzel együtt az isteni törvényt azért látjuk olyannak, amilyennek, mert onnan nézzük, ahonnan látjuk."
(Kabdebó Tamás: Danubius Danubia)

75 Budapesten látta meg a napvilágot, 1956 óta külföldön, jelenleg Írországban él. Író, műfordító, történész, könyvtáros, költő. A magyar líra „szóvivője", József Attilát és Illyés Gyulát általa ismerte meg az angolul olvasó verskedvelő világ.

Kabdebó Tamás 1934. február 5-én született. Baján járt óvodába, elemi iskolába és gimnáziumba, majd az ELTE-re ment. 1956-ban részt vett a forradalomban, ezért menekülnie kellett. Tanulmányait Angliában fejezte be. 1983-tól az írországi Maynooth Egyetem könyvtárát vezette. Nyugdíjba vonulása óta tolmácsol, magyart tanít, ír, szerkeszt és fordít.

Gyermekévei egész életére döntő befolyást jelentettek: „A Duna embere vagyok, homo Danubius. Megkíséreltem visszaadni azt a sok élményt, amit dunai fogantatásomtól máig kaptam, egy Duna-trilógia formájában". Fő művét, a Danubius Danubiát Szekér Endre irodalomtörténész így méltatta: „Kabdebó Tamás Duna-könyve rendkívül értékes és különleges anyag. E művében a regényt, mint műfajt újragondolta, egyéni módon megreformálta, hiszen a trilógia önéletírás, családregény és hiteles korrajz is egyben."

Kabdebó Tamás számos dokumentumot is összegyűjtött a világ „legnemzetközibb" folyójáról. Az anyag több mint 70 könyvből, sok-

Nincs szükségem korrekcióra

60 Pesti fiú volt, ma már „kecskemétibb" a kecskemétieknél. Mindent elért itt is, amit a fővárosban elérhetett volna. Itt lett főigazgató és professzor. Itt kapta meg a Kecskemét Felsőoktatásáért és Tudományos Életéért Díjat, valamint a Bács-Kiskun Megyei Tudományos Díjat. Prof. Dr. Lévai Péter, a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Karának dékánja idén ünnepelte 60. születésnapját.

– Hogyan lett tősgyökeres pesti fiúból „kecskeméti kertész"?

Zuglóban, ahol felnőttem, akkoriban komoly bolgárkertészetek működtek. A második szomszédunkban egy dísznövénykertészet volt. Gyakran átjártam ide, a nyári időszakban pedig munkát is vállaltam. Édesanyám nagyon szerette a virágokat, otthon is sok cserepes növényünk volt, még egy kis sziklakertet is kialakítottunk, amit aztán én ápolgattam. Az általános iskola után Kőszegre kerültem a kertészeti technikumba, majd sikeresen felvételiztem a kertészeti egyetemre. Ott nagyon megtetszett az oktatási és a kutatási tevékenység, így a diploma megszerzése után bent maradtam az egyetemen. 1975-ben kértek meg arra, hogy Kecskeméten helyettesítsem a növénytan oktatóját, aki szülési szabadságon volt. Az akkori igazgató aztán véglegesen itt marasztalt.

– Ma már az országban hat helyen van kertészeti képzés. Hogyan állja a versenyt a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Kara?

Prof. Dr. Lévai Péter (a kép jobb oldalán)

sok metszetből, térképből és újságcikkből áll. A Duna-gyűjteményt 1999-ben a Katona József Könyvtárnak ajándékozta. Döntésében a hírös városhoz fűződő több kedves emléke is befolyásolta: „Először a negyvenes évek elején jártam Kecskeméten édesapámmal. A város határában rendezett körvadászaton vett részt, majd egy városszéli csárdában vacsoráztunk, én a kemence padkáján aludtam. Másodszor 1955 karácsonyán jártam ott, autóstoppal igyekeztem Szegedre, a főtéren egy szállodában aludtam, ingyen, mert pénzem nem volt. Egy utazó bérelt akkor ott szobát, engem bevett szobatársnak. Harmadszor a nyolcvanas évek végén szerzői estet tartottam a Forrás meghívására a kiadó hivatalban, és meglátogattam barátomat, Szekér Bandit is. A kilencvenes évek vége felé felfedeztem a nagyszerű megyei könyvtárat, és amikor megtudtam, hogy szívoperációm lesz, nekik ajándékoztam Duna-gyűjteményemet. Ennek kapcsán a könyvtárban is volt szerzői estem. A felolvasást Dobozi Eszter tartotta, a legjobb női felolvasóm volt egész életemben."

Varga Géza

– Kétségtelen, hogy nem könnyű ebben a versenyben megállni a helyünket. Oktatásfejlesztési munkánk éppen azt a célt szolgálja, hogy megmaradjon a jó megítélésünk. A kertészmérnökképzés mellett nemrégiben beindítottunk két új alapszakot, a gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnöki, valamint a környezetgazdálkodási agrármérnöki alapszakokat. Továbbra is működtetjük kihelyezett tagozatainkat Bácsalmáson és a szlovákiai Révkomáromban. Most dolgozunk a kertészmérnöki mesterképzés beindításán. Komoly erősségünk a gyakorlati képzés, amelyhez bemutatókertek, üvegházak és egy 270 hektáros tangazdaság áll rendelkezésre. Tavaly 302 jelentkező jelölte be karunkat első helyen, ami nagyon jó eredménynek számít.

– Most 60 évesen készít-e valamilyen mérleget?

– Én alapvetően elégedett vagyok a magánéletben és a szakmában egyaránt, így nyugodtan mondhatom azt, hogy „korrekcióra" nincs szükségem.

Kállai Erzsébet

FORRÁS GALÉRIA Népművészeti Bolt

FORRÁS GALÉRIA

A kecskeméti Kéttemplom köz sétáló utcájának egyik különleges színfoltja a Forrás Galéria, ahol igényes kínálattal, zsűrizett népi iparművészeti alkotásokkal várják a vásárlókat. Az üzlet neve is tükrözi, hogy itt csak a népművészet mestereitől és népi iparművészektől származó, a régi magyar hagyományokból táplálkozó egyedi munkák közül válogathatnak a kecskemétiek, a belföldi és a külföldi vevők.

FORRÁS GALÉRIA NÉPMŰVÉSZETI BOLT
6000 Kecskemét, Kéttemplom köz 7., Tel.: 76/508-558 Fax: 76/508-558
E-mail: forrasgallery@t-online.hu Web: www.forrasgallery.hu

www.pekaru.hu

P&P PÉKÁRU Kft.
FRISS ÉS FAGYASZTOTT PÉKÁRUK GYÁRTÓJA
LÁTVÁNYPÉKSÉG FRANCHISE

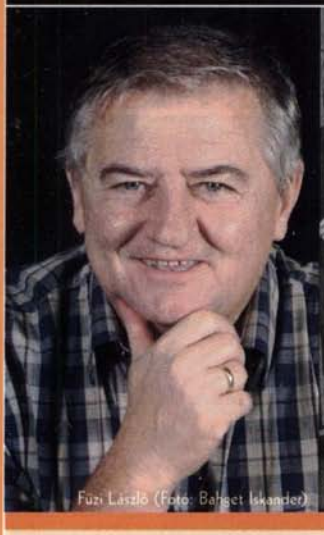

Füzi László (Fotó: Bahget Iskander)

A tízéves Forrás: Lezsák Sándor, Balázs József, Gál Farkas, Gecse Imre, Hideg Antal, Kovács István, Pintér Lajos, Utassy József, Tomai József, Ülnök, Szekér Endre, Hatvani Dániel, Buda Ferenc (guggol), Zám Tibor

MEGŐRIZNI A SZELLEM MÉLTÓSÁGÁT

Beszélgetés Füzi Lászlóval, a 40 éves Forrás főszerkesztőjével

40 – Hogyan született meg 1969-ben a Forrás című folyóirat?

– A Forrás létrejöttének megvoltak az előzményei, mint a Kiskunság és az Aranyhomok című antológiák, és voltak itt újságírók, mint Hatvani Dániel, Zám Tibor, Kunszabó Ferenc, voltak tanárok, Orosz László, Szekér Endre, vagy olyan alkotók, mint Buda Ferenc. Az alapító főszerkesztő Varga Mihály volt. Megyei támogatással és irányítással jött létre a Forrás olyan gyorsan, hogy az első számra még az engedély sem volt meg, amikor megjelent. Azt hozzá kell tenni, hogy abban az időben úgy hívták az ideológiai titkárt, hogy Pozsgay Imre. Egy mindenképpen változást akaró stáb volt itt a hatalomban és a szellemi életben is, és ezeknek az összekapcsolódásával jöhetett létre a Forrás. 1972-ben Varga Mihályt politikai okok miatt eltávolították, mert közölte Fábián László egyik írását, amelyben a '68-as szellemre emlékezett vissza és olyasmiket írt, hogy a fiatalok kitárt mellel rohannak a puskagolyóknak Prágában, Moszkvában és Párizsban. Varga Mihályt Hatvani Dániel követte a főszerkesztői poszton, az ő idejében már teljesen kikristályosodott a lap szociográfiai szemlélete.

– Ebben a korszakban meglehetősen veszélyes műfaj volt a szociográfia, hiszen a hatalom nem vette szívesen, ha valaki megmutatta a kozmetikázatlan valóságot.

– Jöttek is állandóan az utolsó figyelmeztetések. Minden reformkor előszele egyébként a szociográfia kibontakozása, amikor az írók úgy érzik, hogy lehet változtatni. Ez persze feltételezi a hatalom odafigyelését

NAPRÓL NAPRA

március 2.

125 éve Kecskeméten született Révész Sándor tanácsnok. Tanulmányait Kecskeméten végezte a református főgimnáziumban és a jogakadémián. 1905-ben lépett a város szolgálatába. Előbb mint napidíjas fogalmazó, majd mint másodosztályú fogalmazó dolgozott a pénzügyi osztályon. 10 nap híján 6 évet töltött el az I. világháborúban, illetve orosz hadifogságban. Hazatérve 1919-ben főjegyzővé, egy év múlva tanácsnokká választották. A „városi tanács kiváló és nagy reményekre jogosító" tagjaként ismerték.

március 6.

75 éve hunyt el Horváth Béla ügyész, bíró. Régi kecskeméti polgárcsaládból származott. Középiskoláit szülővárosában, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. Jogász pályáját a fővárosban, Nagy Károly ügyvédi irodájában kezdte, majd a budapesti ítélőtáblánál lett segédfogalmazó. 1871-ben hazatért Kecskemétre. Előbb alügyész, egy év múlva törvényszéki jegyző, 1874-ben királyi alügyész, később az ügyészség vezetője lett. 1891-ben áthelyezték

is, de nyilvánvaló, hogy az író mindig továbbmegy, mint amit a hatalom el tud képzelni a változtatásban. Ebből keletkezett az a feszültség is, ami gyakorlatilag Hatvani Dániel főszerkesztőségét kitöltötte.

– 1989-ben, a rendszerváltáskor vetted át a lap főszerkesztői posztját. Ha 2009-től, a negyvenéves évfordulótól nézünk visszafelé, akkor éppen 20-20 év „jut" a rendszerváltás előtti és az azt követő időkre a lap történetéből. Hogyan változott meg a folyóirat helye, szerepe?

– Az én olvasatomban '79-re a politika és az irodalom már tudta, hogy mindennek vége. Nyilván egy többpárti demokráciában más szerepe van az irodalomnak, mint egy egypárti demokráciában, nem tudom, minek nevezzem, hiszen diktatúra sem volt már a 80-as években. A rendszerváltást követően eltűntek a határok, amikre korábban mindig figyelni kellett, de ugyanakkor megjelent egy új követelmény, hogy az értéket, a kulturáltságot, a szellem méltóságát meg kell őrizni, tehát több irányba kell tekinteni, és összefogó szerepet kell betölteni. Ezt próbálja a Forrás is, de azt is látni kell, hogy az irodalom határai is kitágultak, tehát annyira széles az irodalmiság sávja, hogy azt egy folyóirat már nem tudja lefedni.

– Ha az irodalomtörténészek feldolgozzák a lap történetét, kiket sorolnak majd a Forrás köréhez?

– Nagyon érdekes, hogy egy egyetem nélküli városban a mai napig vannak olyan irodalmárok, akik országosan is elismertek: Buda Ferenc, Szekér tanár úr, Dobozi Eszter, Pintér Lajos és talán magamat is ide sorolhatom. Rajtuk kívül természetesen van egy holdudvara a lapnak, s ez meglehetősen széles. Akár az időben is vissza lehet menni, a klaszszikusok közül Illyést, Németh Lászlót, Weöres Sándort, Veres Pétert, Pilinszkyt említhetném – nem egy rossz névsor. Az utóbbi időben sokat foglalkoztunk például Máraival. Nagyon jó kapcsolatban voltunk Határ Győzővel és Faludy Györggyel is. Ha mindenkit felsorolnék, nagyon hosszú lenne a kortársak névsora is: Kányádi, Tandori, Kovács András Ferenc, Balázs Attila, Sándor Iván. Azt azonban tudni kell, hogy egy humán egyetem nélküli városban sokkal nagyobb energiával lehet egy ilyen folyóiratot működtetni, mint az egyetemi városokban, de én ezzel együtt bizakodó vagyok a jövőt tekintve, hiszen a Forrás ott van a legrangosabb irodalmi folyóiratok között.

Kállai Erzsébet

a pestvidéki ügyészséghez és megbízták annak vezetésével, majd táblabíróvá, azután táblai tanácselnökké nevezték ki. 1915-ben vonult nyugállományba. Ismét Kecskemétre költözött, ahol aktív közéleti életet élt. Mint legöregebb tag, elnökként részt vett a Kaszinó munkájában is. 1929-ben a város törvényhatósági bizottsága örökös taggá választotta.

Élete utolsó éveiben egészségi állapota nagyon meggyengült. A Czollner közben lévő Horváth-kert villáját egyre ritkábban hagyta el. Halálát követően a Kecskeméti Nagy Képes Naptár így méltatta: „Gyermekkorától kezdve olthatatlan tudományszomjjal érdeklődött minden iránt, ami csak egy rendkívül éles elmét, szines fantáziát foglalkoztathat. Páratlan olvasottsága révén olyan műveltségre tett szert, ami ritkaságszámba ment. Zene- és énekrajongó volt, különösen kedvelte a dalárdákat. A világ legszebb hangszerének a férfihangot tartotta. Hazafiassága és a becsületről vallott felfogása bátran mintaképül szolgálhat."

Horváth Béla

A HÓNAP MŰVÉSZE:
Farkas István

75 „Amikor André Salmon francia költő, író, kritikus, Apollinaire, Picasso és Modigliani barátja egyik utolsó párizsi gyűjteményesét végigjárta... – az író megállt egy kép előtt, az sétapálcás, gorilla vigyorú, úri férfit ábrázolt és mellette a sorsába beleroppant nőt – és azt kérdezte a festőtől:

– Ez megöli, mielőtt hazaérnek?

Farkas rám nézett, elámultan Salmon kérdésétől, mert ő nem tudta, hogy ezt festette meg.

– Hallod, mit kérdez tőlem? – suttogta magyarul.

Hanem én hallgattam, mélyen, mert tudtam, hogy apját és anyját festette meg. Mint annyi beállításban máskor is, de mindig azonos lényeggel."

Farkas István: Önarckép

A történet nagy valószínűséggel Farkas István 75 éve, 1934-ben festett Végzet című, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött alkotásáról szól. Az anekdotát Dénes Zsófia jegyezte le szemtanúként a 20. századi magyar festészet egyik legjelentősebb, egyben legtalányosabb alkotójáról, akinek szinte minden képe a gyermekkorában ért lelki trauma lenyomataként hat, hiába próbálta azt szinte minden esetben a művészet eszközeivel megfegyelmezve mások elől elrejteni.

Farkas István: Végzet

Farkas István édesanyja már nagyon korán meghalt, ráadásul elmegyógyintézetben. Édesapja, Wolfner József, a nevezetes újság- és könyvkiadó, műgyűjtő, aki például a Művészet című folyóiratot is elindította 1902-ben, szülőnek a lehető legrosszabb volt, zsarnoki, szadisztikus hajlamokkal. Bár többször is kísérletet tett rá, az érzékeny lelkületű művész soha nem volt képes megszabadulni az apja által oly erőszakos módon átörökített középosztálybeli életformától. Ennek következménye egy élete végéig tartó elidegenedési folyamat volt az őt körülvevő családi és üzleti (s bizony részben művészeti) környezettől, amelyhez elvileg – legalábbis neveltetését és társadalmi helyzetét tekintve – tartozott.

Farkas Istvánnak sajnálatos módon az az egyik kecskeméti kötődése, hogy 1944. június 23-án, mielőtt Auschwitzba hurcolták volna, az itteni gyűjtőtáborból írta utolsó sorait: „Ha ennyire megalázzák az emberi méltóságot, már nem érdemes tovább élni". A másik kapcsolat viszont örömtelibb, hiszen az ún. Wolfner/Farkas–Glücks Ferenc-hagyatéknak köszönhetően a Kecskeméti Képtárban található a festő műveinek legnagyobb gyűjteménye. A Párizsban, Münchenben, Nagybányán is megforduló, Mednyánszkynál és Ferenczynél is tanuló művész főművei a harmincas években, meglehetősen egyéni és összetett stílusban születtek, egyetlenegy iskolába sem sorolhatóak, de több irányzat (szürrealizmus, expresszionizmus, posztimpresszionizmus) jellegzetességei is kimutathatóak benne. A kortárs Nyilas-Kolb Jenő így írt e képekről: „Nyomasztóan sötét, terhesen torz rajtuk az élet. [...] A festő érzi a tragédiát, és tudja, hogy hiába minden, nincs segítség. [...] Talán maga sem tudja, mennyire benne van, testestől-lelkestől, képeiben. És mennyire benne van korunk egész tragédiája is."

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

Történelem képeslapokon

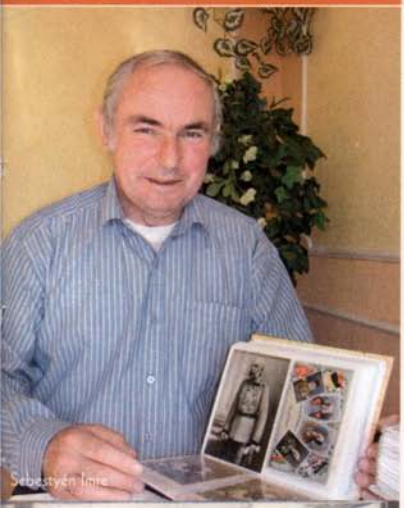

Sebestyén Imre

Kézzel festett képeslap 1909-ből

50 A kiskőrösi szakmunkásképző diákjaként – 1959-ben – nem akart kilógni a sorból és osztálytársaihoz hasonlóan ő is gyűjteni szeretett volna valamit. Választása a képeslapokra esett. Egyrészt tetszettek neki, másrészt ez akkor még keveseknek jutott eszébe. **Sebestyén Imre kezdeti lelkesedése hosszú életűnek bizonyult, öt évtized alatt 200 ezer képeslapot gyűjtött össze.** 1996 óta tagja az országos képeslapgyűjtő egyesületnek, évente 20 kiállítást rendez. Rendszeresen részt vesz hazai és nemzetközi versenyeken, az elmúlt négy évben sorozatosan elhozta az országos első helyezéseket és különdíjakat.

A gyűjtemény első darabjait rokonaitól, barátaitól, ismerőseitől kapta. Ki amerre járt, küldött neki egy képeslapot. Majd festőinasként a házaknál, ahol dolgoztak, kérte, hogy a munka utáni nagytakarításnál ne dobják ki a régi lapokat. Néhány év alatt így gyarapodott több ezerre a gyűjtemény. Elsősorban városokat ábrázoló, vagy a háborúból érkező katonai képeslapokat kapott. Később Kiskunhalason, sorkatonai szolgálata alatt a Világ Ifjúsága című újságban sok levelezőpartnerre talált, majd 1991-től, amikor nyugdíjba ment, a megnövekedett szabadidejének köszönhetően látványosan gazdagodott a gyűjteménye, évente akár több tízezerrel is.

A '70-es években, amikor a képeslapok száma elérte a 30 ezres határt, témák szerint rendszerezni kezdte azokat. Külön dossziékba kerültek a települések, a népviseletek, a babák, a katonák, az állatok, az ünnepek. Az így szétválogatott anyagok adták az ötletet, hogy önálló kiállításokat szervezzen. Ma már túl van a százötvenedik tárlaton, szinte valamennyit nagy siker fogadta. A legtöbbet Kecskeméten mutatta be, illetve a megye más településein, de állított már ki Budapesten és az ország több városában, Debrecentől Győrig, Hódmezővásárhelytől Nagyatádig, Egertől Nagykarácsonyig. A művelődési központok, kulturális intézmények mellett iskolák is gyakran felkérik egy-egy anyag bemutatására. Az elmúlt közel másfél évtized alatt több mint 30 témakört dolgozott fel. Kecskemét, Kecel és Bács-Kiskun megye mellett leginkább a történelmi korokról adnak hű képet a tablókon kiállított lapok. A legtöbb tárlatot saját ötlettől vezérelve gondolta ki, de akadt olyan is, amit az adott évfordulók – Biblia éve, Petőfi élete és emlékei – kapcsán állított össze. Legkedvesebb kollekciója a XX. század elején élt színészeket és színésznőket mutatta be.

Sebestyén Imre napjainkban is rajongással gyűjti, rendszerezi a képeslapokat. Különleges hobbija átszövi életének minden napját, óráját. „A képeslapok iránti szeretetem ötven éve változatlan. A gyűjteményem által kitárult előttem a világ, nagyon sok országot megismertem, nevezetességei, tájai és népviselete által. Arról is képet kapok, hogy mely években mely országok, városok a leglátogatottabb turistacélpontok. Egy percig sem bántam meg, hogy egykoron a képeslapok gyűjtése mellett döntöttem. Az életemet ez teszi teljessé."

id. Gyenes István aranydiplomás műkertész

A Daróczi közi ősi birtok

Az 1932-es Gyümölcskiállítás virágkom

80 éve a Virágos Kecskemétért

80 Az egyik legismertebb kecskeméti família, a Gyenes-család valószínűleg az 1700-as évek végén érkezett az alföldi városba. Gyenes Mihály, Jókai Mór egykori szállásadója, aki a betegségeket terjesztő ún. Déllő mocsárt lecsapolta és városi sétatérré alakította, 1800-ban már Kecskeméten született. Fia, Gyenes Pál, a híres író jó barátja, megbecsült erdőfelügyelőként szolgálta a várost, míg unokája, Mihály, messze földön ismert cukrászmester volt.

A dédunoka, Gyenes Mihály és Dékány Erzsébet fia, Gyenes István 1907-ben látta meg a napvilágot. 1926-tól Budapesten, a Magyar Királyi Kertészeti Tanintézetben tanult. Kiváló érdemjegyeinek köszönhetően műkertészi képesítést kapott, amit ma már úgy is mondhatnánk: a kertészet művésze lett. 1929-ben tért haza Kecskemétre és a Hunyadivárosban, az örökségként kapott Daróczi közi 5700 négyzetméteres telken, illetve a Külső kertnek nevezett Kőrösi-hegyen kertészkedni kezdett.

Gyenes István hatalmas ambícióval kezdett dolgozni. Hamarosan üzletet nyitott a Nagykőrösi utcán, majd később a Szabadság téren működtette „Európa legszebb virágboltját". Emellett kertek tervezését, építését és karbantartását, ünnepi rendezvények díszítését, alkalmi csokrok, kosarak és koszorúk készítését is vállalta. Néhány év alatt komoly szakmai hírnévre tett szert. Az Okleveles Kertészek Országos Egyesülete a Kecskeméti Szőlősgazdák Egyesülete által 1932-ben rendezett barackkiállításon szép dísznövényeiért elismerő oklevéllel tüntette ki, s még ugyanebben az évben a Mezőgazdasági Kamara elismerését is kiérdemelte. Részt vett az első Hírös Hét Fesztiválon, s virágkompozíciójával ezüstérmet szerzett. Nemcsak Kecskeméten, hanem az egész országban ismerték, tisztelték, de vásárlóit, megrendelőit ő is megkülönböztetett figyelemmel vette körül. Híven tükrözi mindezt egy 1931-ből származó hirdetésének szövege is: „Tisztelettel hozom a nagyra becsült termelő közönség becses tudomására, hogy mint okleveles

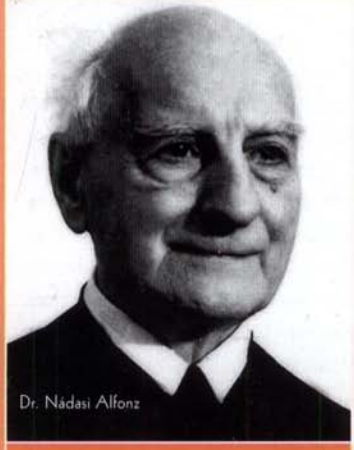
Dr. Nádasi Alfonz

Az „ignis ardens", a lángoló tűz

100 A 20. század egyik legnagyobb magyar zeneszerzője, zenetudósa és zenepedagógusa, Kodály Zoltán szűkszavú, zárkózott ember volt, aki önmagáról alig beszélt és vallásos élményeiről hallgatott. Hite, meggyőződése, istenes gondolkozása zárt világ volt. Szinte senki sem ismerte mély, imádságos belső életét. Dr. Nádasi Alfonz bencés tanár, szerzetes (az „ignis ardens", a „lángoló tűz" – ahogyan Kodály jellemezte) volt a kevesek egyike, aki e zárt világba betekinthetett. Rajta kívül Kodály

pozíciója

A Gyenes-testvérek – László, Melinda (Dr. Kovácsné dr. Gyenes Melinda), Géza, Ferenc és István (Fotó: Kada Erika)

A Gyenes Kertészet napjainkban

kertész, üzleti tevékenységemet úgy virág, mint konyhakerti (zöldség) és mezőgazdasági magvak szállítására is kiterjesztettem. Szakképzettségem és a legelőkelőbb és legmegbízhatóbb magtermelő világcégekkel való összeköttetésem a fajtaazonosságot, a legkiválóbb minőséget, csiraképességet és biztos termelési eredményt garantálja. [...] Amidőn az igen tisztelt termelő közönséget kérem, hogy virág, zöldség és mezőgazdasági magszükségletét nálam szíveskedjék beszerezni, biztosítom, hogy legteljesebb megelégedését fogom szakszerű kiszolgálásommal elnyerni."

A második világégésben a kertészetet szétdúlták, az üzletet szétlőtték. Gyenes István a munkát újrakezdte, de jött az államosítás és csak 1966-ban folytathatta a termelést és az árusítást. Gyermekei révén ekkor már segítői is akadtak és a Gyenes Kertészet ismét a város lakosságának kedvenc vásárlóhelyévé vált. A nemesített virágok – clivia, amarillisz, gyöngyvirág és gerbera – komoly szakmai hírnevet szereztek. 1979-ben a Kertészeti Egyetem aranydiplomát adományozott Gyenes István részére. 1984-ben a HUNGEXPO nagydíját nyerte el, 1986-ban pedig a Kecskemét Városért emlékérmet vehette át. Hűséges kiállítója maradt a Hírös Napoknak, alapító tagként részt vett a „Virágos Kecskemétért" mozgalomban, református presbiterként az egyházi közéletben is.

1988-ban bekövetkezett halála óta gyermekei – István, Ferenc, Melinda, László és Géza – őrzik és viszik tovább a kertészörökséget. A virágok közül a muskátlira figyelnek a leginkább, mert ezen az aszályos, száraz, meleg Dél-Alföldön ez a legidevalóbb dísznövény, de mindig próbálkoznak újabbak bevezetésével is. Vásárlóik közel százféle egynyári növény és jó néhány őszi virág – ciklámen, primula, árvácska - közül választhatnak. A Gyenes Kertészet balkonládás és kertbeültetést is vállal. Követségek, szállodák, szupermarketek, közparkok, emlékhelyek, magánházak virágágyásai viselik a kezük nyomát. Vevőiket termelési, növényvédelmi és gondozási szaktanácsokkal is ellátják.

A Gyenes-család vállalkozása napjainkban is Kecskemét egyik legnépszerűbb kertészete. A dinasztia munkáját a város közgyűlése 2007-ben „Kecskemét Város Környezetvédelméért Díj"-jal ismerte el. A gyermekek 2009 nyarán a 75 évvel ezelőtt indított, jubiláló Hírös Hét Fesztiválon emlékeztek meg az elmúlt nyolc évtized sikereiről.

szinte senkinek sem tárta fel Istenhez kapcsolt életét...

Alfonz atya 1909. március 21-én született. Együttműködése Kodály Zoltánnal 1937-ben kezdődött, amikor első látogatásakor felkeltette Kodály érdeklődését azzal, hogy görög-latin szakos bencés tanárként Sopronban az „Éneklő Ifjúság" mozgalmát szervezte. Kapcsolatuk 1940-től rendszeressé vált, hetente háromszor-négyszer is két-három órán át együtt olvasták a görög és a latin klasszikusokat és a Szentírást, görögül és latinul is együtt imádkoztak. Három évtizeden át szoros munkatársi, mélységes szellemi-lelki kapcsolat, lelki dialógus fűzte Kodály Zoltánhoz. Így jellemezte: „Tiszta lelkű keresztény, krisztusi ember."

Munkatársként, gyóntató papként állt a Mester mellett: ő temette első feleségét, Emma asszonyt és Kodály Zoltánt is. Egyházi szertartást csak a sírnál végezhetett. Beszédében azonban hűen tolmácsolta Kodály üzenetét a nemzethez a hitvalló életről, a haza iránti hűségről. „Miből merített mindig vigasztalást sok évtizedes küzdelméhez? Meg kell nézni kevés pihenésének állandóan visszatérő, sokszor elolvasott könyveit: a Szentírás, Jézus élete, Krisztus követése, Szent Ágoston Vallomásai, Pázmány és Zrínyi, Rákóczi imakönyve."

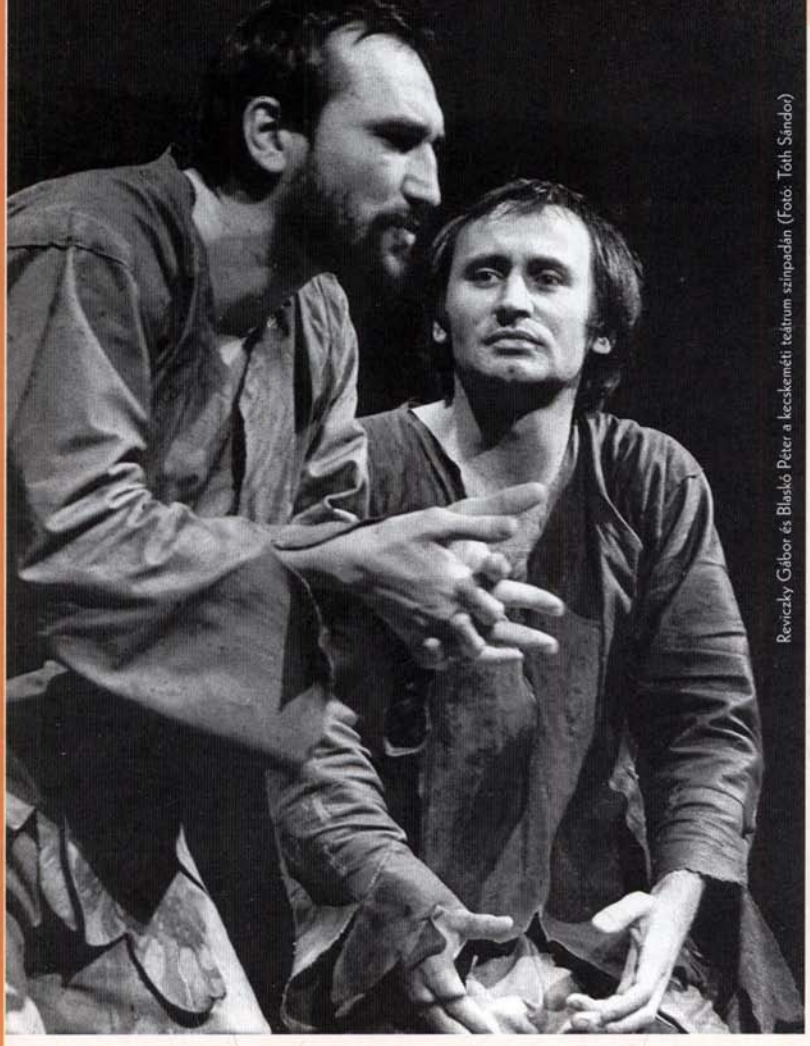

Reviczky Gábor és Blaskó Péter a kecskeméti teátrum színpadán (Fotó: Tóth Sándor)

POMPÁS ÉVEK

60 Két kerek évforduló. Az egyik smafu, a másik: az már valami. Reviczky Gábor a 60. születésnapja felemlítésére csak legyint, nem tartja számon, talán csak a névnapokat utálja jobban, viszont a kecskeméti hónapokra szívesen emlékszik. Épp 30 éve játszott itt.

– Hogy egy év alatt mit lehet megismerni egy városból, annak lakóiból, kimondott és kimondatlan titkaiból, nyilván attól függ, ki milyen hőfokon él. Reviczky Gábor akkor érkezett Kecskemétre, amikor a város pompás időszakát élte és a tőle elvárható módon bele is vetette magát a kecskeméti létbe.

– A milió mesés volt – mesél arról, mi fogadta. – A Váci utca után itt építették az országban a második sétálóutcát, itt nyílt először salátabár, hogy a pezsgőbárról ne is beszéljünk, ahol az akkor elérhető pezsgőket lehetett végigkóstolni. A városi főépítész jóvoltából itt készültek először fából a játszóterek, működött a Kodály Zeneintézet, a megyei első titkár pedig komolyan áldozott a kultúrára. Öröm volt itt élni.

– Kaposvár, Debrecen, Miskolc után vetette ide a sors a színészt. Nyugodtan lehet úgy mondani, hogy a jó sors.

– Miután Ruszt Józsefék elhagyták Kecskemétet, Beke Sándort javasolták színigazgatónak, ő pedig csak úgy vállalta, ha magával hozhatja a Blaskó fivéreket, Balázst és Pétert, valamint engem. A kassai Thália vezetője volt előtte, tulajdonképpen akkor, '78-ban telepedett le Magyarországon és nem akart ismeretlenként betoppanni Kecskemétre. Rábólintottak, jöttünk. De sajnos kellemetlen helyzetet teremtett, hogy míg Beke az itteniekkel rettenetesen bánt, addig minket feltűnően kedvelt. Miután már harmadszor hívott a Vígszínház, végül igent mondtam és elmenekültem a kínos szituációból. Nem volt könnyű döntés. Nehezen szoktam meg a pesti létet. Kétszer is elmaradt előadás miattam, mindkettő Platonov volt. Egyszer összekevertem az előadás rendjét, másodszor pedig az autó mondta be az unalmast. Egy ideig én tartottam a világrekordot, de aztán Rajhona Ádám rám vert, miatta ötször maradt el előadás.

Szóval Kecskeméten nagyon jó sorom volt. Országos hírűek voltak az előadások, dugig volt a színház. Az egyik nagy siker az Olasz szalmakalap volt, ami nálunk Florentin szalmakalap néven futott, Szőke István rendezte, a főszerepet kaptam, Fadinárdot. A premieren ott ült az egész képzőművész csoport és beje-

lentették, hogy mostantól van értelme színházba járni. A tények magukért beszéltek: kisvártatva majdnem megduplázódott a bérletesek száma. Ehhez az előadáshoz kapcsolódik egy kínos sztori is. Miután levették a darabot, Szinetárék észbe kaptak, leküldtek egy közvetítőkocsit, muszáj volt hát még egyszer eljátszanunk. Az egyik gimnáziumból hoztak diákokat, de megtiltották, hogy nevessenek – mondván, ez egy tévéfelvétel. Úgyhogy néma nézőtér előtt kellett eljátszanunk a komédiát. Hát mit mondjak, borzalmas volt.

– Manapság nehéz elképzelni, de akkoriban a színház valóban a társasági élet középpontjában állt.

– Igazán egy ember lett jó barátom. Pálfy Guszti, a szobrászművész. Minden este bejött a színház klubjába, ami nyugodtan állíthatom, városi találkozóhely volt. Sokan jártak oda, még a rendőrök is. Úgyhogy nem volt gondom hazafelé, mert a rendőrök jöttek utánam, nem volt félnivalóm. Aztán volt egy benzinkutas haverom, azzal sefteltünk. Bomba ötletünk támadt: az egyik iskola pincéjében gombákat neveltünk. Gőzfűtés volt és hát szivárogtak a csövek, gondoltuk, ez nagyszerű környezet, pára is van, meleg is van. Úgyhogy télen belevágtunk, hoztunk Lajosmizséről előre beoltott zsákokat. Sajnos nem tudtuk, hogy vegyszeres kezelést is igényelt volna, úgyhogy valami gombalégy elrontotta a bizniszünket. Nem lett belőle semmi.

Hát így történt, hogy egy év alatt teljesen beépültem a város életébe. Az emlékeim – pedig harminc év telt el – a mai napig színesek, élénkek: az előadások, a presszók, a haverok, az utcanevek – mindenre emlékszem.

Bérces Dóra

Szabadi Vilmos és a Gerhát László vezette Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

A koncertmentő hegedűvirtuóz

50 éve, 1959. március 10-én született Szabadi Vilmos hegedűművész. Tanulmányait Halász Ferenc, Ruggiero Ricci, Végh Sándor és Fenyves Lóránt irányításával végezte. 1982-ben a Magyar Rádió által rendezett hegedűverseny győztese, 1983-ban a Hubay Jenő Hegedűverseny első díjasa volt, sőt mindkét versenyen elnyerte a zsűri különdíját is. 1988-ban a Royal Festival Hall Bartók Béla tiszteletére rendezett gálakoncertjén Bartók 2. hegedűversenyét játszotta Solti Györggyel, ezt a BBC és a Decca rögzítette, majd a Philips világszerte megjelentette. CD-ivel a HUNGAROTON történetében először nyert két MIDEM-nagydíjat. 1992-ben munkásságáért Liszt-díjjal tüntették ki. „Minél több díjat nyer az ember, minél több jó kritikát hoz haza Amerikából, Japánból és a világ minden tájáról, annál gazdagabbá teszi magát és az országot is. Kultúránk zászlajának emelése nagyon fontos, de ugyanolyan lényeges a nevelés is. Ha körülnézünk a világban, észrevesszük, hogy környezetünk olyan mértékben le van pusztítva, hogy természetesen a benne lakó emberek lelke is vele pusztul. Ezt kellene megállítani a saját zenénkkel és az életszemléletünkkel" – vallott egyik interjújában főbb elveiről.

Kecskeméten is már több alkalommal fellépett. Így például 2005-ben egy Katona-emlékhangversenyen játszott a Kecskeméti Szimfonikus Zenekarral. Az ünnepi koncertre az együttes vezetője, Gerhát László így emlékezett vissza: „Szabadi Vilmos Bartók 2. hegedűversenyének előadásával tulajdonképpen megmentette az előadást. Az eredetileg erre a műre felkért szólista lemondta a fellépést, így hirtelen kellett valakit keresnünk, aki ezt a rendkívül nehéz versenyművet nemcsak hogy tanulta, de magas színvonalon el is játssza. A közös munka nagyon jó hangulatban, gördülékenyen zajlott, fölényes virtuozitással, világos artikulációval és magával ragadó kifejezéssel lelkesítően hatott a zenekarra, nagyban megkönnyítve az egyébként igen kényes kísérő feladatot."

Varga Géza

Arborétum Lakópark II. ütem

Delta, a nyílászárók torkolata

20 Heves megyei gyökerekkel 1989 márciusában Kecskeméten alakult meg a Delta Kft. Az első években építőipari kivitelezést vállalt a cég, több kempinget, társasházat, társasházi lakást, bevásárlóközpontot építettek. A '90-es évek közepén, a piaci igényeket felismerve azonban profilt váltott a cég. Ekkor ugyanis a nyílászárók beszerzése meglehetősen nehézkes, a választék pedig rendkívül szűkös volt. Ezt látva kezdte meg a cég a nyílászárók gyártását.

A kft. fejlődése azóta töretlen. Először csak hagyományos, farostlemez ajtókat készítettek, majd évente új termékekkel, termékcsoportokkal bővítették kínálatukat. Az induláskor alig tízen dolgoztak a cégnél, napjainkban már több mint 200 főt foglalkoztatnak. A Heves megyei Tenken és Tarnamérán, valamint Kecskeméten és Nyárlőrincen négy üzemben homlokzati fa- és műanyag ablakokat, bejárati ajtókat, illetve lemezelt és tömör beltéri faajtókat gyártanak. Idén elkezdték a nyílászárók felületkezelését, így már festett ablakokat is tudnak készíteni. A széria-termékek egyedülálló választéka mellett az egyre inkább növekedő speciális, egyedi igényeknek is eleget tesznek. Hamarosan két új üzemet adnak át és megkezdik az alumínium nyílászárók gyártását is.

A Delta Kft. piaci sikereit részben a stabil vezetői háttérnek köszönheti. A vállalkozás megalakulása óta családi tulajdonban működik, a tulajdonos és az üzemvezetők többsége másfél évtizede együtt dolgozik. A dinamikus fejlődés másik oka az, hogy mindig igyekeztek a piaci igények elé menni. Termékeik egy részével folyamatosan a piaci hiányokat szeretnék pótolni. Sőt, egy-két termékcsoportnál még a vásárlói irányt is befolyásolni próbálják. Sokat segít, hogy országos viszonteladói hálózattal rendelkeznek és az összes hazai barkácsáruház beszállítói. A gazdasági válság ellenére négy üzletből álló bolthálózatukat a közeljövőben tovább bővítik és a külföldi piacokon is meg kívánnak jelenni. Bulgária és Románia felé az első szállítmányok már elindultak, de remények szerint a következő években más közép- és nyugat-európai országok piacán is elindul a Delta Kft. nyílászáróinak forgalmazása.

DELTA KFT

DELTA Kft. 6000 Kecskemét, Korhánközi út 4.
Tel.: 76/504-281 Fax: 76/506-207 E-mail: deltakecskemet@delta-kft.hu Web: www.delta-kft.hu

A kocséri üzem látványterve

Maradjunk ki a válságból!

Nem kötelező részt venni, csak azért, mert jelen van és mindenkinek ezzel kell foglalkoznia!

„Egy budapesti hullámkartongyártó cégnél kezdtem tíz évvel ezelőtt területi képviselőként" – mesél az előzményekről Kávai Zoltán, az Él-Pack Bt. tulajdonosa, ügyvezetője. „Szokták mondani, hogy a multinacionális cégek dolgozóikat teljesíthetetlen terv elé állítva az egyéni motivációs célok megszűnnek! Ebben nekem is volt részem, de megtapasztaltam, hogy a személyes haszon nemcsak a fizetés lehet, amivel a munkát jutalmazzák, hanem a vevők elismerése arról, hogyan képviselem az adott céget. Szerettem azt, ha az elvégzett munka eredményt hozott. A multicégektől tanulni kell, minden tudást, módszert, ami náluk bevált, azt egy kis- és közepes vállalkozásba adaptálni kell, ez a siker titka. Munkavállalóként tudtam, hogy többre vagyok képes, mint amennyit tőlem elvárnak, így indítottam 5 évvel ezelőtt vállalkozásomat Kecskeméten."

Az Él-Pack Bt. hullámkartondoboz gyártásával foglalkozik. A cég budapesti és nagykőrösi gyártó telephelyén 15 munkatárs felel a vevők gördülékeny kiszolgálásáért. A vállalkozás az elektronikai ipar, a tejipar, a textilipar és a vegyipar jelentős hazai képviselőinek beszállítója. Tevékenységüket dinamikus növekedés jellemzi. Az eltelt öt év alatt minden évben megduplázták nettó árbevételüket, az elmúlt évben átlépték a félmilliárd forintos forgalmat. „Gyártó cégként az évek alatt megtapasztaltam, hogy elég sok kockázatot rejt a gyors növekedés. Éppen ezért az elmúlt években elsősorban nem a gépparkot fejlesztettük, hanem alvállalkozókat vontunk be és nagyobb gyártó cégeket, így kezeltük a hirtelen megnövekedett rendelésállományt. A fejlesztések csak 2008-ban kezdődtek el, ekkor éreztem úgy, hogy a széles vevőkör stabilizálódott. Egy korszerű papíripari feldolgozóragasztógépet és két kamiont vásároltunk, valamint egy közel 3.000 m²-es alapterületű új telephelyet alakítottunk ki. A gazdasági válság ellenére cégünk további fejlődésére számítok. A Nagykőrös melletti Kocséron egy 25 fős, megváltozott munkaképességű dolgozókat is foglalkoztató üzemet hoztunk létre az új telephelyen, amely kapacitásban alkalmas partnereink kooperációs munkáinak elvégzésére, kézi ragasztás és egyéb élőmunka igényes műveleteinek teljesítésére. Célunk, hogy megrendelőink elégedett kiszolgálással találkozzanak nálunk és jó referenciával tudjunk a piacon fejlődni.

A gazdasági megtorpanás kihatással van erre az üzletágra is. Ennek ellenére úgy érzem jó úton haladunk arra, hogy egy zsugorodó piacon is lehet növekedni, igaz egy kicsit több befektetett munkával, mint eddig."

Él-Pack Bt. Web: www.elpack.hu E-mail: elpack@t-online.hu

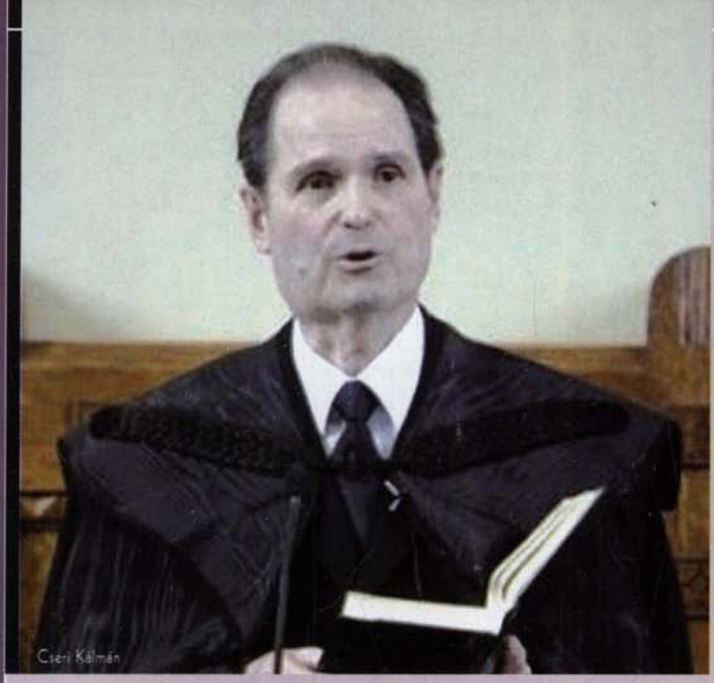
Cseri Kálmán

CSENDES CSODÁK

Cseri Kálmán gondolatai Kecskemétről, családjáról, gyermekkoráról, hitre jutásáról

70 „Előbb elhittem, utána pedig a magam életében és sokak életében megtapasztaltam, hogy Jézus Krisztus él, és más minőségű élettel tudja megajándékozni a benne hívőket. Meggyőződésem, hogy ő mindig igazat mond, és aki rábízza magát, nem csalódik. Az ilyen ember élete tulajdonképpen csendes csodák sorozata lesz."

Cseri Kálmán 1939. április 30-án született Kecskeméten. Tanulmányait a Budapesti Református Teológiai Akadémián végezte 1962-ben. 3 évig a dunántúli Cecén, majd 6 évig egy nagy budai gyülekezetben, Budahegyvidéken szolgált, mint segédlelkész. Joó Sándor halálát követően, 1971-ben a Pasaréti Református Gyülekezet hívta meg, azóta a közösség lelkésze.

Keresztelő Pasaréten

„A felmenőink közül a dédapámat, aki házépítő mester volt, a faluban bibliás Cseri Samu bácsinak hívták. Azt mondják, mikor a dédanyám bepakolta az elemózsiát a szatyorba, akkor a kenyér meg a szalonna tetejére odatette az öreg Bibliát, mert nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden Igével, ami Isten szájából származik. Ez a szellemiség nemzedékről nemzedékre hagyományozódott. A hitet nem lehet örökölni, de a Bibliának az ismertetését minden családban meg lehet valósítani, és úgy tűnik, hogy ez fogékony talajra talált...

Édesanyám tősgyökeres kecskeméti volt, kisparaszti családból származott, édesapám úgy került oda a városba, mint kereskedősegéd, ott ismerkedtek meg a gyülekezetben, és elég későn kötöttek házasságot. Édesanyám 39 éves volt, amikor én, mint első gyermek születtem, utána még két kisöcsém született. [...] A szüleimet az jellemezte, amit később a debreceni kollégium homlokzatán láttam fölírva: Orando et laborando. Tipikusan puritán család volt a mienk, ahol valóban az imádság és a munka határozott meg mindent. És ebben a sorrendben. Még akkor is, hogyha időben a munka sokkal nagyobb teret kapott. De áthatotta a család életét az !-tenbe vetett bizalom...

Mi kisgyerek korunkban is sokat hallottunk már Isten tetteiről otthon, a családban, és kicsi korunk óta jártunk Kecskeméten, ahol laktunk, a gyülekezetbe. Az a sok ige, amit ott hallottunk, az a sok ének, amit akkor még a diakonissza testvérek tanítottak nekünk, gyerekeknek, a mai

napig megmaradt az emlékezetemben, és nyilván Istennek az a megelőző munkája volt, amire aztán ráépülhetett az, amit gimnazista koromban egy ifjúsági evangélizáción hallottam. Ez volt egyébként az utolsó ifjúsági evangélizáció, amit még engedélyeztek, utána évtizedekig ilyenre nem kerülhetett sor. Akkor lett számomra egészen világossá, hogy közvetlen összefüggés van Jézus Krisztus golgotai kereszthalála és az én temérdek bűnöm között. [...] Ez volt az első olyan mély benyomás arról, hogy kicsoda az az Isten, akiről a Szentírás szól, és miért volt szükség arra, hogy Jézus Krisztusban emberré legyen, szenvedjen, meghaljon, föltámadjon. Ez indította el azt a hitet, ami aztán később izmosodott és erősödött...

Fokozatosan, de egészen természetessé vált számomra, hogy mivel ez ilyen nagy fordulatot jelentett az életemben, és ilyen valóságos megoldást adott azokra a kérdésekre, amelyekkel addig meddőn viaskodtam, szeretném minél többeknek – ha lehet, teljes munkaidőben – ezt a lehetőséget elmondani. És azon kaptam magam, hogy eszembe sem jut más lehetőség, mint az, hogy ha lehet, akkor lelkipásztor legyek...

Mindig nagyon szerettem az irodalmat és a nyelveket, különösen a latint, már csak azért is, mert a magyar-latin tanárunk kiváló ember volt, ráadásul ajándékba kaptuk, hogy ő volt a gimnáziumban az osztályfőnökünk is. Dr. Orosz Lászlónak hívták. Remek pedagógus volt, és lényegesen többet tanultunk tőle, mint ami a tankönyvben volt, ezért a mai napig hálás vagyok...

Az életem legnagyobb öröme az volt, amikor fölismertem, hogy az a Jézus Krisztus, akiről nekem sokat beszéltek már, valóban élő személy, és engem szeret, elfogad így, ahogy vagyok, viszont nem kell úgy folytatnom az életemet tovább, ahogy addig. Ez olyan múlhatatlan örömmé vált, hogy ennek ma is tudok örülni, és többször megköszönöm neki az imádságaimban."

A folklórgyűjtő

150 éve, 1859. április 1-jén született Vikár Béla folklorista, műfordító, az MTA tagja, a La Fontaine Társaság elnöke, az országgyűlés jegyzője. Már az 1870-es évek végétől népmesék és népdalok szövegeit jegyezte le gyorsírással. 1896 karácsonyán Borsod vármegyében kezdte el, Európában egyedülálló módon, fonográfra rögzíteni a népdalokat. 1900-ban a Párizsi Világkiállításon megrendezett Ethnográfiai Kongresszuson ismertette módszereit és eredményeit. A nemzetközi etnográfia is számon tartja ettől kezdve. Gyűjtései során mintegy hétezer dalt, köztük kecskeméti és bugaci énekeket rögzített. 1896-tól a Magyar Néprajzi Társaság főtitkára volt. 1909-ben lefordította a Kalevalát, amelynek szövegét felhasználva komponálta Kodály a Bicinia Hungarica néhány kis darabját és a Vejnemöjnen muzsikál című kórusművét.

Dr. Ittzés Mihály, a kecskeméti Kodály Intézet tanára, a Magyar Kodály Társaság társelnöke szerint „Vikár Béla óriási hatással volt Kodály Zoltánra. A Nemzeti Múzeum néprajzi osztályán dolgozott, s ebben az időben Kodály egyetemi hallgatóként számos alkalommal felkereste. Vikár felvételeiből Kodály többet lejegyzett, majd 1905-ben maga is elkezdte a népdalgyűjtést. Kodály írásaiban gyakran hivatkozott Vikár Bélára, és születésének centenáriumán – személyes emlékeit is összefoglalva – méltatta folklorisztikai munkásságát."

Vikár Béla

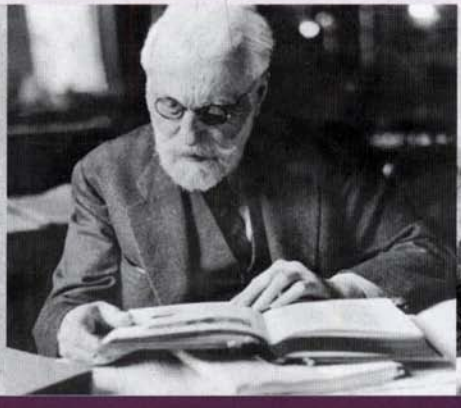

Vikár Béla folklórgyűjtő úton (1900)

A HÓNAP MŰVÉSZE:
Szőnyi István

„A művészet az érzelemhez szól. Egy műalkotásnak a reánk való hatása nem észokoktól függ. Ezért nem is tudjuk pontosan meghatározni, sem a művészet, sem a szép fogalmát, és azt sem tudjuk megindokolni, hogy valami miért tetszik."

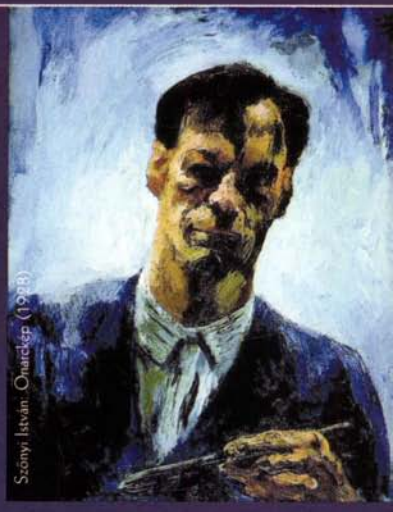
Szőnyi István: Önarckép (1918)

50 Szőnyi István Újpesten született. 1913-ban felvették a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Ferenczy Károly tanítványa lett, 1914-ben főiskolai ösztöndíjasként a nyarat Nagybányán töltötte. Az I. világháború alatt a fronton szolgált. Leszerelése után Réti István tanítványaként tért vissza a főiskolára, azonban a Tanácsköztársaság idején folytatott tevékenysége miatt 1920 márciusában el kellett hagynia az intézményt. Az 1920-ban alakult Szinyei Merse Pál Társaságtól elsőként nyerte el a 10 000 koronás Szinyei-jutalmat, sőt 1922-ben a társaság tagjai közé is felvette. (Ekkor járt állítólag a kecskeméti művésztelepen is.)

Szőnyi István életének legmeghatározóbb eseménye Zebegénybe költözése volt a házasságának köszönhetően. A Dunakanyar, a falu és a család újfajta élményeket kínáltak, a korábbi aktos, monumentális kompozíciók után egy bensőségesebb, intimebb világ jelent meg hamarosan a festő vásznain és grafikáin. A művészi eszközök is átalakultak, kiszélesedett, gazdagodott Szőnyi színvilága, továbbá „lassan a fény festőisége kezdett túlsúlyra jutni a tömegek plasztikusságának érzékeltetése fölött. Most, a szabad természet előtt megejtette a látvány szépsége és festőisége." (Pataky Dénes) 1938-tól kezdve haláláig a Képzőművészeti Főiskola tanára volt. Zebegényi műtermében emlékmúzeumot nyitottak a tiszteletére, s ugyanott a mai napig működik nyaranta a róla elnevezett szabadiskola is.

Az utolsó másfél évtized, azaz főleg az 1940–50-es években gouache és tempera technikával készült műveit mutatta be az a kiállítás, amely június 21-ig volt látható a Kecskeméti Képtárban. Az anyag a mester lányának, Szőnyi Zsuzsának Kecskeméti Művésztelep megalapításában. Később Párizsban, Brüsszelben és Londonban járt tanulmányúton. Többnyire tájképi környezetbe helyezett aktkompozíciókat és tájképeket festett, de készített – így

A huszadik század tanúja

Nagyanyja nagyon egyszerű, fejkendős, analfabéta öregasszony volt, de okos és élénk szellemű. Egyike volt Herman Lipót első modelljeinek, de nagyon csodálkozott ezen a „mesterségen". Meg is kérdezte Herman Lipót édesanyját:

– Miféle foglalkozás az a festés? Abból meg is lehet élni?

– Hogyne – válaszolt az anya. – Volt egy festő, a Munkácsy. Az egy képéért tízezer forintot kapott...

– És annyit kaphat majd érte az én unokám is?

– Hogyne!

– No, fiam – szólt a nagymama unokájához –, fesd meg hamar a képet, add el, a tízezer forintból nyiss magadnak boltocskát, és többet nem kell festened!...

Hermann Lipót: Aranykor (1912)

125 éve született Herman Lipót festő, grafikus, Munkácsy-díjas, érdemes művész. A Mintarajziskolában Balló Edénél, Hegedűs Lászlónál, Zemplényi Tivadarnál tanult. Már első éves növendékként Harag álnéven karikatúrákat rajzolt a Kakas Márton és a Borsszem Jankó című élclapok számára. 1905-ben Münchenbe ment, majd Berlinben dolgozott: Falus Elekkel közösen plakátokat és könyvillusztrációkat készített. 1910 őszén hazatért és részt vett a

Szőnyi István: Római ciprusok (1959)

Szőnyi István lánya, Zsuzsa néni 4 évesen és 81 évvel később, a Kecskeméti Képtár kiállításán

a tulajdona, aki 1949-ben férjével, Triznya Mátyás festőművésszel hagyta el az országot. Rómában letelepedve lakásuk a magyar kultúra egyik olaszországi otthona, központja lett, falain Szőnyi István számos alkotásával. Ez a félszáz darabos gyűjtemény csupán a közelmúltban került haza, s 2007-ben a korábban nem látható anyag magyarországi körútra indult. A művek egy részét még maga Szőnyi vitte ki, vagy levélben elrejtve küldte el, majd halála után hagyatéki úton jutottak az alkotások Rómába. A legkorábbi magát a 4 éves Zsuzsát ábrázolja, míg a legkésőbbieket a lányához kiutazó mester Itáliában készítette. **Az akkor már igen beteg festő 50 éve, 1959-ben vetette papírra a Római ciprusokat, mintegy a közelgő elmúlás csendesen szép, egybefogott, jelképes tartalmú természeti ábrázolását.** A messzeségbe vezető allé motívuma mellett idézzük fel a holt-tengeri tekercsek közt talált qumrani himnusz egy részletét szimbólum-magyarázatként:

„cédrus, ciprus ültetvénye,
ékes fa velük együtt dicsőségedül...
Gyökereiket a forráshoz eresztik,
az Élet vizéből szívják fel a nedvet
– ez lesz az örökkévalóság forrása
nékik – ..."

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

Kodály Zoltánról – portrékat is. Olaszországi útja, illetve a Kecskeméti Művésztelepen való szorgos munkálkodás tovább finomította festői eszköztárát. Nagyobb gyűjteményes kiállításai az Ernst Múzeumban voltak. Nagyon sok könyvillusztrációja és újságrajza jelent meg különböző hazai és külföldi lapokban. Az 1910-es években a Vasárnapi Újság, az 1930-as években a Pesti Napló rajzolója volt. Ugyanitt rajzos riportokat és cikkeket is írt. Művészeti cikkei szaklapokban is megjelentek. Írásos hagyatéka, köztük a gyermekkorától vezetett naplói a korszak gazdag forrásegyüttesét jelentik.

Herman Lipót azok közé a művészek közé tartozott, akik a XX. század első évtizedeinek minden jelentősebb művészeti törekvéseinél meghatározó szerepet játszottak. Későn érő típusnak tartotta magát, ezért művein csak azokat a hatásokat engedte érvényesülni, amelyeket gondosan kiérlelt magában. Az első világháború előtt mindennapos vendég volt a budapesti Japán Kávéház művészasztalánál, ahol barátaival Lechner Ödönnel, Szinyei Merse Pállal, Fényes Adolffal, Pólya Tiborral és másokkal nemcsak a prófétikus lelkületű Csontváry Kosztka Tivadaron élcelődtek, hanem kiapadhatatlan humorral vették célba egymást szavakkal, és még többször karikatúrákat rajzoló ceruzával. Az éjszakába nyúló beszélgetések alatt formálódott ki a magyar művészet jövője, született meg a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre alapötlete. Pályáját – mint oly sok társáét – a világháború derékba törte. Derűs alkata, élni akarása azonban átsegítette a nehéz éveken. Az élet iskolájának, a művészeti fejlődés szükséges velejárójának tartotta a negatív élményeket is. A század tanúja – a század közreműködő, valódi átélője volt. A kortársak mindig anekdotázásra kész, vidám bohémnak írták le. Utolsó önarcképe viszont a művészeti kifejezésért mély lelki küzdelmet folytató, a megpróbáltatásokkal teli sorsot büszkén viselő ember arcát mutatja.

NAPRÓL NAPRA

április 4.

90 éves a Kecskeméten született Josef von Ferenczy üzletember, médiamenedzser. Iskoláit Pestszentlőrincen végezte, majd csatlakozott a Felvidék magyarlakta területeit védő szabadcsapathoz, a Rongyos gárdához, ahol menekültek segítését, elhelyezését vállalta. 1939-től mint kereskedő és reklámszakember dolgozott.

A második világháborút követően, 1948 őszén emigrált. Először Ausztriában, majd Németországban, Münchenben telepedett le. 1957-ben megalapította a Film Presse Agenturt, amelyből később a Ferenczy Presse Agentur lett. Vállalata Németországban, Ausztriában és Svájcban újságokat, képes hetilapokat, televízióállomásokat, filmgyártó cégeket és könyvkiadókat lát el szórakoztató művekkel: regényekkel, elbeszélésekkel, forgatókönyvekkel, vagy egyszerűen csak ötletekkel.

Josef von Ferenczy

Josef von Ferenczy fontos szerepet játszott a magyar-német kapcsolatok javításában, a kelet-nyugati feszültségek enyhítésében. Az ő kezdeményezésére jött létre először Battonyán, majd pedig szülővárosában, Kecskeméten az SOS-Gyermekfalu. „Szenvedélyes magyar, hűséges német és lelkes európai vagyok, az emberek és népek közti mindenkori és mindenhol szükséges Párbeszéd híve" – vallott önmagáról egy korábbi interjúban.

április 5.

100 éve született Erőss József piarista tanár. 1924. július 27-én lépett be a rendbe, 1933. április 15-én szentelték pappá. 1934-ben Vácott, 1939-től Kecskeméten tanított. Négy év múlva Nagykárolyba ment gimnáziumi hittanárnak. 1947-ben Budapesten házfőnök lett, majd 1948-ban ismét a hírös városba helyezték. Váci egyházmegyésként tíz éven át a Kecskemét-Szentháromság Plébánián szolgált.

25 éve hunyt el Boksányi Nándor újságíró. 1922. december 15-én Kecskeméten született. A hírös városban végezte el a jogakadémiát, majd 1945-ben a debreceni tudományegyetemen államtudományi doktorátust szerzett. 1943-tól a Magyar Távirati Iroda munkatársa, ugyanakkor parlamenti gyorsíró volt. Mindkét állásából 1951-ben politikai okok miatt elbocsátották. 1952 és 1956 között egy budapesti gyárban műhelyírnokként dolgozott, 1952-ben és 1955-ben Magyarország gyorsíró bajnoka volt. Az 1956-os forradalom alatt visszakerült a Magyar Távirati Irodába. 1965 júniusában egy párizsi útjáról nem tért vissza, hanem Franciaországban menedékjogot kért. 1966 februárjától haláláig (Asztalos István néven) a müncheni Szabad Európa Rádió munkatársa volt.

április 7.

125 éve született Pozsgay Rezső Rudolf gimnáziumi tanár. 1901. augusztus 27-én lépett be a piarista rendbe, 1906. december 24-én szerzetesi fogadalmat tett, 1908. június 30-án szentelték pappá. Ezt követően latin–történelem szakos tanári oklevelet szerzett és doktorált. A kecskeméti piarista gimnázium tanára és házfőnöke volt. A Piarista templomban, a bejárati rész baloldali falán lévő díszes márványtáblát az ő házfőnöksége idején, 1931-ben helyezték el.

április 9.

75 éve hunyt el Tőrei Tóth István gyógyszerész, a híres „Tóth-patika" tulajdonosa. 1879-ben született Kecskeméten. 1904-ben vette át az akkor Molnár-patikának ismert gyógyszertárat, a Duna-Tisza köze egyik legrégibb, 1740-ben alapított patikáját. Mindenki ismerte, minden reggel a korzósarki gyógyszertár márvány bejáratánál állva üdvözölte ismerőseit. Igen élénken vett részt a város társadalmi közéletében, tagja volt

Kecskemét törvényhatósági bizottságának. 1929-től gyógyíthatatlan szívbetegségben szenvedett, de ennek tudatában is „végtelen nyugalommal élt s tűrte súlyos baját". Élete utolsó napjairól a Kecskeméti Közlöny Naptára így emlékezett meg: „Betegsége óta csak családja körében érezte legjobban magát. [...] Előző este vejénél időzött családi körben, majd amikor hazament, a gyógyszertár fölötti lakásában hajnalban rosszul lett, s mire orvosveje megérkezett, már nem élt."

április 24.

25 éve hunyt el Zám Tibor író, újságíró, szociográfus. A Debreceni Református Kollégium Tanítóképző Intézetében szerzett népiskolai tanítói oklevelet 1948-ban, majd az Egri Pedagógiai Főiskolán magyar-történelem szakon tanult. 1952-től a Debreceni Agrártudományi Főiskolán volt tanársegéd, később tanulmányi előadó. Ezt követően Hortobágyon, Parádon és Biharkeresztesen tanított, 1960-ban a Debreceni Megyei Könyvtár munkatársa lett.

1963-tól kezdve haláláig Kecskeméten élt. A Forrásnak megalakulásától munkatársa, majd később szerkesztője volt. Szociográfiai beállítottságú íróként szakmai érdeklődése, munkássága jelentős mértékben meghatározta a Forrás szociográfiai profiljának kialakulását. A „Bács-Kiskunból jövök" című szociográfiai kötete és a „Tanyabejáró" című műve a műfaj kortársi klasszikusának számít, ugyanakkor szépíróként is számos novellája, kisregénye jelent meg. 1972-ben Forrásdíjat kapott, 1979-ben a Művészeti Alap Irodalmi Díját nyerte el.

Zám Tibor mindössze 55 évet élt. Koporsójánál Kovács János református lelkipásztor e szavakkal búcsúzott tőle: „Zám Tibor minden féltett dolognál jobban őrizte szívét. Nemcsak a lassan naggyá nőtt hús szívet, hanem a belső embert is. Tudta, lenni-élni annyi, mint szolgálni egy teremtő gondolatot, átizzani a meghódított igazság belső tüzétől. Ez adta írástudó alázatát. Ezért merülhetett a látszat világ alá, hogy az igazságot fedezze fel, s írja le úgy, ahogy szeplősen fogantatott".

Zám Tibor (Fotó: Bahget Iskander)

április 28.

150 éve Kecskeméten született Décsi Jakab hírlapíró, költő. Középiskoláit szülővárosában végezte, majd a budai tanítóképzőben és a pesti egyetemen tanult. Hosszabb ideig vidéki családoknál volt nevelő. 1884-től Komáromban a helyi lap szerkesztője, 1890-től a pozsonyi Nyugat-magyarországi Híradó segédszerkesztője volt. Több vidéki és fővárosi lapban jelentek meg írásai, különféle álneveken is.

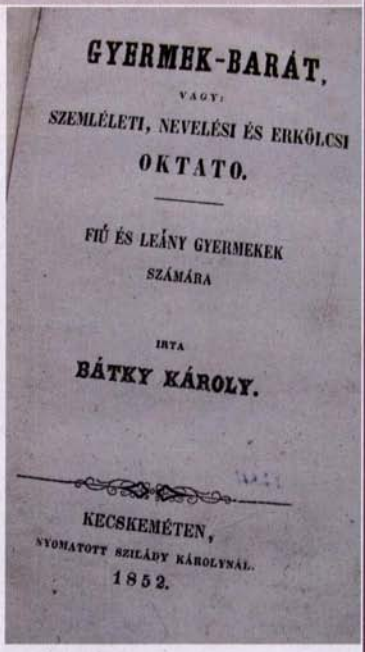

GYERMEK-BARÁT,
VAGY:
SZEMLÉLETI, NEVELÉSI ÉS ERKÖLCSI
OKTATÓ.

FIÚ ÉS LEÁNY GYERMEKEK
SZÁMÁRA

IRTA
BÁTKY KÁROLY.

KECSKEMÉTEN,
NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLYNÁL.
1852.

április 30.

150 éve Kecskeméten hunyt el Bátky Károly tanító, pedagógiai író. Sárospataki tanulmányok után 1817-től Monoron, Gyömrőn és Alsónémedin, majd 1841-től 1859-ig Kecskeméten a református iskolában tanított. Tankönyvíróként országosan ismerték. Első hazai népszerűsítője volt a német Diesterweg elemi iskolai oktatási módszerének, amelynek legfontosabb gondolata az elmélet és a gyakorlat összekapcsolása. Elemi olvasókönyve 25 kiadást élt meg. Pedagógiai munkássága mellett jelentős a futóhomok megkötésével kapcsolatos elméleti tevékenysége. Erről szóló könyvében ismertette a korábbi módszereket és saját tervét. Javasolta a terméketlen területek kiosztását a szegény nép között. A körülárkolt parcellákra akác, fűz, lícium, jegenye és bodza ültetését javasolta. Mint jövedelmező foglalkozást, sokáig érdeklődéssel kísérte a hazai és a külföldi dohánytermesztést.

Semmelweis-napi ünnepség 1977-ben

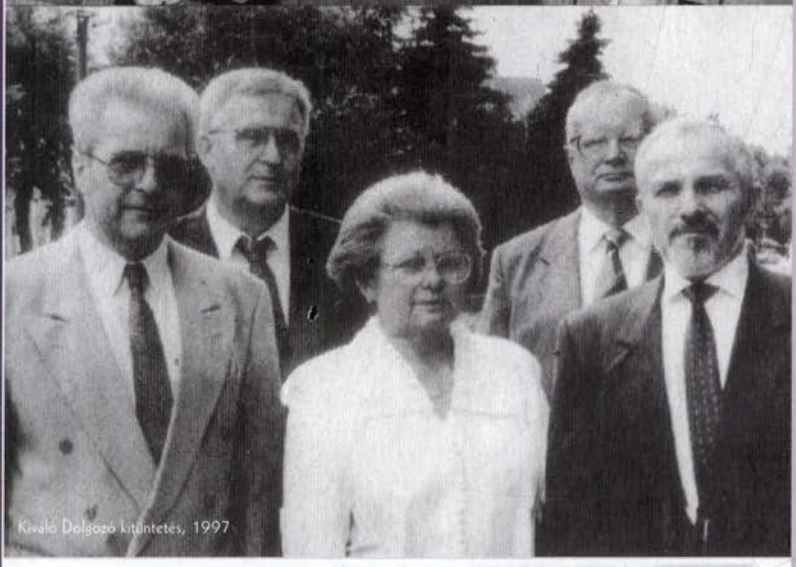

Kiváló Dolgozó kitüntetés, 1997

Családja körében

– Kőszegen születtem, ott is érettségiztem az 1547-ben alapított, időközben államosított bencés gimnáziumban 1957-ben. Szüleim pedagógusok voltak. 15 éves koromban döntöttem el, hogy orvos leszek, amikor egy súlyos lefolyású vakbélgyulladással bekerültem a szombathelyi kórházba, ahol az alapító, nagy tekintélyű, korábban hadisebész ezredes, dr. Pető Ernő igazgató-sebészfőorvos műtött meg. Az ő személyisége nagy hatással volt rám, miatta választottam az orvosi hivatást, azóta is ő a példaképem.

– Hol végezted az egyetemet, és miért nem sebész lettél?

– Szegeden jártam egyetemre, 1963-ban avattak orvosdoktorrá. Gyermekorvos szerettem volna lenni, erre készültem az egyetemen. Nyolc hónapig dolgoztam is, ügyeltem is a II. számú kórház gyermekosztályán, ám az élet közbeszólt. Az egyik évfolyamtársnőmet vette feleségül az egyetem párttitkára, és ő került a helyemre. Végül is az anyósom protekciójával Bajára kerültem, ahol a belgyógyászaton volt üres állás. 1965-ben, még szakvizsga előtt a Bács-Kiskun megyei Tanács kirendelt Kecskemétre, a megbetegedett dr. Szentendrey Mihály helyettesítésére. Az ő halála után felajánlottak egy lakást, és kértem áthelyezésemet.

Az oktató háziorvos

70 éves dr. Gombás Tibor. Korát illetően mintha viccelne velünk: április elsején született, és ugyan a mély fotelból kicsit nehezebben áll fel, más árulkodó jele nincs a hét évtizednek. Ma már a legrégebben praktizáló háziorvos Kecskeméten, aki 1965-ben véletlenül került a hírös városba. Tudományos előadásaival, cikkeivel, az orvosképzésben való szerepvállalással a szakmán belül szerzett tekintélyt, míg a napi gyógyítás, gondozás a betegek körében tette népszerűvé, amit 2400 fős praxisa is bizonyít.

– Nagy praxisod van, lehetővé teszi, hogy két rendelőhelyiségben, két asszisztenssel és egy alkalmazott orvossal dolgozz.

– Ez szakmailag előnyös, a betegeknek kényelmes, és a rezidensképzésben is élvezzük az előnyét. Kecskeméten és környékén nyolc jelenleg praktizáló háziorvos mentora (szakmai vezetője) voltam, de már 1979 óta részt veszek az orvostanhallgatók képzésében előadóként, szervezőként, vizsgáztatóként. Hál' Istennek jól érzem magam, szeretem is a munkámat, mindig, most is van segítségem, aki potenciális utódom is egyben, de egyelőre nem gondolok a visszavonulásra. Bár zavar az egészségügy jelenlegi túlszabályozása, amíg egészségem engedi, szeretnék gyógyítani, orvosokat képezni, tapasztalatokat átadni.

– Kecskeméten ismert vagy, szeretnek. Örülsz, ha felismernek, sokan rád köszönnek, vagy inkább zavar?

– Örülök, természetesen örülök, ha felismernek az utcán, és rám köszönnek. Bár a nevekre nem mindig emlékszem, de hogy kinek mikor mi volt a betegsége, az eszembe jut. Közel 45 éve vagyok körzeti-, illetve háziorvos Kecskeméten. Elégedett vagyok, nem bántam meg, hogy itt eresztettem gyökeret, azt hiszem, mindent elértem.

– Számos szakmai és társadalmi szervezetnek voltál tagja, vezetője.

– A MAOTE-nak (Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete) alapítója, később elnökségi tagja voltam. 1987-91 között az Országos Körzeti Orvosi Intézet Szakmai Kollégiumának tagjává választottak. 1995-96-ban az Alapellátási Intézmények megbízott igazgatói feladatát is elláttam Kecskeméten. A rendszerváltás előtt a szakszervezetben dogoztam, bérügyekkel foglalkoztam. A rendszerváltás utáni első négy évben az Egészségügyi Bizottság tagja voltam Kecskeméten, és 12 évig a MOK (Magyar Orvosi Kamara) megyei etikai bizottságának elnökhelyettese.

– Mire vagy büszke?

– Az állami elismeréseimre – 1979-ben Kiváló Dolgozó, 1987-ben Kiváló Munkáért Miniszteri Dicséret, 1996-ban Kecskemét Város Egészségügyéért Díj –, de arra is szívesen emlékszem, hogy a kecskeméti háziorvosok közül nekem volt először számítógépem, és a számítógéppel összekötött EKG-m, mert sikerült meggyőznöm Adorján Mihályt, az utolsó tanácselnököt, aki az eszközöket finanszírozta, hogy ez a jövő útja. Büszke vagyok arra is, hogy az én kezdeményezésemre alakultak meg Kecskeméten a 70-es években a kislaboratóriumok, valamint arra, hogy 1996-ban Hajnal Ferenc professzorral és Gógl Árpáddal közösen részt vehettem a háziorvosok kompetencia listájának kialakításában.

– Ennyi munka, közéleti szerepvállalás mellett maradt időd a családra?

– Feleségem jogász, a gyermeknevelés elsősorban az ő feladata volt. Két felnőtt gyermekünk van, és öt unokánk. A legidősebb unokánk, Gábor Pannonhalmán a bencéseknél érettségizett, felvételt nyert Szegedre, az orvostudományi egyetemre, de jelenleg ösztöndíjjal Németországban tanul. Úgy látszik, aki a bencéseknél tanul a családban, abból orvos lesz!

Dr. Pongrácz József

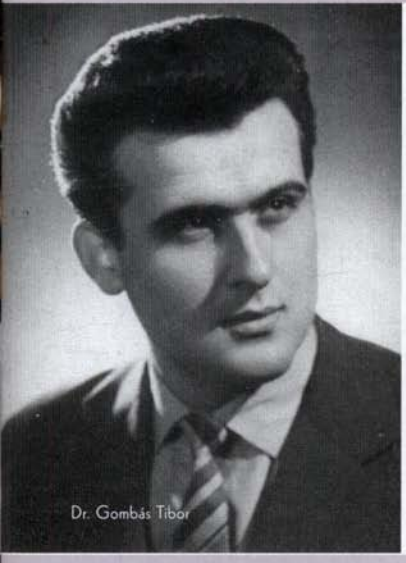

Dr. Gombás Tibor

Dr. Gombás Tibor és felesége

Tanya sorozat (Fotó: Tóth Sándor)

A Cifrapalota évtizedekkel ezelőtt (Fotó: Tóth Sándor)

Kecskemét – Tóth Sándor szemével

50 Tóth Sándort – a fotóst – rengetegen ismerik Kecskeméten. És ez természetes is, hiszen a Petőfi Népe egykor aktív, ma nyugalmazott fotósa ugyanúgy része a hírös város életének, mint az a fél évszázad, amelyet képein megörökített. Fényképein életre kelnek egy – szelíd nosztalgiával vagy átkozódva emlegetett – történelmi korszak városának régi és folyton változó arcai. Egy fél század életképei, portrék, ritka pillanatok, egykori öregekkel és fiatalokkal, ballonkabátos, kontyos szépasszonyokkal, pattanásos, iskolaköpenyes kamaszokkal, orosz katonákkal, melósokkal, lekerekített hátú, régi Ikaruszokkal, öreg utcákkal, házakkal, kapualjakkal. Ezek szüleink életének, gyermeki éveinknek egykori szereplői és helyszínei, emlékei. Különleges ajándék, hogy Tóth Sándor megörökítette őket...

– Az egész életem egy kaland, az is egy kaland, ahogy fotós lett belőlem – meséli. – Eredetileg kutatóvegyésznek készültem. Kecskemétre is azért kerültem, mert itt lettem sorkatona, a mai Katona József Gimnáziumban, vagyis az egykori reáliskolában. A fotózásba egyszerűen beleszülettem, nagynéném mellett tanultam el a mesterség minden apró fortélyát. Így amikor '57 nyarán leszereltem, egy hirtelen ötlettel néhány nap alatt letettem a fotós szakmunkásvizsgát – kiváló eredménnyel. Egy ideig még otthon, Kécskén dolgozgattam – biciklivel jártam a családokat, gyerekeket fényképezgetni –, a filmet, a papírt, a laboráláshoz való anyagokat a megyeszékhelyen vásároltam. Így lettem hamarosan a kecskeméti Ofotért fotólaborjának vezetője – 22 évesen. Innen vittem át a fotóimat a megyei napilap szerkesztőségébe, amely ugyanebben az épületben volt. Aztán sorra küldtem a képeket a sport- és a kulturális rovatba, egy idő után ezer szál fűzött az újsághoz. S amikor kaptak egy fotóriporteri státuszt, nekem szóltak. Rövid kitérő után így lettem a Petőfi Népe fotósa, fotó-rovatvezetője, képszerkesztője.

Azóta eltelt ötven év. S bár Tóth Sanyi már 74 éves, nyugdíjasként sem nyugszik. Azon dolgozik, hogy fél évszázadnyi munkáját, a többezernyi fotót közkinccsé tegye. Képeit az elmúlt években Kecskeméten és a megye nagyobb településein több mint száz kiállításon bemutatták. A hírös városban legutóbb a színházban rendeztek munkáiból tárlatot: „színházi emlékeit" az évad végéig tekinthették meg az előadások látogatói. Három évvel azután, hogy könyvben is megjelentek a Kecskemétről készített történelmi értékű fotói, most az elmúlt évtizedek vidéki életének megörökített pillanatait szeretné könyvbe rendezni.

Fejes Maja

Tóth Sándor

Bemutató foglalkozás a Kodály Intézetben (Fotó: Pálmai Albert)

Kokas Klára

én szellemem mindig aszerint tud haladni. Úgy érzem, hogy amit ő adott nekem, az a folyamatos megújulás képessége. Én is egyike vagyok azoknak, akik továbbfejlesztették a módszerét, bár forradalmi irányba, de ez az irány is nagyon „kodályi". Én is nagyon jó zenét adok a mozgásokhoz, már a legkisebbeknek is Bachot és Bartókot. S ahogyan Kodálynak, nekem is nagyon

„A TANÍTÁS NEM A PÁLYÁM, A LÉTEZÉSEM"

A 80 éves Kokas Klára születésnapjára

Kokas Klára az egyik legszínesebb egyéniség Kodály tanítványai közül, aki a mester módszerét saját tapasztalatai, élményei alapján – ahogyan ő fogalmaz – forradalmi irányba fejlesztette tovább a zene, a mozgás, a személyiség és a közösség négyszögében. Kokas Klára életében fontos szerepet játszott Kecskemét. 1973 és 1989 között a Kodály Intézet docenseként tanított a hírös városban, és a kezdetek óta kurzusokat tart a kétévente megrendezett Kodály szemináriumokon. 80. születésnapja alkalmából januárban Kecskeméten vette át a Kodály Intézetért Díjat.

80 Átszellemült arcok, gondtalan felszabadultság, a zenére hullámzó alakok: ezt láthatta a szemlélődő, ha belesett Kokas Klára valamelyik kecskeméti szemináriumi foglalkozására. A japán lány, a chilei fiú és a többiek sem szégyellték átvinni érzéseiket mozdulataikba, és egymásnak megmutatni azokat. S Kokas Klára maga is ott „ugrált" közöttük Bartók szívbe markoló muzsikájára.

– Az én módszeremben az a fontos, hogy milyen legyen az ember, aki zenél, s ez mindig lényegesebb, mint az, hogy mit tud az illető. Én akkor vagyok boldog, ha azt látom a gyerekeken is, hogy a zenével gazdagabb, színesebb, fogékonyabb lesz a személyiségük, és fejlődik az empatikus képességük, vagyis a többiekhez való viszonyuk. Nagyon fontos az önkifejezés is, de ez csak az első lépés, s mindig utána kell következnie a másokhoz fűződő kapcsolatoknak.

Kokas Klára már tizenéves korában megismerte Kodályt, hiszen édesapja is Kodály-tanítvány volt. A családi indíttatáson túl ez is nagy szerepet játszott abban, hogy a zenepedagógusi pályát választotta, amiről később úgy nyilatkozott: „...a tanítás nem a pályám, nem a munkám, hanem a létezésem". Kodály segítette abban is, hogy 21 évesen, pályakezdőként zenei tagozatos iskolát és zenei óvodát alapított Szombathelyen.

– Olyan, mintha Kodály egy iránytűt épített volna a testembe, s az fontos, hogy mi történik a zene által a személyiséggel és a közösséggel.

Kokas Klára módszerét számtalan támadás érte, mert sokan úgy érezték, hogy eltávolodik a kodályi eszméktől, mondván: „...hogyan lehet zenét tanítani a földön ülve." Ő azonban mindig biztos volt benne, hogy jó úton halad.

– Én a tapasztalataimat mindig a gyerekekből merítettem. Az nem úgy történt, hogy leültem és kitaláltam egy módszert, szó sincs erről. Én a gyerekeket figyeltem, azt, hogy mi a jó nekik, belőlük „bomlott ki" a módszer.

Kokas Klára szívéhez a mai napig közel áll Kecskemét városa. Legutóbb januárban járt itt, amikor őt ünnepelték a Kodály Intézetben a Kodály Intézetért Díj átadásakor.

– Nagyon szívesen jövök Kecskemétre, hiszen ez az én „hazám". Amikor jövök-megyek itt, a levegőjében otthon érzem magam, és úgy repülnék benne, mint egy ide tartozó kismadár.

Kállai Erzsébet

Egy élhetőbb holnapért

40 Denis Hayes amerikai egyetemi hallgató kezdeményezésére 1970 óta április 22-e a Föld Napja. Egy élhetőbb holnap reményében civil szervezetek, önkormányzatok, iskolák a világ számos országában fát ültetnek, rajzpályázatot hirdetnek, környezeti vetélkedőt, patak- és falutakarítást szerveznek immár 40. alkalommal ezen a napon.

A **Kecskeméti Városgazdasági Kft.** is fokozott figyelmet fordít arra, hogy gyermekeink egy tisztább, emberibb környezetben élhessenek. "Cégünk 2004-ben bevezette a szelektív hulladékgyűjtést" – mondja Csongor Attila, a VG Kft. hulladékgazdálkodási részlegvezetője. – "Ma már 30 közterületi helyen, valamint 24 oktatási intézményben biztosítunk lehetőséget a feleslegessé váló papírok, PET palackok és üvegek elkülönítésére. Az edények tartalmát – tavaly 93 tonna műanyag hulladékot, 200 tonna papírt és 157 tonna üveget – újrahasznosításra értékesítjük. S bár ez messze nem fedezi a felmerülő költségeket, környezetünk védelme érdekében vállaljuk az így keletkező veszteséget. Emellett szükségét érezzük, hogy számos módon népszerűsítsük a környezettudatos nevelést. Így például óvodai, iskolai csoportok számára rendszeresen tartunk előadásokat, kiállításokat. A játékos formában elmondott, bemutatott tanácsainkat a kicsik lelkesen fogadják, talán még szüleiket is meg tudják győzni. Kisebb közösségek erdőtakarítás, parkosítás során gyakran fordulnak hozzánk, szívesen vesszük ezeket a «környezetbarát» akcióikat is. Kérésre biztosítjuk az összegyűjtött hulladékok tárolását, igény szerint akár külön gyűjtőjáratot is szervezünk. Előfordult, hogy egy óvoda pályázatot írt ki hulladékból összeállított játékok készítésére, természetesen támogattuk a legjobb ötleteket. De örömmel fogadtuk a Szent Imre Általános Iskola nem régi megkeresését is: az intézmény diákjai, tanárai épp a Föld Napján az iskola környezetét szépítették meg."

KECSKEMÉTI VÁROSGAZDASÁGI KFT.
6000 KECSKEMÉT, BÉKE FASOR 71/A. TEL.: 76/501-926 FAX: 76/501-915
WEB: WWW.VG-KFT.HU E-MAIL: TITKARSAG@VG-KFT.HU

80 éve a Virágos Kecskemétért

A Gyenes Kertészetet édesapánk, id. Gyenes István 1929-ben alapította. Okleveles műkertészként kertek tervezését, építését és karbantartását, ünnepi rendezvények díszítését, alkalmi csokrok, kosarak és koszorúk készítését is vállalta. 1930-ban üzletet nyitott Kecskemét belvárosában, amelyet a helyiek csak úgy emlegettek: „Európa legszebb virágboltja". Komoly szakmai hírnévre is szert tett, virágkompozícióit számos országos elismeréssel jutalmazták.

A második világégésben a kertészetet szétdúlták, az üzletet szétlőtték. Édesapánk a munkát újrakezdte, de jött az államosítás és csak 1966-ban folytathatta a termelést és az árusítást. Ekkor már mi is az Ő segítői lehettünk. Kertészetünk ismét a város lakosságának kedvenc vásárlóhelyévé vált. A cég 1984-ben a HUNGEXPO nagydíját nyerte el, míg édesapánk 1986-ban a Kecskemét Városért emlékérmet vehette át.

Napjainkban mi, gyermekek – István, Ferenc, Melinda, László és Géza – őrizzük és visszük tovább a kertészörökséget. A virágok közül a muskátlira figyelünk a leginkább, mert ezen az aszályos, száraz, meleg Dél-Alföldön ez a legidevalóbb dísznövény, de mindig próbálkozunk újabbak bevezetésével is. Vásárlóink közel százféle egynyári növény és jó néhány őszi virág – ciklámen, primula, százszorszép, árvácska – közül választhatnak. Emellett balkonláda- és kertbeültetést is vállalunk. Vevőinket termelési, növényvédelmi és gondozási szaktanácsokkal is ellátjuk. Követségek, szállodák, szupermarketek, közparkok, emlékhelyek és magánházak virágágyásai viselik a kezünk nyomát.

Kertészetünk fő növényei:

- muskátlik
- csüngő petúniák
- közel 100-féle egynyári növény
- őszi növények: árvácska, primula, ciklámen, százszorszép…

Szolgáltatásaink:

- Balkonláda- és kertbeültetés
- Termelési, növényvédelmi és gondozási tanácsadás

Fördős Lajos

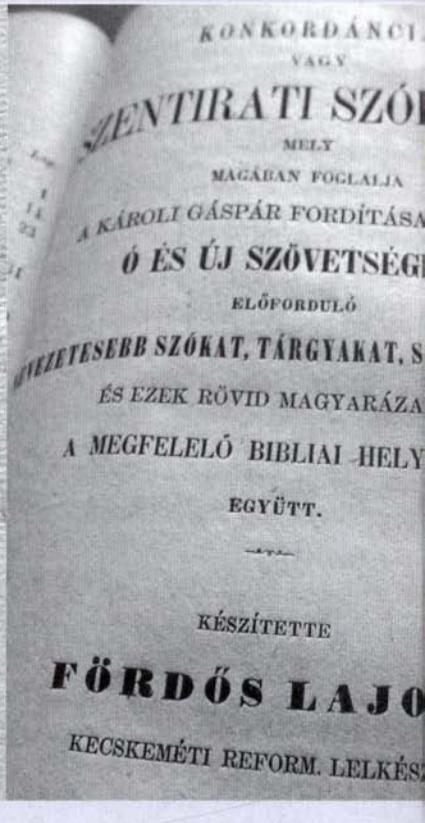

Nemesen kezdte, folytatta és végezte

125 „Halála nem volt váratlan, szerettei, barátai már hetek óta aggódva, s néha – látva nagy szenvedéseit – tán kérve is, lesték a kikerülhetetlennek látszó pillanatot: mégis, midőn elérkezett, megdöbbent szívünk, elfogódott lelkünk a nagy veszteség meggondolására, mert ő nemcsak a mienk volt, elvesztése nemcsak minket sujt, hanem közelebbről a kecskeméti reform. egyházmegyét, melynek sokáig főesperese; a kecskeméti főiskolát, melynek megteremtője, éltető lelke; a dunamelléki reform. egyházkerületet, melynek munkás tanácsbírója volt, távolabbról pedig az egész prot. egyházat, melynek egyik legönzetlenebb, legkiválóbb és legkitartóbb munkása volt" – méltatta őt 1884. május 11-én, a haláláról beszámoló cikkében a Kecskeméti Lapok.

Fördős Lajos 1817. június 17-én, Gyönkön született. Tanulmányait szülővárosában és Pápán végezte. Bölcsészetet és jogot is tanult, azonban mindvégig a lelkészi pályára készült. 1838-ban papi vizsgát tett, és 1839 tavaszán Kecskemétre került segédlelkésznek.

A hírös városban eltöltött két év alatt ismertté, népszerűvé vált Fördős Lajos. Papi szolgálatát a Vasárnapi Újság 1868-ban így jellemezte: „...a fiatal káplán, ki legtöbb társától elütöleg, maga készitette beszédekkel szokott föllépni a szószékbe s ott lelkesen és szónoki hatalommal papolt, annyira megnyerte az egész közönség szeretetét, hogy az ottléte alatt nyert számos kitüntetéseken kivül, emléke megmaradt a gyülekezetben évek hosszu során át – oly elevenen, hogy reá, a tizenhat év mulva bekövetkezett üresség idejében visszaemlékezett s őt rendes lelkészül hivta kebelébe egykori kedves népe."

Kisújszállási, illetve kunszentmiklósi kitérő után 1956-ban – immár végleg – ismét Kecskemétre szegődött el. Lelkészi munkája mellett részt vett a teológiai akadémia fennmaradásáért folytatott küzdelemben is. A vita, amely „hosszasan tartott s Fördös abban törhetlen eréllyel, hő buzgósággal, áldozatkész tevékenységgel, s éles dialektikával védte Kecskemét jogait", végül kompromisszummal zárult. Kecskemét megtartotta a teoló-

giai előkészítő osztályt, Pest pedig előbb megkapta a három felső osztály, később pedig a teljes teológiai tanfolyam fölállításának jogát. Ezután az anyagi eszközök hiányában még mindig vajúdó gimnáziumot biztosabb alapokra fektette; illetve a jogi akadémiát, a város áldozatkészségétől támogatva, ismét rangos iskolává fejlesztette. Egyházmegyéje 1869-ben főesperessé választotta, s elnöke lett a szlavóniai misszióbizottságnak és a Magyarországi Protestáns Egyletnek. 1881-ben részt vett a debreceni zsinaton, ahol mint rangidős esperes a távol lévő Török Pál püspököt helyettesítette.

Fördős Lajos protestáns íróként is jelentős szerepet töltött be. Önálló munkái 1846-1876 között jelentek meg, néhány kivétellel valamennyi Kecskeméten. Papi dolgozatokat közlő sorozataival az alföldi várost a református egyházi irodalom egyik központjává tette. Szerkesztette a Kecskeméti Protestáns Közlönyt és a Kecskeméti Lelkészi Tárat is. Legnevezetesebb műve a Konkordáncia, vagy Szentirati Szókönyv.

Élete utolsó éveiben egészsége erősen megromlott. Bár valószínűleg püspöknek is megválasztották volna, testi erejének hanyatlása miatt azonban elhárította magáról ezt a nagy tisztességet. **125 éve, 1884. május 5-én hunyt el.** A gyászszertartáson Nagy Ferenc főiskolai tanár így búcsúzott tőle: „Nem tudom – úgymond – akkor volt-e ő nagyobb, mikor a kecskeméti főiskola érdekében erejét megfeszíté, szóval, tollal, s tettel küzdött, vagy mikor az egyházkerület nyugalmának helyreállítása érdekéből úgyszólván önmagát legyőzte és a harcot beszüntette? Úgy ezt a harcot, mint a többit nemesen kezdte, nemesen folytatta, nemesen végezte, – nyugodjék békével!" **Varga Géza**

NAPRÓL NAPRA

május 5.

25 éve, 1984. május 5-én hunyt el Garics János színész. 1953-ban kapott diplomát a Színművészeti Főiskolán. Kecskemétre került, ahol rendkívüli népszerűséget vívott ki magának. 1958-ban a Madách Színházhoz szerződött. Kezdetben fiatal hősöket játszott, majd drámai karakterszerepeket is. Jelentősebb szerepeit Brecht, Shakespeare és Hubay darabjaiban alakította. Jeles karakteralakításai is ismertté tették a nevét, de országos népszerűségét a Szabó család című rádiósorozatnak köszönhette.

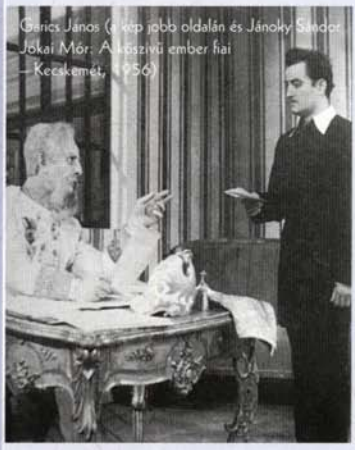

Garics János (a kép jobb oldalán és Jánoky Sándor Jókai Mór: A kőszívű ember fiai – Kecskemét, 1956)

május 11.

75 éve született Fonyó József Jászai Mari- és Aase-díjas színész. 1958-ban végezte el a Színház és Filmművészeti Főiskolát, majd Kecskemétre, a Katona József Színházba szerződött. Emlékezetes alakítást nyújtott többek között Max Frisch ...És a holtak újra énekelnek című színjátékában, valamint Visnyevszkij Optimista tragédia című drámájában. Csáky Antal, a Petőfi Népe színikritikusa így írta le: „Mozgásának szimbolikája, gesztusainak jellegzetessége félelmetessé, igazzá és hitelessé teszi."

1962-ben Kecskemétről a főváros elcsábította és haláláig a Vígszínház tagja volt. Kezdetben táncoskomikusként, majd vígjátékok és drámák karakterszerepeit alakította. Gyakran szerepelt filmekben, kiválóan játszott a Várkonyi Zoltán rendezte Egy magyar nábob fiatal asztalos segédjeként, illetve a Kőszívű ember fiaiban, mint verselő bécsi forradalmár.

május 26.

125 éve, 1884. május 26-án született Parlaghy Cornélia színésznő. A Zeneakadémia operatanszakán végzett. 1899–1900-ban Kassán, majd Aradon, Nagyváradon, Szegeden és Temesvárott lépett a színpadra. 1905-ben a Városligeti Színkörben is játszott és a Király Színházban rendezett János vitéz versenyen elnyerte a 3. díjat. Sikeres fellépéseinek köszönhetően meghívást kapott a kecskeméti színháztól a Helyre asszony vendégjátékára. A címszerep megformálására Kada Elek, a polgármester-szerző egyenesen őt kérte fel. Parlaghy Cornélia a hírös városban nagy sikerrel vendégszerepelt.

Később magániskolát vezetett. Az 1920-as években férjével, Pintér Imrével iskolákban alkalmi műsorokat adtak elő. Kitűnő technikájú énekes, temperamentumos színésznő volt. Számos filmszerepet alakított, filmszkeccsben is közreműködött. A Nagyváradi Naplóban megjelent színikritikájában Ady Endre „szilfid termetű, bodros loreleyhajú" primadonnaként jellemezte, akinek kirakatba helyezett „fotográfiája előtt állandóan csoportosulás volt".

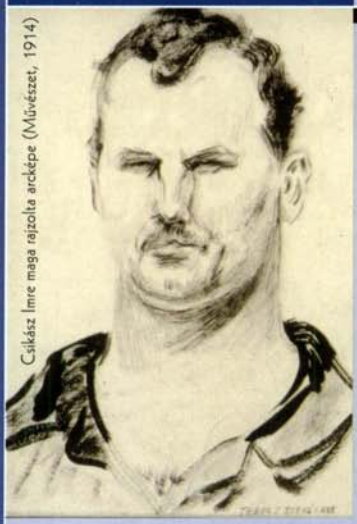

Csikász Imre maga rajzolta arcképe (Művészet, 1914)

A HÓNAP MŰVÉSZE:

Csikász Imre

„A kecskeméti Cifra palota egyik földszinti termében áll Csikász Imre szobra, amelynek az eredetije egyébként Budapest Deák terét díszíti. Az alkotást a hatvanas években azért kapta meg Kecskemét, mert Veszprém nem tartott rá igényt. A veszprémi kultúrnacsalnikok számára városuk szülötte és halottja túlságosan katolikus volt, akit halálában, akár csak a hagyatékát, nem lehetett a helyi érdekeknek megfelelően fölhasználni. Így történt, hogy Csikászról manapság lett csak szobra Veszprémnek, Raffay Béla, a Salföldön élő szobrász készített egy büsztöt, amely most ott áll a szürkés sárga mészkőhasábon, a Művészetek Háza udvarán." (Géczi János, 1996)

125 éve született Csikász Imre szobrászművész. A kékfestőmester fia a veszprémi piaristákhoz járt, azonban, ahogy azt dr. Ribó Zoltán, a gyermekkori jóbarát írta 1930-as Csikász-életrajzában: „Kedves momentum... hogy a második gimnáziumban még a rajzból is megbukott." Kétségbeesett szülei tanára, a veszprémi múzeum névadója, Laczkó Dezső tanácsára 13 évesen beadták Fehér Sándor veszprémi fafaragóhoz inasnak.

Csikász Imre 1901-től az Országos Magyar Iparművészeti Iskolába járt (a Magyar Gazda című rajza és mintázása alapján rögtön a II. osztályba vették fel), ahol Mátrai Lajos, Pap Henrik és Udvardy Géza tanítványa volt. Bár külföldre szeretett volna menni, pénz hiányában ezt nem tehette, így ideiglenesen Kaposváron Borovicz Imre épületszobrász segédjeként tevékenykedett. Végre 1906 őszén báró Hornig Károly, akkori veszprémi püspök biztosított anyagi támogatást a számára: „Lecsaptam a malteroskanalat, s 300 forinttal a zsebemben kimentem Münchenbe tanulni!" A müncheni akadémián a hildebrandista elveket valló Balthasar Schmidt tanítványa volt, így 1907-től Brüsszelbe mehetett tovább, a szobrászat egyik korabeli fővárosába, ahol egészen 1910-ig Charles van der Stappen irányítása alatt dolgozhatott az Academie Royal des Beaux-Arts-on, miközben alakrajzot is tanult Jean Delville-től, a szimbolista festőtől. Ottani tartózkodása alatt elsősorban Auguste Rodin művei és a részben spanyol eredetű fiatal vallon akadémiai szobrász-tanár, Victor Rousseau hatott rá. Csikász közben másutt is megfordult, így járt például a híres drezdai képtárban: „Nem is élvezet volt ez nekem, hanem kín, de nem olyan kicsinyes, mint amilyent a hiúság okozhat, itt nagy, hatalmas lelkek szárnysuhogását hallod, vagy Michelangelo titáni lelke szól feléd, Leonardo da Vinci egy-egy vonalából kiérzed, hogy azt az érzések Királya húzta, hát még Rafael Madonnájával! Előtte szinte bután áll meg az ember, s úgy érzi magát, mint a porszem a hegy lábánál, átkozva a sorsot, hogy e korban született..."

Az 1908-ban írt sorokból jól érezhető, hogy szinte mindig Itáliába vágyott, így nagy örömmel fogadta, amikor 1911-től magyar állami ösztöndíjjal egy évet a Római Magyar Akadémián tölthetett. Csikász a Fiatal lány című szobrát nagyrészt ekkor, 1911–1912-ben mintázta meg és szinte azonnal közgyűjteménybe került (ma Magyar Nemzeti Galéria, letétben a Kecskeméti Képtárban). Az 1913-ban Münchenben bajor állami aranyérmet nyert alkotás, tulajdonképpen a tavasz (a mű Tavasz címen is szerepel a különféle írásokban), az örök megújulás, a fejlődés, a növekedés allegóriájaként jelenik meg a gyermeki lét és a felnőttség határán ábrázolt kamaszlány formájában. Bernini híres szobrára (Apolló és Daphné, 1625) emlékeztet a tekintetben, ahogy bravúros módon egy (igaz esetünkben években mérhető és nem csak testi) folyamat érzékeltetésére vállalkozik a szobrász, mely műfaját tekintve nem éppen a legegyszerűbb vállalkozás. Az arc gyermeki vonásai, önfeledt mosolya, a serdülő test éretlensége és az ovális talapzaton alkalmazott mozdulat (bal lábával – kissé ókori szobrokat idéző módon – hátralép) mindenesetre erről a törekvésről tanúskodik. A mű másik példánya ma a fővárosban, meglehetősen kaotikus környezetben, a Deák téren látható. Lábass Endre így ír róla: „Én szép helyeken szerettem várni... de legjobban a kislánynál, aki vacak kis medence hátuljában álldogál, sokszor banánt raknak

a kezébe, kutyaszart, egyszer lakkfilccel szívet rajzoltak a meztelen hasára, évekig nem mossa le a savas eső, kis mellei vannak, ha letérdeltem a hideg kőre könyökölve, a kislány tenyerében hordozta a rendőrség vörös neoncsillagát…".

Bár Kecskeméten is látható e szobor, a valóságban Csikász csak ennek elkészülte után lett tagja a Kecskeméti Művésztelepnek, ahol a bejegyzés tanúsága szerint 1912. május 1. és 1913. április 30. között volt kisebb-nagyobb megszakításokkal a műkerti műterembérház lakója. A különféle források alapján Kecskeméten valósult meg alkotásai közül a veszprémi Petőfi-emléktábla, édesanyja portréja és dr. Cseresznyés Józsefné domborműve. Emellett két befejezetlenül maradt műről is tudunk: a gipszvázlatban fennmaradt, Nagyvázsony község által megrendelt, egész alakos Kinizsi-szoborról („Kinizsi már félig-meddig kész, máris félnek az itteniek tőle, kemény legény, nem félnadrág!" – írta róla Laczkó Dezsőnek) és az ún. Hornig-szarkofágról, amelynek teljes nagyságú, 3x2 méteres gipszöntvényét a művész saját kezűleg semmisítette meg.

1914. január 3-án, immár a „százados-utcai művésztelep nagy tervekre készülő lakójaként" halt meg „Csikász Imre, akinek művészi múltja éppen csak annyi, hogy feltűnt." De a Művészet című folyóirat nekrológ-szerzőjének találó értékeléséhez hasonlatos Melocco Miklósé is: „Csikász Imre jó szobrász volt. Kár érte."

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

Csikász Imre: Fiatal lány (1912)

Réti Erika és Kiss Jenő

Hervé: Nebántsvirág – Kecskemét, 2005

HA NEM JÁTSZHATNÁNK, MEGHA

Réti Erika és Kiss Jenő 65. születésnapjára

65 Hangos kutyaugatás fogad a Réti Erika–Kiss Jenő színészházaspár máriavárosi otthonában. Nem csoda, hiszen négy eb is tartozik a házhoz. Mindegyiküket az utcán találták és befogadták. A kutyák elcsendesítése után kezdődhet a beszélgetés. Olyan csillogó szemmel és lelkesen nyilatkoznak – ha egyáltalán „nyilatkozatnak" tekinthető egy kellemes esti beszélgetés –, mintha életük első interjúját adnák, pedig 47 éve vannak a pályán és éppen 30 éve szerződtek Kecskemétre.

Erika: Én nem szeretnék 16 éves lenni, és azt sem kívánnám, hogy te 16 éves legyél – fordul Erika Jenőhöz, akit egyébként csak Jenciként emleget.

Jenő: Én szeretném, ha te 16 éves lennél, mert olyan szép kislány voltál – válaszol hamiskásan „Jenci", huncut mosollyal a szemében, amit Erika minden bizonnyal már megtanult értelmezni.

Erzsébet: Jó, hogy máris visszarepültünk az időben, hiszen éppen a kezdetekről akartam kérdezni. Hogyan kerültetek a pályára?

Erika: Nekem a szüleim művészetkedvelők voltak, a nagymamám és anyukám még amatőr színjátszóként is fellépett. Már egész kicsi gyerekkoromban elvittek a színházba Miskolcon. Anyukám mesélte, hogy még hároméves sem voltam, amikor egyszer a színházban előreszaladtam az orchesterhez, és elkezdtem táncolni, ahogy a színpadon táncoltak, s azt vette észre anyukám, hogy kis gyöngyvirágcsokrokat dobálnak a nézők, amit a színészeknek szántak. Valami már akkor elvarázsolhatott, s bár nem nagyon merek ilyen nagy szavakat használni, meg talán túlzás is, de én erre születtem. Amikor leérettségiztem, akkor kezdték a Miskolci Nemzeti Színházban az ún. revüoperettek bemutatását, én jelentkeztem és Ruttkai Ottó igazgató fel is vett. A felesége Lóránt Hanna meg is jegyezte, hogy megszületett a mi új naivánk. Az első szerepem Az ember tragédiájában volt a virágáruslány. Abban Az ember tragédiájában, amelyben Básti Lajos volt Ádám és Zolnay Zsuzsa volt Éva.

Jenő: Én egy igazi faluban, a Pécs melletti Görcsönyben, nőttem fel, a nagyszüleim neveltek.

A faluban mindenki tehetséges volt, minden lány tudott énekelni, táncolni, és mindenkinek volt humorérzéke, s ez „termékenyítőleg" hatott rám. Aztán már Budapesten jártam az Építők Sztanyiszlavszkij Művészeti Stúdiójába, ahol olyan később ismert művésszé vált fiatalok is megfordultak, mint Szegedi Erika, Meszlényi Judit, Tahi Tóth László, Vajda László. Egy újsághirdetésben olvastam, hogy a veszprémi színház ösztöndíjasokat keres, felültem egy motorbiciklire és soha többet nem mentem haza. Utána jött Miskolc, ott aztán Erika engem „behálózott" (a színpadról jól ismert hangsúllyal nyújtja meg kissé a szót), és aztán együtt mentünk – szintén motorbiciklin – Kaposvárra, ahol kilenc évet töltöttünk és ott házasodtunk össze.

Erika: El sem hiszed, de már 47 éve vagyunk a pályán, mégis úgy érzem, hogy 5 perc volt az egész. Csak abból látod, hogy mennyi idő eltelt,

Shakespeare: Romeó és Júlia – Kecskemét, 2004

LNÁNK...

hogy felnőttek a gyerekek és itt vannak az unokák.

Jenő: 47 éve stresszelünk, hogy be kell menni a színpadra.

Erzsébet: Idővel nem lehet ehhez hozzászokni?

Erika: Nem. A korral együtt szinte progresszíven növekedik, hatványozódik a stressz. Még most is halálra izgulom magam. Hiába van rutinod, már elvárnak valamit tőled, s igényes vagy magaddal és a közönséggel szemben is.

Erzsébet: A színészet is olyan „szakma", amikor jó, ha van, aki biztosítja a nyugodt családi hátteret, vagyis legalább a házaspár egyik tagja „civil". Hogyan működik ez, amikor mindketten művészemberek?

Erika: Nekem az első férjem civil volt, akitől elváltam... Egy nyelvet kell beszélni, s így tudod erősíteni a másikat. Én egyébként, amikor hazajövök, „hót" civil vagyok, mert nekem a művészet fontos, de a család az legalább olyan fontos számomra. Hiába vagyok színésznő, én igyekszem biztos hátteret adni Jencinek, és támasza lenni a gyerekeknek. Mennyit beszélek, nem is szoktam ennyit beszélni – dorgálja meg magát kedvesen Erika, de aztán folytatja.

Mi elvégeztük a dolgunkat, én is mindent megtettem, ami tőlem tellett, és még azért kell élnünk, hogy segítsük a gyerekeinket, akik azt a nehéz időszakot élik most, amit mi már túléltünk.

Jenő: Engem Erika életünk folyamán legalább háromszor mentett meg, bizonyos nehéz szituációkban – kezdi Jenő, de Erika közbevág.

Erika: Csak a jóról beszélünk. Én azt tudom biztosítani, hogy neked csak a színházzal kell foglalkoznod. Tudtál tíz évig budapesti színész lenni, amíg én itthon neveltem a gyerekünket. S bármikor mehetsz vissza, mert én itt vagyok.

Erzsébet: Ti sztárok vagytok itt Kecskeméten?

Erika: Én nem hiszem, hogy sztárok vagyunk – válaszol Erika elgondolkodva.

Jenő: De komolyan vesznek bennünket.

Erika: A visszajelzésekből érezzük a szeretetet. Ez a kisváros előnye, hogy a piacon, a boltban is találkozunk a közönséggel.

Jenő: Ha a televízióban szerepelünk, akkor megerősödik az, hogy a „mi gyerekünk", akkor rögtön előjön az, hogy ők a mieink.

Erzsébet: Melyek voltak azok a pillanatok pályafutásotok alatt, amikor azt mondhattátok, hogy érdemes színésznek lenni?

Jenő: Egy jó szerep eltünteti a sok rossz szerep árnyékát. Olyankor nagyon boldogok vagyunk, és örömmel megyünk be a színházba. Vannak persze kötelező penzumok, de azért minden öt vagy három évben egyszer felcsillan egy-egy igazán jó szerep. Erikának például a Roxane-ja meghatározta az életét tíz évre, vagy nekem Panfilovics szerepe Bulgakov Bíborszigetében.

Erika: Az nagyon ritka, amikor a színész és a szerep találkozik, azt külön meg kell köszönni a sorsnak, olyan szinte csak egy igazi van, mint a szerelemből.

Jenő: Egy festőnél is úgy van, ha megkérdeznek, hogy mondj egy festményt tőle, akkor egyet mondasz, ami igazán hozzá kötődik.

Erika: Most már minden egyes szerep ajándék, és olyan kondícióban kell tartanod magad, hogy helyt tudj állni, ha hívnak.

Erzsébet: Mindketten nagyon fiatalosak és aktívak vagytok.

Erika: Neked eláruljuk, hogyha mi nem lennénk, a gyerekeknek napi gondjaik lennének. Az egyik unokánk már egyetemista, a fiunk most kezdi az életét. Anyukám a húgommal Miskolcon lakik. Nagy szükség van a támogatásunkra.

Jenő: Persze az is igaz, ha nem játszhatnánk, meghalnánk – pillant egyetértést várva Jenő Erikára, aki csak bólint csendesen, mert ehhez már nem kellenek szavak.

Kállai Erzsébet

„SEM MAGASSÁG, SEM MÉLYSÉG NEM RETTENT"

Dr. Frigyesy Ferenc ügyvéd, agrármérnök 80 esztendős

Ifj. ügyvédként az 1950-es évek végén

80 „Gyerek", szólt ki a bábaasszony az előszobában türelmetlenül, mégis türelmesen várakozó Apámnak 1929. május 5-e hajnalán, amikor megérkeztem a világra. Jászárokszállás akkor még falu volt – ma már város. Számunkra a várost eleinte Szolnok jelentette, majd Kecskemét. Két éves lehettem, amikor szüleim tanító kollégájuktól hallották, hogy Kecskeméten olcsón lehet homoktalajú termőföldet venni. Ettől kezdve a „tanya" és a „szőlő" lett legkedvesebb tartózkodási helyem.

1939. szeptember elsején kezdtem középiskolai tanulmányaimat a Piarista Gimnáziumban. Apám, annak ellenére, hogy német vér is folyt benne, izzó magyar hazafi, sőt „kuruc" volt, s tőle és tanáraimtól kaptam ennek megfelelő útravalót.

Sajnos nemcsak alapvető műveltségem indult el ekkor, hanem a II. világháború is. A legnagyobb megrázkódtatást az jelentette, amikor a szovjet hadsereg elfoglalta a városunkat. Kecskemét ekkor teljesen üres volt, hisz itt akarták megállítani a frontot Budapest előtt. A kiürített város lakásait feldúlták, kifosztották, az útjukba került nőket tömegesen megerőszakolták, és nem volt kihez fordulni segítségért.

A Piarista Gimnázium ebben az időben hadikórházként szolgált, de 1945 őszétől az Angolkisasszonyok iskolájának épületében délelőtti-délutáni váltakozással folyhatott az oktatás. A Piarista Gimnázium épületét csak 1947-ben kaptuk vissza, s ekkor a korábbi folyamatos tanulás folytatásaként kitüntetéssel érettségiztem.

Ezt követően a Pázmány Péter (jelenleg Eötvös Lóránd Tudományegyetem) Egyetem jogi karán kezdtem meg tanulmányaimat. Több mint egy éven át zavartalanul tanulhattam, míg el nem érkezett 1948 novembere. Akkor a pesti Szent Imre Kollégiumba bejött egy népes NÉKOSZ-csapat és közölték: alá kell írni egy nyilatkozatot, amely szerint követeljük Mindszenty bíboros, hercegprímás bűnvádi felelősségre vonását. Ezt a nyilatkozatot nem írtam alá, így el kellett hagynom a Kollégiumot. 1951-ben ennek ellenére befejeztem az egyetemet, de oklevelem nem adták ki, hanem minden vizsgakötelezettségem teljesítése ellenére kizártak az egyetemről. El kellett mennem dolgozni. Voltam bérelszámoló, technikus, gazdálkodó (szüleim kis birtokán, amit később elvettek), míg végre az első Nagy Imre korszakban kiadták az oklevelem és 1955-ben ügyvédjelöltként elhelyezkedhettem.

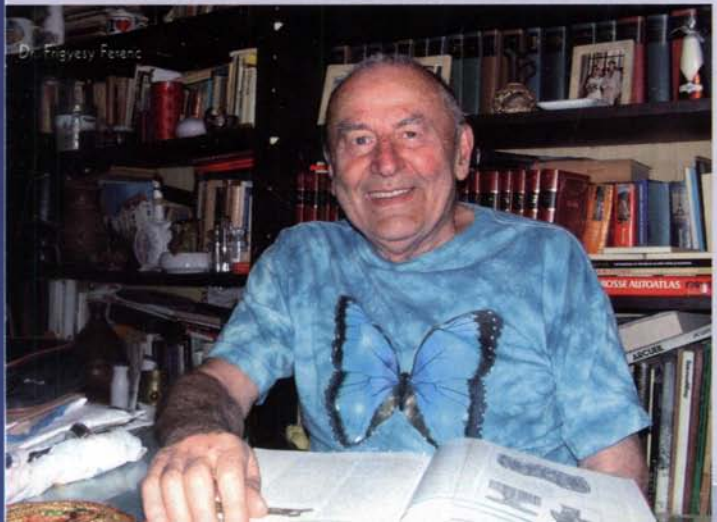

Dr. Frigyesy Ferenc

Az 1956-os forradalom alatt tovább dolgoztam, 1957-ben ügyvéd lettem. Ám 1958-ban – a leszámolások idején – eltiltottak az ügyvédi hivatás gyakorlásától, noha nem szervezkedtem, „csupán" véleményt nyilvánítottam, ha valakit érdekelt. Fellebbezésem elutasították, más irányú elhelyezkedésem gátolták. Így előbb fémesztergályos, majd tehergépkocsi vezető lettem, később kertész szakmunkásként kerestem kenyerem, míg fel nem vettek a Duna-Tisza Közi Mezőgazdasági Kutató Intézetbe.

1960-ban házasságot kötöttem Várkonyi Erzsébettel. Házasságunkból 1961-ben Anna, 1963-ban Ágnes gyermekünk született. Anna angol tanárnő, Ágnes pedig újságíró, akinek most mesélem életem történetét.

1962 és 1967 között felsőfokú kertészeti tanulmányokat folytattam, és a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen agrármérnöki képesítést szereztem. Diplomamunkám – hogyan lehet gyorsan meghatározni a kertészeti és mezőgazdasági termelés, feldolgozás, és forgalmazás optimumát – Erdei Ferenc kezébe került, aki hozzájárult ahhoz, hogy külföldön

Lányaival és finn barátaival 1978 Húsvétján

hasznosítsák kutatási eredményeimet. Az ő pozitív véleménye is segített abban, hogy 1969-70-ben több mint egy évet Franciaországban tölthettem ösztöndíjasként. Módszeremet konzervgyárak nyersanyagellátásának szervezésére alkalmaztuk, sikerrel. 20-25%-kal javítottuk kapacitás-kihasználtságukat. Franciaország elismerő oklevéllel jutalmazta náluk végzett munkámat.

Később, 1989-ben történt nyugdíjazásomig a Kertészeti Egyetem Kertészeti Főiskolai Karán termelésszervezést és matematikát oktattam. 1986-ban a kertészettudományok doktorává avattak.

Mindig aktívan részt vettem Kecskemét közéletében. 25 éven át énekeltem a Pedagógus Vegyeskarban. Több cikkem is megjelent már az ősmagyarkutatással kapcsolatban. 1984-ben a Kereszténydemokrata Néppárt jelöltje voltam az országgyűlési és a megyei önkormányzati választáson. Ez utóbbi sikerrel járt, s megyei képviselőként eredményesen küzdöttem az általam kezdeményezett szekszárdi és dunavecsei Duna-híd megépítésén, hogy csökkentsünk az ország Duna általi kettészakításán, valamint javaslatokat dolgoztam ki a gyümölcs- és szőlőtermesztés ésszerűsítése és a Duna-víz jobb hasznosítása végett.

Május elején betöltöttem 80. életévemet. Bátran mondhatom, hogy Kecskemét jelmondata meghatározta mindenkori életutamat: „Sem magasság, sem mélység nem rettent".

Lejegyezte: Frigyesy Ágnes

FIATAL ÍRÓK EGYKOR ÉS MOST

Lakitelek egy fotóművész szemszögéből

30 Bahget Iskander első fotóit a magyar valóság, a paraszti élet, a tanyavilág különös atmoszférája ihlette. Kecskemétre költözve szociográfiai témájú képei összekapcsolták a Forrás folyóirattal. Az elmúlt évek-évtizedek során a kiadvány munkatársai által szervezett rendezvények többségét a szíriai származású fotóművész megörökítette.

„Egy alkalommal Lezsák Sándor félrehívott és suttogva említette: a közeljövőben lesz majd «valami» Lakiteleken és ott feltétlenül számít rám" – emlékszik egy három évtizeddel ezelőtti eseményre Iskander. – „Örültem a lehetőségnek, s örömöm csak fokozódott, amikor a Fiatal Írók Találkozója résztvevői között megpillantottam Illyés Gyulát is, akit én már akkor is rendkívül tiszteltem. Éreztem, hogy jó helyen vagyok. Egy olyan közösségbe kerültem, amelynek tagjai másokhoz képest kissé merészebben, az akkori helyzetet őszintén elemezve beszélgettek. A társadalomról, a hazáról, az ország jövőjéről gondolkodtak. Azt hiszem, akkor és ott kezdődött meg a rendszerváltás."

A 30 évvel ezelőtti találkozó még élő résztvevői május derekán ismét összegyűltek. A kétnapos rendezvényen mutatták be a Fiatal Írók Találkozója, Lakitelek, 1979-2009 című könyvet, amelynek CD-mellékletén Illyés Gyula akkori felszólalása is hallható. Bahget Iskander munkáiból kiállítás is nyílt, melyet a Kölcsey házban június közepéig tekinthettek meg az érdeklődők.

„Véletlenek találkozásának köszönhetem, hogy Lakiteleken lehettem, de egész életemet meghatározza az a két májusi nap" – mondja szinte meghatódva a Kecskeméten élő fotóművész. – „A mostoha körülmények között készített fekete-fehér fotókat azóta is megkülönböztetett figyelemmel őrzöm, mert ez az anyag nem csak egy képgyűjtemény, hanem történelem." **Varga Géza**

A 2009 májusában megtartott találkozó résztvevői, a háttérben a 30 évvel ezelőtt készült fotók (Fotó: Bahget Iskander)

A LEGENDA,

ami az Universitas és a Meló-Diák rövid története

25 A szervezett diákmunka magyarországi története egészen 1983-ra nyúlik vissza. Marosi László és Kun István, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem akkori hallgatói ugyanis ekkor ismerték fel, hogy kellene egy cég, amely a diákoknak (és saját maguknak is) szabályozott keretek között biztosít munkalehetőséget. **Az elképzelést tett követte és 1984-ben két oktatóval és 13 egyetemi társukkal közösen megalakították az Universitas Általános Szolgáltató Szakcsoportot.**

Az alapítók tevékenysége az első egy-két évben azzal telt, hogy elfogadtassák a potenciális megbízókkal az Universitas felelősségteljes, cégszerű gazdasági aktivitását. Az első néhány partner elégedettsége már jó referenciaként szolgált. Idővel a diákok is elfogadták, hogy érdemes itt dolgozni, mert testhezálló munkát kapnak és a bérükhöz is biztosan hozzájutnak. Eleinte főleg fizikai munkákkal bízták meg őket, némi képzettséget megkívánó, szakértő jellegű munka kevés akadt. Az első szakmai feladatot az akkor kiépülő, és Demján Sándor nevével fémjelzett Skála birodalomtól kapták.

Az elmúlt 25 év alatt az Universitas több szervezeti átalakuláson ment át. 1989-ben **Meló-Diák** néven létrehozták a vidéki diákvállalkozásokat, 1999 óta pedig franchise rendszerben működnek. Céges felelősséggel, költségként leírható számlát adva, egyedi konstrukcióban vállalják a felmerülő munkakörök betöltését az év bármely időszakában. Napjainkban a hálózatban több mint 40.000 nappali tagozatos diák tevékenykedik aktívan, amelynek 65 %-a 18. életévét betöltött egyetemi vagy főiskolai hallgató. A Meló-Diák 40 irodájával, árbevételével, a dolgozó diákok létszámával piacvezető a diákmunka területén.

Kecskeméten az elmúlt 5 évben – évközben 400-600, nyáron 1000-1500 diák foglalkoztatásával – 400 cégnél több mint 1.000.000 munkaórát teljesítettek. Feladataikat cégre szabottan, projekt jelleggel, rugalmasan, a megbízók igényeihez igazodva látják el, legyen szó egy-két, vagy akár napi több 100 óráról. Tapasztalataik alapján a diákok az adott munkakörben az állandó dolgozókkal jól felveszik a versenyt, mind hozzáállásukban, mind munkájuk minőségét tekintve.

MELÓ-DIÁK KECSKEMÉT
ISKOLASZÖVETKEZET
MELÓ-DIÁK a jövődet építed
6000 KECSKEMÉT, SZÖVETSÉG TÉR 4. TEL.: 76/412-255 FAX: 76/416-280
WEB: WWW.MDKECSKEMET.HU E-MAIL: KECSKEMET@MELODIAK.HU

A SWING KIR

100 esztendeje, 1909. május 30-án egy tizenkét gyermekes család kilencedik sarjaként született Chicagóban Benny (Benjamin David) Goodman. Az orosz zsidó családból származó amerikai jazzklarinétos klasszikus zenészként is aktív volt, több művet kifejezetten az ő kérésére komponáltak. Így például Goodman megrendelésére született Bartók Béla Kontrasztok című darabja, amit a szerzővel és Szigeti József hegedűművésszel lemezre is vett. Goodman hangszeres képességeit Szigeti így jellemezte: „...amit klarinét egyáltalán tud fizikailag teljesíteni, azt Benny kihozza a hangszerből, még pedig gyönyörűen". Kevesen tudják, hogy Goodman az idős Kodály Zoltántól is rendelt darabot, de a kecskeméti születésű zeneszerző már nem tudta teljesíteni a kérést.

Goodman volt az első fehér jazzmuzsikus, aki nyilvánosan együtt játszott fekete zenészekkel. Triója, kvartettje és big bandje is hatalmas népszerűségnek örvendett. A

Benny Goodman (Nürnberg, 1971)

ÁLYA

korszak talán legnépszerűbb és a legtöbb felvételt készítő jazz-zenészeként nem érdemtelenül kapta „a swing királya" (King of Swing) nevet. Népszerűsége a swingkorszak elmúltával sem csökkent, a szinte haláláig aktív művész 1986-ban hunyt el New York-ban.

A Bohém Ragtime Jazz Banddel nem nagyon játszunk Goodmant, ez a fajta klarinétozás Balogh Józsefen kívül nem sokaknak megy Magyarországon. Fritz József (alias Joe Fritz), aki 1997-98-ban másfél évet lehúzott a Bohémban is, két éve adta ki Goodman-lemezét. 2008 októberében a Limehouse Jazz Banddel a kecskeméti Penge Benge Jazzklubban járt a virtuóz Bernard Berkhout holland klarinétos, aki Európában talán a Goodman-stílushoz legközelebb álló muzsikus, a 2009-es Bohém Fesztivál végén pedig a külföldi zenészekkel közösen két olyan szám is elhangzott, amelyeket a Goodman Big Band is játszott anno.

Ittzés Tamás

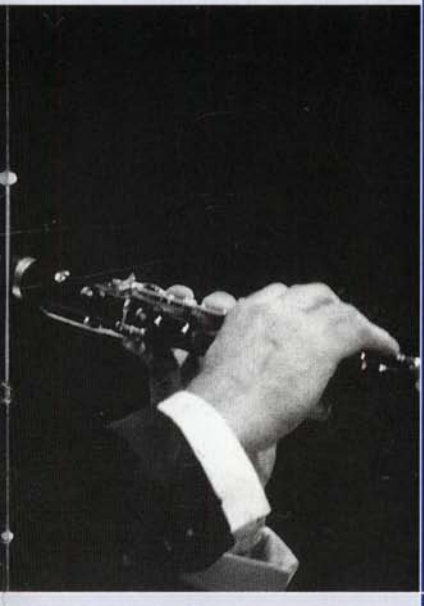

Csúcsminőség elérhető közelségben

Kovács László mindig is vállalkozónak készült. Úgy érezte, hosszú távon is eredményesen tud majd működtetni egy önálló céget. A Kondenz-Plusz Kft.-t, illetve annak jogelődjét immár 15 éve alapította, s azóta a cég töretlenül fejlődik. Kezdetben ketten, ma már tíz fővel dolgoznak. Két éve, 2007 májusában az Izsáki úton saját irodát és bemutatótermet nyitottak, ahol méltó környezetben tudják fogadni partnereiket.

15 Az induláskor kizárólag családi házak gépészeti munkáit végezték. Az évek múltával tevékenységi körüket kibővítették és ma már társas- és irodaházak, bevásárlóközpontok, valamint ipari létesítmények épületgépészeti feladatainak tervezését és kivitelezését is vállalják. A cég partnere többek között a Phoenix-Mecano Kft., a Zwack Zrt., a Knorr-Bremse Kft., a KÉSZ Kft., a Tesco Magyarország Kft. és a Chinoin Zrt.

Több mint öt éve speciális gépészeti rendszerek kereskedelmével is foglalkoznak. Így például a Kondenz-Plusz Kft. a világpiacon legelterjedtebb központi porszívórendszereket gyártó amerikai cég kiemelt hazai partnere. A BEAM-rendszert új épületek építésénél, illetve felújításoknál egyre többen alkalmazzák. Ez a technológia ugyanis megóvja az egészséget, tisztább lakókörnyezetet biztosít, kevesebb fáradtságot és időt igényel, és működés közben szinte hangtalan, zajtalan.

A vállalkozás háztartási ivóvíztisztító berendezéseket is forgalmaz. Az ötszűrős készülékek legfontosabb része az ozmózismembrán, amelynek apró nyílásain szinte csak a vízmolekulák tudnak átjutni és így az emberi test igényeihez legjobban illeszkedő ivó- és főzésre is alkalmas kristálytiszta vizet állítanak elő.

A társaság egy igazi csúcstechnológiát, a TiSUN vállalat által fejlesztett és gyártott napenergia hasznosító berendezéseket is forgalmazza. A tiroli székhelyű cég technológiája egész Európában vezető szerepet tölt be. A TiSUN-rendszerek melegvíz előállításához és fűtéshez egyaránt használhatóak. Helytakarékos felépítés, egyszerű felszerelés, modern design és nagy hatékonyság teszi ezeket a készülékeket a hosszú távú energiatakarékosság ideális megoldásává.

KONDENZ
FŰTÉSTECHNIKA

KONDENZ-PLUSZ KFT.

6000 Kecskemét, Izsáki út 51. Tel.: 76/493-998, Fax: 76/327-559
E-mail: kondenz@fibermail.hu Web: www.kondenz.com

Legszebb diplomája az élete volt

Dr. Horváth Mihály

150 „Ha felvonulnának mindazok, akik jóságának fehérkenyeréből kaptak, feketelne a főtér a sokaságtól" – jellemezte Horváth Mihályt Fáy István főispán. A mindenki által tisztelt és szeretett orvos 150 éve, 1859. június 24-én, Kecskeméten született. Középiskolai tanulmányait szülővárosában, a református főgimnáziumban végezte és itt tett érettségit dicséretes eredménnyel. Részt vett a főiskolai önképzőkör működésében, a főiskolai ének- és zenekarban, s az akkoriban alakult önkéntes tűzoltóságban, amelynek előbb szakaszvezetője, majd segédtisztje lett. Az orvosi egyetemet Budapesten végezte, majd Lumnitzer Sándor egyetemi tanár mellett két évig mint műtős növendék dolgozott.

Édesapja halálhírére tért haza szülővárosába, apja tevékenységét folytatta. Hamarosan a város egyik legkeresettebb, legkedveltebb orvosa lett. A törvényhatósági bizottság tagjaként a közügyek intézésében is közreműködött. Éveken át elnöke volt a közegészségügyi bizottságnak. Kada Elek polgármesterrel ő tervezte a Kaszinó és a Gazdasági Egyesület székházát. Függetlenségi és '48-as programmal Kecskemét város felső választókerülete 1910-ben országgyűlési képviselővé választotta meg. 1918-ig, a képviselőház feloszlatásáig volt tagja a parlamentnek. Az I. világháború alatt őrnagyorvosként a kecskeméti tartalékkórházat és a Vöröskereszt kórházát vezette. 1918 végén a kecskeméti Nemzeti Tanács elnökévé választották. A munkásság vezetőivel azon fáradozott, hogy a város élelmezésében fennakadás ne legyen, a harcból visszatérő katonák ellátását biztosítsák. Segítséget nem kapott munkájához, ezért lemondott.

Közgazdasági és pénzügyi téren is fontos tevékenységet fejtett ki. Hosszú időn keresztül igazgatósági tagja volt a Kecskeméti Kereskedelmi Iparhitelintézet és Népbanknak, a Központi Takarékpénztárnak, a Kecskeméti Takarékpénztár Egyesületnek. Elnöke volt az Uri Kaszinónak és az Első Kecskeméti Pinceszövetkezetnek. Mint a református egyház presbitere egyházi és iskolai ügyekkel is foglalkozott. Elnöke, majd örökös díszelnöke volt az orvosszövetségnek. 1922-ben pár hónapra ismét képviselő lett, majd Zsitvay Tibor képviselősége után harmadszor 1927-ben küldte őt a kecskeméti felsőkerület a parlamentbe. Széleskörű publicisztikai tevékenységet folytatott, számos politikai, közgazdasági és egészségügyi tárgyú cikke jelent meg.

1934 januárjában, orvosi munkájának 50. évfordulóján aranydiplomával jutalmazták. Az ünnepelt köszöntésére közel ötszázan gyűltek össze a városháza dísztermében. 16 beszéd hangzott el, valamennyien elismerő szavakkal illették Horváth Mihályt. „Azt üzeni az Alma Mater, hogy az első diplomát azzal adta, hogy tudását az emberiség javára és az egyetem dicsőségére kamatoztassa. A mai aranydiplomát pedig azért, mert elismeri, hogy ebben a reményében nem csalódott." (Verebély Tibor, az Országos Orvosszövetség elnöke); „Az örvendező édesanya gördülő könnyei között nézi a ref. egyház hűséges fiát, aki az ünneplésre csendes szóval felel: Istené a dicsőség. Főhajtva állunk az egyház legidősebb presbitere előtt. Az ő legszebb diplomája az élete." (Hetessy Kálmán dr. kecskeméti református lelkipásztor); „Ha a szeretetet tudományosan értékelni tudnák, Horváth Mihály külön diplomát érdemel-

KECSKEMÉTI KÖZLÖNY

Lebovits

„Életem leg
volt ez, — mondotta az
Mihály dr., — köszönöm,
Felejthetetlen ünneplés a v
sasvacsorán. — Fáy főispá
azok, akik jóságának fehé
a főtér a
VEREBÉLY TANÁR: MA
ORVOSI RENDET ÉS IN
AKARUNK. AZT KIVÁNOM,
Az a 400, vagy 500 ember, Kecskemét
közönségének szine-java, aki szombaton
délután már jóval 6 óra előtt zsufolásig
megtöltötte a városháza közgyülési ter-
mét, abban a tudatban érkezett, hogy egy
ritka ünnepel bensőséges tisz-
teletadással .De amit látott és hallott, az
Zsufolt terem. lelkes ha

ne." (Rácz Béla dr. jogakadémiai dékán); „Sok-sok szárnyra kelt árvaházi növendék őrzi drága emlékét az Árvaház 15 éven át kedves Doktor Bácsijának." (Mares Géza árvaházi igazgató); „30 évig volt háziorvosa a ferencrendi barátoknak. Jósággal és szeretettel fogta meg a szíveket." (P. Halász Jeromos ferencrendi házfőnök).

Horváth Mihály is szólt az egybegyűltekhez: „Zavarba hoznak az érdemen felüli dicséretek. Kötelességteljesítés volt az életem. 50 év előtti avatásomon megjelent néhány barátom, most pedig olyan közönségem van, amilyenre álmában sem mer gondolni az ember. Mindig Kecskemét rajongója voltam és az leszek, amíg élek. ... A legnagyobb boldogság nekem, amikor egy-egy kézfogásból, egy-egy tekintetből érzem, hogy szeretnek..." **Varga Géza**

3

pőüzlet FIGYELEM!

katának szenzációs olcsó árait. —
vet kap a vételhez. Luther-palota. 5243

szebb napja

aranydiplomás Horváth

ogy megszerezték nekem."

rosházán és a kaszinói tár-

: Ha felvonulnának mind-

kenyeréből kaptak, feketelne

okaságtól.

AS PIEDESZTÁLON ÁLLÓ

EGER MAGYARORSZÁGOT

ÉRJE MEG MIND A KETTŐT!

jóval több volt ennél. A szív ünnepe volt Horváth Mihály dr. ünneplése. Felemelő keretek között felemelő ünnep a szeretet és hála legszebb gyöngyszemeinek olyan gazdag diszitésével, amilyent nem igen láttunk mostanában és amit senki sem fog elfelejteni egyhamar...

oulat a diszközgyűlésen.

A bölcs piarista

200 éve, 1809. július 5-én született Cseh Ferenc piarista tanár. Pappá szentelését követően piarista gimnáziumokban volt a bölcselet tanára. Igazi hazafiként a '48-as szabadságharcot nemes ügynek tartotta. Mint rektor a kolozsvári Historia Domusban „tolvaj csordának" nevezte az osztrák csapatokat „s az osztrák abszolutizmus hóhérainak" a katonai parancsnokokat. A szászok 1848 novemberében letartóztatták, és több kolozsvári lakossal együtt Nagyszebenbe vitték. A négy hónapig tartó fogság alatt sokat szenvedtek. „Ablakunk alatt fegyveres szászőr, ajtónk előtt egypár hasonló poroszló állott; ha az ablakon akartunk kinézni, főbelövéssel fenyegettek; ha a folyosóra mentünk szabadabb lélegzés okáért, puskaagygyal, vagy szuronnyal, vagy golyóval kínáltak; hogy éjjel ne alhassunk, az őröket beállították a szobába s így örökös zörgés és csörtetéssel kínoztak; máskor, ha kedvök kerekedett, heten-nyolcan a szobánkba rohantak s nem volt oly gyalázat és piszok, mit a magyar névre nem szórtak volna." Kényelmetlen helyzetükből 1849. március 11-én Bem tábornok csapatai jóvoltából szabadultak ki. Cseh Ferenc visszament Kolozsvárra, de ismét el akarták fogni, ezért júniusban Magyarországba szökött. A szabadságharc leverése után politikai kijelentései és politikailag súlyosan kompromittált egyénekkel való sűrű érintkezései miatt őt is elmarasztalták, és a tanítástól is eltiltották.

Csak 1853-ban foglalhatta el ismét a katedrát. Ekkor Sátoraljaújhelyre, majd Kecskemétre helyezték, ahol néhány évvel később a gimnázium vezetésével bízták meg. Az iskolát négy éven keresztül irányította. A hírös városból előbb Veszprémbe ment, majd a fővárosban tanított. 1883 márciusában hunyt el.

Tanári munkája mellett írásra is jutott ideje. Számos cikke és nagyobb munkái közül kecskeméti vonatkozású A kecskeméti algymnasium története (Tanodai Lapok 1857). Az iskola 1859-i értesítőjében jelent meg A társadalmak biztosítéka a törvények iránti tisztelet című tanulmánya. Egyik kötetében Móra Ferenc is megemlékezett róla: „A negyvennyolcadiki nagy piaristákról kedves anekdotát találok följegyezve a régi újságokban. Cseh Ferencről szól, aki egy nagy bölcseleti munkát írt az ember szellemi életéről. A Bach-korszakban valami ügyes-bajos dologban ő vezette a piaristák küldöttségét Bonyhády-Percel István megyefőnökhöz. Ahogy a Somogyi-könyvtárba került könyveiből látom, nagy olvasottságú magyar úr volt ez az osztrák tisztviselő, de példás forradalomgyűlölő. A piaristák pedig mind jegyes emberek voltak; aki valamirevaló volt köztük, az mind benne volt a nagy ribillióban, sokan lettek közülük földönfutók, s többen meglakták az olmützi cellákat is.

Hűvösen fogadta a nagyúr a küldöttséget, aztán disputálni kezdett Cseh Ferenccel, és végre dölyfös gúnnyal ezt kérdezte tőle:

– Tisztelendőségednél okosabb ember nincs a szegedi piaristák közt?

– Ó dehogy nincs – felelte Cseh Ferenc filozófhoz illő nyugalommal –, a többi mind okosabb, mint én, de úgy gondolták, hogy ide én is jó leszek.

Negyvennyolc óra alatt természetesen el kellett hagynia Cseh Ferencnek Szegedet."

Iványi Grünwald Béla: Álló akt

„Művészetek s művészi ipar számára földet, hajlékot s támogatást

100 éves a Kecskeméti Művé

Kada Elek polgármester, hogy annak nyomán Nagybánya, Szolnok és Gödöllő példáját követve negyedikként, bizonyos értelemben utolsóként, csatlakozzon a magyar művésztelep-alapítási „mozgalomhoz”. A korszak utolsó művészkolóniájának terve állítólag már 1904-ben felmerült, valójában azonban 1909-et tekinthetjük kezdő dátumnak, ekkor történt ugyanis a legtöbb konkrét lépés.

Újdonság a többi művésztelephez képest, hogy a kecskemétit maga a város kezdeményezte, sőt vállalta a feltételek megteremtését is. További érdekesség, hogy az alapítást írásos terv vezette be. Íme, Iványi Grünwald Béla művésztelepprogramjának néhány fontosabb részlete, melyet levél formájában eredetileg Kada Eleknek címezve Nagybányán keltezett 1909. július 17-én, majd később, 1909. szeptember 26-án a Kecskeméti Újságban is megjelentettek:

„[...] Művészetek s művészi ipar számára földet, hajlékot s támogatást kérünk Kecskemét városától abban a reményben, hogy a legmagyarabb város teljes átérzéssel fogja méltányolni azt a nagy feladatot, mit a magyar kultúra reánk ró, s hogy annak megvalósítására épp Kecskemétet választottuk. Bizonyára ismeretes nsg. Polgármester úr előtt az utolsó 12 évben nálunk lezajlott forrongás, mely a magyar képzőművészet erős megtermékenyítésével járt. Eredményéről múzeumaink tanúskodhatnak s arról különösen, hogy milyen részt vett ebben Nagybánya. Ezen helyhez fűződik a modern magyar festőművészet küzdelmeinek sok művészethistóriai fontosságú eredménye. Az akkori művészi együttérzés kapcsán együvé került emberek a ter-

Iványi Grünwald Béla: Kofák a utcák között

100 Kecskemét az 1909 körüli években gazdaságilag, kulturálisan és az urbanizációs fejlettség tekintetében egy olyan – leginkább az építészet által demonstrált – szintre jutott el, melyet már nyugodtan értékelhetett úgy magában

Szép Ernő

Két hónapig bolyongott a „Műkert”-ben

125 **Előbb népszerű költő volt, azután divatos színpadi szerző lett.** Regényei irodalmi szenzációknak számítottak, majd egy időre szinte teljesen megfeledkeztek róla. Ady Endre egyik legjobb barátja volt, de ugyanúgy tartozott Molnár Ferenc legszűkebb baráti körébe is. Babits kezdettől fogva nagy költőnek tartotta, Hatvany Lajos a hazai városi irodalom egyik főalakjának.

Szép Ernő Schön Sámuel néven 1884. június 30-án született. Már fiatalon kitűnt versíró tehetségével. Tanára, Kolozsvári Aladár támogatásával

kérünk..."

sztelep I.

mészetes evolúció folytán most válni készülnek, hogy új elemekkel gazdagodva, új haladásra tehetséggel telítetten folytassák a nemzeti művészet fejlesztését. Az eddigi munkahelyek mindig nemzetiségtől is érintettek voltak, most a legtisztább magyar városok valamelyikében akarjuk folytatni a megkezdett munkát. [...] Ezt a létesítendő telep célja szerint két részletben kell csoportosítani. 1. Tisztán képzőművészi rész. 2. A dekoratív művészetet, a művészi ipart s az arra való iparos nevelést ismertető rész. Az 1-sö pont szerint Iványi Grünwald Béla festőművész, ki jelenleg Thorma János- és Réti Istvánnal együtt a nagybányai festőiskola tanára, onnan az iskola jelentős részével kiválik, s ehhez csatlakozni fog még egy-két szintén országos hírű művész is. Kecskeméten művészi szabadiskolát nyit. Ezen iskola a külföldi s eddig fennállott nagybányai szabadiskola szerint szerveztetnék. Az iskolát kezdő s haladottabb művészek látogatják, s ott az iskola nevéhez híven teljes egyéni és művészi szabadságot élveznek. [...] A vezető már első évben 25-30 növendéket hoz magával, kikhez sorakoznának a már haladottabb s később esetleg letelepülő fiatalok, többnyire olyan művészek, kik már eddig is Párizsban, vagy jobb budapesti kiállításokon többször kiállítottak. [...] A fentiekkel szoros összeköttetésben álló dekoratív művészeteket művelő rész. Ennek vezetője Falus Elek lenne, ki több éven át külföldön élt, s tapasztalatait most itthon akarja értékesíteni."

Iványi Grünwald Béla

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

Iványi Grünwald Béla: Vízhordó

Kecskeméti művésztelep

jelent meg első kötete. Érettségi vizsgáját nem tette le, Budapestre költözött, s élclapokban közölte hol kormánypárti, hol ellenzéki bökverseit. 19 évesen A Hétben is szerepelt „szezonversekkel". Később a Nyugat, Az Est, illetve Az Újság munkatársaként a polgári liberális eszmék szószólója lett. 1944 augusztusában csillagos házba internálták, a svéd követség mentelmi útlevelével rövid időre szabadult. 1944 októberében a nyilasok munkaszolgálatra hurcolták. 1948 után szegénységben élt.

Szép Ernő 1912-ben két hónapot töltött a Kecskeméti Művésztelepen. Irka-firka című kötetében több kecskeméti tárgyú írása (Tombola, Fű, Hetipiac, Szent István napján, Cigányváros) jelent meg. Élményeiről Kecskeméti festők címmel számolt be a Nyugatban: „Két hónapig bolyongtam a Kecskemét alatt zöldellő »Műkert« sétányai, virágágyai, friss, vidám villái között, most jöttem meg s hogy le akarom rajzolni, valami messzimesszi valószínütlen tisztás képe andalítja emlékezetemet, a vidámságnak, békének, ifjúságnak, az élet jóságának és szerelmének népmeséből való egyszerű tisztása, melyen csengős báránykák szökdösnek, a fák magas orchesterében madarak hegedülnek és flótáznak, a kerek kék égen fehér selyem vánkosokon rózsaszín angyalok könyökölnek s elnézik csendes örömmel a szerencsétlen és piszkos földnek azt a csudálatos kis ligetjét, melyben a kedves emberek éldegélnek, akik szeretik egymást."

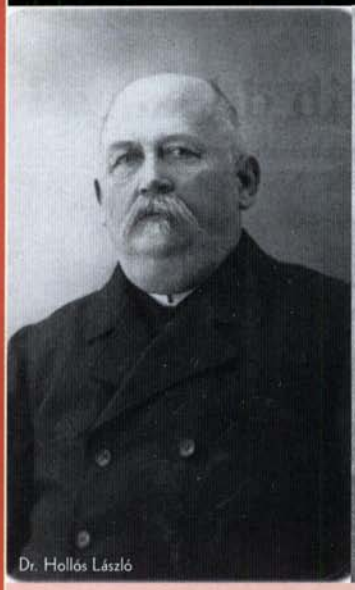

Dr. Hollós László

Növénygyűjtésébe tanítványait is bevonta, akik örömmel tartottak vele az őszi és tavaszi szünetben, vagy akár a nyári vakáció ideje alatt is. Emellett szívesen tanulmányozta a bugaci pásztoréletet, vonzották a régi pénzérmék, kutatott a kecskeméti céhek múltja után, jelen volt a környék régészeti ásatásain, amiről tanulmányt is jelentetett meg 1892-ben. Kecskemét növényvilágáról is ő adott ki elsőként részletes összefoglalást, amihez öt éven át gyűjtötte az adatokat. Ebben 1031 Kecskemét környékén, a Nyíri-erdőben és a bugaci pusztán vadon élő növényt sorakoztatott fel rendszertani kategóriába téve.

A gyermekek igaz barátja

150 éve, 1859. június 18-án született Hollós László tanár, botanikus, mikológus. A magyar mikológia (gombatan) egyik jelentős alakja, a magyarországi gombaflóra fáradhatatlan kutatója volt. 1904-ben a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé választották. Tanítványa, a jeles tüdőgyógyász, aki tisztelete jeléül vette föl a Hollós nevet, így emlékezett meg róla: „a gyermekek igaz barátja, aki magára semmit sem költött, de kisdiákjait saját költségén vitte tudományos kirándulásra, szegény tanulónak ruhát, könyvet, pénz adott, és igazi típusa az emberszerető, mély tudású tanároknak".

Nagyapját még Schwarzkopfnak hívták, és Linzből vándorolt be német mézeskalács-mesterként. Utódai már magyar hazafiaknak vallották magukat, így édesapja, Hollós Alajos is, aki az 1848-as szabadságharcban honvéd főhadnagyként volt jelen. A család életében fontos szerepet játszott a becsületes és hazafias nevelés, valamint a természet ismerete és szeretete. A fiatal Hollós Lászlót szinte minden érdekelte. Szépen és jól rajzolt, később tudományos írásait is saját maga illusztrálta. Tudása bővítéséért a fővárosba költözött, a műegyetemen fizika és kémia szakon végzett, majd Bécsben doktorált kémiából. Ezt követően hét esztendőt töltött nevelői szolgálatban különböző családoknál, s ezalatt újabb tanári okleveleket szerzett állat- és növénytan, ásványtan és földrajz szakokból.

1890-ben a budapesti egyetem állattan tanszékén kapott állást, de egy évvel később a kultuszminisztérium Kecskemétre, az Állami Főreáliskolába helyezte. Itt természettant, természetrajzot, növényhatározást, vegytant, geometriát, sőt szépírást is tanított. Emellett osztályfőnök, valamint az ásvány- és vegytani szertár őre volt. Közel ötezer kitömött állatból, preparált növényből, gombából, kőzetből, ásványból és azok dokumentumaiból létrehozta az iskola természetrajzi gyűjteményét.

Érdeklődésének középpontjába ezután a gombák kerültek, s csak a város környékéről 220 gombafajt jegyzett le. Néhány éven belül ő lett a világ egyik leghíresebb és legrangosabb mikológusa. Több nyelven olvasta a szakirodalmat, és minden nagyobb kutatóintézettel felvette, tartotta a kapcsolatot. Óriási anyaggal gyarapította a Nemzeti Múzeum, több külföldi intézet és természetesen iskolája szertárát. Főként gombagyűjtési szándékból vett részt 1898 nyarán Déchy Mór kaukázusi expedícióján is. „Nem vagyok olyan nevetségesen elfogult, hogy azt hinném, a gombák kutatása boldoggá teszi a hazát. De azt tartom, minden tudomány, a mikológia ápolására is szükségünk van éppen úgy, mint a művelt nemzeteknek" – vallotta.

1911 őszén nyugdíjba vonult, és megválva Kecskeméttől és a főreáliskolától hazatért szülővárosába, Szekszárdra. Távozása előtt létrehozott egy 2000 forintos alapítványt az iskola szorgalmas diákjai számára. 1940. február 16-án halt meg.

Iskolai ünnepség a '70-es években

Dr. Krajcsovszki József

Én ma is biztatom a fiatalokat, legyenek pedagógusok

80 Öt évtizede, 1959-ben indult el Kecskeméten a felsőfokú óvónőképzés. Az évfordulóról megemlékeztek a jogutód intézményben, a Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Karán is. Ekkor köszöntötték a főiskola jelenlegi munkatársai és egykori beosztottai 80. születésnapján dr. Krajcsovszki József nyugalmazott főigazgatót, aki 1971 és 1990 között irányította az intézményt.

– Megható és felemelő érzés lehet, ha egy vezetőt 20-30-40 év után is olyan szeretettel vesznek körül, mint ahogyan Önt vették körül egykori munkatársai, a főként óvónőkből álló „hölgykoszorú".

– Én szerettem a munkatársaimat, az embereket, s kölcsönös tisztelet volt bennünk. Soha nem voltam erőszakos, hatni akartam a beosztottaimra, de mindig fontos volt számomra az emberség.

– Több évtizede látja a pedagógus pályát, a pedagógusok helyét, szerepét a társadalomban. Mind anyagilag, mind erkölcsileg romlik a helyzet, és igazából kilátás sincs arra, hogy ez változzon.

– Ez valóban aggasztó. Én sokfelé jártam és sokféle minőségemben ismertem a pedagógus munkát a kántortanítóságtól a főigazgatóságig. Én azt gondolom, hogy mindenkor voltak, így ma is vannak kiváló, komoly hivatástudattal rendelkező tanárok. Ezt azonban nagyon megnyirbálta, hogy tömegessé vált a pedagógusképzés, s egyáltalán a felsőoktatás. Ez nem engedi meg azt a „gyúrást", amire szükség lenne a pedagógusképzésben. Régebben lehetőség volt arra, hogy egy-egy hallgatóval személyre szabottan foglalkozzanak a szakemberek. Korán megkezdődtek az óralátogatások, hamar találkozhattak a pedagógusjelöltek a gyerekekkel, kisebb tanítási feladatokkal megmártózhattak a tanítás szépségében. Ezeket a próbálkozásokat figyelemmel kísérte 3-4-5 szakember is, akik sokat beszélgettek a hallgatóval, „gyúrták, gyömöszölték", hogy minél jobban érezze a pedagógia lényegét. Az anyagi megbecsülés az egy másik dolog. Kétségkívül nagyon rosszul vannak elveresztve a pedagógusok, de hangsúlyozom, hogy mindennek ellenére ma is vannak kiváló tanítók, tanárok.

– Ha régebben egy gyerek intőt kapott, akkor még számíthatott az otthoni szidásra is. Ma, ha intőt kap a gyerek – kis sarkítással – a szülő bemegy az iskolába és számon kéri a tanárt.

– Jobban szétvált az iskolai és a családi háttér. A rohanás miatt otthon kevesebb idő jut a gyerekre, s ezt a kevesebb időt sem tudják kihasználni a szülők a megfelelő kötődés kialakítására. Ugyanezért a szülők többet várnak az iskolától, követelőzőbbek, és gyakran szembe is kerülnek az intézménnyel. A pedagógus és a szülő közötti kapcsolat is formális, egyre kevésbé „pendülnek egy húron". Nincsenek vagy csak nagyon elvétve családlátogatások és a fogadóórák is pusztán a jegyekről szólnak. Nem jó az az irány, hogy az iskolát az ismeretátadás oldaláról közelítjük meg. A gyereket már egész kis korában millió dologban megmártjuk. Értelmileg pallérozott és sok mindent megold, de a „neveltség" nem megfelelő. Tantárgy- és jegyközpontúvá vált az iskola és a gyerek nem tud markáns személyiséggé fejlődni. Vannak aggasztó jelek, hallani esetekről, amikor a tanárt megverik. Persze ez a tanáron is múlik. Kell, hogy legyen szuggesztív erő egy olyan emberben, aki pedagógussá válik.

– Azért biztatja a mai fiatalokat arra, hogy pedagógusok legyenek?

– Én nagyon, és hiszem azt, hogy új módon is lehet valaki nagyszerű pedagógus, de ugyanakkor a társadalmat is biztatnám, hogy becsülje meg azokat, akik a jövőt nevelik.

Kállai Erzsébet

Az Alföld geográfusa

60 Aki csak tudományos munkáinak, szakmai elismeréseinek, kutatásainak vagy előadásainak hosszú-hosszú listáját olvasva próbál képet alkotni dr. Csatári Bálintról, nem is gondolná, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Alföldi Tudományos Intézete osztályvezetői székében egy ilyen kedves, közvetlen, jó humorú, magas, bajuszos, fiatal nagypapa ül. Aki épp a napokban lett hatvanéves...

– Ennek a számnak nem tulajdonítok túlzott jelentőséget. Sőt: egy kicsit ma is gyereknek érezhetem magam, hiszen drága jó szüleim, hatvanévnyi házasság után is nagy szeretetben, a közvetlen szomszédságunkban élnek – meséli Csatári Bálint, amikor az elmúlt évtizedekről faggatom. – Egyébként teljesen egyszerű és gondolom normális életpályát futottam be idáig. Szép gyerekkorom volt, három dédszülőmet is ismerhettem. Édesapám falusi körzeti állatorvosként dolgozott. Egy kicsi, de nagyon takaros bihari faluból jártam be gimnáziumba, Berettyóújfaluba. Csodálatos tanáraim voltak, nagy tudású, példaadó emberek. Aztán később a szegedi egyetemen folytattam a tanulmányaimat, szintén remek professzorok keze alatt. A diplomaosztó napján meg is nősültem. Született három gyönyörű gyermekünk, közülük már ketten „asszonylányok", akik egy-egy fiú- és lányunokával ajándékoztak meg bennünket. „Legkisebb" gyermekünk még műegyetemre jár – ő az, aki már Kecskeméten született, ahová 27 éve költöztünk. Nagyon boldog családban élhetek – számomra ma is ez a legfontosabb. És előre örülök annak, milyen jó lesz nekünk, mert néhány nap múlva a kis családunk minden tagja – nagyszülők, szülők, négy unoka, összesen tizenegy családtag – együtt megy a Felvidékre hegyet mászni. Arra a helyre, ahová tizenhét éve rendszeresen eljárunk a barátainkkal...

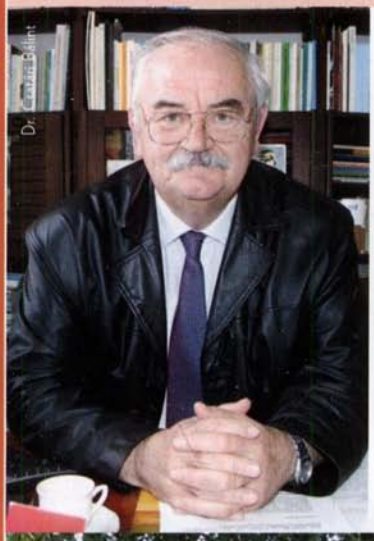

Egy földrajz-rajz szakos hallgató ajándéka az utolsó előadáson

A szűkebb család 2008 nyarán

– Egyszer egy cikkben azt írták önről, hogy hűséges és türelmes típus. Igaz lehet.

– Azt hiszem, tényleg ilyen vagyok. De nemcsak a magánéletemben, hanem az Alföldért, a vidékért elvégzett kutatóintézeti munkában is, amit 25 éve teszünk itt, igen nehéz kutatási és anyagi körülmények között. Szerencsére mindig felbukkan egy-egy tehetséges fiatal kolléga, ilyenkor érzem, hogy érdemes folytatni. Emellett hűségesen és türelmesen hiszem, hogy eljön az az idő, amikor – európai módon gondolkodva, tervezve, fejlesztve – valóban szükség lesz azokra a tudományos eredményekre, amelyekért dolgozunk. A család

és a hivatás után az életem harmadik fontos pillére a tanítás. Miután ledoktoráltam, öt évig tanítottam a volt középiskolámban, aztán miután ideköltöztem, visszahívott a szegedi tanszékem, így egyetemi docensként minden szerdán Szegeden tanítok – úgy látszik, ebben is nagyon hűséges vagyok. De a tanítást nemcsak ebben az értelemben tartom fontosnak, hanem hogy előadásokon, fórumokon vagy esetleg újságcikkben szólhassak a lakóhelyünket, környezetünket érintő aktuális és fontos problémákról, és ezzel kicsit másképpen, talán egy kicsit megalapozottabb gondolkodás és cselekvés igénye felé tereljem a velem együtt itt élő embereket, a helyi közösségeket...

– Nem sok ideje juthat a pihenésre.

– Ó, remélem, nekem még komoly adósságaim és feladataim vannak az életben. Az első természetesen családi jellegű: viszonylag fiatalon lettem nagypapa, és szeretnék még én is dédnagypapa lenni, úgy, mint az én dédszüleim vagy a 87 éves édesapám, aki térdére ülteti az unokáinkat, és mesél nekik, milyen is volt régen. Aztán nagyon szeretnék még írni egy akadémiai doktori értekezést – ez a tudományos pályám adóssága. Tanárként pedig arra vágyom, hogy tanítványaimmal és sokakkal együtt sikerüljön egyszer átlépni egy küszöböt, és elindulhasson egy szakmailag szellemileg megalapozott, belátható jövőben gondolkodó, új térségfejlesztés. És hogy ezért együtt dolgozzon és elfogadja egymást a helyi közélet minden tenni akaró, kiművelt vagy egyszerű tagja, politikusok, polgárok, gazdák, tanárok, vállalkozók. Mindenki, aki itt él, és tudja, hogy itt kell boldogulnia, hogy itt helye és feladata van.

Fejes Maja

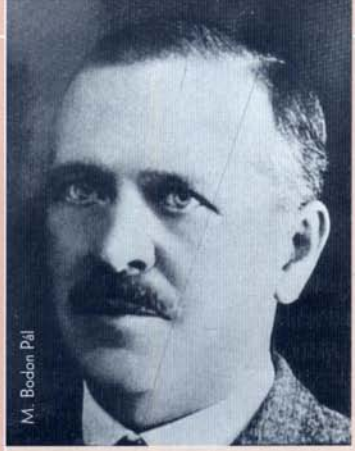

M. Bodon Pál

Országos hírnevet szerzett Kecskemét zenei életének

120

„...mindenkivel szemben tiszteletteljes viselkedett, őt is szerették, tisztelték, ha olykor céltudatossága, a vállalt nemes feladatok érdekében kifejtett hajthatatlan tevékenysége miatt «nehéz embernek» is tartották. Azt hiszem, ha nem lett volna meg benne ez a vonás, a sok-sok nehézség közepette, amelyekkel meg kellett küzdenie, sokkal kevesebb siker koronázta volna munkáját. A zenei életben azonban soha nem a maga érvényesülésének útját egyengette, hanem alárendelte magát a zenekultúra-csinálás nagy és számára szent ügyének" – vallott édesapjáról M. Bodon Sára.

Mihályfalusi Bodon Pál 1884. augusztus 07-én született a Gömör megyei Horka helységben. Tanulmányait Budapesten és Bécsben folytatta. A Zeneakadémia elvégzése után rövid ideig Pesten tanított, majd 1910. február elsejével kinevezték a Kecskeméti Városi Zeneiskola igazgatójává. Mintegy négy évtizedes igazgatói működése igen nagy jelentőségű az intézmény és a város zenei életének fejlődése szempontjából. Vezetése alatt a zeneiskola kiváló eredményeket felmutató, széles körben elismert intézménnyé vált. 1926-ban országos zeneiskolai értekezletet hívott össze Kecskemétre. Ösztönözte a nagyszerű iskolai női kar megalakulását. Segítette a zenetörténeti jelentőségű magyarországi- és ősbemutatók megvalósulását. Kecskemétre telepedésétől kezdve vezényelte a város szimfonikus zenekarát, a Működvelők Zenekarát. Nevéhez fűződik az óriási sikerű „művész estek" sorozat megszervezése, amelyek keretében többek között olyan művészek voltak az alföldi város vendégei, mint Bartók Béla, Basilides Mária, Dohnányi Ernő, Hubay Jenő, Kósa György. Közeli kapcsolatban volt a kor kiemelkedő művészeivel és zenepedagógusaival.

A II. világháború befejeződése után nyomban hozzálátott a városi zeneoktatás újjászervezéséhez; egy ideig a Nagykőrösi utca 23. szám alatti lakásán működött a zeneiskola. Az intézmény hamarosan ismét országos rangra emelkedett, hiszen – a vidéki iskolák között – országos II. helyezést ért el az 1949-es „Nevelj jobban" mozgalomban.

1949 nyarán saját kérésére nyugdíjazták. Élete hátralévő éveiben „Az intonálás iskolája" című kitűnő könyvén dolgozott. 1952-ben Soltvadkertre költözött, ott halt meg 1953. február 13-án. Hamvai 1982 júniusa óta a Kecskeméti Köztemetőben, a városi tanács által adományozott díszsírhelyen, városunk jelesei sorában nyugszanak. Nevét a zeneiskola 1989-ben, a tanári kamarazenekar 1992-ben vette fel.

Palotás József

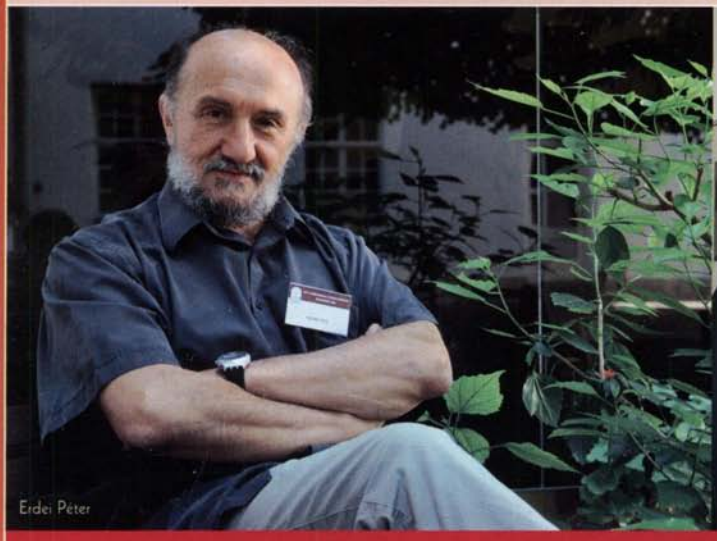
Erdei Péter

Nemes László Norbert

Kodály szeminárium huszonötödször

25 Három évvel Kodály halála után, 1970-ben rendezték meg először a Kodály szemináriumot. A kurzust kezdeményező Kodályné választása a helyszín tekintetében a szülővárosra, Kecskemétre esett, ahol örömmel befogadták a rendezvényt. A nyitó ünnepséget a színházban tartották, ahol a megye és a város akkori párt és állami vezetői is megjelentek. A külföldi résztvevők jórészt a „vasfüggönyön" túlról érkeztek, ami akkoriban meglehetősen szokatlan volt. A Kodály-módszert azonban a rendszer ideológusai alkalmasnak tartották arra – ahogyan ma mondanánk –, hogy javítsa az országimázst a szocialista táboron túl is. Hol van már a „vasfüggöny" és hol vannak az akkori ideológusok? A Kodály-módszer, az 1975-ben létrehozott intézet és szeminárium népszerűsége azonban azóta is töretlen. Idén nyáron már huszonötödször rendezték meg.

EGY RÉGI ÉS EGY ÚJ IGAZGATÓ

ERDEI PÉTER, a Kodály Intézet igazgatója: 1975–2008

– A Kodály Intézet alma materré nőtte ki magát a Kodály-koncepció nemzetközi kivirágzása tekintetében. Előbb-utóbb mindenki „elzarándokol" ide az éves kurzusra vagy egy nyári szemináriumra, hiszen az intézet talán az egyetlen olyan centrum a világban, ahol a Kodály-koncepciót a maga tisztaságában, autentikus hűségében és a legmagasabb színvonalon közvetítjük kompromisszumok, megalkuvás nélkül.

– A szeminárium indulása idején 1970-ben teljesen más volt a világ és Magyarország helyzete. 39 év telt el azóta. Mi minden változott?

– 1970-ben a külföldiekre úgy tekintettek itthon, mint a csodabogarakra. Ők is félénkebbek voltak, mindig csoportosan jártak. Szinte fogták egymás kezét, amikor a szállodától az iskoláig vagy a koncertteremig mentek. Más oldalról az ideérkező külföldiek a tudásukat tekintve nagyjából egy szinten voltak, és a szemináriumi részvétel egy induló tájékozódás volt a részükről. Ma már ez egy szabad ország, tehát a külföldiek félelem nélkül szabadon mozoghatnak, barátságokat köthetnek, végezhetik a szakmai munkájukat. A másik különbség, hogy az elmúlt évtizedek során a világ minden tájára eljutott a Kodály-koncepció, ezért a szemináriumra érkezők nagyon eltérő tudásúak és érdeklődésűek. Ez arra ösztönzött bennünket, hogy specializálódjunk, ezért ma már nagyon cizellált, majdhogynem egyénileg szerkesztett a program.

NEMES LÁSZLÓ NORBERT, a Kodály Intézet igazgatója: 2008–

– A nyári Kodály szemináriumok egyik fontos funkciója, hogy felkeltse az érdeklődést a Kodály-koncepció mentén kialakult magyar zeneoktatási gyakorlat – részben az iskolai zenei nevelés, részben a professzionális muzsikusok, illetve zenetanárok képzése – iránt. Nagyon sokan vannak, akik a nyári szemináriumon szerzett élmények hatására térnek vissza az egy-

Kodály Zoltánné és Nemesszeghy Márta az első szemináriumi hallgatóival

Megan Huckabay

Mairead Ni Chonduin

éves kurzusra. Igazgatóként számomra ez az első szeminárium, bár korábban tanítottam itt már több alkalommal, ez most teljesen más. A munkatársaimmal együtt reggeltől estig dolgozunk, hogy összetartsuk ezt a rendkívül szerteágazó programot, de egy csodálatos örömforrás minden pillanata, és nagyszerű a csapat is.

– Hányan érkeztek most a szemináriumra? Lehetett-e érzékelni a jelentkezésekben a gazdasági válságot?

– Közel 100 hallgató van most itt, akik a kurzus utolsó hetében kiegészülnek mintegy 20 határon túli magyar énektanárral. Egészen különleges a szeminárium légköre. Most már egyre többet beszélgetünk, egyre több a kérdés. Az első napokban kicsit meg voltak illetődve, de mostanra megnyíltak, és fontos kérdéseket tesznek fel. Biztosan lehetett volna még több hallgatót szerveznünk, de ugyanakkor azt is látni kell, hogy még ebben a válsággal terhes időben is eljöttek nagyon messziről a szemináriumi kedvéért. Vannak hallgatóink Brazíliából, Kanadából, Malajziából, Japánból és Kínából, hogy csak néhány országot említsek.

EGY RÉGI ÉS EGY ÚJ HALLGATÓ

MAIREAD NI CHONDUIN, Írország

– 1999-ben érkeztem először Kecskemétre az éves kurzusra, s aztán két évig maradtam, most pedig a nyári szemináriumon kívül még a mesterképzésre is jelentkeztem. Otthon a zenei tanulmányaim során csak beszéltek a zenéről, itt „csinálták" a zenét, és ez nagyon tetszett nekem. Ha magad is aktívan zenélsz, akkor sokkal jobban megérted a muzsikát, mintha csak elmondanák. A zene a kottában halott dolog, amíg meg nem szólaltatjuk.

– Ennyire egyedülálló lenne az itt folyó képzés ebből a szempontból?

– Igen, s éppen ezért fantasztikus, ahogyan itt tanítanak. A nyári kurzus is úgy van felépítve, hogy megfelel annak az elvnek, hogyha jó tanár akarsz lenni, akkor jó zenésznek is kell lenned. A munkámban én is próbálom a gyerekeket és a zenét közvetlen kapcsolatba hozni. A tanulók jól érzik magukat, és a Kodály-módszer segítségével gyorsan is tanulnak. A gyerekektől érkező visszajelzések pedig meggyőzik a többi kollégát is a módszer hatékonyságáról, ami Írországban egyébként is elismert.

MEGAN HUCKABAY, Kanada

– Sokat hallottam már a Kodály-módszerről, de csak részleteiben ismertem. Úgy gondoltam, hogy itt az idő, hogy mindezt összerakjam és kiegészítsem. Az amerikai és kanadai oktatásnak az a hibája, hogy nagyon szeparáltan tanulnak mindent. Párhuzamosan folyik az ismerkedés a zenével és a képességek fejlesztése, de valahogyan ezek nem integrálódnak. Az itteni tanárok azért különlegesek, mert erre az integrálásra képesek, ráadásul ők maguk is zenészek. Úgy érzem, hogy mindenkinek az életében vannak olyan pillanatok, amikor egy kicsit meg kell állni, mert szükség van az addigiak összefoglalására. Nekem ezt jelenti ez a szeminárium, s amit tapasztaltam, a gondolkodásban, a zenéhez való viszonyulásban revelációként hatott rám, de hát nem véletlen, hogy ez már a huszonötödik szeminárium, és még mindig jönnek, hogy felfrissüljenek, hogy kinyissák a szemüket valami újra.

Kállai Erzsébet

NAPRÓL NAPRA

június

100 éve, 1909 júniusában hunyt el Dékány Mihály minisztériumi osztálytanácsos. 1848. február 4-én, Kecskeméten született.

Feszty Árpád: Kálmán király eltiltja a boszorkány égetést
(A király mögötti kíséret egyik tagján, Dékány Mihály arcvonásait lehet felismerni.)

Középiskoláit szülővárosában, illetve a pesti református gimnáziumban végezte, a jogot ugyanott hallgatta. Hivatali pályáját 1866-ban az országos építészeti igazgatóságnál kezdte, amelynek megszűnte után a Közmunka- és Közlekedési Minisztériumba került. 1889-ben a Földművelésügyi Minisztériumba helyezték át, ahol a Tiszaszabályozási ügyosztályt vezette. Kormánybiztosa volt a Szolnok-Csongrádi Jobbparti Tiszaszabályozási Társulatnak és a Gerje-Perje Vízszabályozási Társulatnak. Több alkalommal miniszteri biztosként működött. Szakcikkei jelentek meg a Hon, a Reform, az Ellenőr, a Nemzet és a Fővárosi Lapok hasábjain, a Budapesti Szemle és a Nemzetgazdasági Szemle című folyóiratokban.

június 3.

75 éve, 1934. június 3-án, Kecskeméten született Hámor Géza geológus, a Magyar Állami Földtani Intézet egykori igazgatója, tanszékvezető egyetemi tanár, a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke, majd tiszteletbeli tagja. 1952-ben érettségizett a kecskeméti református Gróf Tisza István Gimnázium jogutódjában, a Katona József Gimnáziumban. Geológus diplomát 1956-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Karán szerzett.

A Magyar Állami Földtani Intézetben 1956-1991 között végigjárt minden grádicsot: gyakornokként kezdett, volt tudományos munkatárs, majd osztályvezető, főosztályvezető, igazgatóhelyettes, végül igazgató. Kutatómunkáját elsősorban a földtani térképezés, a neogén sztratigráfia, a medencekutatás, a kvantitatív fáciesanalízis és a paleorekonstrukció témakörében végezte. Társszerzőkkel elkészítette a Keleti Mecsek, a Cserhát és a Börzsöny földtani térképeit. Ősföldrajzi térképeket, atlaszokat szerkesztett Magyarország, a Kárpát-medence, valamint egész Közép- és Kelet-Európa neogénjéről. Tudományos munkásságával 1967-ben a földtudományok kandidátusa, 1968-ban az ELTE doktori cím tulajdonosa, 1984-ben pedig a földtudományok doktora lett.

Dr. Hámor Géza

Több mint 50 éven át aktív tagja volt a Magyarhoni Földtani Társulatnak. 1963-ban a szervezet titkárává, 1972–ben főtitkárává választották. 1986-91 között a társulat elnökének tisztét töltötte be.

Hosszan tartó betegségben 2007. augusztus 25-én, Budapesten hunyt el. Haas János kutatóprofesszor így emlékezett meg róla: „Hámor Géza elmélyült szaktudása, szervezőkészsége, hivatásszereteten alapuló fáradhatatlan kutatómunkája nem pótolható. Munkájának eredményei azonban fennmaradnak, hosszú időn át segíteni fogják a következő nemzedékek kutatóit. Munkatársai, tanítványai emlékét megőrzik, művei a geológia tudományát gazdagítják."

július 5.

75 éve, 1934. július 5-én született Perlaki István színész. 1952-től '54-ig az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.-nél dolgozott, itt került kapcsolatba a színpaddal mint munkás-színjátszó. A Színház- és Filmművészeti Főiskola elvégzése után, 1958-ban a kecskeméti Katona József Színházba szerződött. Négy év múlva a Honvéd Művészegyüttes tagja lett, m[illegible]d három évet ismét a hírös városban töltött. Többek között a Rómeó és Júlia címszerepében, illetve a Bánk bán Ottójaként nyújtott emlékezeteset. 1969-től a veszprémi Petőfi Színházban, 1977-től 1990-ig az Arany János Színházban játszott. Ezt követően az Intervideó művészeti vezetője, 1992-től 98-ig

Kövesdi Nagy-Gyökössy-Jereb: Két új Velencében – Kecskemét, 1967 (Balogh Rózsa, Perlaki István és Sas József)

a Mikroszkóp Színpad tagja, 1994-97 között a színház igazgatója volt. Mintegy 150 alakítás fűződik a nevéhez, elsősorban zenés és prózai darabok hősszerepeit alakította. Gyakran szinkronizál. 1981-ben Jászai Mari-díjat kapott, míg 1997-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend kiskeresztjével tüntették ki.

Kecskeméti élményeiről így vallott: „Akkor még a közönség szerette a színészeket. Különösen igaz volt ez Kecskemétre. A piacon, az üzletekben a legszebb árut kaptuk, a vasútállomás restijében fillérekért ebédeltünk. Válogatnunk kellett a vasárnapi ebédmeghívások között, ahová a színházszerető polgárok invitáltak bennünket óriási lakomákra. [...] Kecskemét életem és pályám kitörölhetetlen része. Jó rá visszaemlékezni ébren és álomban is."

július 24.

75 éve, 1934. július 24-én, Kecskeméten hunyt el Szilády Károly levéltáros, múzeum- és könyvtárigazgató. 1888-ban bölcsészdoktorátust szerzett, majd három évig a református kollégiumban tanított. Kada Elek 1897-ben alkalmazta a levéltárban őrzött könyvgyűjtemény gondozására. 1901-től a levéltár, a múzeum és a könyvtár irányításával bízták meg. 1911-től múzeum- és könyvtárigazgatói kinevezést kapott. Vezetése alatt értékes magángyűjteményekkel gazdagodott a könyvtár - 1899: Pesty Frigyes könyvtára, 1923: Szilády Áron könyvtára, 1926: Sréter-Podmaniczky gyűjtemény. 1934-ben nyugdíjba vonulása után kevéssel hunyt el.

Prohászka József: Szilády Károly

augusztus

75 éve, 1959 augusztusában hunyt el Fáy István országgyűlési képviselő, államtitkár, főispán. Családja az 1680-as években Kecskemét város 1/8 részének földesura volt. 1902-től különféle megyei és minisztériumi tisztségeket viselt. 1920. május 19-én a kormány kinevezte a hírös város főispáni teendőkkel is megbízott kormánybiztosává, 1920. szeptember 9-én pedig a kormányzó Kecskemét főispánjává. Ettől fogva az alföldi településen lakott.

augusztus 28.

125 éve, 1884. augusztus 28-án, Kecskeméten született Kováts Andor tanár, jogtudós, lapszerkesztő. Tanulmányait szülővárosában, Budapesten, Münchenben és a kolozsvári egyetemen végezte. Hazatérve több hónapon át a Kecskemét felelős szerkesztője volt. 1906-ban adta ki könyv alakban első nagyobb jogi dolgozatát Az angol és magyar gyülekezési jog párhuzama címmel. 1910-től a kecskeméti jogakadémia büntetőjog-jogbölcseleti tanszékén tanított. 1912-18 között szerkesztette a Kecskeméti Híradót, amelynek vezércikkeiben következetesen ostorozta a közélet radikalizálódását. A Katona József Kör támogatásával életre hívott munkásgimnáziumot is vezette. A munkásság nemzeti irányú továbbképzését szolgáló intézményt egy év alatt munkásegyetemmé fejlesztette. 1920-ban édesapjához hasonlóan ő is a Kecskeméti Jogakadémia igazgatója lett. Többek között neki is köszönhető, hogy a jogi oktatás akkor nem szűnt meg a hírös városban.

Fáy István főispán

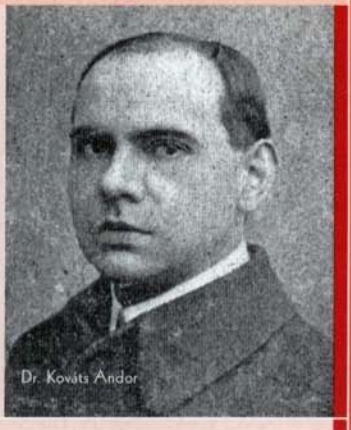
Dr. Kováts Andor

Fejes Ferenc

Nem lesznek már szűcsök

40 A kecskeméti szűcsök története több száz éves múltra tekint vissza, amit korabeli dokumentumok is bizonyítanak. Céhszabályzatukat 1559-ben, „Szent Pál fordulása" napján fogalmazták meg. 1698-ban Komáromi Szűcs István „mód nélkül való czifra ködment" csinált egy fejős juhásznak. Pénzbírság mellett a szűcsmestert azzal büntették, hogy a fogházban a ködmön cifráját fejtse le. A reformkori vélemény szerint viszont már a nép művelődésének, „pallérozódásának" jele, hogy „véres katzagány" helyett „czifra juhász bundát" visel. A kecskeméti öltözet 1840-es leírása szerint „régente, mint az agg öregektől hallám ... a' mostani suba helyett ... kaczagánt ... egy nagy ürüjuh nyakán kétfelé hasítván, ennél fogva nyakukba kötötték".

Az utóbbi években a szűcsmesterség a kihaló szakmák egyikévé vált. A Mikes utcában dolgozó Fejes család legfiatalabb szűcsmestere a közelmúltban adta fel végleg a családi szakma művelését. Az elmúlt napokban 40. születésnapját ünneplő Fejes Ferencet döntéséről, a család múltjáról, s a szűcs szakma megszűnésének okairól kérdeztük.

A Fejes család Erdélyből származó régi neves família – válaszol Ferenc. – Valamikor a fejedelem bennfentes emberei közé tartoztak. Száműzetésük után Kiskunfélegyházán telepedtek le. A család többi része ma is ott él, egyedül a nagyapámék jöttek át a két világháború között Kecskemétre, hogy itt folytassák tovább a családra jellemző szűcsmesterséget. Ameddig vissza tudunk nézni, a nevet tovább örökítők sorában Ferenc fiam már a kilencedik generációt képviseli. A mesterséggel kapcsolatos emlékek, történetek, sőt az egykori eszközök némelyike viszont csak déd-, illetve üknagyapámig visszatekintve őrződtek meg. A legtöbb emlék nagyanyámhoz és nagyapámhoz köt, akik 1945 óta dolgoztak együtt. A hetvenes évek elején egy iparos kiállításon díjat is nyertek a munkáikkal. A bőrkikészítés mellett elsősorban bárány- és birkabőr öltözékeket: bekecseket, kucsmákat készítettek. Nagyapám korai halála után, a hetvenes évek közepén nagyanyám vette át a műhely vezetését. Mivel egyedül már nem tudott vásárokba járni, a belvárosi piacon volt egy bódéja, erre még ma is sokan emlékeznek. Az utóbbi másfél-két évtizedben – míg élt Csikai bácsi – hárman voltunk szűcsök a városban. Aki rajtunk kívül még szűcsmunkát vállalt, a fővárosba küldte fel elkészítésre.

– Természetes volt, hogy nagyapja, apja után ön is folytatja a mesterséget?

– Családi okok miatt én már kisgyerekkoromban sokat időztem nagyanyáméknál, később náluk is laktam, mondhatni a műhelyben nőttem fel. Már egész kisgyerekként ott lábatlankodtam a motolláskád mellett, amiben a bőrt mosták. Tudtam, hogyan történik a kikészítés: só és sav milyen arányával készül a csávalé ahhoz, hogy a husolás művelete után

kioldja a még romlandó anyagokat a bőrből. Láttam, hogyan egyenesítik ki a bőr szőrét a gázzal működő ipari vasalógépen, s hogyan feszítik rá a kucsmákat a sapkatőkékre. A szűcsvarrógéppel már ötéves koromban varrogattam, hamar tisztában voltam minden munkaművelettel. Magától értetődő volt, hogy idővel én is szűcs leszek. Visszanézve ez nemcsak azt jelentette, hogy folytattam a rám örökített családi hagyományt, hanem azt is, hogy ez az életforma, a nagyanyám által képviselt munkamorál, emberi tartás és szakmai tisztesség máig példaértékű, iránymutató a számomra. Harminc éven keresztül minden napot a szűcsműhelyben töltöttem, így talán érthető, milyen fájdalmas volt a család utolsó, korban legfiatalabb szűcseként meghozni azt a döntést, hogy vége, nincs tovább: ennek a szakmának végleg leáldozott. Közel a negyvenhez egy átképzés után a nyomdaiparban helyezkedtem el, de máig nagyon nehezen viselem annak a tudatát, hogy a generációkon keresztül kenyerünket jelentő szakmának úgy tűnik, nincs már jövője.

– Van-e köze mindehhez az állatvédő mozgalmaknak, a műszőrmebundák elterjedésének?

– Közel sem érint bennünket úgy, mint a nemes bőröket feldolgozó német szűcsöket, akik már jóval előbb eltűntek a piacról, mint a bárányt, birkát feldolgozó magyar szűcsök. A felmelegedéssel járó klímaváltozásnak már valamivel nagyobb hatása van a szakmánk alakulására. Aki még emlékszik a régi, mínusz húsz-harminc fokos telekre, az tudja, hogy igazi jó bunda nélkül aligha voltak átvészelhetők. Egészen kicsi koromra visszaemlékezve látom, ahogy nagyapám s nagyanyám éjszakákon át varrta a vásárra való árut. Szeptembertől karácsonyig volt a legnagyobb szezon. Még kisiskolás koromban is, ha hajnali háromkor felébredtem, a mamát biztosan munka közben találtam. Óriási igény volt a munkáira. A hideg ellen leginkább a bárányból, birkabőrből készült bundák alkalmasak, mert a nemes prémek inkább csak szépek, többnyire bélelni kell őket, hogy melegek is legyenek. A szakma csúcsa egyébként egészen 1973-ig, a nerc védetté nyilvánításáig a nercbunda elkészítése volt – nem elsősorban az alapanyag értéke miatt, hanem az elkészítés módja, az eresztéses technológia az, ami még a leggyakorlottabb szűcsöket is próbára tette. Az állat bőrét az eresztésnél „A" vagy „V" alakban pár milliméteres csíkokra kell vágni, s ebben az alakban újra összevarrva adja ki az enyhén bővülő esésű bundaformát. Az első ilyen technológiával készült bundát a párizsi világkiállításon mutatták be. Egy tucat varrónő két-három havi munkája volt akkor. Nem sokkal ezt követően fejlesztette tovább André Citroën párizsi gyára az 1880-ban feltalált, addig igen kezdetleges szűcsvarrógépet. Ezzel már egy ember egy hét alatt el tudta ugyanezt készíteni.

Mi a műhelyben egy Singer szűcsvarrógéppel dolgoztunk, amit 1935-ben vett a dédnagyapám, s a mai napig üzemképes (még nem a fogyasztói társadalomnak készült). Emellett használtunk egy most fél évszázados Pfaff szabóvarrógépet is, amit abban az időben még olyannyira masszívra gyártottak, hogy egy kis átalakítással bőr varrására is alkalmas volt.

– Az említett magyar és német szűcsök nem jelentettek egymásnak konkurenciát?

– A magyar szűcsök, amilyenek például mi is voltunk, a bőr kikészítésénél kezdték a munkát, s a saját maguk által kikészített bőrt dolgozták fel a korábban mindennapos viseletnek számító bekecseknek, subáknak. Nagyanyáméknak mindkét műveletet olyan alapossággal végezték, hogy mások számára is tudtak vállalni bőrkikészítést. A német szűcsök, akik a XVIII. században betelepített iparosokkal kerültek hozzánk, kimondottan nemes szőrméből készítették az úribb viseletnek számító bundákat. Nem volt ezzel a munkamegosztással semmi baj. Nagyanyáméknak készítettek alapanyagot a városban dolgozó német szűcsök számára. A szakmai féltékenység inkább a szűkebb szakmán belül jelentkezett. A magyar szűcsök a szinte művészi szinten végzett mesterségük fogásait nem könnyen adták tovább. Nagyapám nagyszülei például messze földön híres subákat készítettek, pedig ezt nagyon nehéz varrni, teljes mértékben kézi munkával készül. Akkoriban a suba a gazdák számára státuszszimbólumot jelentett. A tehetősebbeknek külön hétköznapi és külön ünnepi, templomba járó subájuk is volt. Nagyapámnak – aki egyébként igen ügyeskezű volt, s már gyerekként elleste otthon a subakészítés fortélyait – mégsem engedték meg a szakma ezen ágára való ráállást. A subavarrás csak kevesek féltve

Folytatás a 72. oldalon.

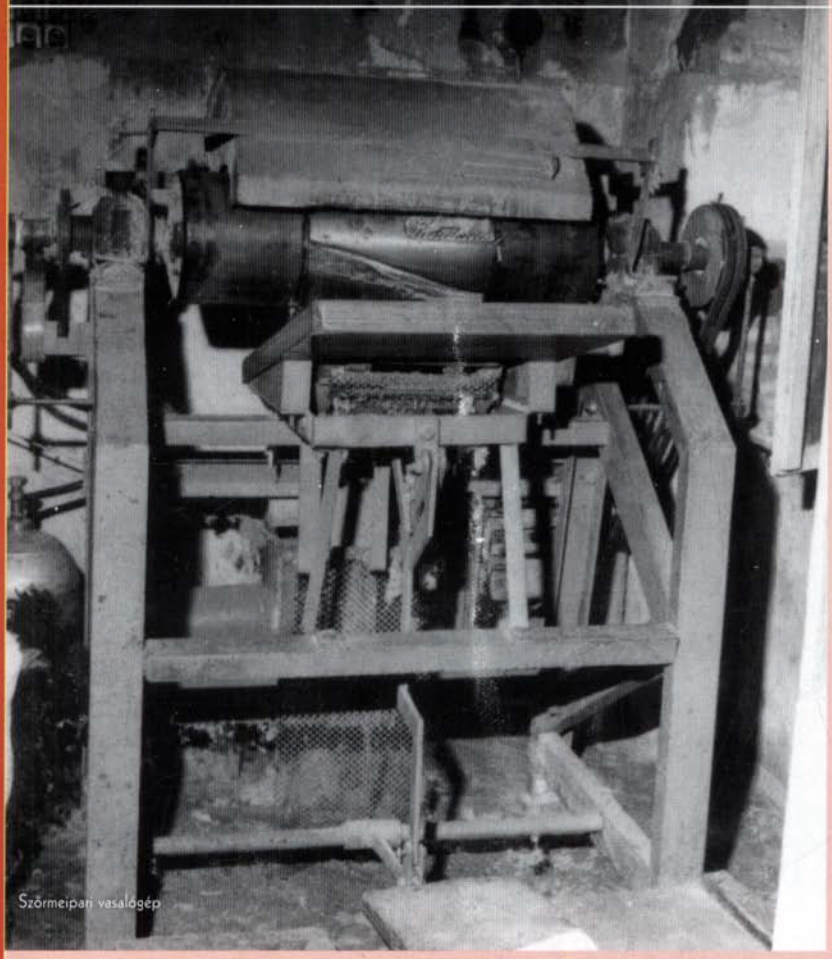

Szőrmeipari vasalógép

őrzött titka volt. Azért a családon belül valamelyest ez is áthagyományozódott ránk. Korábban múzeumoknak is dolgoztunk. Öreg, molyos, szakadt subákat kellett restaurálnunk kiállítások számára. Új subák készítésére is lett volna igény Bugacon a jól fizető német turistáknak, de ehhez – a hazai juhtenyésztés leépülése miatt – megfelelő alapanyagot szerezni már évtizedek óta szinte lehetetlen. Egy subához legalább fél tucat rackabőr kell, így a suba ára mindig egy jó tehén árával vetekszik: mai áron 400.000 Ft körül van.

– Milyen okok vezettek a szakma végleges feladásához?

– A szakmát ellehetetlenítő első komolyabb hullám a nyolcvanas években kezdődött. A jobbára lengyelek által behozott kétes eredetű, többségében gyatra minőségű, rosszul kikészített bőrből sebtében összevarrt, s ennek megfelelően meglehetősen olcsó bundák, sapkák, gallérok dömpingje a laikus vásárlók számára jó ideig megkérdőjelezte a hazai iparosok árainak jogosultságát. Ezen az időszakon is túljutottunk, ám a kilencvenes évektől fokozatosan csökkent a kézműves szűcs-termékek iránti érdeklődés. De még ez sem lett volna baj, hiszen ezt a szűk réteget is ki kell szolgálni. A korábban nagy népszerűségnek örvendő bekecsek, gallérok, szőrmesapkák készítéséről – a juh-, vaddisznó-, borjú-, marha-, őz- és rókabőr kikészítés mellett – egyre inkább átálltunk a subák, szőrmeviseletek javítására, tisztítására, festésére, bélelésére, alakítására. A törvényes vadászat, vadritkítás miatt mindezekre még ma is, sőt a jövőben is lenne kereslet.

A szakma végleges becsődölése az utóbbi évek kormányzati döntéseinek köszönhető. A hozzánk hasonló egy-két személyes vállalkozásoknak ma Magyarországon nem sok választásuk van. Olyan nagymértékű a jövedelemelvonás, hogy ha valaki becsületesen végzi a munkáját, akkor a minimálbér sem marad meg neki. Ezzel a kisvállalkozásokat óhatatlanul vakvágányra kényszerítik: csalásra vagy a tevékenységük folyamatos korlátozására. A számukra igen kedvezőtlenül alakított szabályzók közelmúltbeli bevezetése adta meg a kegyelemdöfést azon megmaradt keveseknek, akik még tartva a szakma becsületét, a veszteségesség kockázatával is továbbfolytatták az ősi mesterséget.

Az utánpótlás kérdése is megoldatlan. A szűcs szakmát utoljára Budapesten, a Simon Ferenc Szakmunkásképző Intézetben oktatták, me'nek utolsó évfolyama – alig 3-4 tanuló – 1991-ben hagyta el az iskola padjait. Én 1989-ben végeztem. Nem sokan tanultunk szűcsnek, nem nehéz számon tartani egymást. Az utolsó években végzettek közül az egész országban nincs öt ember, aki még a szakmában dolgozik.

Kada Erika

Laboratóriumi munka közben

A Zita termékcsalád legnépszerűbb tagja

Kiállításokon, bemutatókon is sikeresen szerepeltünk

CÉL: AZ EGÉSZSÉG VÉDELME

20 évvel ezelőtt a HÍRÖS NAPOK egyik szenzációja volt a Zita termékcsalád bemutatkozása. Az egészségvédő kozmetikumok készítője – az ötvenes évek óta Kecskeméten élő vegyészmérnök, dr. Faragó Ferenc – így emlékszik vissza a kezdetekre: „1989-ben már lehetett egyéni vállalkozást indítani. A lehetőséget megragadtam és saját fejlesztésű kozmetikumok gyártását kezdtem el. A szakhatóságok engedélyeit beszerezve több mint 10 terméket állítottam elő. Ezek közül kiemelkedő a ZITA GINGOVIT Íny- és Fogápoló, amelyet szabadalomként elfogadtak. A gyógynövény hatóanyagú folyadékot a Szegedi Fogászati Klinikán tesztelték igen jó eredménnyel az ínybetegségek kezelésére, megelőzésére. Laboratóriumunkban hajszeszek, arckrémek, bőrradír, kézvédő- és fényblokkoló krémek, napolaj, valamint lábgomba elleni folyadék készült még. Eleinte magunk forgalmaztuk termékeinket, a kecskeméti – később más megyékben lévő – gyógyszertárak, drogériák és fogorvosok igényeit ellátva.

A külföldi tulajdonú multik megjelenése óta hatalmas választék található a kozmetikumok és a szájhigiénias termékek palettáján. Egy ilyen kis családi vállalkozás, mint a miénk, csak úgy tudott fennmaradni, hogy minden munkát saját magunk végzünk.

Termékeink közül a legnagyobb karriert a ZITA GINGOVIT Íny- és Fogápoló futotta be, amely után ma is nagy az érdeklődés. Elterjesztésében, forgalmazásában nagy szerepe volt és van ma is a Phoenix Pharma Zrt., a HerbaHáz, a Béres Egészségtár, a Zöld Forrás és a Medi Line Üzletház, illetve a Varga Méhészet nagykereskedelmi cégeknek.

Úgy véljük, az elmúlt 20 év alatt sikerült olyan termékeket létrehozni, amelyek hozzájárultak a felhasználók egészségének védelméhez."

Zita® product

DR. FARAGÓ ÉS TÁRSA KKT.

6000 KECSKEMÉT, NAGYKŐRÖSI U. 14.

TEL.: 76/324-047 E-MAIL: ZITA-PRODUCT@MICROSYSTEM.HU

A kalandos életű történetíró-püspök

200 éve, 1809. október 20-án egy tizenhét gyermekes, szegény családban született Horváth Mihály történetíró. Iskoláit Szegeden végezte, középfokú tanulmányait a piaristáknál abszolválta. 1825-től a váci papnevelő intézetben teológiát és történelmet tanult, majd a pesti egyetemen bölcsészdoktori oklevelet szerzett. Négy évvel később pappá szentelték. Ezt követően segédlelkészként többek között Kecskeméten is töltött két esztendőt.

1835-ben, Szent István napja után érkezett az alföldi városba, ahol ötödmagával káplánkodott, de „az Ur mennybemenetele templomában, a plébánián s a hozzátartozó nyolcz leányegyházban 25.000-nél több hivőnek lelki gondozásában így is annyi dolga volt, hogy történelmi tanulmányaira alig szakíthatott időt. Az ország legnagyobb mezővárosának rendetlen, kövezetlen, sáros utczáin sétálni nem volt kedve és csak a kegyesrendieket kereste föl időnkint, hogy könyvtárukban adatokat kutasson pályamunkáihoz, amelyeken szorgalmasan dolgozott". A Gróf Nádasdy Tamás élete, némi tekintettel korára című, valamint Az ipar és kereskedés történetéről szóló akadémiai tanulmányait Kecskeméten írta.

Később Nagykátán és Nagyabonyban szolgált, mint káplán, majd nevelői munkát vállalt. Az ismeretlen vidéki kispap történettudományi ismeretei révén csakhamar rangos nevet szerzett magának. Három akadémiai jutalmat nyert és az Akadémiának 1839-ben levelező, 1841-ben pedig vidéki rendes tagjává választották. 1844-től a bécsi Theresianumban a magyar nyelv és irodalom tanára lett. Óráin nagy hangsúlyt fektetett a magyar nyelv sajátosságainak megismertetésére. 1848-ban csanádi püspök, majd vallás- és közoktatásügyi miniszter lett. A papi nőtlenség eltörlését és az egyházi javak elkobzását szorgalmazta. A katolikus egyház kiközösítette, papi hivatalától eltiltotta, a haditörvényszék pedig utólag felségsértés vádjával halálra ítélte, és jelképesen fel is akasztatta. Csak jelképesen, mert addigra kalandos körülmények között megszökött az országból. Egy ideig Kecskeméten, azután Szeged környékén bujdosott, majd Brunszvik Teréz segítségével, mint inas külföldre menekült.

Tizennyolc évig tartó száműzetése alatt elsősorban irodalmi munkásságának élt, külföldi levéltárakban kutatta a magyar okleveleket. Csak 1867-ben, Eötvös Józsefnek, az Akadémia elnökének közbenjárására jöhetett ismét Magyarországra. Szeged követe lett, majd Deák Ferenc halála után az ő budapesti képviselői helyét vette át a parlamentben. A Magyar Történelmi Társulat, a Kisfaludy Társaság, az Országos Közoktatási Tanács és az MTA Történeti Osztályának elnöke volt. A király tanárnak hívta a trónörökös mellé és címzetes püspökké nevezte ki. Egészsége megromlása miatt nem sokkal később visszavonult és a csehországi Karlsbadba utazott gyógykezelésre. Ott hunyt el 1878. augusztus 19-én.

„Idegen földön szűnt meg dobogni a szív, mely jó és rossz napokban együtt érzett a hazával" – írta a legnagyobb magyar napilap, a Pesti Napló. – „Idegen földön merevedett meg a kéz, mely a magyar nemzet egyik legfontosabb és legnagyszerűbb korszakának történetét aranytollal írta meg. [...] Feladatát mint valódi történetíró fogta fel; felülemelkedve minden párt-szenvedélyen, csak az igazságot tolmácsolta és a szereplőkről a történetírói objektivitás magaslatáról ítélt."

Horváth Mihály

NAPRÓL NAPRA

szeptember 9.

200 éve, 1809. szeptember 9-én hunyt el Horányi Elek piarista tanár, irodalomtörténész. Pesten tanult bölcsészetet, majd szerzetesi fogadalmat tett. A rend a tehetséges fiút Rómába küldte továbbtanulni. Ezt követően Svájcba, majd Angliába utazott. 1758-ban hazájába visszatérve Vácon, később Nyitrán, majd 1762-től Kecskeméten tanított. Figyelmet keltett az alföldi városban írt Oratio pro arte poetica című munkája.

1765-ben ismét Kecskemétre jött tanítani. Két év múlva rendjétől szabadságot kapott, hogy nagy munkáját, a Memoria Hungarorumot el-

Horányi Elek (Anton Tischler metszete)

készíthesse. Ezzel igyekezett megcáfolni a külföldiek azon véleményét, hogy a tudományban járatlanok és elmaradottak vagyunk. Fő műve mellett számos filozófiai, történelmi és hittudományi írása, valamint fordítása jelent meg. A kecskeméti piaristák nagynevű elődjük emlékére a diákok irodalmi körét Horányi Körnek nevezték el.

szeptember 27.

300 éve, 1709. szeptember 27-én hunyt el Bottyán János, közismert nevén Vak Bottyán kuruc generális, a Rákóczi-szabadságharc legen-

Vak Bottyán kuruc generális

dás hadvezére. 1696-1698 között 3 évig a három város: Kecskemét, Cegléd, Nagykőrös és vidéke hadikormányzója, katonai parancsnoka volt. Közel 10 évvel később, 1705 őszén Bottyán főhadiszállása Kecskeméten volt, itt készítette elő a második dunántúli hadjáratot. November első napjaiban 8 ezer fős seregével innen vonult Solt, Földvár irányába, és néhány hét alatt a harmincezer főre felduzzadt haderővel felszabadította a teljes Dunántúlt.

Bottyán a magyar történelem egyik legkiválóbb hadvezére volt. II. Rákóczi Ferenc fejedelem is csak dicsérettel illette: „Nem volt sem jó származású, sem művelt ember, ezért igen nyers volt, de józan, éber, szorgalmas. Szerette a népet, és az is rendkívül szerette őt, mert katonáit szigorú fegyelemben tartotta, de mindenkor igazságot szolgáltatott nekik, amikor igazuk volt."

október 7.

100 éve, 1909. október 7-én, Kecskeméten született Bóbis Gyula olimpiai bajnok birkózó. Sportpályafutását a Kecskeméti TE labdarúgójaként kezdte. A birkózás alapjaival a Református Kollégium tornatermében ismerkedett meg. Később a fővárosban keresett megélhetést, és a Lokomotív SC birkózója lett. 1934-ben nyerte első országos bajnokságát és ettől kezdve közel két évtizeden át a magyar birkózósport élvonalához tartozott. Mindkét fogásnemben klaszszis volt, technikai felkészültsége és taktikai érzéke jóval felülmúlta fizikai erejét. Stockholmban világbajnoki 2. helyezést, Münchenben és Oslóban Európa-bajnoki 3. helyezést ért el. Legnagyobb sikerét az 1948-as londoni olimpián aratta. A döntőben a nála tizenkét évvel fiatalabb svéd Bertil Antonssont győzte le. „Hálás vagyok mindenkinek, de legfőképpen a családomnak... amit tettem, azt a gyerekeimért tettem!" – nyilatkozta boldogan a verseny után, majd szülővárosának is üzent: „Végtelenül boldog vagyok, hogy olimpiai bajnokságommal örömet szerezhettem Kecskemétnek."

Bóbis Gyula olimpiai bajnok birkózó

A Katona József emlékmű alapításán balról jobbra: Hubay Miklós, Kodály Zoltán, Illyés Gyula és Heltai Nándor

A kecskeméti szellemi élet „spiritus rectora"

50 A Művelődésügyünk című megyei periodika szerint „Kecskeméten 1959 a népművelési munka irányításában és összehangolásában fordulópontot jelentett. Ez több együttesen ható tényezőnek volt köszönhető. Heltai Nándor személyében egy fiatal, nyughatatlan szellemű, a népművelési munkát hivatásának tekintő, megfelelő és sokoldalú szaktudással rendelkező új népművelési felügyelő vette át a kulturális élet irányítását."

– Elsősorban íróként, helytörténeti kutatóként ismerik Önt, hiszen csaknem harminc könyve, számos tanulmánya, sok-sok újságcikke jelent meg, több forgatókönyvét megfilmesítették. Sokan mégis főként szervező kulturális szakemberként tartják számon. Fodor András és mások, mint a kecskeméti szellemi élet spiritus rectorát emlegették. A rendszerváltás előtti kitüntetéseit, a Munka Érdemrendet és más elismeréseket, majd 1989 után a Kecskemét Művészetéért Emlékérmet, a Kecskemét Közművelődéséért Díjat és a Katona József Díjat is e tevékenységéért kapta.

– A történelem vihara sodort a Dunántúlról Bács-Kiskunba, ahol feleségem dolgozott. A csornai járási könyvtárat kitűnő munkatársaimmal a nemzeti kultúrát szolgáló művelődési központként működtettem, ahol kiállításokat, folklór rendezvényeket, Csoóri Sándor, Illyés Gyula és mások meghívásával értelmiségi fórumokat is szerveztem. Több meghívottunkat a szovjet invázió után bebörtönözték, fölakasztották. 1956. november 28-án a még néhány napig létező Hazánk című újságban az „októberi eseményeket" „szent forradalomnak" neveztem. Ezek miatt el kellett szenvednem a pufajkások „vendégszeretetét", nem folytathattam egyetemi tanulmányaimat, diplomásként kézi- és gépszedő tanulóként helyezkedhettem el. 1958-ban egy minisztériumi és pártközponti felülvizsgálat súlyosan elmarasztalta Kecskemét város vezetőit a település szégyenletes kulturális elmaradottsága miatt. Az általuk készített intézkedési tervben szerepelt egy fiatal, szakképzett, népművelési felügyelő kinevezése, munkájának támogatása. Már november elején megbíztak az országban azóta is egyedülálló Képzőművészeti Hónap munkabizottsága szervező titkári feladataival. A több ezer látogatót vonzó kiállítások, ankétok sikerét elismerve a minisztérium több műtárgyat (köztük Fényes Adolf bronzportréját) adományozott a megyeszékhelynek. Az ekkor megalapozott kapcsolatoknak köszönhetően 1960 és 1970 között kezdeményezésemre további húszegynéhány köztéri szobor, köztük a szoborpark költségeinek túlnyomó részét vállalta a minisztérium.

– 1970 végéig dolgozott a városi tanácsnál. Ennek a mozgalmas időszaknak, a több ezer rendezvénynek akár vázlatos áttekintése is sokszorosan meghaladja e cikk kereteit, ezért arra kérem, foglalja össze legfontosabb törekvéseit, egy-két példa felidézésével jelezze legszebb állomásait.

– Korábban és azóta is elképzelhetetlen összefogással elkészült a város középtávú kulturális terve. Sikerült elfogadtatni, hogy Katona József, Kodály Zoltán, Kelemen László és mások szellemi hagyatékának a modern kor követelményeihez alkalmazkodó aktivizálása a városmenedzselés fontos tényezője lehet. Ezt felismerve szerveztük meg a Katona József Emlékévet, amelynek során nemcsak Kecskemét történetében, hanem honunkban egyedülállóan a nemzeti drámaíró szobrát korunk legkiválóbb magyar zeneszerzője avatta fel művészeti életünk számos nagyságának jelenlétében, majd kérésemre a legelismertebb kortárs költő, Ily-

A Heltai Nándor által talált környezetben forgatták a Sirokkót. A bemutatót követő ankéton jobbról balra Heltai Nándor, az ankét vezetője, Jacques Chartier, Marina Vlady és Jancsó Miklós.

lyés Gyula személyesen köszöntötte az erre az alkalomra írt, az esemény jelentőségén túlmutató, azóta számtalanszor közölt, elhangzott verssel Kodály Zoltánt 80. születésnapján. Komponálása után 39 évvel végre a zeneszerző szülővárosában is felzúgtak a Magyar Zsoltár felemelő dallamai. A Legyen a zene mindenkié kodályi elgondolást szolgálta az Éneklő Ifjúság Napjának felújítása, a filharmónia és a városi tanács hangversenyeinek megsokszorozása, a városi szimfonikus zenekar szervezése. De szólhatnék még a kétszer rendezett, mindkétszer ezer néptáncost, százötven muzsikust és énekest felvonultató, az országos élő tévéközvetítés ellenére a stadiont megtöltő Szüret az aranyhomokon rendezvényről, a tanyanapokról, az ország első filmesztétikai szakköréről, első irodalmi színpadáról, a TIT-tel közös szabadegyetemi sorozatokról, a megyei művelődési központ, a Katona József Emlékház szükségességének elfogadtatásáról, a már más beosztásban másokkal együtt szervezett Érdekes találkozások klubjáról és a Színháztörténeti sorozatról is.

– A kor számos költőjével, írójával és az Ön által rendezett szerzői esteken közreműködő színész-óriásokkal levelezett.

– Remélem, hogy nemcsak az irodalombarátok, hanem a költők, írók (Veres Péter, Szabó Pál, Buda Ferenc, Füst Milán, Váci Mihály, Illyés Gyula, Moldova György, Pilinszky János, a Weöres házaspár és még sokáig folytathatnám a felsorolást) is élményesnek érezték a kecskeméti találkozókat. Németh László Díjak és ünneplések című írásában a szerzői estjét szervező „nyomdászból lett kultúrtanácsnokot" így köszöntötte: „A kecskeméti vendéglátás megkösönése, a karácsonyi és újévi jókívánságokkal egy levélre marad. Pedig ilyen szépen sikerült estém, ilyen kitűnően összeállított és színészekkel és közönséggel, nemhogy évek óta nem volt, de ahogy visszaemlékszem, egész életemben sem. Nem tudom, ki választotta ki a színdarabrészleteket, de alig lehetett volna jellemzőbbet választani."

– Ma is úgy látja, mint az És egyszer csak elkezdődtek a népzenei találkozók című könyvében: Kecskemét a folklór „Salzburgja" lehetett volna?

– Elkeserítő, hogy a város akkori vezetői nem ismerték föl a folklórtalálkozó nemzetpolitikai, idegenforgalmi jelentőségét, lehetőségeit. Ennek gyümölcse például a Magyar Naiv Művészek Múzeuma. Az akkori kulturális miniszterhelyettes az évtized legjelentősebb kulturális kezdeményezésének tartotta. Tornai József Kossuth-díjas költő szerint: „Létezett egy intézmény – talán mozgalom? – [...] a Kecskeméti Népzenei Napok évente megrendezett találkozó. Költők, népi zenekarok, énekesek, zeneszerzők, zenetudósok jöttek össze ott két-három napra. Ezek a délelőttök és esték voltak a mi bizonyítékaink: a népi kultúra művészi ereje, a hagyományba nyúló csápjai megtarthatják a magyarságot a kommunizmus és a modern nihilizmus ellenében is."

– Igaz, hogy „Kötözni való bolond" címmel írja visszaemlékezéseit?

– Régóta kísért ez a gondolat, legfontosabb kéziratain (például a kecskeméti sajtótörténeti monográfia, színház- és mozitörténet, stb.) évek óta kiadásra várnak, mert jaj a terepfelverőknek, a minden körülmények között értékcentrikusoknak. Nemcsak magamról beszélek, hanem azokról a sorstárs Kőműves Kelemenekről, akik kívül maradtak a nagyrészt munkájukkal épült várból, és akiknek segítőkészségét figyelemre sem méltatják a vár máshonnan idekerült új lakói. Vagy a címadáskor inkább másra gondoljak? Arra, hogy megszólított egy számomra ismeretlen tanyasi ember: „az előadásainak köszönöm az irodalom megszeretését", vagy arra, hogy dr. Szécsi Gábor és dr. Zombor Gábor polgármester egyaránt megtisztelt bizalmával, és a Hírös Naptár is számon tartja életem ötven év előtti fordulatát.

Fejes Maja

100 éves a Kecskeméti Művésztelep II.

„Közelebb jutottak a magyar nép lelkéhez" A Jánszky–Szivessy építészpáros

100 Kecskemét városképét alapvetően a szecesszió határozza meg. A főtér épületein jól tanulmányozhatóak a szecesszió különböző irányai és korszakai. Ezek közül a „legmodernebb" felfogású, a kortárs nemzetközi építészet irányzataihoz szervesen illeszkedő irányt az ún. „Fiatalok" elnevezésű csoport képviselte, amelynek tagjai többségében 1906–1908-ban végeztek a budapesti Műegyetemen. E csoportból Mende Valér mellett különösen a Jánszky–Szivessy páros munkássága kötődik jelentős alkotásokkal Kecskeméthez. Mindketten 125 éve, 1884-ben születtek.

Jánszky Béla 1906-ban diplomázott, fő művei közé a Kós Károllyal közösen jegyzett zebegényi római katolikus templom tartozik. Jánszky az 1911-es földrengés után Kecskemét újjáépítését irányította. A komoly szakirodalmi tevékenységet is folytató építész valószínűleg még 1910-ben társult a tanulmányait Budapest után Berlin-Charlottenburgban, majd Münchenben folytató Szivessy Tiborral. Szinte egy időben három munkájuk is volt városunkban. A még túlnyomórészt beépítetlen Rákóczi úton 1911 decemberében kapott lakhatási engedélyt az egykori Városi (Úri) Kaszinó és a Gazdasági Egyesület Székháza. Az épületpár építészeti megoldásai, homlokzati kiképzése természetesen a „Fiatalok" törekvéseit tükrözi (pl. aszimmetria, koporsófedél lezárású és többszörösen osztott kialakítású ablakok, népi eredetű ornamentikával díszített fafaragványok, sima magas oromfalakhoz kapcsolt meredek nyeregtetők), melynek alapjairól a későbbiekben így írt Jánszky: „Közelebb jutottak a magyar nép lelkéhez. Olyan anyagokat, olyan építészeti elemeket használnak fel, amilyeneket a magyar nép évszázadok óta használt már, tehát amelyeken ki is alakulhatott és tökéletesíthető volt a magyar formaképzés miként-je." Az építészek a Kecskeméti Művésztelep tagjai voltak, így nem meglepő, hogy épületeik díszítésében a kolónia képző- és iparművész tagjai is részt vettek. A kaszinó esetében Iványi Grünwald Béla például kívül is (a főhomlokzat hármas oromzatára festett és sajnos elpusztult allegorikus kompozícióival) és belül is (a díszterem Uzsonna című pannójával) gazdagította az épületet. A zárópárkány plasztikai díszítését Kisfaludi Strobl Zsigmond, míg az enteriőrt, köztük a nagyterem dekorációját Falus Elek (a díszítőfestés kivitelezésében Herman Lipót segítette) készítette.

1910-1912 között épült fel a katolikus egyház II. bérháza a Nagytemplommal szemben, amelyet azonban sajnos 1964-ben lebontottak. A kétemeletes, három lépcsőházas saroképületben a 16 bérlakás mellett egykor többek között a Szentháromság Gyógyszertár működött. Kisfaludi Strobl homlokzati szobrokkal (Árpád-házi szentek és Szent Miklós, ma a Sarlós Boldogasszony-kápolna közelében kaptak új elhelyezést), míg Iványi Grünwald (a Hit-Remény-Szeretet a középső oromzaton) és Bornemisza Géza (a katolikus egyház címerét vivő két angyal ugyanott) falképekkel ékesítette az épületet.

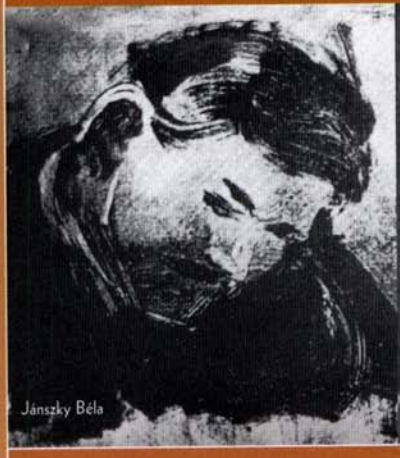

Jánszky Béla

Szivessy Tibor

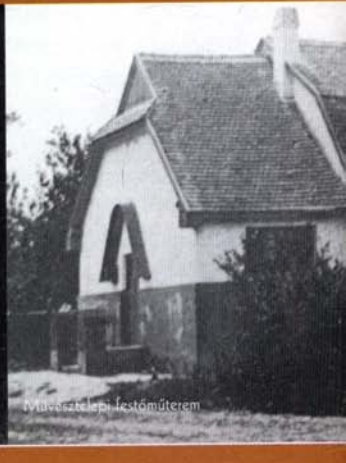

Művésztelepi festőműterem

A Műkertbe tervezték a szintén 1910 és 1912 között felépült művésztelepi épületegyüttest. A hat művészvilla (az egyik lakója maga Jánszky volt) homlokzati kiképzése – a három hatalmas ablakkal egy oldalról megvilágított, 1944-ben elpusztult festőiskola és a nagy közös műterembérház építészeti megoldásai – itt is az említett jellegzetességekkel rendelkezik. Íme, egy jellegzetes kortárs reflexió (Dimitrino, Művészet, 1915): „Nem tagadhatjuk azonban, hogy első pillanatra e villacsoport oly benyomást kelt, amit London valamely kertes elővárosának lakója ismerősként üdvözölne ugyan, de másként meglepődve venne tudomásul. A hatás inkább távoli, idegen, mint otthonos. Már t. i. éppen abban a városban, amely barack-kereskedelmével be van ugyan kapcsolva a nemzetközi forgalomba, de amely agrárnépének tempóival, szokásaival, lelkével, nótázásával sűrűvérű ősökre üt. Azon a földön, amelynek atmoszférájában még mesélik Lehel kürtjének varázsát: este, a sík messzeségből mintha még hangjait hozná a szél e mondabeli kürtnek." A szerző kritikája némiképpen jogos, ui. párosunk a hasonló elveket valló pályatársaikkal együtt felhasználták a kortárs angol és finn tapasztalatokat is.

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

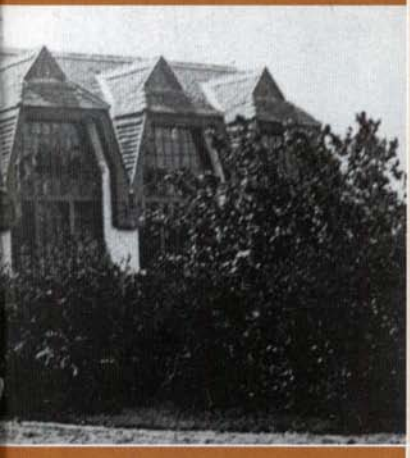

Az operett múzsája

„Olyannak képzelem az operett múzsáját, amilyen ő. A megjelenése roppant tetszetős, a kedélye kedves, a pajzánsága, a huncutsága és ellenállhatatlan selypítése mind arra vall, hogy őt az istenek egyenesen az operettre teremtették" – méltatta Pálmay Ilkát Blaha Lujza. A leghíresebb magyar operettprimadonnák egyike 150 éve, 1859. szeptember 21-én született. 15 évesen döntötte el, hogy színésznő lesz. Pályafutását kardalos kóristalányként Kassán kezdte Lászy Vilmos társulatánál. Két hónappal később már saját szerepet kapott, majd egyre nagyobb feladatokhoz jutott. 1876-ban Eperjesre, míg a következő évadra Kecskemétre szerződött. 1877-78-ban Némethy György társulatának tagjaként játszott a hírös városban. Elsősorban népszínművekben és operettekben szerepelt. Egy év múlva a Népszínház igazgatója hároméves szerződést kínált számára, így Kecskemétet elhagyta. Tejszínhabszerű szőkeségével, fitos orrával, szép énekhangjával, tótos kiejtésével hamarosan az ország legünnepeltebb primadonnája lett. Ráadásul selypített is. Ez azonban csak kacérabbá tette figuráját. Legnagyobb sikereit a fővárosban és Kolozsvárott aratta, de gyakran vendégszerepelt Kecskeméten is. Fellépett a világhírű londoni Savoy Theatre-ben, ahol Sullivan The Grand Duke című verses vígoperájában kapott főszerepet, melyet a szerző kifejezetten számára, az ő hangjára és karakterére komponált.

Művészetének fénykora egybeesett a klasszikus operett virágkorával. A műfajt ő vitte Magyarországon diadalra. Ady Endre is elismeréssel írt róla: „Szürke ruhácskájában előtipegett. Selypítő beszédével zengedezni kezdett. Édesen, szabados módon bánik a magyar ritmussal, de istenem, annyi évig járta a dicsőség világútját, az ő dicsőségére és a mienkre!"

A Nemzeti Színház tiszteletbeli tagjaként vonult vissza a színpadtól. Búcsúelőadásán többek között Bajor Gizi, Fedák Sári, Honthy Hanna és Berky Lili is játszottak. Később fellépett egy-egy jótékonysági esten, szerepelt a rádióban felolvasásokkal. „Ha szegény vagyok is, örülök, ha jót tehetek másokkal, mert gazdag az, aki megelégedett. Én pedig megelégedett ember vagyok és az is maradok, amíg a jó Isten élnem enged" – nyilatkozta utolsó interjújában. 1944-ben a pincében élés legyöngítette szervezetét és a világháború utolsó napjaiban csöndesen megtért övéihez.

Jánoky Sándor Tiborc szerepében (Katona József: Bánk bán – Kecskemét, 1961)

Kardalosként érkezett, kétszáz szerep várt rá

25 **Pályáját tízéves korában a Szegedi Színház tánckarában kezdte, majd 1929-ben kardalosként Kecskeméten folytatta. Különböző társulatokkal bejárta az egész országot.** 1949-től 1971-ig, nyugdíjazásáig a kecskeméti Katona József Színház tagja volt. Ezt követően is fellépett ott kisebb szerepekben.

Jánoky Sándor színész, Jászai-díjas, érdemes művész 1911 márciusában, Szentesen született. Fiatalabb éveiben elsősorban bonviván és táncos-komikus szerepekben tűnt ki, később jelentős karakterszerepekben bizonyított. Élete egyik legnagyobb alakítása a Bánk bán Tiborca volt. Utoljára Molnár Ferenc Doktor úr című darabjában lépett fel. **25 éve, 1984. szeptember 12-én, a hírös városban hunyt el.**

„A kecskeméti Katona József Színháznak 1949 óta vagyok egyfolytában a tagja" – nyilatkozta 1969-ben. – „Huszonegy szezon, csaknem kétszáz szerep, melyiket emeljem ki? Minden évadról pontos kimutatást vezetek, de ki kíváncsi a pontos statisztikára? A szerep a színpadon élt, akik látták, azok számára maradt belőle valami öröm vagy boszszúság, akik meg nem, azok számára szívesen újrajátszanám valamennyit."

Feljegyzések az „odúlakóról"

60 **„Mindig is színész szerettem volna lenni, bár a családunkban Árpádig visszavezetve sem találhatunk egyetlen művészembert sem.** Kivétel csak a nagyapám volt, aki asztalosmesterként dolgozott, és emellett egy dalárdában énekelt. Neki volt némi művészi hajlama" – mesélte egy őt köszöntő interjúban néhány hete Kovács Gyula. **A 60. születésnapját nemrég ünneplő népszerű kecskeméti színész 1975-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán.** Pályáját fővárosi színházakban kezdte, majd a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban játszott. 1983 óta, néhány „szabadúszós" év kivételével, a Katona József Színház tagja.

Jancsó Miklós hívására jött a hírös városba, és közel 15 évet, pályafutásának legszebb korszakát itt töltötte. Zenés és prózai darabok jelentős karakterszerepeiben ért el sikereket. 1996-tól Kovács Gyula szabadúszóként dolgozott tovább, de 2007-ben visszatért Kecskemétre. Az idei évadban többek között Csehov Három nővérében, Ferapont szerepében láthatja őt a színházszerető közönség.

„Az első itt töltött tizenöt év alatt nagyon megkedveltem a várost, hiszen pályám értelmét itt kaptam meg. Emiatt is második szülővárosomnak tartom Kecskemétet. [...] Életem fő műve egy monodráma volt: Odúlakó címmel játszottam Dosztojevszkij Feljegyzések az egérlyukból című darabját. Ezzel az előadással meghívtak Angliába, és magyarul játszhattam Londonban, Coventryben és Canterbury-ben."

Kovács Gyula az „odúlakó" szerepében (Dosztojevszkij: Feljegyzések az egérlyukból – Kecskemét, 1992)

A jubileumi ünnepség résztvevőinek csoportképe

Öregdiákok képe

45 ÉV, TÍZEZER DIPLOMA

Születésnapot ünnepelt a Kecskeméti Főiskola GAMF Kara

Még a rendezvényekre érkező friss diplomások – akik júliusban vették át oklevelüket – sem ismertek rá a GAMF Kar aulájára és előadóira, nemhogy az évtizedekkel ezelőtt itt végzettek. A nyáron ugyanis jelentős felújítások történtek a karon. A sötét és alacsony aula világos, impozáns térré vált, s az előadók is teljesen megújultak. Az intézmény az elmúlt 45 évben soha nem állt le a fejlesztésekkel, mert jól tudják, aki megáll, lemarad. Nem hiába választották jelmondatul: Gradus ad maiora! – Mindig tovább, mindig feljebb!

Gépipari képzés az aranyhomokon

1964-ben döntött a kohó- és gépipari miniszter a Kecskeméti Felsőfokú Technikum megalapításáról. Az első évben felvett 224 nappali tagozatos hallgató délelőttönként előadásokat hallgatott és gyakorlatokon vett részt, délután pedig az oktatókkal együtt építették és szépítették az intézményt, amely hamarosan főiskolai rangot kapott. A műszaki képzés „gyökeret vert" az aranyhomokon, s a 70-es, 80-as években egyenes vonalú fejlődés jellemezte az intézményt. A 90-es évek az ipari termelés átmeneti visszaesését hozta, ami rányomta a bélyegét a GAMF helyzetére is, de a főiskola népszerűsége megmaradt. 2000-ben megtörtént a három kecskeméti felsőoktatási intézmény integrációja. Ma mintegy 2500 hallgatóval a GAMF Kar a Kecskeméti Főiskola legnagyobb kara, ahol 2008 nyarán adták ki a tízezredik diplomát.

Az öregdiákok is ünnepeltek

A GAMF Kar kétnapos rendezvénysorozattal ünnepelte a 45 éves születésnapot. Az első napon, az ünnepi kari tanácsülésen felidézték az elmúlt évtizedek küzdelmeit és eredményeit, s a hazai, valamint külföldi partnerintézmények képviselői is ekkor adták át intézményük üdvözletét. Mindannyian elismerően szóltak a karon folyó oktató és kutatómunkáról, jóllehet ma már komoly verseny folyik a hallgatókért a felsőoktatási intézmények között. Az első napot tudományos konferencia zárta. A második nap az öregdiákoké volt. Több mint 200-an látogattak vissza egykori iskolájukba és vettek részt a közös programokon. Immár az is hagyomány, hogy az elhunyt oktatókért és egykori hallgatókért ilyenkor gyertyát gyújtanak.

Lehetőségekkel és kihívásokkal teli jövő

Új informatikai intézet, szállodai szintű kollégiumok a Homokbányán: ezekkel a beruházásokkal indult az új évezred a GAMF Karon. Ám ez csak a kezdet volt! Az utóbbi egy évben a főiskolai szintű fejlesztések keretében felépült az új sportcsarnok, elkészült két előadó és az aula felújítása, és több millió forintot fordíthatott a kar a legkorszerűbb eszközök beszerzésére. A Társadalmi Infrastruktúra Operatív Programból elnyert mintegy két és fél milliárd forintos uniós támogatásból készül majd el a homokbányai tudósház, a könyvtárt kiegészítő infotér, és nincs olyan műhely vagy laboratórium, amely ne kapna új eszközöket erősítve ezzel a gyakorlati képzést, amelyben már ma is kiemelkedően jó a GAMF Kar. Mindezeken túl az intézmény számára új perspektívát kínál a Mercedes lehetőséget és egyben kihívást jelentő kecskeméti beruházása, amelynek a GAMF Kar a „GRADUS AD MAIORA!" jegyében igyekszik a lehető legjobban megfelelni.

Kállai Erzsébet

A kutató képviselő

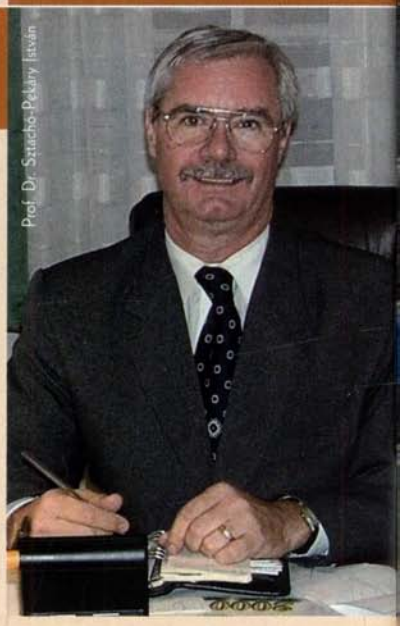
Prof. Dr. Sztachó-Pekáry István

60 Talán egyetlen olyan fényképe sincs prof. dr. Sztachó-Pekáry Istvánnak, ahol ne mosolyogna a bajusza alatt. Látszik, hogy nem az a fajta, aki könnyen „búsulásnak" adja a fejét, inkább cselekszik. Lendülete 60 évesen is töretlen, legyen szó akár az oktatásról, a kutatásról munkahelyén, a Kecskeméti Főiskola Kertészeti Főiskolai Karán – ahol 1973 óta dolgozik –, akár a képviselőségről az önkormányzatban.

– Akkor még a Kecskeméti Főiskola rektora volt, amikor önkormányzati képviselőnek választották. Miért vállalkozott egy ilyenfajta közéleti szerepre?

– Én nem voltam párttag, de amikor megkeresett a Fidesz, úgy éreztem, hogy el kell vállalnom a jelöltséget a Vacsi-közben. Két ciklus után a rektorság úgyis „kimúlik", s hogy ne unatkozzak, azért is indultam a képviselőségért. Ráadásul a főiskola éppen egy nagy lehetőség előtt állt, mert vevő jelentkezett egy homokbányai ingatlanra, de az értékesítéshez módosítani kellett a városrendezési tervét. Úgy gondoltam, ha bejutok a közgyűlésbe, ezt könnyebben keresztül lehet vinni. Sikerült is, így a főiskola a bevételből másfél milliárd forintot fordíthat fejlesztésre. Képviselőként szívesen foglalkozom a városrész ügyeivel, bár az elején elég furcsa volt, amikor például karácsonykor felhívott egy néni, hogy döglött macska van a háza előtt, intézkedjek.

– A rektorsággal és a képviselőséggel sok ismerőst szerzett, de biztos vagyok benne, hogy kevesen tudják, hogy a professzor úr nemzetközi érdeklődést kiváltó kutatásokkal is foglalkozik a főiskolán.

– Igen, éppen az említett homokbányai ingatlanbevételből jutott egy olyan gépre is, amelyből egy van az egész országban. A kívülállóknak biztosan furcsán hangzik, hogy ezzel cseppméretet lehet elemezni, de bizony a cseppméretnek (a permetezésben) óriási szerepe van, környezetvédelmi szempontból is. Ebben a gépben annyi téma van, hogy csak győzzük kiaknázni. Éppen most jelent meg egyébként az eszközről és a kutatásainkról egy cikk egy nemzetközi tudományos honlapon.

Prof. Dr. Sztachó-Pekáry István a Kecskeméti Főiskola egyetemi gépével

– Hogyan látja a magyar mezőgazdaság helyzetét?

– A magyar mezőgazdaság nem érdemli meg, hogy így álljon. Az uniós csatlakozási tárgyalásokon sem sikerült megfelelő feltételeket kiharcolni, de a jelenlegi helyzet a rossz gazdaságpolitikának köszönhető, ami benne volt az elmúlt 20 évben. Bűn volt eladni a magyar élelmiszeripart, hiszen a vevők csak piacot akartak venni. Azt gondolom, hogy a magyar gazdaság jövője a kis- és középvállalkozásokon és a mezőgazdaságon múlik. Ökológiailag ugyanis olyan adottságaink vannak, amelyek összehasonlíthatatlanok. Mi jó minőségű zöldséget, gyümölcsöt tudunk termelni. Szép, szép a holland paradicsom, de íze nincs. Egyre nagyobb igény lesz a biotermékekre, az egészséges ételekre, s emellé a kertészeti kar is le tudja tenni kutatási eredményeit.

Kállai Erzsébet

Lepsényi István, a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. vezérigazgatója

Üzletember az élhető városban

60 „Bár csak mint ingázó élek itt, mégis nagyon megkedveltem Kecskemétet" – vallja a születésnapját nemrég ünneplő Lepsényi István. A Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. vezérigazgatója 1949. szeptember 7-én született. Budapesten végezte elemi és középiskoláit, majd a Leningrádi Műszaki Egyetemen gépészmérnöki diplomát szerzett. 1974-ben az Ikarus Karosszéria és Járműgyárban helyezkedett el. Korszerű technológiák bevezetésével foglalkozott, az új járműtípusok kifejlesztését és az új piacok felderítését irányította. Később részt vett a hazai személygépkocsi-gyártás létrehozásában, a Magyar Suzuki megalapításában, a háttéripar fejlesztésében, a márkakereskedői hálózat kiépítésében. 1995 óta a Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. vezérigazgatója. Jelenlegi szakmai munkája elsősorban a regionális piaci aktivitás erősítésére és a kutatás-fejlesztési tevékenység bővítésére, a járműipari kompetencia központ kialakítására irányul.

„Életemet, munkámat, személyes és szakmai törekvéseimet folyamatosan értékelem, vizsgálom. Épp ezért nehezen tudom elképzelni, hogy most meg kellene állnom és külön mérleget kellene vonnom" – válaszol a hatvanadik születésnap kapcsán feltett kérdésre. – „Persze volt egy-két olyan dolog, ahol úgy érzem, tudtam valamit tenni. Így például örömmel tölt el, hogy aktívan részt vehettem az IKARUS fejlődésében, valamint a háború utáni első személygépkocsi-gyártás elindításában. A KNORR irányítása is nagy feladat volt, s az ma is. 15 éve még az állami vállalat vonásait lehetett fölismerni, ma pedig már európai színvonal jellemez bennünket. Nemcsak forgalmunk növekedett – tizenötszöröse az 1994 évinek –, hanem a termelés szervezettsége, kultúrája, a termékek minősége is óriásit javult. Büszke vagyok arra is, hogy a KNORR közép-kelet európai régióközpontjává váltunk. 18 országgal tartunk eredményes, az értékesítésben is növekvő kapcsolatot. Komoly sikernek tartom azt is, hogy a magyarországi cég K+F tevékenységének egynegyedét a hírös városban dolgozók adják.

Annak is örülök, hogy az elmúlt másfél évtized alatt vállalkozásunkkal párhuzamosan Kecskemét is dinamikusan fejlődött. Élhető városnak látom, amelynek különösen kulturális élete példamutató."

Lepsényi István és Regina van Dinther, az Észak-Rajna Vesztfáliai Parlament elnök-asszonya 2009 nyarán a Knorr-Bremse-nél tett látogatásakor

Lepsényi István a hazai társadalmi szervezetek közül a Menedzserek Országos Szövetségének tiszteletbeli elnöke, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének és a Magyar Autóipari Versenyképességi Munkacsoport társelnöke, a Kecskeméti Kreatív Tudásközpont kuratóriumának elnöke, a Mérnökakadémia, a Kutatási és Technológiai Innovációs Tanács, a Magyar Közgazdasági Tanács tagja, a Magyar Minőség Társaság és a Magyar Gépjárműipari Szövetség volt elnöke. „Az autóbuszgyártás technológiájának a legkorszerűbb számítástechnikára alapozott fejlesztésében, a hazai gépkocsigyártás újraindításában és a járműgyártási háttéripar kiépítésében kifejtett tevékenységéért" 1996-ban Széchenyi-díjat kapott. További szakmai és társadalmi elismerései: Gábor Dénes Díj (2000), Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje (2004), Bács-Kiskun Megye Gazdaságfejlesztéséért Díj (2007), Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje (2009).

A feltaláló vegyészmérnök

80 éves Dr. Faragó Ferenc örökifjú vegyészmérnök. Nevéhez több találmány is fűződik. 55 éve él és dolgozik Kecskeméten: 5 évig a Konzervgyárban, 33 évig a Megyei Kórház laboratóriumában, és nyugdíjasként, de továbbra is teljes aktivitással immár 15. éve a Bagoly Egészségházban. Fiatal-nyugdíjas külseje miatt korából legalább 15 évet észrevétlenül letagadhatna.

– Hogy nem tespedtem el, szellemileg is, fizikailag is fiatalos maradtam, talán ez a genetikának köszönhető, mert mindig fiatalabbnak néztem ki a koromnál, de azért tettem is érte. Az agyat, hogy ne lustuljon el, folyamatosan működtetni kell, a célnélküli tétlenkedést én nem ismerem – mondja Faragó Ferenc, amikor hosszú, eredményes életét próbáljuk felidézni.

– Úgy tudom, falun nőttél fel, tehát nem születhettél bele a laboratóriumba. Hogy lettél mégis vegyészmérnök?

– Jászszentandráson, egy Szolnok megyei kisfaluban születtem és nevelkedtem. A nyolcosztályos középiskolát 1942-ben kezdtem a Jászapáti Gróf Széchenyi István Gimnáziumban, ahova a Zilahy Lajos és Németh László írók által kezdeményezett Országos Tehetségmentő Akció keretében Horthy-ösztöndíjasként kerültem. Apám ácsmester volt, rengeteget és becsületesen dolgozott, de az én taníttatásomat nem bírták volna anyagilag. 100 jelöltből, akiket a környező megyék területéről az iskolák küldtek előzetes kiválasztás alapján, 10 diákot vettek föl. Havonta 100-100 pengőt fordított ránk az alapítvány, ami akkoriban nagyon nagy pénz volt.

– 55 éve jöttél Kecskemétre, az egyetem elvégzése után azonnal. Gondolom, jól érzed magad, megtaláltad számításaidat.

– 1954-ben szereztem diplomát a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán. Friss diplomával, „világmegváltó" önbizalommal kezdtem dolgozni az Alföldi Kecskeméti Konzervgyárban. A napi termelési feladatokat elláttam, de a fejlesztések, az újítások érdekeltek jobban. Mi gyártottunk Magyarországon először zöldségalapú levesporokat. Az ízjavítóként használt nátrium-glutamátot is – amely a Vegeta alapanyaga – helyben állítottuk elő a diplomamunkám alapján.

– Öt sikeres év után mégis az egészségügyet, a megyei kórházat választottad. Miért?

– 1959-ben Réthy Aladár főorvos invitálására mondtam igent. Szakmailag tájékozott voltam, és ráéreztem, hogy az analitikai kémia kezd teret hódítani az egészségügyben. Egy sor betegség élettanilag már jól körvonalazódott, de nem állt rendelkezésre a megfelelő diagnosztika. A kórházakban nagy szükség volt kémikusokra, még a '70-es évek orvosi laboratóriumaiban is a vegyészeké volt a főszerep. Kémiai módszerek sokaságát próbáltuk ki és alkalmaztuk. Visszagondolva úgy érzem, jól döntöttem, jó időben kerültem jó helyre, kedvemre kísérletezhettem, kutathattam, amihez jó partnereket találtam a főorvosok között. Így születhettek, közös munkával a találmányok.

A Bagoly Egészségház laboratóriumában, 2009-ben

– A '70-es évek végén, amikor fiatal orvosként a kórházba kerültem, azt érzékeltem, hogy nagyon népszerű vagy. Mi a főorvosi karral alig érintkezhettünk, elképzelhetetlen volt, hogy az ebédlőben egy asztalhoz üljünk, és irigykedve, értetlenül néztük, hogy te velük ebédelsz. Később tudtam csak meg, hogy ennek hátterében komoly szakmai együttműködés áll.

– Az 1975-85 közötti évtized életem legtermékenyebb időszaka volt. A zsír- és szénhidrát-anyagcsere megbetegedések vizsgálata egyszerű, gyors laboratóriumi eljárásokat igényelt. Benedikt főorvossal különösen szoros volt a kapcsolatom, egy időben a nagyvizitekre is behívott. Lusztig professzorral és Bruncsák főorvossal is együtt munkálkodtam az érelmeszesedéssel kapcsolatos diagnosztika kifejlesztésében. A zsíranyagcserét vizsgálva olyan triglicerid

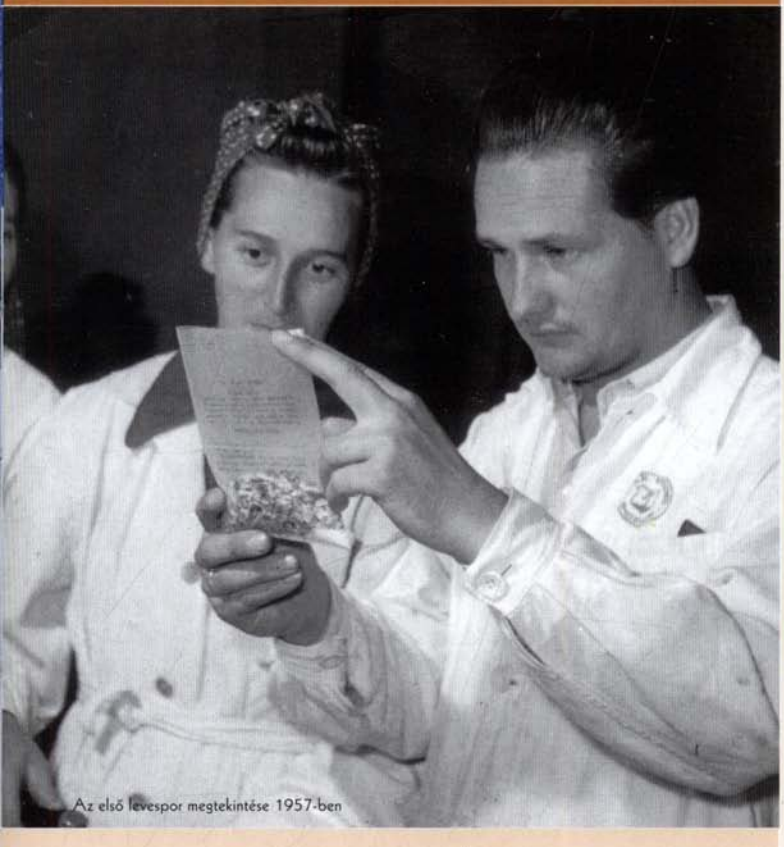

Az első levespor megtekintése 1957-ben

meghatározást sikerült előállítanom, amelyet a Reanal gyár országosan forgalmazott tesztcsomagként az egészségügyi laboratóriumoknak. Ez volt az első magyar diagnosztikai teszt. Jancsó és Harmos főorvosokkal szűrővizsgálatokat végeztünk a koleszterin és a triglicerid magyar normál értékeinek meghatározására. A szénhidrát-anyagcsere vizsgáló módszereihez egy új vércukor meghatározást dolgoztunk ki, amely magyar szabadalom lett, és a Magyar Tudományos Akadémia Izotóp Intézete forgalmazta. Időközben, több mint 20 évig részt vettem a laboratóriumi asszisztensek képzésében, míg a Bács-Kiskun Megyei Kémikusok Egyesületének nyolc évig elnöke voltam.

– Ilyen tevékeny, sikeres aktív évek után nem féltél a nyugdíjas évektől? Az emberek egy része a megérdemelt nyugdíjas éveit semmittevéssel tölti.

– Általában előre tervezek, mindig tevékeny voltam, a nyugdíjas éveimet is így terveztem. 1989-ben gazdasági munkaközösséget alakítottam feleségemmel gyógynövény alapú kozmetikumok gyártására. A termékek közül a Zita Gingovit néven ismert íny- és fogápoló lett a legkedveltebb, de vannak más készítményeink is: aranyeres panaszokra oldat, kézkrémek, arckrémek, hajszeszek, fényvédők. 1994-ben kerestetek meg ti, hogy vállaljam az Egészségház laboratóriumának szakmai irányítását, amit azóta is nagy örömmel végzek. A Bagoly Egészségház összekapcsol az emberekkel, az egészségüggyel, ami a nyugdíjas éveimben egyre fontosabbá válik. Ebben az emberségre hangolt Egészségházban a jó szakmai társaságot is megtaláltam, és segítséget kapok egyéb problémáimra is.

Dr. Pongrácz József

KÖNYVAJÁNLÓ

Kada Erika: Színek, hangok az ezredfordulóról

„Kada Erikát saját szép versrészletével jellemzem: «szeme fényében opálosan tiszta a törtfehér». Mert elsősorban poéta ő, a szó eredeti, csiszolva formáló értelmében. Poéta, nemcsak ha éppen nyugalmas-áldott verssorait írja, hanem ha négy gyermekét neveli asszonyi áhítattal, vagy – mint most – a világra rácsodálkozva kérdez valaki mást, történetesen jelentős (azaz jeles, Isten által áldozatra kijelölt) áldásos embertársat. [...] Kötetén zsinóros aranymetszetként húzódik végig az embersorsokban, művészsorsokban is önnön rendeltetését kereső s találó értelmiségi asszony megfeszített s érdekfeszítő figyelme, érdeklődése, értéklődése. [...] Ritka az az interjúkönyv, melyben se kihívó, se visszariadó a kérdező hangja. Itt a szerző – hiszen ő jegyzi a gondolatkonglomerátumot – határozott (önálló és környezet-kínálta) válogatással s elvárással közelít. Jól felkészült, ismeri tárgyát-alanyát, nem beszél mellé, de hagy elbeszélni, s valahol mindig ítél és dicsér. Értékcentrikusan, értékes egyénítésben." (Turay G. Kamill főiskolai docens, esztéta)

„AMI CSODÁS TEMPLOM TETSZIK, OTT ÉS OLYAT ÉPÍTSENEK"

A kőtemplom felszentelésének 325 éves jubileumán

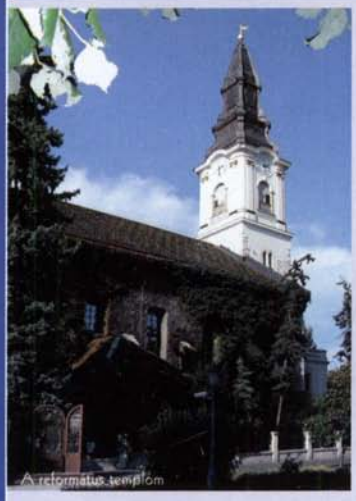
A református templom

325 **Kecskemét református hívei 1564 húsvétjáig a katolikus testvérekkel felváltva használták a mezőváros egyetlen templomát, az úgynevezett „Szent Miklós egyházát".** Ekkor érett meg bennük a gondolat, hogy önálló hajlékot építsenek maguknak. A protestáns gyülekezet összejövetelén kimondták: épüljön fel Isten háza a ferencesek mellett, a kőfalon belül. 110 évre szóló döntést hoztak akkor. 1678-ig állt a református fatemplom, amelyben a Rákóczi Györgytől ajándékba kapott harang lakott. Az ez évi tűzvész újabb fejezetet írt ebbe a történetbe. A nevezetes november 12-i nap után a szabad ég alatt gyűltek össze a „megtisztított evangéliumi tudomány vallói". Egy év sem telt el, s eldőlt: az új kőtemplomot – Koháry István kecskeméti földesúr javaslatára – a mai helyén építik fel. 1680 elején már szerződés rendelkezett arról, hogy milyen paraméterekkel bírjon az épület. Három debreceni kőműves kapott megbízást.

Április 11-én tették le az alapkövet. Az anyagi terhekben Kecskemét polgárai és több református gyülekezet osztozott. Akkoriban a török időket éltük, a templomépítésre a szultántól, IV. Mohamedtől kértek a reformátusok engedélyt. Két követet küldtek Konstantinápolyba, akiknek nagy anyagi áldozattal sikerült megszerezniük az áhított legmagasabb szintű jóváhagyást. A két presbiter felajánlotta, hogy Kecskemét az adót közvetlenül a szultáni hivatalba fizeti. Cserébe oltalomlevelet kértek, amelynek értelmében a portyázóktól megmenekül a város. Így maradhatott erős és stabil Kecskemét, ahol teljes nyugalomban építhették a reformátusok a hajlékot, az egyetlen protestáns templomot, amely a hódoltság idején épült!

1681-ben kezdődött meg a falak felhúzása. Két év múlva már a tetőszerkezet is elkészült, míg a soros esztendő a templombelsőről szólt. **A hívek 325 éve, 1684. december 1-jén vették használatba az épületet, amint ezt a templomban látható fatábla is jelzi.** A négy csodálatos esztendőről ekképpen ír a Kecskeméti Egyházmegyei Reformátusok Lapja 1914-ben: „[...] el is kezdették építeni ritka szép formára, annak napkeleti részéhez ragasztott kőtoronnyal együtt. Melyeket mindenképpen el is végeztek Isten segítségéből, mind-

A több mint 1500 saját tárgyat bemutató jubileumi kiállítás részlete

Az élő tárgyak otthona

25 **A második világháború után keletkezett legnagyobb népi iparművészeti gyűjtemény a hírös városban található, a régi serházban. Az 1984 decemberében megnyílt Népi Iparművészeti Gyűjtemény impozáns belső terekkel rendelkező, az átlagnál jóval tágasabb – mintegy 800 négyzetméteres – kiállítóterében méltó helyet kapott a népi iparművészet mind az öt fő szakága (faragás, fazekasság, hímzés, szövés, népi kismesterségek).** A legidősebb nemzedék, neves alkotók – pl. a fafaragó Kapoli Antal és fia, a hímző Kis Jankó Bori, a fazekas Kántor Sándor, Gerencsér Sebestyén – munkái mellett a fiatalabb, még ma is aktívan alkotó korosztály munkái is megtalálhatók a kiállítóhelyen, kellően reprezentálva hazánk etnikailag jeles tájainak népi iparművészetét. Később az állandó kiállítás Zana Dezső kalotaszegi gyűjteményével bővült.

A megnyitás óta a múzeum tevékenysége folyamatosan változik. Az

annyi közönséges háboruságokban is, melyekről emlékezetre az templomnak déli ajtaja felibe felfüggesztett táblán lévő irás is vagyon azoknak boldog emlékü neveikkel együtt, akik azon szent munkában nevezetesebb segitséggel és szolgálattal voltak... Az építésre vonatkozó szerződésekből az tünik ki, hogy a templom eredeti formájában nem volt valami nagyobb szabásu épület; egyszerü és csak két apró kijárattal volt ellátva és csak jóval később vágatott a városháza felőli végén az ajtó, a deákoknak a karzatra való könnyebb feljuthatása okából."

A következő századokban folyamatosan alakult a templom – a szükségletek szerint és a természeti csapások miatt. Hamar elkészült a kőfalkerítés, a bolthajtásos előcsarnok. Az 1700-as évek végére datálható a nagy bővítés, ami magasítást jelentett, a templomot ugyanis mindig kizárólag felfelé bővítették! Ez az időszak őrzi a szószék felújításának emlékét is. A barokk stílusnak megfelelően a fehér építményt aranyozott díszítésekkel látták el.

Az 1819. április 2-án pusztító tűzvészben a református templom nem sérült meg, de „a szomorú eset elődeinket körültekintésre és a templomuk bátorságosabb állapotba való helyezéséről való gondolkozásra intette." (Kecskeméti Egyházmegyei Református Lapja, 1914.) Így készült el a zsindelytető helyén a mázas cserépborítás és az új sugártorony. Ez utóbbi azonban nem állta ki az 1859 nyarán pusztító vihar próbáját; 1862 őszén felkerült rá az új rézsisak.

1911. július 8. Hatalmas földrengés rázta meg Kecskemétet, amely a református templomot is megrongálta. A teljes külső és belső felújítás elkerülhetetlen volt. Ez idő alatt az istentiszteleteket az evangélikus templomban tartották meg. A mesterek decemberben vonultak le, így a gyülekezet a karácsonyt már saját templomában ünnepelhette.

A háborús évek újabb megpróbáltatásokat hoztak. 1916-ban a két harangot elvitték a katonák, hogy ágyút öntsenek belőlük. A Szappanos-harangot ugyan újra öntötték, ám 1944-ben ismét elrekvirálták. A bombatámadások is kárt okoztak, mégpedig az orgonában.

A '80-as évek elején komoly modernizációba fogott az egyház; korszerűsítették a világítást, a fűtést és kicserélték a kőpadlót. 2000 is fordulópontot jelentett, mégpedig az akkor 110 esztendős orgona életében. Teljesen megújult mind a szerkezet, mind a műemlék faszekrény. Az új évezred hozta el a templom életében a torony felújítását is. 2003. november 9-én helyezték fel ünnepélyes keretek között a toronygombot. A felszentelés 325. évfordulójára pedig a szószék emlékeztet, amelyet mívesen restauráltak.

A kecskeméti reformátusság büszke arra, hogy a kőtemplom minden megpróbáltatás ellenére az első perctől kezdve Isten dicsőségét hirdeti.

Varga Mónika

A szószék melletti 325 éves fatábla, amely az építők nevét is megörökítette

állandó kiállításon túl időszaki tárlatokon mutatják be élő népművészetünk színe-javát. Helyet adnak szűkebb környezetünk kiemelkedően tehetséges alkotóinak éppúgy, mint az ország távolabbi vidékein élő népi iparművészeknek. A tárgyi népművészet megismertetésén túl lehetőség nyílik ennek megszerettetésére is különböző szakkörök keretében, komplex családi délutánokat is tartanak a népszokások, népzene, néptánc bemutatására. Az érdeklődő csoportok részére kézműves bemutatókat szerveznek, ahol népi iparművészek bepillantást nyújtanak mesterségük titkaiba, a látogatók végignézhetik az alkotómunka folyamatát. A múzeum sajátosan szép, hangulatos, csendes udvarát is hasznosítják. Néhány éve hagyományos kemencét és tűzhelyt építettek, amely népi ételkészítő bemutatók helyszínéül is szolgál. Programjaikat kellemesen kiegészíti egy-egy kemencében sült pogácsa, lángos látványa, illata és íze.

A Népi Iparművészeti Gyűjtemény munkatársainak célja az, hogy a magyar nép sajátos kultúráját tükröző alkotások ne merevedjenek vitrinbe, falra kerülő dísztárgyakká, hanem a hagyomány talaján állandóan formálódva, korunk követelményeihez igazodva használati tárgyakká nemesedjenek. Kriskóné Dávid Mária, a gyűjtemény igazgatója munkájukról így vall: „Szeretnénk megőrizni azokat a napjainkban születő alkotásokat, amelyekben népművészetünk évszázadok alatt kikristályosodott legfontosabb stílusjegyei visszatükröződnek. Ezek nem dísztárgyak, hanem használható eszközök, így életünk szerves részei. Fontos ismerni is ezeket a tárgyakat és készítőiket. Célunk és törekvésünk épp ezért az is, hogy minél többen elsajátítsák a kézműves technikákat, és így találkozzanak az alkotás örömével."

AZ A FONTOS, HOGY AZ ÉRTÉK NE MENJEN VESZENDŐBE

80 éves Bánszky Pál

80 Meleg szeretettel beszél minden egyes alkotóról, pedig művészettörténészként több mint 300 népművésszel, naiv művésszel van személyes kapcsolata. Bánszky Pál 1978 óta meghatározó egyénisége a kecskeméti kulturális életnek, a Naiv Művészek Múzeumának igazgatójaként és az Országos Népművészeti Egyesület elnökeként, számos kötet és tanulmány szerzőjeként azonban országos ismertségre és elismertségre is szert tett. Eddigi kitüntetései mellé szeptemberben került oda a legújabb, a Magyar Örökség Díj, amelyet közösségteremtő és múzeumépítő munkásságáért ítéltek oda.

– '56 után segédmunkás lettem – ennek megvan az oka –, de nem akarok belebonyolódni. Utána a KISZ megbízásából Budapesten létrehoztam egy ifjúsági házat, így aztán az egyetemi jelentkezésemet is elfogadták. Magyar-történelem szakra jártam, a negyedik évfolyamon vettem fel a művészettörténetet. A Népművelési Intézet Vizuális Művészeti Osztályán dolgoztam 20 évig. Nagyon jó gárda volt ott – Bak Imre, Karsai Zsiga –, nyitott művészetpolitikát folytattunk, még avantgarde-ot is zsűriztünk. Ez volt a hátterében annak, hogy összekülönböztem Vitányi Ivánnal, így kerültem Kecskemétre.

– Munkásságának két csomópontja van, a népművészet és a naiv művészet. Hogyan lehet meghúzni a határvonalat a kettő között?

– Tulajdonképpen az egyik a másikból születik. Amíg a népművészet egy közösség igényét, kultúráját elégíti ki, ahhoz igazodik, a naiv művészet az egyéniségből fakad. A múzeumban rögtön az első teremben ott van pl. Borosné képe a balett-táncosnőről, amelyen a gyerekkori álmát festette meg. A mezőtúri Kupai Sándor világéletében állatokkal foglalkozott, a szülei hentest akartak faragni belőle, de amikor letaglózták az első borjút, akkor sírva szaladt hazáig. 64 borjú ellésénél segédkezett, amikor elpusztult egy. Ezt faragta meg Gyász címmel, amit csak az tudott így megoldani, aki átélte ezt az élményt. A Naiv Művészeti Múzeum egy értékmegőrző múzeum, később majd tisztázódik, hogy kit hova sorolnak be, most az a fontos, hogy az érték ne menjen veszendőbe.

100 éves a Kecskeméti Művésztelep III.

Falus Elek és a szőnyegszövő intézet

„Falus Elek úr, Donatello egy firenzei bronz-portraitjára s nem tudom minő föl nem fedezett misztikus vad fajra gondoltat. Olyan valaki, embernek, művésznek, métiernek, akiből csak egy van Pesten. Érdekes." (Szép Ernő, 1922)

125 éve született Falus Elek grafikus, iparművész, díszlettervező, több középület belső és külső dekoratőre. Mindamellett elsősorban a könyvtervezés terén vált ismertté, melynek alapjait Münchenben és Londonban sajátította el. Legjelentősebbek „Az Est" híres címbetűrajza, majd főleg 1910-től kezdve a „Nyugat könyvei" sorozat címlapjai (pl. Móricz, Szomory és Ady kötetei), illetve magának a folyóiratnak a tipográfiája.

A Kecskeméti Művésztelep nem csupán egy újabb „piktorkolónia" kívánt lenni, hanem Gödöllőhöz hasonlóan az iparművészetnek is helyet kívánt adni. Az Iványi Grünwald által jegyzett program Falus Elek külföldön megszerzett tapasztalataira is épített. „Ez a rész 3 szakot ölelne fel: a művész textilt, különösen szőnyeg, gobelin s díszgyapjú szövés, a keramikát s grafikai műhelyt, melyben esetleg a művészi könyvkötés is benne foglaltatnék." A vázolt tervekből Falus végül csak a „művész textilt" tudta megvalósítani. A közgyűlés már Iványiék fellépése előtt, 1909 tavaszán elhatározta a szőnyegszövő intézet létrehozatalát, amely 1909

Falus Elek tervezte kecskeméti szőnyeg

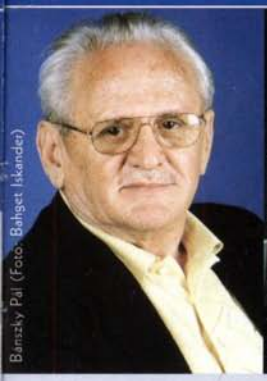

Bánszky Pál (Fotó: Bánszky Iskander)

Dr. Fekete György és Bánszky Pál, a Magyar Örökség Díj átadási ünnepségén

köszöntött fel. De szabad egy kicsit elégedetlenkednem is?

– Szabad azt is.

– Igazából nem látom a jövőjét a Naiv Művészek Múzeumának. Ez az egyetlen ilyen gyűjtőkörű országos múzeum, ami nemzetközi ismertségnek örvend. 12 külföldi kiállítást is rendeztem az anyagából, ami ritkaságszámba megy, de nem látom a biztosítékot arra, hogy meg is marad. A másik fájdalmam: tragédia, ahogy Tóth Menyhért hagyatékával bánnak. 2000 festményt, 7000 rajzot, 14 szobrot őriznek Kecskeméten, ugyanakkor 7-8 kép „lézeng" a kiállításon. A vezetésben van a kulcs, Gajdócsi idejében lehetett dolgozni. Nem az én érdemem, hogy kitaláltam a Szórakaténuszt, és hogy képtár lett a Cifrapalotából, ő teremtette meg a feltételeket. Ilyen vezető emberek kellenének. **Kállai Erzsébet**

– Nagyon aktív életet élt, igazgató volt, egyesületi elnök és még sorolhatnánk a sokféle tevékenységet. Hogyan éli meg, hogy már nincs ennyi feladata?

– Valójában még nem élem meg. 50 éve kezdtem, és amíg a fizikai állapotom engedi, csinálom például a tokaji művésztelepet. 10 évvel ezelőtt indultak el a Viselet és csipke alkotótáborok is. Amíg bírom, csinálom. Erre a nagy munkacentrikusságra egyébként ráment a családom. 25 éve egyedül élek, bár nagyon jó a kapcsolatom a volt feleségemmel, Kiss Éva művészettörténésszel. Hat unokával büszkélkedhetek: Kecskeméten élő Zsuzsi lányomnak négy gyereke van, Pesten élő Péter fiamnak kettő.

– Akkor volt ünneplés a születésnapon.

– Kicsit sok is. Júliusban a csipkések felköszöntöttek, úgy éreztem, hogy illik őket visszahívni – 14-en jöttek el hozzám. Aztán a Balázs János kiállítás megnyitója után a barátokat hívtam meg, utoljára pedig a család

Falus Elek (Pólya Tibor karikatúrája)

októberében meg is nyílt az egykori Jausz-féle házban. Az első vezető Medveczky Ilona volt, Falus hivatalosan csupán 1910 júliusában vette át az irányítást. Elsősorban kézi csomózású perzsaszőnyegek készültek, de mellette csomózott párnákat, terítőket, illetve szőtteseket is találunk. „A Művészház most záródó Rippl-Rónai kiállításán egy új magyar művészeti produktumot mutattak be: a kecskeméti szőnyeget. A bemutatkozás sikerült, a kecskeméti szőnyeg a legelső, amellyel a múlt évben alakult és most hajlékait építő művésztelep a nyilvánosságra lép, szinte az első napon népszerű lett, ami rendkívül fontos a tömegek szükségletét kielégíteni hivatott cikknél." A művésztelep első sikerét tehát a szőnyegszövő révén aratta. Az 1911 márciusában megrendezett tárlat kapcsán Lengyel Géza a Nyugatban a kivitelezés minősége, a kézműves igényesség mellett elsősorban a tervezőt emelte ki: „E szőnyegek kigondolója Falus Elek. Iparművésznek ismerik, de helyesebb talán anyagművésznek nevezni. Kevés ember foglalkozik fegyelmezettebb gondossággal a különféle technikák titkaival és kevés tud új matériák szellemébe gyorsabban beléhatolni. E mellett ötletekben kifogyhatatlan dekorátor, aki a maga virágait szinte érezhető kedvvel a végtelenségig tudja variálni." Sajnos, a szőnyegszövő műhely már 1912. szeptember 30-án bezárt, amiért többen magát Falust is hibáztatták, aki az egyes (s néha bizony indulatos) források szerint meglehetősen „érdekes" jelenség, úgy is fogalmazhatnánk, hogy igazi „elméleti" művész volt, aki a megvalósítást, a terveiből adódó s fel is vállalt feladatait már nem vette mindig annyira komolyan. De hát senki és semmi sem tökéletes!

ifj. Gyergyádesz László
művészettörténész

A családi műhely helyett a népművelés vonzotta

80 éves a művelődési központ első igazgatója

„Annak idején jó apám, amikor értesült, hogy a népművelői pályát választom, azt mondta: «Az embereket javítani, jobbá tenni reménytelen dolog, viszont itt a műhely, ami biztonságos megélhetést jelent». Marasztalása nem járt sikerrel. Családon belül több ízben fölmerült, jó üzlet volt-e elhagynom a műhelyt. Üzletnek az bizonyosan előnyösebb lett volna, de nem sajnálom, hogy az emberek művelődésének segítését választottam életem feladatául. Korán megtanultam: az értelmes emberi élet célja nem lehet más, mint a közösség szolgálata."

80 éve, 1929. november 15-én született Gila János. Pályáját 1950-ben népművelőként kezdte. 24 évig a Bács-Kiskun Megyei Tanács Népművelési Csoportjánál különböző beosztásokban irányította, segítette a megyei közművelődési és kulturális intézmények tevékenységét. Az itt végzett szakmai munkájának elismerését is jelentette, hogy az 1974. szeptember 1-jén alapított művelődési központ igazgatói székét pályázat útján ő nyerte el. „Felejthetetlen marad az a nyári nap, amikor a zsebemben az igazgatói megbízással egyedül álltam az épülő ház csupasz előcsarnokában, s arra kellett gondolnom: mindössze néhány hónap áll rendelkezésemre, hogy összehozzam az itt dolgozók gárdáját, velük együtt kialakítsam a munka rendjét, elindítsam az életet." A kihívás nagy volt, hiszen kettős szakmai feladat egyidejű megvalósítását igényelte. Egyszerre kellett a gyorsan fejlődő Kecskemét nemzetközileg is jegyzett kulturális intézményhálózatának hírehez méltó módon kialakítani a helyi művelődési igényeken alapuló tevékenységet és programkínálatot, de emellett módszertani központként a megye művelődési otthonainak a munkájához is sokoldalú segítséget kellett nyújtani. Az Erdei Ferenc Kulturális és Konferencia Központ első igazgatójaként 1974 és 1983 között alapozta meg azt a népművelői szellemiséget és tevékenységet, mely alapján az intézményt mindmáig az ország egyik legjobb művelődési otthonaként tartják számon.

Vitányi Iván szép szavai szerint Gila János azok közé tartozott, akik mindig elől voltak a gyakorlati munkában. Igényesség, együttműködési készség, a társadalmi környezet kihívásainak, változásainak állandó figyelemmel kisérése jellemezte népművelői, vezetői tevékenységét. E szellemiséggel irányította 1983-tól nyugdíjba vonulásáig a Bács-Kiskun Megyei Moziüzemi Vállalatot is.

Nyugdíjas éveiben Gila János a kultúra és a közművelődés közelmúltjának történeti-irodalmi feldolgozásával foglalkozik. 2001-ben jelent meg az Erdei Ferenc Kulturális és Konferencia Központ első évtizedét bemutató kötete. Az Európai Folklórközpont adta ki Bács-Kiskun megye emblematikus népművészeti rendezvényének, a Dunamenti Nemzetközi Folklórfesztiválnak a történetét feldolgozó monográfiáját. 2006-ban a NapKút Kiadónál jelent meg a Bács-Kiskun megyei művelődési otthonok 1950 és 1990 közötti történetét összefoglaló munkája. 2008-ban a megye mozitörténetét bemutató monográfiáját a filmes szakma is elismeréssel fogadta. Jelenleg a szabadművelődés időszakáról írja legújabb könyvét.

Gila János kultúrtörténeti monográfiái nemcsak hiánypótló történeti munkák, hanem valóságos hősköltemények is, melyek tényszerűen, minden felesleges pátosz nélkül tárják elénk a közművelődés mindennapjait, de úgy, hogy bemutatják annak a sziszifuszi munkának a szépségeit is, amelyet fél évszázada a népművelők, a közművelődési szakemberek, a kulturális szervezők, a művelődési házak, mozik munkatársai és az öntevékeny művelődési közösségek tagjai napról napra és évről évre végeznek.

Lángné Nagy Mária

Gila János 2008 novemberében a mozikról bemutató monográfiájával (Fotó: Bartsch Mandy)

A hűség jutalma: Bács-Kiskun Megyei Príma díj

Negyedszázada színpadon Pál Attila

25 Ha én lennék a kecskeméti színházban a rendező, és egy ifjú snájdig táncos-komikusra lenne szükségem, azonnal Pál Attilára gondolnék, pedig – milyen hihetetlenül hangzik – már 25 éve van a pályán... ...és 25 éve van Kecskeméten. Nem tagadja, hogy nem így tervezte.

– „Kici fiam gyere már le, várlak az aulában" – utánozza Pál Attila erős pösze-séggel Lendvay Ferencet, a kecskeméti színház egykori igazgatóját, amikor felidézi, hogyan is került Kecskemétre. A főiskolán egy vizsgaeladás után keresett meg Feri bácsi harmadmagammal, szép fizetést kínált, de nem ígért semmilyen szerepet. Ott volt nála a lebélyegzett szerződés, és amikor én azt mondtam, hogy azért gondolkoznék még egy keveset, rávágta: itt a szerződés, döntsd el, aláírod vagy nem. S akkor én megfogtam a tollat és aláírtam. Azt gondoltam, hogy az mégis más ízű, ha valahova hívják az embert, mintha valahova be akar kerülni. Ő akkor engem hívott és én döntöttem, pedig azt sem tudtam, hogy hol van Kecskemét.

– Nem bántad meg a gyors döntést?

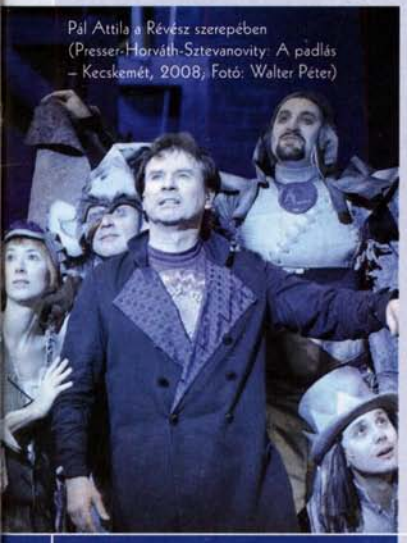

Pál Attila a Révész szerepében (Presser-Horváth-Sztevanovity: A padlás – Kecskemét, 2008, Fotó: Walter Péter)

– Elkezdődött az első évad, s először Nyikolaj Rosztov szerepét kaptam meg a Háború és békében, ami egy kis epizód szerep. Majd következett a Marica grófnő, gondoltam, hogy eljött az én időm: táncos-komikus, zenés osztály, friss diploma. Aztán kitették a szereposztást: Alfréd, a komornyik. Végem volt. Ezért jöttem le Kecskemétre? S ekkor Lendvay Feri bácsi azt mondta: „kici fiam, te ne legyél türelmetlen". S aztán valóban megtaláltak a nagyobb szerepek is. Az első igazán nagy „durranás" a Bál a Savoyban volt, amiben Musztafa bejt játszottam. Én mindig nagyon nagy vehemenciával, energiával dolgoztam, de ha ért egy pofon, egy rendező, mondjuk, nem úgy nézett rám, akkor azt nagyon a lelkemre vettem. Sokszor éreztem úgy, hogy összeesküdött ellenem a világ és keseregtem, hogy megéri könyökölni meg taposni, mert lám, azok boldogulnak, akik ezt teszik. Egyszer kiöntöttem a szívemet Feri bácsinak, aki megnyugtatott: „Kiszfiam, te maradj olyan, amilyen vagy, hidd el, az élet hosszú távon – rövid távon lehet, hogy nem – meg fogja neked adni, amit a munkád alapján érdemelsz. Legyél türelemmel, és bízzál magadban". S ezt soha nem felejtem el.

– S megadta?

– Három olyan helyi elismerésem is van, amire büszke vagyok. Az első, amikor egy közönségszavazás alapján megkaptam a Centrum Díjat, majd néhány évvel ezelőtt Bács-Kiskun Megye Művészeti Díját, most pedig a Bács-Kiskun Megyei Príma Díjat. Egy állami díj olyan személytelen, lehet, hogy aki aláírja, nem is ismeri a kitüntetettet. Ezek mögött a díjak mögött viszont emberek vannak. Az igazi mérce a színésznek a közönség. Itt vidéken az ember olyan szeretetet tapasztalhat meg, amit még azok a „sztárok" sem élhetnek át, akiket nap mint nap látunk a televízióban, mert egy nagyvárosban legfeljebb utánuk fordulnak a fejek. Nekem sok olyan élményem van, mint amikor például az egyik áruházunkban egy idős bácsi kapta el a kezemet, és nem győzött hálálkodni azért, ahogyan a Gül babában a Darumadár fenn az égen-t énekeltem. Én a színházon kívül is sok közszereplést vállalok – rendezvények, ünnepségek –, így sokan ismernek olyanok is, akik nem járnak színházba. S a színházon belüli hullámvölgyeken – mert azért ilyenek is akadtak az elmúlt 25 évben – éppen ez a színházon kívüli szeretet segített át.

– 25 év múlva is itt beszélgethetünk majd a kecskeméti színházban?

– Volt időszak, amikor megkaptam – nemcsak én –, hogy nehogy azt higgyem, hogy ez egy nyugdíjas állás, s innen már csak koporsóban viszik ki az embert. Ez egy olyan pálya, ahol ötéves ciklusokban van váltás, s az új igazgató hozza magával a vonzáskörét, s ezt pozitívan mondom, de ha megnézzük a színházakat, mindenhol vannak olyanok, akik 10-20-40 évet eltöltenek egy helyen. Nem hiszem, hogy ez bűn lenne. Ha az élet és a Jóisten is úgy akarja, találkozzunk ugyanitt 25 év múlva.

Kállai Erzsébet

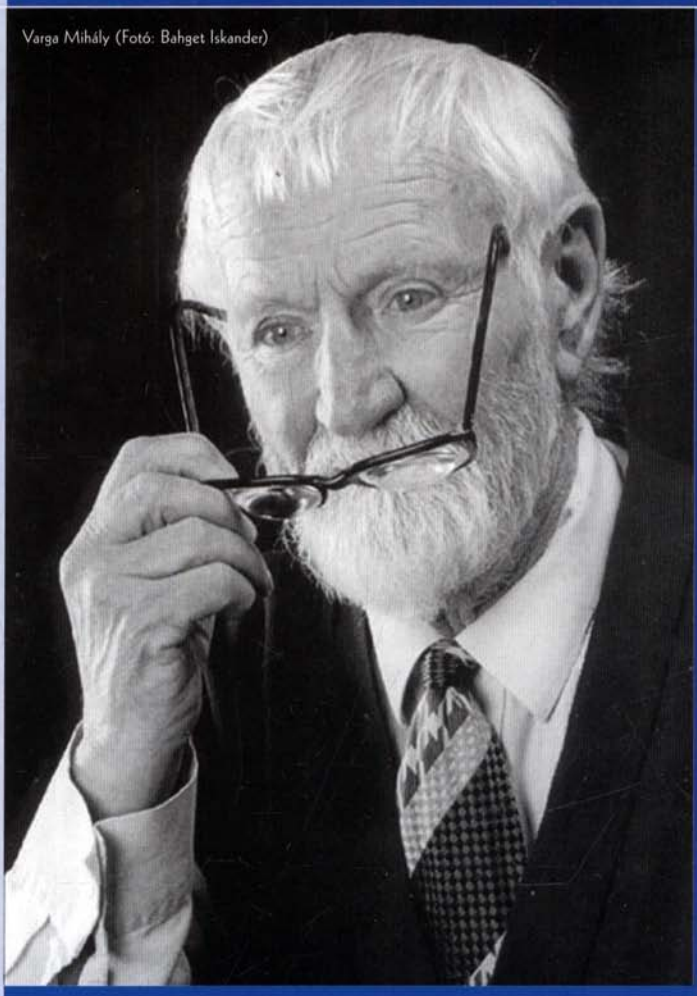

Varga Mihály (Fotó: Bahget Iskander)

Egy óra beszélgetés: Varga Mihállyal

80 Szigorúan tegez, s várja ugyanezt vissza minden kollégájától a nyolcvan év felett járó újságíró. A Forrás alapító főszerkesztőjeként és a Petőfi Népe főmunkatársaként széles körben ismert Varga Mihály korát meghazudtolóan fiatalos ma is, tele van energiával, tervekkel. Sántha György, Orosz László és Szekér Endre munkásságát bemutató könyvei után elkészült „A táj vonzásában" című tanulmánykötete, mely hat kecskeméti költő Alföldről szóló verseit elemzi, az „Utam az irodalomhoz" című önéletrajzi ihletésű könyve, sőt túl van második aforizmakötete sajtó alá rendezésén is.

– Hogyan lettél író?

– Apám cseléd volt, dolgos, kevés szóval élő bölcs ember. Anyám pedig, a romantikus szép-rajongó, szobalány volt báró Urbán Péter kastélyában, Horthy Miklós sógoránál. Bár mi már a magunk szoba-konyhájával rangosabbnak számítottunk a többi falubélihez képest, mégis nehéz sorsot éltünk. A téli nagy hidegben gyakorta aludtam a jászolban, ahol csak az öreg tehén lehelete melegített, de annál szebbeket álmodtam.

Mióta az eszemet tudom, mindig az olvasás volt a legfőbb örömem, gyönyörűségem. Első igazi olvasmányélményem – máig őrzöm még – Mata János „A nyiladozó emberi elme" című könyve volt. Az ókori görög filozófusok műveinek elemzése szavakkal ki nem fejezhető hatással volt rám. A következő, amire emlékszem, Babits Mihály „Az európai irodalom története" volt. Nem folytatom: azóta is az állandó gondolkodás kényszerű rabságában élek.

Én húszéves koromig nem láttam várost, nem hallgattam rádiót. Televíziót is már csak férfikoromban, Darvas József miniszteri lakásán láttam először a budai várban. A technika vívmányai helyett könyvek szegélyezték az életemet. Tolsztoj, Dosztojevszkij, Turgenyev, Goethe, Balzac, Byron, Ady, Babits, Füst Milán, Németh László és a hozzám legközelebb állók: Veres Péter, Tamási Áron és Sántha György írásai jelzik a szellemi utam nyomvonalát. Kereskedőnek taníttattak a szüleim: hosszú volt az út az Eötvös Lóránd Tudományegyetemig. Voltam aztán katonatiszt, népművelő, tanár, kollégiumi nevelő, újságíró, irodalmi szerkesztő, helytörténész és egy kicsit irodalomtörténész is.

Egész életemet a kultúrának, a művelődésnek, a szellemi élet gazdagításának szenteltem, s hogy ez így alakult, nagyban köszönhetem a biztos hátteret adó családomnak, feleségemnek, aki a Hosszú utcai óvoda vezetőjeként a város egyik legmegbecsültebb pedagógusa volt.

– Kunágotai születésűként hogy kerültél Kecskemétre?

– 1955-től jelent meg Kecskeméten a Kiskunság című folyóirat, ami óriási szellemi fegyvertény volt akkoriban. Nyugodtan mondhatom, hogy én ezért, ezt látva jöttem ebbe a városba, hiszen az ötvenes évek első felében én még Pesten, illetve Székesfehérváron éltem. Voltaképpen már az 1956-os idekerülésem előtt erre a városra kellett, hogy figyeljek, mert élt itt egy Tóth László nevű ember, akit jól jellemez az a tény, hogy megrendezte a kecskeméti sakktornát, ami Trianon után az első nemzetközi sportesemény volt. Kapcsolatot tartott a magyar értelmiség jelentős alakjaival. Az ő nyomdájában nyomták Veres Péter, Illyés Gyula, Németh László, Szabó Lőrinc, Sinka István és mások műveit.

Úgy éreztem, nekem is Kecskeméten a helyem, mert ez egyrészt egy tősgyökeres parasztváros – én meg érzületre továbbra is tősgyökeres parasztgyerek voltam –, másrészt igen élénk, pezsgő szellemi élete van. Tóth László jelentős írója volt egyébként az 1955-ben megjelenő Kiskunság című folyóiratnak is, aminek jóval később, 1967-1968 között felelős szerkesztője lettem.

Ebből az alkotói körből nőtt ki az 1969-ben útjára indított Forrás is. A kezdetekben még kéthavonta megjelenő, később már országos kiadványként jegyzett folyóiratot azzal a szándékkal indítottuk útjára, hogy önállósuljon Kecskemét szellemi élete, s a folyóirat fórumává váljon a valóságfeltáró írói törekvéseknek, ami akkor is létkérdés volt a gondolkodó, szellemi ember számára.

– Olyan lett a Forrás, amilyennek akkor megálmodtátok?

– Még a Szabad Európa Rádióban is beszéltek egy, a Kiskunságban megjelent szociográfiai tanulmányomról, s ezt a szemléletet a Forrásba is továbbvittem. Az én időmben a Forrás arculatát nagyban meghatározó szerzők többsége szociográfus író volt. Olyanok, mint Zám Tibor, Hatvani Dániel és Kunszabó Ferenc. Óriási eseményként fémjelezte ezt a törekvést az 1971-ben Kecskeméten megrendezett országos szociográfiai konferencia, amelyen olyan meghívottak szólaltak fel, mint Féja Géza, Pozsgay Imre, Lázár István.

– 1972-ben politikai okokból mozdítottak el a Forrás főszerkesztői posztjáról?

– A lemondatásnak érvényt szerző jegyzőkönyvben három ellenem felhozott vétség szerepelt. 1972 nyarán, amikor a 68-as prágai bevonulás még élénken élt az emlékezetben, megjelentettem egy fiatal szerző tollából egy cikket, amelynek felsőbb körökben nemtetszést kiváltó ominózus mondata így hangzott: „Nyitott mellénnyel mennek szuronyok és ágyúcsövekkel szemben a fiatalok ma Párizsban, Brüsszelben és Prágában. A másik ok, hogy egy Szentmihályi Szabó Péter nevű, ma is publikáló író cikket írt egy egyházi szertartásról, ami nekem nagyon tetszett, s én ezt le is közöltem. Harmadik ok, hogy „baráti figyelmeztetések" ellenére újra és újra beszerkesztettem Pomogáts Béla barátom írásait a határon túli magyar irodalomról. Mindezek után örülhettem, hogy csak a Forrás éléről távolítottak el, s nem akadályozták meg, hogy a Petőfi Népénél kulturális rovatvezető, később főmunkatárs lehessek.

– Már 1955-59 között szerkesztetted a Petőfi Népe „Termés" című irodalmi mellékletét.

– Ez ráadásul akkoriban szintén óriási jelentőséggel bírt, mert helyet adott a friss, újszerű látásmóddal bíró fiatal tehetségek írásainak. Visszakerülve a Petőfi Népéhez, itt dolgoztam azután egészen 1985-ös nyugdíjazásomig. Mondhatom, hogy szinte művészi szintre fejlesztettem a felsőbb vezetést megtévesztő, de a sorok között olvasni tudóknak sokatmondó cikkek írását.

– Hogy ismered ki magad a mai világ változásaiban?

– Én még abban a világban nőttem fel, amikor az igen azt jelentette, hogy igen. A nem pedig azt, hogy nem, s ez igen kemény „nem" volt. Egy hét múlva, hónapok múlva, évek múltán is a megfontolt, kimondott szóhoz igazodott a cselekedet. Ezért is nehéz a magamfajtának a mai világban eligazodni, vagy épp hogy igen könnyű. Néhány szó és azt követő tett után felismerszik, ki a szavatartó igaz magyar ember. **Kada Erika**

Illés Endrével Szekér Endrével a Gellérthegyen, 1970-ben

50 ÉVESEK VALLOMÁSAI

Szilvási József

Szilvási József

„Hetényegyházán születtem 1959 októberében. Szüleim egyszerű, dolgos, hetényi földművesek voltak, három fiukat szeretetben nevelték föl. Vendéglátós vénája korábban a családban senkinek sem volt, mégis mindhárman ezt a pályát választottuk.

A Vendéglátóipari Szakközépiskola elvégzése után rögtön munkába álltam, a Szelidi-tó partján, a megyei tanács kezelésében lévő étteremben kezdtem mint felszolgáló. Onnan Városföldre kerültem, ha jól emlékszem a nevére, a Fekete Föld vendéglőbe, ahol hamarosan üzletvezető-helyettes lettem.

Úgy éreztem azonban, hogy ez nem elég. 1982-ben kiváltottam az egyéni vállalkozói engedélyt és megnyitottam a Sasfészek Éttermet. A Csalánosi Parkerdő bejáratánál, a solti út mentén fekvő vendéglő hamar népszerű lett a kecskemétiek és az átutazók körében. Sok viszontagságos évünk volt ugyan, de a Sasfészek, amelyet immár az időközben Vendéglátóipari Főiskolát végzett fiammal, Lóránddal vezetünk közösen, ma is a város egyik kedvelt vendéglátóhelye.

1991 márciusa az újabb mérföldkő életemben, ekkor nyitottuk meg az uszoda mellett, a Traverztől vásárolt telken az első Szil-Coop diszkontot. Feri bátyámmal vágtunk a szinte lehetetlenbe. Nemcsak tőke kellett hozzá, három Lada ára, meg persze a szülői segítség, hanem bátorság is. A lehetőség azonban adódott, és mi belevágtunk. 1994-ben átköltöztünk a jelenlegi helyünkre, majd üzletet nyitottunk a Hunyadivárosban, Kerekegyházán, Hetényben, Lajosmizsén, Kiskunfélegyházán és végül Nagykőrösön is. Az Izsáki úti diszkontot folyamatosan bővítettük, ma már 12 ezer négyzetméteren fogadjuk a vásárlókat. Ez az időszak iszonyúan nehéz volt. A temérdek gond éveken keresztül sok-sok álmatlan éjszakát okozott. De a családi háttér segített, Ferivel, majd később Zoli öcsémmel együtt jól ki tudtuk egymást egészíteni.

Fiatalon...

A kollegákkal mindig megpróbáltam megtalálni a közös hangot. Elbeszélgetni velük, megismerni őket, erre törekedtem. Kerültem a konfliktusokat, s nem voltam haragtartó. Legjobb szót érteni mindenkivel! Talán ennek is köszönhető, hogy bár a multik nyitását folyamatosan megéreztük, néhány hónap után mindig visszaállt a vevőlétszám és árbevételünk is rendeződött. Végül is nem nagy csoda ez. A „szil-coopos" csapat közel fele a nyitás óta együtt dolgozik. Vevőink is ismernek bennünket, mi is őket és ez szerintem nagyon fontos. Egy-egy mosoly az ismerősnek, néhány kedves szó, jó tanács is jelzi: mi nem személytelenül szolgáljuk ki a vásárlókat.

Sorsommal elégedett vagyok. Soha nem jutott eszembe, hogy máshova menjek. Nem hiszem, hogy az országon belül máshol jobb lett volna, de valójában szóba sem jött ez. Ha felülök a repülőre, már honvágyam van, hiszen minden, ami fontos számomra, az ideköt engem."

Látos Lajos

„Gondtalan, vidám gyermekkorom volt"

Látos Lajos feleségével a Geréby Kúria teraszán

„Egy kis településen, Fülöpszálláson születtem 1959. november 25-én. Gondtalan, vidám gyermekkorom volt, szeretetben nőttem föl. Kellemetlen élményem nincs is ebből az időszakból. Testvéreimmel és a falu többi gyerekeivel csapatokban játszottunk, megtanultuk, hogyan lehet közösséget alkotni. A munka szeretete is ekkor ivódott belém, hiszen már egész kis koromban eljártam testvéreimmel együtt dolgozni. A munka soha nem volt nyűg számunkra, kapáltunk, horoltunk, metszettünk, szüreteltünk. Még vályogot is vetettünk, és jó pénzért, 60 fillérért adtuk el darabját.

A Geréby Kúria „első szerelem" volt

Szakmámat keresztapámnak köszönhetem. „Az egy jó szakma" – mondta, hát így lettem vendéglátós. A középiskolát Hódmezővásárhelyen, a főiskolát a fővárosban végeztem el. Nagyszerű évfolyam volt a miénk, az akkori barátságok még ma is élőek.

Diplomával a zsebben és korábbi csoporttársammal, későbbi feleségemmel, együtt jöttem Kecskemétre. Az Aranyhomok volt az első munkahelyem. Gyakornokként kezdtem, majd bárpincér, recepciós és éttermi üzletvezető lettem, végigjártam a ranglétrát.

A Geréby Kúriában társadalmi munka miatt jártam először. Első pillantásra beleszerettem. Épp ezért örömmel fogadtam, amikor 1986-ban, az Aranyhomok vezetői Szélesi László kollegámmal együtt kihelyeztek oda. Először az éttermet vezettük alkalmazottként, majd bérbe vettük, végül megvásároltuk a létesítményt. Persze hosszú folyamat volt ez.

Azóta sok minden megváltozott itt, a Gerébyt átformáltuk a saját ízlésünk szerint. A ház szinte valamennyi részét átépítettük, bővítettük. Részben pályázatok révén, részben a kiváló működésünknek köszönhető jelentős saját forrásunk igénybevételével – minden nyereséget visszaforgattunk – születhetett újjá a Kúria.

Kezdettől fogva stabil, kb. 60 fős gárdával dolgozunk. Sokat köszönhetünk azoknak a szakembereknek, akikkel évek, évtizedek óta elismerést szerezhettünk. Jó hírünk van, és ezt lelkiismeretes munkával szeretnénk is megőrizni. Bízunk abban, hogy a válság véget ér. De nem tétlenül várjuk a jobb jövőt, hanem teszünk is érte! Egy nyertes pályázat segítségével jövő tavasszal komoly beruházásba kezdünk: többek között bővítjük a szálláskapacitást és a wellness-részleget.

Egész eddigi életemet átdolgoztam. Nem számított a hétvége, az este, ha munka volt, és volt, mentem és dolgoztam. De nem kényszerből, hanem szeretetből, mert mindig mérhetetlenül jó érzés, ha valaki elégedett és úgy köszön el, hogy jövünk máskor is! A következő években ezen szeretnék egy kicsit változtatni, többet együtt lenni a családdal, barátainkkal! Rendezni kell az elmaradt dolgokat is!"

Folytatás a 96. oldalon

Csernus Lajos

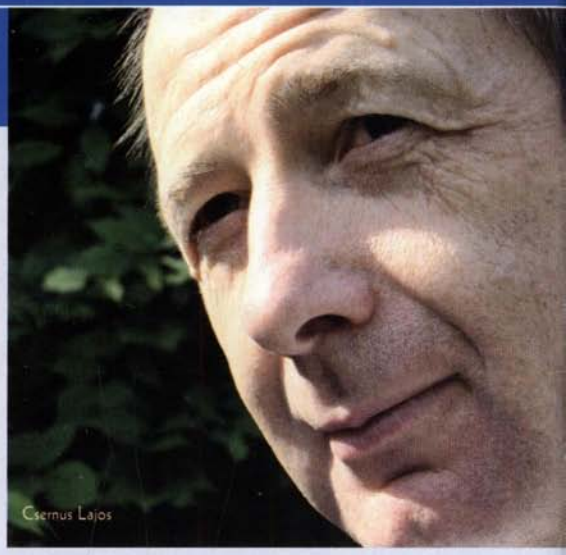
Csernus Lajos

Szeptember 11-én láttam meg a napvilágot. 15 éves koromig Csépán éltem szüleimmel. A tanyasi iskolában jó eszű gyereknek tartottak, a falusiban is bizonyítottam. Papírhiányos időket élvén füzet és könyv margója nem maradt üresen, még a naposcsibe kartonokat is telerajzoltam.

S bár kiváló úttörő és őrsvezető voltam, mégis hiába várt a KISZ s a párt, más irányban folytattam tanulmányaimat. Apám szándéka szerint – tanáraim meglepetésére – Kecskemétre, a Piarista Gimnáziumba kerültem. Etele, Ruppert, Szabó, Veszprémi atya és rendtársaik szép életre, jóra neveltek, tanítottak. Holczer tanár úr egyetemi szintű óráira, s a többi piarista értékadó példamutatására is jószívvel gondolok. Az érettségi után továbbtanulás helyett – szüleim nagy bánatára – három év nyomdai „kitérő" következett. Akkoriban a piáros érettségi után kényszerpihenőt tartattak velünk. Ma már belátom, bármi rossz is történt velem az életben, az utóbb mégis a javamra vált.

Palkó Józsi bácsi, akinek rajzszakkörébe jártam, irányított a Petőfi Nyomdába. A nyomdászat alapját, a kéziszedést Baksa bácsi, Fekete Pali és Horváth Gyula bátyám ismertette meg. Egy évvel később már a könyvkötészeten Kullai Tibi bácsi mellett sajátítottam el a szakma csínját-bínját.

1980 augusztusától a honvédségnél edződtem, majd Szegeden a Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakán töltekeztem. Közben sok szenet és ceruzát használtam és linóleumot metszettem, s az intézmény szókimondó diákjainak lapja, a Nézőpont tipográfiájáért is feleltem.

Kecskemétre visszatérve a Petőfi Nyomda grafikusa, majd 1987-től a ma már festőművész Harsányi Zsuzsa férje, s a Petőfi Népe munkatársa lettem. Külpolitikát szerkesztettem és karikatúrákat készítettem a cikkekhez. Aztán a MÚOSZ-ban tipográfiát tanultam és 1989 nyarától már tervező szerkesztőként dolgoztam az újságnál, majd a kiadónál a hirdetéseket szerkesztettem.

Grafikai tervezésre, tipográfiai ötletek megvalósítására az idegen kézbe került kiadó nem adott alkalmat. 1993-ban elváltak útjaink a kiadótól és Zsuzsától is.

Japánosan „Magamura" lettem. Éjt nappallá téve dolgoztam, hogy a megbízásokat teljesíteni tudjam. Kft.-t alapítottam Leó nagybátyámmal, ő adta kreatív stúdiónk nevét. Jelszavunk: A különbségért! lett. Kezdetektől igyekeztem szebbet, jobbat, igényesebbet tervezni megrendelőim és a magam örömére. A mai napig a tipográfiai és reklámgrafikai tervezés, szerkesztés és a nyomdai előkészítés, kivitelezés területén tevékenykedünk. 1997-től társam Zita, immár három csodálatos gyermekünk anyja, kitűnő háziasszony, reménységünk csillaga, ex köz-, leendő bio-gazda.

A mai álságos időkben is a LEO Creative Studio ad számunkra kenyeret. S bár életem során sokszor kerültem nehéz helyzetbe, hálával gondolok az eltelt időre. Remélem, az elkövetkezendőt is derűsen tölthetem örömet adó családdal és munkálkodással. Friedrich Oetinger német teológussal szólva kérem: „Adassék nékem annyi lelki erő, hogy mindazt elfogadjam, amin változtatni nem tudok és bátorság ahhoz, hogy mindazt megváltoztassam, amire képes vagyok, és bölcsesség ahhoz, hogy el ne tévedjek közöttük."

A Csernus család a Kecskeméti Arborétumban

„Verseit olvasva az embernek kedve támad élni"

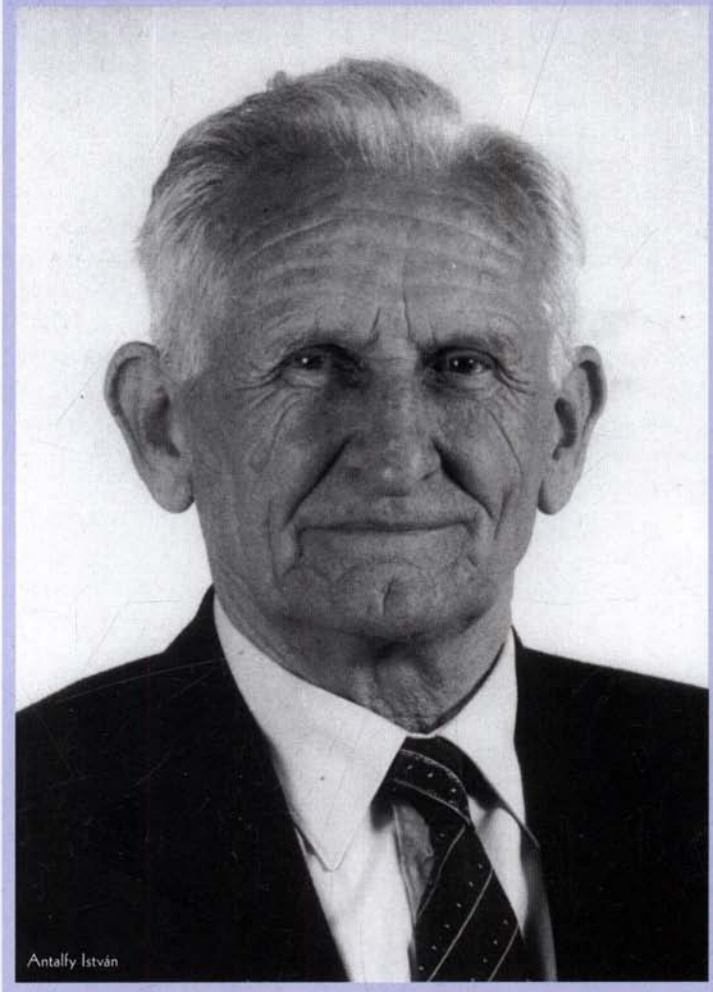

Antalfy István

85 Barátai, tisztelői és pályatársai körében ünnepelte 85. születésnapját szeptember közepén Antalfy István. A több mint öt évtizede Kecskeméten élő, ma is aktív, Pilinszky-díjas költő kalandos életutat tett meg.

1924. szeptember 18-án Debrecenben született. A második világháború után közel öt évet töltött hadifogságban. 1949-ben jött haza. Kezdetben Berettyóújfaluban dolgozott. 1950-ben vállalatát áthelyezték Salgótarjánba, ahol az '56-os eseményekben aktívan részt vett. „A gyermekkorom, a neveltetésem, a világnézetem egyenes következménye volt, hogy gyakorlatilag azonnal belesodródtam a történésekbe. A tüntetéseken éppúgy ott voltam, mint a szobordöntésben. Amikor megalakult a munkástanács, annak is tagjai közé választottak" – emlékezett vissza 2007-ben a forradalmi napokra.

A rendszer válasza nem maradt el, 1957 júniusában egyik napról a másikra minden indoklás nélkül kitették az állásából. Egy ismeretségnek köszönhetően Kecskeméten vállaltak érte felelősséget, így került az akkori Gépállomáshoz. „Kecskemét befogadott minket, és ezért örökké hálás maradok. Bekapcsolódhattam az itteni kulturális életbe, olyannyira, hogy a Kőtörő Miklós vezette első megyei közgyűléstől Pilinszky-díjat kaptam."

Irodalmi pályafutása, amely már középiskolás korában megkezdődött, Kecskeméten teljesedett ki. Versei, prózái, meséi, műfordításai napi- és hetilapokban, folyóiratokban, rádióban, televízióban, antológiákban és irodalmi műsorokban jelentek meg. Első önálló kötete Visszhang címmel 1990-ben látott napvilágot. Azóta több mint harminc verseskötetet jegyzett. „Igazi, szép tiszta, salaktalan líra az Antalfy Istváné. Olyan, mint a neve, mint a lénye. Kristályosságát semmiféle mellévergődött szenny nem képes megtörni" – méltatta Turay G. Kamill. 1994 óta szerkeszti a Hadifogoly Híradót, 2001-től a kiadvány főszerkesztője. Az Írószövetség, a Krúdy Gyula Irodalmi Társaság, a Bács-Kiskun Megyei Baráti Kör és a MÚOSZ tagja. Munkásságát többek között Krúdy Gyula Emlékéremmel, Hadifogoly Emlékéremmel és Pilinszky-díjjal jutalmazták. 2006-ban „A magyar újságírás területén kifejtett életművéért" a Magyar Kultúra Lovagja címmel tüntették ki. Egyik könyvbemutatóján Baranyi Ferenc így vallott róla: „Régi tisztelője vagyok az idős mesternek. Azért, mert verseit olvasva az embernek kedve támad élni. És azért is, mert tudja a mesterségét, melynek elsajátításával ifjú titánjaink édes-keveset vesződnek."

„A hajó megy, a legénység teszi a dolgát"

15 A hírös város egyik legszebb épületében működik a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara. Ez a ház a vállalkozók háza – tartják a kamara szakemberei, akik 15 éve dolgoznak azon, hogy a szervezet betölthesse valódi hivatását.

A kamarák története a 19. században kezdődött. Korábban céhek védték a hivatásbéli hagyományt és gondoskodtak a szakma fennmaradásáról – meséli Sipos Zsolt, a szervezet titkára. – A céhek megszűntével az 1800-as évek végén egy rendelet nyomán a kamarák vették át a feladatot. Így tömörültek egy szervezetbe a gazdaság szereplői, és megpróbálták a saját érdekeiket védeni. Aztán 1994-től magalakultak a

köztestületi kamarák, körülbelül innen datálódik a mi 15 esztendőnk is.

– A kötelező kamarai tagsági rendszer azonban magával hozott egyfajta ellenállást a vállalkozások részéről.

– Ez érthető is. Kezdetben rengeteg kényszervállalkozó próbált meg egzisztenciát teremteni, gyakran sikertelenül. Úgy érezhették, hogy a rájuk erőltetett kötelező tagság, a befizetett tagdíj fejében nem kapnak olyan szolgáltatást, amivel sikeresebbé tehetik a működésüket. Ez is vezetett oda, hogy a kamarai tagdíjat sokan egyfajta plusz adónak tekintették. Hatalmas, több mint 30.000 fős vállalkozói tagság állt mögöttünk. A közigazgatási feladatokkal jól megbirkóztak a kamara muntatársai, de tagok ügyes-bajos dolgaira kevés energia maradt. A vállalkozói ösztönzés, képzés, a vállalkozói kultúra elsajátíttatása elsikkadt. Később, 2000-től a kötelező tagság megszűnt. Vállalkozóink száma jelentősen csökkent, és ennek következtében meg kellett küzdenünk sok nehézséggel. De hálózatunknak köszönhetően fel tudtunk építeni egy komoly szolgáltatói tevékenységre épülő, önkormányzati elven, demokratikus úton működő nonprofit szervezetet.

– Vagyis ma már teljesítik azt a szerepüket, azt a feladatukat, amelynek ellátására korábban nem volt lehetőségük.

– Ezt a munkát végezzük immár kilenc éve. És mivel egy köztestületi kamara akkor tudja jól ellátni közfeladatait, ha tökéletes rálátása van a gazdaság egészére, ha képes – a kormányzattal együttműködve – irányítani a gazdasági folyamatokat, s mindeközben személyes szolgáltatóként a napi problémákban a vállalkozók rendelkezésére áll, minden nap kihívás nekünk. A vállalkozók nagy része és a kormányzat is azt várja el tőlünk, hogy egy etikai kódex-rendszer betartásával, betartatásával tiszta gazdaságot építsünk. Ehhez viszont nincsenek meg az eszközeink. Az etikai kódexet érvényre juttatni csak a tagságra nézve lehet. Ugyancsak az önkéntes jelleg miatt teljességében nem ismerjük a gazdaság szereplőit sem, nincs egységes adatbank, amelynek segítségével elérhetnénk a vállalkozásokat, amelyek gyakran amőbaként alakulnak át másik vállalkozássá. Ezért is vagyunk büszkék arra, hogy minden nehézség ellenére 15 éves kamaraként fel tudtuk magunkat küzdeni az ország öt legjobb kamarája közé, és – Magyarországon három kamara egyikeként – meg tudtuk őrizni aktív tagságunkat, vállalkozói bázisunkat. Komoly infrastruktúrával és magasan képzett szakember-gárdával a háttérben napi szinten legalább nyolcvan szolgáltatást nyújtunk tagjainknak. A kecskeméti központon kívül három képviseleti irodánkban kollégáink a megye távolabbi részén élő, dolgozó vállalkozóink rendelkezésére is állnak.

Azt gondolom, hogy az utóbbi években egy olyan fiatalos, dinamikus, rugalmas, vevő-központú kamarát hoztunk létre, amely mára jól megközelíti az eredeti elképzeléseinket, vágyainkat – elemzi az elmúlt 15 év tanulságait Gaál József, a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke. – Arra, hogy képesek vagyunk a napi kihívásoknak megfelelni, jó példa az is, hogy a Daimler cég hivatalos be-

jelentése után szinte azonnal megalakítottuk a Hírös Képző Konzorciumot, amelyben a város, a megye és számos iskola részt vesz. Megalapítottuk a Hírös Beszállítói Klasztert is, ami egyre több tagot számlál. Persze vannak még bőven teendőink, meg a világ is változik. Arra törekszünk, hogy a közeljövőben egy teljes körű regisztráció révén minden egyes vállalkozás és vállalkozó, minden fontos információ a látóterünkbe kerüljön, hogy ennek nyomán át tudjuk látni a gazdaság egész struktúráját. Igyekszünk tagjainkat és a többi vállalkozást is inspirálni, hogy keressenek minket, vegyék igénybe a szolgáltatásainkat, mert rengeteg segítséget tud nyújtani számukra a kamara. Információkat, tanácsokat tudunk adni, jogi, cégvezetési, adózási, marketing-ügyekben, partnerkeresésben. Célunk, hogy a kamara a mindenkori kormány nélkülözhetetlen partnerévé váljon, és tagjaink továbbra is érezzék jelentőségét és a gazdaság fejlesztésében betöltött fontos szerepét. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy magunkról minél több fontos információt közzétegyünk különböző médiumokban. Régi szándékunk valósult meg a Gazdasági Ablak megszületésével, ezzel a címmel a Petőfi Népében havonta egyszer olvasható egy általunk szerkesztett négyoldalas melléklet. A Gazdasági Ablak évi tíz alkalommal a Kecskeméti Televízióban is megjelenik, rendezvényeinkről, eredményeinkről rendszeresen tudósít a GONG Rádió, és bőséges, naprakész tájékoztatást ad a megújult internetes honlapunk is. A szigorúan gazdasághoz kötődő munkánkon kívül mindig vannak olyan sajátos feladataink is, amelyet szívügyünknek tekintünk. Ez év nyarán, a Hírös Hét keretében Hírös Vacsorát szerveztünk, amelynek bevételét a jó képességű, de szerény körülmények között élő fiatalok taníttatására fordítottuk. A Kamara Galéria is népszerűvé vált, sok művészt támogatunk ilyen módon. A tizenöt év summázataként tehát azt kell elmondanom, hogy háborgó tengeren hajózunk ugyan, egy többé-kevésbé jól megépített hajóban, de a legénység a helyén van, egyre összeszokottabb, és mindenki tudja, teszi a dolgát.

BÉKÉLTETŐ § TESTÜLET

10 Nemcsak a kamara ünnepel kerek évfordulót: tíz éve, 1999-ben alakult meg a szervezet mellett működő Békéltető Testület. A 24 tagból álló grémiumba 12 szakembert a kamara delegál, a többi tagot a civil szervezetek adják. Az elnöki feladatokat 2008 áprilisától dr. Gál Gyula, míg a titkári teendőket a kamara titkár-helyettese, jogi és gazdasági irodavezetője, Puskásné dr. Csorba Éva látja el.

Amikor a fogyasztóvédelmi törvény életre hívta ezt a – hazánkban eddig ismeretlen, de azóta egyre népszerűbb – intézményt, az volt a cél, hogy a fogyasztói panaszok és viták az idő- és pénzigényes bírósági peres eljárások helyett békés úton, lehetőleg mindkét fél számára megnyugtató egyezséggel oldódjanak meg – mondja Puskásné dr. Csorba Éva. Foglalkozunk milliós nagyságrendű biztosítási pénzintézeti szolgáltatási panaszokkal, de természetesen hozzánk tartozik az ötezer forintos cipő talpleválásának ügye is. A panaszok tárgyát tekintve a legtöbb probléma az építő- és szakipari, valamint a pénz-, hitel- és biztosításügyi szolgáltatásokkal van. Emellett nagyon gyakoriak a termékek jótállási és szavatossági problémái is. Amit nagyon fontos elmondani: a panaszt mindig magánszemély teheti, és az eljárás ránézve teljesen ingyenes.

– Hogyan kell elképzelnünk Önöknél egy békéltető tárgyalást? Hogyan működik a tanács?

– Fontosnak tartjuk, hogy sem a panaszos, se a bepanaszolt fél ne érezze magát úgy, mintha „kis bíróságon" ülne, hiszen a mi célunk a békéltetés. Számunkra mindig az adja a legnagyobb sikerélményt, ha mindkét fél számára megfelelő egyezség születik. Ha ez nem sikerül, akkor a testület ajánlást fogalmaz meg. S bár ennek betartása nem kötelező, ha a benne foglaltakat mégsem hajtja végre a bepanaszolt fél, akkor mi nyilvánosságra hozhatjuk, hogy nem tanúsított teljesen tisztességes piaci magatartást. Ennek pedig senki nem szokott örülni.

Folytatás a 100. oldalon

Puskásné dr. Csorba Éva, a Békéltető Testület titkára

– Hogyan tekint vissza az elmúlt tíz esztendőre?

– Összegzésként elmondhatom, hogy szép eredményeket könyvelhetünk el, de mégsem lehetünk elégedettek. A kezdetek kezdetén teljesen ismeretlen volt a rendszer, alig tudtak rólunk. Az első évben nem is volt több, mint két ügyünk. Mégis rengeteg volt a munkánk. Mert nagy PR- és marketing-tevékenységet kellett elvégeznünk, rendszeres reklámhadjáratot folytattunk a médiumokban és más fórumokon keresztül, hogy minél többen halljanak erről a vitarendezési lehetőségről. Persze a legjobb reklám mindig az, amikor az ügyfél elégedett és tovább viszi a jó hírünket. Hogy egyre népszerűbbek lettünk, azt jelzi az ügyszámok emelkedése. A második évben már 14 panasszal kerestek bennünket, 2004-ben már 80 alkalommal, míg 2006-tól évente duplázódott az esetek száma. Idén már majdnem minden napra jut egy tárgyalás. De a sikereinket nagyban köszönhetjük a Békéltető Testület kiváló, felkészült, szakmában és emberismeretben jártas tagjainak is, meg annak, hogy a megyében három kamarai képviseleti irodában, Kalocsán, Baján és Halason keresztül is elérhetnek bennünket a panaszosok. A sikerek ellenére azonban a továbbiakban is nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy minél több fogyasztóhoz eljusson a hírünk, hogy mind többen megtudják: panaszaikat, vitás ügyeiket békés úton, költségek és fáradságos procedúrák nélkül is megoldhatják. **Fejes Maja**

KISZÁMÍTHATÓSÁG, BIZTONSÁG, TERVEZHETŐSÉG

Új Magyarország Mikrohitel Program a mikrovállalkozások érdekében

Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
6000 Kecskemét, Vörösmarty u. 12.
Tel.: 76/485-505 Fax: 76/485-504
Web: www.bacs-lea.hu E-mail: info@bacs-lea.hu

A Bács-Kiskun Megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány több mint 15 éve a kis- és közepes vállalkozások tevékenységéhez nyújt segítséget. Fő szolgáltatása az alap és emelt szintű tanácsadás, a vállalkozások indításához, sikeres üzletviteléhez szükséges információkhoz való hozzájutás biztosítása. Emellett az innovációs szolgáltatások kiépítésével, pályázatkészítéssel, oktatással és képzéssel is foglalkoznak.

Korábban a mikrovállalkozásoknak kellett a legtöbb akadállyal szembesülniük, amikor vállalkozásuk fejlesztéséhez banki hitelt kívántak szerezni. A jól fejlődő, hitelképes mikrovállalkozások is csak nagy nehézségek árán, vagy egyáltalán nem tudtak bekerülni a banki finanszírozás körébe. Számukra biztosít könnyen és olcsón elérhető hitelt az Új Magyarország Mikrohitel Program, amelyet az alapítvány 2008 novemberétől működtet sikeresen. A pénzügyi konstrukciót a kiszámíthatóság, a biztonság és a tervezhetőség jellemez. Keretében 200 millió forintos árbevétel alatti vállalkozások vehetnek fel forgóeszközre 6 millió, beruházásra pedig 10 millió forintos kölcsönt, az előbbinél három, utóbbinál pedig legfeljebb 10 éves futamidőre. A hitel alapkamata nemcsak rendkívül kedvező, hanem a törlesztés teljes időtartama alatt változatlan, jelenleg fix 6.49%. Felvételéhez kevesebb biztosíték szükséges, akár egy terhelt ingatlan is elégséges. A program további erénye, hogy a mikrovállalkozás a hitelgarancia kezességvállalását is igénybe veheti.

Az Új Magyarország Mikrohitel Program régiós projekt, indítása óta a dél-alföldi térségben 37 vállalkozás 270 millió forint hitelhez jutott. Figyelembe véve azt is, hogy a vállalkozásoknak 20% önrésszel kellett rendelkezniük, összesen 337,5 millió forint értékű fejlesztés valósult meg térségünkben.

Befektetés a jövőbe
Új Magyarország Fejlesztési Terv

„A projekt az Európai Unió támogatásával az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg."

A FOGYASZTÓK SZOLGÁLATÁBAN

A cél: olcsó és környezetbarát távhőszolgáltatás!

A Kecskeméti TERMOSTAR Kft. az elmúlt években több új fejlesztést is elindított, melyek célja a fogyasztók terheinek csökkentése, valamint a lehető legkörnyezetbarátabb szolgáltatás elérése volt. Így például a kft. megkezdte a nagy szolgáltatói hőközpontok felhasználói hőközpontokkal történő kiváltását. 2008-ban 7 (ebből 3 intézmény), 2009-ben pedig 16 felhasználói hőközpont létesült, amelyek az eddigi 600-700 lakás helyett általában 30, illetve 60 lakást látnak el használati melegvízzel és fűtéssel. Így a fogyasztói igényeknek jobban megfelelő szolgáltatást tudnak biztosítani, ugyanis egy-egy hőközpont szabályozása a kisebb közösségek kérésének, igényeinek megfelelően állítható be.

Az Öko-Program keretében 2009-ben 16 társasházközösség (757 lakás) nyújtotta be pályázatát fűtéskorszerűsítésre. A Termostar Kft. egy havi alapdíj jóváírásával is támogatja a pályázatban részt vevő társasházak lakóit. Sokszor felmerül a kérdés: miért fontos a fűtéskorszerűsítés a szolgáltatónak? Horváth Attila, a kft. ügyvezető igazgatója úgy véli: „ha felhasználóink hőmegtakarítást tudnak elérni fogyasztói rendszereikkel, akkor a távhőköltségük jelentősen csökken, így a szolgáltatás megfizethetővé válik. A hőfogyasztás csökkenése hatására kevesebb gázt kell elégetnünk, így a környezetterhelés is kisebb. Mindez valamennyiünk érdeke!"

A Termostar Kft. hosszú távú tervei között szerepel egy biomassza fűtőerőmű létrehozása is, melyben eleinte faapríték alapanyagból, később szelektíven gyűjtött kommunális hulladékból állítják majd elő a villamos energiát és a szolgáltatáshoz szükséges hő egy részét. Így a kft. földgázpiactól történő függősége csökken, valamint a beruházás mérsékelheti a földgáz árnövekmény hatását.

Emellett a Termostar Kft. aktív támogatója a városban elindult Zöld Ernyő projektnek is, amely a társadalom környezettudatosságának, környezetkultúrájának és környezetetikájának fejlesztését, a fogyasztás környezeti hatásainak megismertetését, tudatosítását tűzte ki célul rendezvényekkel, információs kampányokkal, közösségi együttműködések megvalósításával.

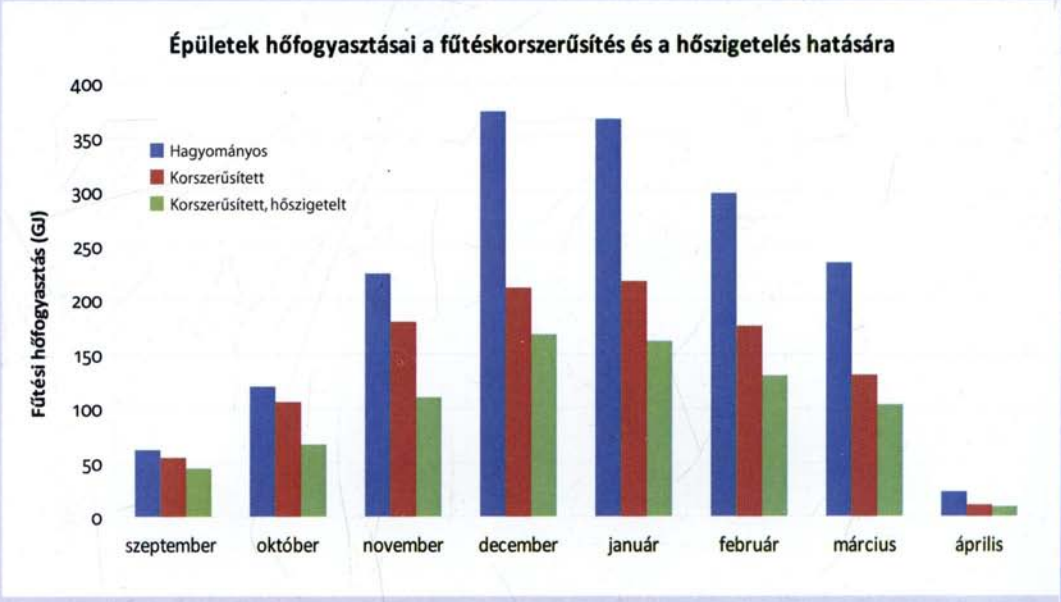

Kecskeméti TERMOSTAR Hőszolgáltató Kft.
6000 Kecskemét, Akadémia krt. 4. Tel.: 76/50-40-40 Hibabejelentés: 76/48-18-18
Fax: 76/47-86-72 E-mail: kecskemet@termostar.hu Web: www.termostar.hu

Gyógyító illatok

Gladiolus Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
6000 Kecskemét, III. Béla király krt. 22/E
Tel./Fax: 06-76/472-238 Honlap: www.gladiolus.hu

GLADIOLUS
papír- és vegyiáru nagykereskedelem

Tudta Ön, hogy...

- az illóolajos növényeket és azok illatos/aromás anyagait már az ősi civilizációkban (India, Kína, Egyiptom) is használták testápolásra, gyógyításra.
- az illóolajok a gyógynövények különböző részeiből kinyert alkotórészeket tartalmaznak, s hatóanyagaik szinte minden problémára megoldást nyújtanak.
- az aromalámpába vagy a párologtatóba tett illóolajokkal egyszerre frissíthető fel a helyiség levegője és varázsolható kellemes illat otthon, munkahelyen, nyaralókban.
- az illóolajak enyhítik a stressz okozta tüneteket, a fejfájást, a migrént és a szorongást.
- a párologtatás céljából radiátorra elhelyezett és vízzel töltött edénybe, vagy az aromalámpába csupán 6-10 csepp illóolajat kell cseppenteni.
- meglázásos időszakban célszerű naponta többször illóolajat párologtatni, mert ezzel kedvezőtlen körülményeket teremtünk a levegőben terjedő kórokozók fejlődéséhez, és egyben serkentheljük az immunrendszer működését is.
- légzőszervi megbetegedés esetén az illóolaj csepegtethető papírzsebkendőre is.
- fürdővízbe csepegtetve emésztési- és bőrproblémák megelőzésére alkalmas.

A GLADIOLUS termékcsalád tagjai 100%-os tisztaságú, hígítatlan, tartósítószert nem tartalmazó, természetes illóolajok, valamint nagy koncentrációjú illatos olajok, amelyek alkalmasak az egészség megőrzésére és a betegségek gyógyítására.

Válassza Ön is a
GLADIOLUS illatokat!

GLADIOLUS
papír- és vegyiáru nagykereskedelem

Gladiolus Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
6000 Kecskemét, III. Béla király krt. 22/E
Tel./Fax: 06-76/472-238 Honlap: www.gladiolus.hu

SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

A

Adorján Mihály 43
Ady Endre 49, 60, 79, 88
Ágoston, Szent 31
Alföldyné Dobozi Eszter 25, 27
Antalfy István 97
Antonsson, Bertil 75
Apollinaire, Guillaume 28
Asztalos István → Boksányi Nándor

B

Babits Mihály 60, 92
Bach, Johann Sebastian 45
Bahget Iskander 12, 26, 41, 55, 89, 90, 92
Bajor Gizi 79
Bak Imre 88
Baksa János 96
Balázs Attila 27
Balázs József 26
Balla Mihály 20
Balló Ede 38
Balog Gábor 21
Balogh József 57
Balogh Rózsa 69
Balzac, Honoré de 92
Banadics János → Kékesi János
Bánszky Pál 88-89
Baranyi Ferenc 97
Bartók Béla 33, 45, 56, 65
Basilides Mária 65
Básti Lajos 52
Bátky Károly 41
Beke Sándor 32
Bem József 59
Benedek Magdolna, dr. 22
Benedikt János, dr. 85
Benes József 12
Bérces Dóra 21, 33
Berkhout, Bernard 57
Berky Lili 79
Bernini, Giovanni Lorenzo 50
Blaha Lujza 79
Blaskó Balázs 32
Blaskó Péter 32
Bóbis Gyula 75
Bodon Pál, Mihályfalusi 65
Bodon Sára, Mihályfalusi 65
Boksányi Nándor 40
Bonyhády-Percel István 59
Bornemisza Géza 18, 78
Borovicz Imre 50
Bottyán János, Vak Bottyán 75
Brecht, Bertolt 49
Bruncsák András, dr. 84
Brunszvik Teréz 74
Buda Ferenc 12, 26, 27, 77
Bulgakov, Mihail 53
Byron, George 92

C

Cervantes, Miguel de 17
Charrier, Jacques 77
Chonduin, Mairead Ni 67
Churchill, Winston 5
Citroën, André 71

Cs

Csáky Antal 49
Csatári Bálint, dr. 64-65
Cseh Ferenc 59
Csehov, Anton Pavlovics 80
Cseresznyés Józsefné 51
Cseri Kálmán 36-37
Cseri Samu 36
Csernák Mariann 20
Csernus Lajos 96
Csikai László 70
Csikász Imre 50-51
Csizmadia László 19
Csongor Attila 46
Csontváry Kosztka Tivadar 39
Csoóri Sándor 76
Csőszi Tibor, dr. 23

D

Darvas József 92
Deák Ferenc 74
Déchy Mór 62
Décsi Jakab 41
Dékány Erzsébet 30
Dékány Mihály 68
Delville, Jean 50
Demján Sándor 56
Dénes Zsófia 28
Diesterweg, Adolph 41
Dinther, Regina van 83
Dobai Gyula, dr. 20
Dobozi Eszter → Alföldyné Dobozi Eszter
Dohnányi Ernő 65
Domby Lajos 21
Domján Lajos, dr. 22-23
Donatello, di Betto Bardi 88
Dosztojevszkij, Fjodor Mihajlovics 17, 80, 92

E

Einstein, Albert 5
Eötvös József 74
Erdei Ferenc 54
Erdei Péter 66
Erőss József 40
Etele György 96

F

Fábián László 26
Faludy György 27
Falus Elek 38, 61, 78, 88-89
Faragó Ferenc, dr. 73, 84-85
Farkas István 28
Fáy István 58, 69
Fedák Sári 79
Fegyváriné Dévai Edina 23
Fehér Sándor 50
Féja Géza 93
Fejes Ferenc 70-72
Fejes Maja 15, 21, 44, 65, 77, 100
Fekete György, dr. 89
Fekete István 9

Fekete Pál 96
Fényes Adolf 39, 76
Fényes Szabolcs 19
Fenyves Lóránt 33
Ferenczy Károly 18, 28, 38
Ferenczy, Josef von 40
Feszty Árpád 68
Feszty Masa 8
Fodor András 76
Fodor Anikó 23
Fonyó József 49
Forrai István 8
Fördős Lajos 48-49
Frigyesi Tünde 19
Frigyesy Ágnes 54-55
Frigyesy Ferenc, dr. 54-55
Frisch, Max 49
Fritz József 57
Frühauf Tibor 20
Füst Milán 77
Füzi László 12
Füzi László 26-27

G

Gaál József 20-21, 99
Gaál Zsombor 21
Gajdócsy István, dr. 89
Gál Farkas 26
Gál Gyula, dr. 99
Gál Tibor 20
Gárdonyi Géza 5
Garics János 49
Gáspár Margit 19
Géczi János 50
Gerencsér Sebestyén 86
Gerhát László 33
Gerle Margit 12-13
Gila János 90
Goethe, Johann Wolfgang von 92
Gógl Árpád, dr. 43
Gombás Gábor 43
Gombás Tibor, dr. 42-43
Gombás Tiborné 43
Goodman, Benny 56-57
Goór Imre 26

Gy

Gyenes Géza 31, 47
Gyenes István 31, 47
Gyenes István, id. 30-31, 47
Gyenes László 31, 47
Gyenes Melinda → Kovácsné Dr. Gyenes Melinda
Gyenes Mihály cukrászmester 30
Gyenes Mihály városi mérnök 30
Gyenes Pál 30
Gyergyádesz László, ifj. 7, 18, 28, 39, 51, 61, 79, 89
Gyulai Zita 96

H

Haas János 68
Hajnal Ferenc 43
Hajnal János 7
Halász Ferenc 33
Halász Jeromos, Páter 59
Halász Mihály 10-11
Hámor Géza, dr. 68
Hanusz István 16
Harczi István 7
Harmos Csaba, dr. 85
Harsányi Zsuzsa 96
Határ Győző 27
Hatvani Dániel 26, 27, 93
Hatvany Lajos 60
Hayes, Denis 46
Hegedűs László 38
Heltai Nándor 76-77
Herman Lipót 38-39, 78
Hernádi Lajos 10
Hetessy Kálmán, dr. 58
Hetessy Kálmán, dr. 9
Hideg Antal 26
Holczer József 96
Hollós Alajos 62
Hollós László, dr. 62
Honthy Hanna 19, 79
Horányi Elek 75
Hornig Károly 50
Horthy Miklós 92
Horváth Béla 26-27
Horváth Gyula 96
Horváth Mihály történetíró 74
Horváth Mihály, dr. 58-59
Hubay Miklós 49, 76
Huckabay, Megan 67
Huszka Jenő 19, 65

I

Ilia Mihály 12
Illés Endre 93
Illyés Gyula 24, 27, 55, 76, 77, 93
Imre József, dr. 22
Ittzés Mihály, dr. 37
Ittzés Tamás 57
Iványi Grünwald Béla 18, 60, 61, 78, 88

J

Jancsó Miklós 19, 77, 80
Jancsó Tamás, dr. 85
Jánoky Sándor 80
Jánszky Béla 18, 78-79
Jókai Mór 30
Joó Sándor 36
József Attila 24

K

Kabdebó Tamás 24-25
Kada Elek 49, 58, 60, 69
Kada Erika 31, 72, 85, 93
Kalán Teréz 13
Kállai Erzsébet 13, 19, 25, 27, 45, 53, 63, 67, 81, 82, 89, 91
Kántor Sándor 86
Kányádi Sándor 5, 27
Kapoli Antal 86
Karika János 8
Karsai Zsigmond 88
Katona József 5, 18, 76, 80
Kávai Zoltán 35
Kékesi János 10-11
Kelemen László 76
Kertész József 20
Kisfaludi Strobl Zsigmond 78
Kis Jankó Bori 86
Kiss Éva 89

Kiss Jenő 12, 52-53
Kodály Zoltán 5, 10, 30, 31, 37, 39, 45, 56, 66, 67, 76, 77, 218
Kodály Zoltánné Péczeli Sarolta 67
Kodály Zoltánné Schlesinger Emma 31
Kokas Klára 45
Kolozsvári Aladár 60
Komáromi Attila 12
Komáromi Szűcs István 70
Kós Károly 78
Kósa György 65
Kovács András 14
Kovács András Ferenc 27
Kovács Gyula 80
Kovács István 26
Kovács János 41
Kovács László 57
Kovácsné dr. Gyenes Melinda 31, 47
Kováts Andor, dr. 69
Kőtörő Miklós 97
Krajcsovszki József, dr. 63
Kremán Sámuel 9
Kriskóné Dávid Mária 87
Kulka Frigyes, dr. 22
Kullai Tibor 96
Kun István 56
Kunszabó Ferenc 26, 93
Kupai Sándor 88
Kurdi Viktor 23
Kuthy Julianna → Szánthó Mártonné Kuthy Julianna

L

Lábass Endre 50
Laczkó Dezső 50, 51
Lángné Nagy Mária 90
Lászy Vilmos 79
Látos Lajos 95
Lázár István 93
Lechner Ödön 39
Lendvay Ferenc 19, 91
Lengyel Géza 89
Lepsényi István 83
Lestár Péter 9
Lévai Péter, dr. 24-25
Lezsák Sándor 26, 55
Lóránt Hanna 52
Lumnitzer Sándor 58
Lusztig Gábor, dr. 84

M

Magó Ágnes 20
Márai Sándor 27
Mares Géza 59
Marosi László 56
Mata János 92
Mátis Kálmán 7
Matisse, Henri 18
Mátrai Lajos 50
Mátray János 8
Mednyánszky László 28
Medveczky Ilona 89
Melocco Miklós 51
Mende Valér 78
Meszlényi Judit 52
Michelangelo, Buonarroti 50
Modigliani, Amedeo 28
Moldova György 77
Molnár Antal 10
Molnár Ferenc 60, 80
Móra Ferenc 18, 59
Móricz Zsigmond 88
Munkácsy Mihály 7, 38
Murányi Károly 11

N

Nádasdy Tamás, gróf 74
Nádasi Alfonz, dr. 30-31
Nagy Károly 26
Nagy Ferenc 49
Nemes László Norbert 65-66
Nemes Marcell 18
Nemesszeghy Márta 67
Németh László 27, 84, 93
Némethy György 79
Neuhauser László 8
Nyilas-Kolb Jenő 28

O

Oetinger, Friedrich 96
Orosz László, dr. 26, 37, 92

P

Pál Attila 91
Pálfy Gusztáv 33
Pálinkás Albert 45
Palkó József 96
Pálmay Ilka 79
Palotás József 65
Pap Henrik 50
Parlaghy Cornélia 49
Pataky Dénes 38
Pázmány Péter 31
Perlaki István 68-69
Perlrott Csaba Vilmos 18
Pető Ernő, dr. 42
Petress Zsuzsa 19
Picasso, Pablo 17, 28
Pilinszky János 27, 77
Pintér Imre 49
Pintér Lajos 12, 26, 27
Pólya Tibor 39, 89
Pomogáts Béla 93
Pongrácz József, dr. 4-5, 23, 43, 85
Pozsgay Imre 26, 93
Pozsgay Rezső Rudolf 40
Prohászka József 69
Prohászka József 7
Puskásné dr. Csorba Éva 99

R

Rácz Béla, dr. 59
Rafael Santi 50
Raffay Béla 50
Rajhona Ádám 32
Rákóczi Ferenc, II. 31, 75
Rákóczi György 86
Répás Tibor 13
Réthy Aladár, dr. 84
Réti Erika 52-53
Réti István 38, 61
Révész Imre 7
Révész Sándor 26
Reviczky Gábor 32-33
Ribó Zoltán, dr. 50
Ricci, Ruggiero 33
Róbert László 11

Rodin, Auguste 50
Rousseau, Victor 50
Rozsnyai József 18
Ruppert József 96
Ruszt József 32
Ruttkai Ottó 52

S

Salmon, André 28
Sándor Iván 12, 27
Sántha György 92
Sas József 69
Schmidt, Balthasar 50
Sebestyén Imre 29
Shakespeare, William 49, 53
Sík Sándor 8
Simon Jácint 20
Sinka István 93
Sipos Zsolt 98
Solti György 33
Somogyvári Ágnes 12
Somos László 4
Soós Imre 7
Stappen, Charles van der 50
Sullivan, Arthur 79

Sz

Szabadi Vilmos 33
Szabó István 96
Szabó József 12
Szabó Lőrinc 93
Szabó Pál 77
Szabó Vladimir 7
Szakálas Tibor 14
Szalay Lajos 17
Szalontay Jolán 9
Szánthó Márton 8
Szánthó Mártonné Kuthy Julianna 8
Szántó Kálmán 16
Szappanos Sándor 9
Szarvas Ferenc, dr. 22
Szécsi Gábor, dr. 77
Szécsi Tamás 20
Szegedi Erika 52
Szekér Endre 12, 24, 25, 26, 27, 92, 93
Szélesi László 95
Szentendrey Mihály, dr. 42
Szentmihályi Szabó Péter 93
Szép Ernő (Schön Sámuel) 60-61, 88
Szigeti József 56
Szilády Károly 69
Szilvási Ferenc 94
Szilvási József 94
Szilvási Lóránd 94
Szilvási Zoltán 94
Szinetár Miklós 19, 33
Szinyei Merse Pál 39
Szivessy Tibor 18, 78-79
Szomjas György 11
Szomory Dezső 88
Szőke István 32
Szőnyi István 38-39
Szőnyi László 8
Szőnyi Zsuzsa 38, 39
Sztachó-Pekáry István, dr. 81

T

Tahi Tóth László 52
Takács Sándor, dr. 22
Tamási Áron 5, 92
Tandori Dezső 27
Tápai Antal 18
Thorma János 18, 61
Tischler, Anton 75
Tolsztoj, Lev Nyikolajevics 92
Tornai József 26, 77
Tóth László 93
Tóth Menyhért 89
Tóth Sándor 32, 44
Tőrei Tóth István 40-41
Török Pál 49
Triznya Mátyás 39
Turay G. Kamill 85, 97
Turgenyev, Ivan Szergejevics 92

U

Udvardy Géza 50
Ugray Zsuzsa 14-15
Urbán Péter, báró 92
Utassy József 26

V

Vajda László 52
Vámos Béla 9
Varga Mihály 26, 92
Varga Miklós 14
Varga Mónika 87
Várkonyi Erzsébet 54
Várkonyi Zoltán 49
Várnagy Sára 21
Vartók Béla 33
Végh Sándor 33
Vekerdi László 12
Verebély Tibor 58
Veres Péter 27, 77, 92, 93
Veszprémi Tibor 96
Vikár Béla 37
Vinci, Leonardo da 50
Visnyevszkij, Vszelovod 49
Vitányi Iván 88, 90
Vlady, Marina 77
Vörösmarty Mihály 4, 5

W

Walter Gábor 91
Weiner Leó 10
Weöres Sándor 27
Wesselényi Ferenc, gróf 6
Wolfner József 28

Z

Zám Tibor 26, 41, 93
Zana Dezső 86
Zemplényi Tivadar 38
Zilahy Lajos 84
Zimay Károly 9
Zolnay Zsuzsa 52
Zombor Gábor, dr. 77
Zrínyi Miklós 31

Zs

Zsitvay Tibor 58
Zsögödi Nagy Imre 7

FORRÁSOK

Bács-Kiskun Megyei Költők és Írók Baráti Köre • Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Levéltára • Építéstudományi Egyesület • Katona József Könyvtár • Katona József Színház • Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára • Képzőművészet Magyarországon • Kieselbach Galéria és Aukciósház • Knorr-Bremse Fékrendszerek Kft. • Magyar Művészeti Akadémia • Magyar Olimpiai Bizottság • Magyar Piarista Rendtartomány Központi Levéltára • MTV Arcképcsarnok • Pasaréti Református Gyülekezet • SZTE Egyetemi Könyvtár

A Kecskeméti Katona József Kör Évkönyve, 1905-1912 • A Magyar Állami Földtani Intézet Évi Jelentése, 2006 • Athenaeum, 1838 • Fidelio • Filmvilág, 1980 • Kecskeméti Életrajzi Lexikon • Kecskeméti Közlöny, 1934 • Kecskeméti Közlöny Naptára, 1922, 1934, 1935 • Kecskeméti Lapok, 1879, 1884, 1931, 1934, 2007 • Kecskeméti Nagy Képes Naptár, 1896, 1910, 1923 • Kecskeméti Újság, 1909 • Képzőművészet Magyarországon • Kortárs Magyar Írók Lexikona • Magyar Katolikus Lexikon • Magyar Nemzet (1999, 2009) • Magyar Sakkszerzők Arcképcsarnoka • Magyar Színházművészeti Lexikon • Magyar Zsidó Lexikon • Művészet és barátai, 2005 • Nagyváradi Napló, 1901, 1903 • Napkút Kiadó • Nyugati magyar irodalmi lexikon és bibliográfia • Pannon Enciklopédia • Pesti Napló, 1878 • Petőfi Népe, 2009 • Protestáns Egyházi és Iskolai Lap, 1884 • Református Egyház, 1965 • Reformátusok Lapja, 1965 • Szabadi Vilmos honlapja • Színészkönyvtár • Újpesti Lexikon • Vasárnapi Újság, 1868, 1878, 1884 • Wikipédia, a szabad enciklopédia

Dr. Bene Éva: Csendes csodák • Bíró Imre: Sík Sándor kegyeletes életrajza • Blaha Lujza Naplója • Borzák Tibor: Emlékszik-e még? • Gál Orsolya: Kovács Gyula Kecskeméten lelt rá pályája értelmére • Gerle-Kovács-Makovecz: A századforduló magyar építészete • Géczi János: A helyről • Gila János: A kecskeméti Erdei Ferenc Megyei Művelődési Központ első évtizede • Gutai Mátyás: Kortárs építészek Kecskemétről • ifj. Gyergyádesz László–Iványosi-Szabó András–Iványosi-Szabó Tibor–Lovas Dániel: Kecskemét • ifj. Gyergyádesz László: Kecskeméti Művésztelep • Heltai Nándor: Irodalmi emlékhelyek, Kecskeméti Művésztelep • Hornyik János: Kecskemét város története, oklevéltárral • Joós Ferenc: A vándorszínészettől az állami színházig • Kada Erika: A Gyenes kertész dinasztia • Kriskóné Dávid Mária: A kecskeméti Népi Iparművészeti Múzeum • Lengyel Géza: Kecskeméti szőnyegek (Nyugat, 1911) • Márki Sándor: Horváth Mihály • Mérő Miklós: Az ellenségből ellenfelet, az ellenfélből barátot • Molnár Péterné: Városunk „fényességei" • Móra Ferenc: Kedves öreg árnyak • Ongrádi József: A piaristák irodalomtörténeti munkássága • Orosz László: Móra Ferenc és Katona József • Polgár Géza: Örök fiatalok, akik látták a múltat • Rideg Gábor: Egy grafikus genezise (Művészet, 1980) • Rosdy Pál: Kodály bizalmasa volt • ifj. Sapszon Ferenc: Kodály Zoltán és a Musica Sacra • Soós Tamás: Révész Imre és Kecskemét (Petőfi Népe, 1965) • Steve E. Szappanos: A kecskeméti Szappanos család • Sümegi György: Szalay Lajos műveinek a világa (Forrás, 2009) • Szappanos Károly: A Szappanos Család • Szathmáry Lajos: Szalay Lajosról (Szivárvány, 1982) • Szekér Endre: Túl a poklon • Székelyné Kőrösi Ilona: KECSKEMÉT ANNO... • Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái • Színházi képregény – 100 év Kecskeméten • Tiszaugi-Szabó Tamás: Katonák, papok, polgárok • Dr. Töttős Gábor: Dr. Hollós László • Újfalussy József: Bartók Bélai–Kodály Zoltán: Magyar népdalok énekhangra zongorakísérettel • Varga Mihály: Szekér Endre írói világa • Várkonyi Ágnes: Vak Bottyán • Vizy László: A Fővárosi Bíróság épülete és a Feszty-képek

Külön köszönetet mondunk

a Katona József Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye munkatársainak, valamint a könyvben szereplők leszármazottainak és tanítványainak!

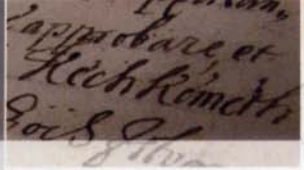

„A kecskemétiek két homokszem köré is eleven világot tudnak elképzelni." Csoóri Sándor gondolatát a Hírös Naptár 2009-es Évkönyvének szereplői: a 450 éve céhbe szerveződő szűcsök, a 325 éve templomot építő reformátusok, a 100 éve művésztelepet alapító városvezetők és alkotók, és a napjainkban is aktív, a szellem méltóságát évtizedek óta őrző írók, költők, népművelők, feltalálók, kutatók, lelkészek, orvosok és pedagógusok egyaránt igazolják.
Életükkel, törekvéseikkel érdemes megismerkedni, hiszen nekik is köszönhetjük, hogy a mindenkori válságos idők ellenére Katona József kívánsága valóra válik: „Hagyja a sors késő századokig gyarapodásodat".